

PERUSOPETUKSEN OPETUSSUUNNITELMAN PAIKALLINEN OSUUS PYHTÄÄN KUNTA 2016

Opetus- ja nuorisolautakunnan suomenkielinen jaosto 15.6.2016

Opetus- ja nuorisolautakunnan suomenkielinen jaosto 24.8.2016

Hyvinvointilautakunnan suomenkielinen jaosto 23.8.2017

Hyvinvointilautakunnan suomenkielinen jaosto 21.8.2019

Hyvinvointilautakunnan suomenkielinen jaosto 20.8.2020

Hyvinvointilautakunnan suomenkielinen jaosto 31.8.2021

Hyvinvointilautakunnan suomenkielinen jaosto 8.9.2022

Hyvinvointilautakunnan suomenkielinen jaosto 30.11.2022

Hyvinvointilautakunnan suomenkielinen jaosto 14.9.2023

Hyvinvointilautakunta 25.9.2023

Sisällys

PERUSOPETUKSEN OPETUSSUUNNITELMAN PAIKALLINEN OSUUS - PYHTÄÄN KUNTA	6
1 PAIKALLISEN OPETUSSUUNNITELMAN MERKITYS JA LAADINTA	7
1.1 Opetussuunnitelman perusteet ja paikallinen opetussuunnitelma	7
1.2 Tuntijako (suomenkielinen opetus)	7
1.3 Pyhtään kunnan kieliohjelma (suomenkielinen opetus)	8
1.3.1 A1 pitkä kieli: englanti	8
1.3.2 A2 kieli: venäjä, saksa	8
1.3.3 B1 -kieli: ruotsi	8
1.3.4 B2 –kieli: saksa, venäjä, ranska	8
1.3.5 Kielirikasteinen opetus	8
1.4 Paikallisen opetussuunnitelman laadinta ja keskeiset opetusta ohjaavat ratkaisut ohjaussuunnitelman sisällön osalta	9
1.5 Paikallisen opetussuunnitelman arviointi ja kehittäminen	10
1.6 Paikallisen opetussuunnitelman laadinta ja keskeiset opetusta ohjaavat ratkaisut	10
1.7 Oppilaanohjauksen järjestäminen	11
2 PERUSOPETUS YLEISSIVISTYKSEN PERUSTANA	12
2.1 Opetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet	12
2.2 Perusopetuksen arvoperusta ja paikallisesti päätettävät asiat	12
2.3 Oppimiskäsitys ja paikallisesti päätettävät asiat	13
3 PERUSOPETUKSEN TEHTÄVÄ JA YLEISET TAVOITTEET	14
3.1 Laaja-alainen osaaminen	14
4 YHTENÄISEN PERUSOPETUKSEN TOIMINTAKULTTUURI	15
4.1 Monialaiset oppimiskokonaisuudet:	16
4.1.1 Periaatteet ja toteuttamistavat	16
5 OPPIMISTA JA HYVINVOINTIA EDISTÄVÄ KOULUTYÖN JÄRJESTÄMINEN	17
5.1 Paikallisesti päätettävät asiat	17
5.2 Yhteinen vastuu koulupäivästä sekä yhteistyö	17
5.3 Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö	18
5.3.1 Kasvatuskeskustelu	20
5.3.2 VERSO eli vertaissovittelu	20
5.3.3 KiVa-Koulu	20
5.3.4 Järjestyssäännöt	20
5.4 Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus	21
5.5 Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu	21
5.6 Yhdysluokkaopetus ja alkuopetus	21

5.7	Joustava perusopetus	21
5.7.1	JOPO-toimintaan hakeminen ja valinta	23
5.7.2	JOPO-toiminnan toteuttaminen	24
5.8	Opetus erityisissä tilanteissa	25
5.9	Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta.....	25
5.10	Kerhotoiminta.....	25
5.11	Aamu- ja iltapäivätoiminta	25
5.12	Kouluruokailu	26
5.13	Koulumatkat ja -kuljetukset.....	26
5.14	Yhteistyö kirjaston kanssa	26
6	OPPIMISEN JA OSAAMISEN ARVIOINTI.....	26
6.1	Arvioinnin tehtävät	26
6.1.1	Formatiivinen arviointi	26
6.1.2	Summatiivinen arviointi.....	27
6.2	Arvioinnin yleiset periaatteet.....	27
6.3	Oppimisen ja osaamisen arviointi.....	28
6.4	Työskentelyn arviointi	28
6.5	Käyttäytymisen arviointi	28
6.6	Opinnoissa eteneminen perusopetuksen aikana.....	30
6.6.1	Opinnoissa eteneminen vuosiluokittain	30
6.6.2	Eteneminen oman opinto-ohjelman mukaan	31
6.7	Lukuvuoden päätteeksi arvioitavat yhteiset oppiaineet ja valinnaiset aineet	31
6.8	Perusopetuksen päättöarviointi.....	31
6.8.1	Päättöarvosanan muodostaminen.....	32
6.8.2	Erytystä tukea saavan oppilaan päättöarviointi	32
6.8.3	Arvioitavat yhteiset oppiaineet päättöarvioinnissa	32
6.8.4	Taide- ja taitoaineiden oppimäärien arviointi päättöarvioinnissa	33
6.8.5	Valinnaisten aineiden arviointi päättöarvioinnissa	33
6.8.6	Johonkin oppiaineeseen painottuva opetus ja päättöarviointi.....	33
6.9	Poissaolojen vaikutukset arviointiin	34
6.10	Arvioinnin uusiminen ja oikaisu.....	34
6.11	Todistukset.....	34
6.11.1	Sanalliset arviot ja numeroarvosanat todistuksissa.....	34
6.12	Eriytynen tutkinto ja siitä annettavat todistukset.....	35
6.13	Muuta arviointiin liittyvää	36
7	OPPIMISEN JA KOULUNKÄYNNIN TUKI.....	36
7.1	Ennaltaehkäisevä työ ja varhainen puuttuminen	36

7.2	Nivelvaiheet.....	36
7.3	Tuen tarpeen seulonta.....	37
7.4	Yhteistyö, vastuut ja työnjako.....	37
7.5	Kotien kanssa tehtävän yhteistyön keskeiset toimintaperiaatteet oppimisen ja koulunkäynnin tuen kysymyksissä.....	37
7.6	Toimintavaltuudet eri hallintopäätöksissä.....	38
7.6.1	Yleinen tuki.....	38
7.6.2	Tehostettu tuki.....	38
7.6.3	Eriytynyt tuki.....	38
7.6.4	Tukimuodot.....	39
7.6.5	Toiminta-alueittain järjestettävä opetus.....	39
8	OPPILASHUOLTO.....	40
8.1	Yhteisöllinen oppilashuolto.....	41
8.2	Yksilökohtainen oppilashuolto.....	42
8.3	Oppilashuoltokertomus.....	42
8.4	Yksilökohtainen oppimisen tuki – pedaryhmä.....	43
8.5	Yhteinen vastuu koulupäivästä ja yhteistyö sekä poissaolojen ehkäiseminen, suunnitelmallinen seuraaminen ja poissaoloihin puuttuminen.....	43
9	KIELEEN JA KULTTUURIIN LIITTYVIÄ ERITYISKYSYMYKSIÄ.....	45
10	KAKSIKIELINEN OPETUS.....	46
10.1	Kaksikielinen opetus.....	46
10.2	Hakeutuminen kielirikasteiseen ryhmään.....	46
10.3	Tavoitteet ja arviointi.....	46
10.3.1	Vuosiluokat 1–2.....	47
10.4	Yleistä vieraskielisestä opetuksesta.....	47
10.5	Laajamittainen kaksikielinen opetus.....	48
11	ERITYISEEN MAAILMANKATSOMUKSEEN TAI KASVATUSOPILLISEEN JÄRJESTELMÄÄN PERUSTUVA OPETUS.....	48
12	VALINNAISUUS PERUSOPETUKSESSA.....	48
12.1	Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit.....	48
12.2	Valinnaiset aineet.....	48
12.3	Vieraiden kielten vapaaehtoiset ja valinnaiset oppimäärät.....	49
12.4	Paikallisesti päätettävät asiat.....	49
12.5	Taito- ja taideaineiden syventävät ja valinnaiset opinnot.....	49
12.5.1	Valinnaiset opinnot.....	50
12.5.2	6. vuosiluokan valinnaisuus, 2 vvt.....	53
12.5.3	Vieraiden kielten vapaaehtoiset ja valinnaiset oppimäärät.....	58
	VUOSILUOKAT 1-2.....	63

13	OPETUS VUOSILUOKILLA 1-2.....	64
13.1	Siirtymä esiopetuksesta perusopetukseen sekä vuosiluokkien 1-2 tehtävä.....	64
13.1.1	Vuosiluokat 1–2 tehtävä: Koululaiseksi kasvaminen	64
13.2	Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 1–2.....	64
13.3	Paikallisesti päätettävät.....	67
13.4	Oppiaineet vuosiluokilla 1–2.....	67
13.4.1	Äidinkielen ja kirjallisuuden eri oppimäärien ja toisen kotimaisen kielen opiskelu	67
13.4.2	Äidinkieli ja kirjallisuus.....	67
13.4.3	Toinen kotimainen kieli	73
13.4.4	Vieraat kielet.....	73
13.4.5	Matematiikka	75
13.4.6	Ympäristöoppi.....	80
13.4.7	Uskonto	83
13.4.8	Elämäkatsomustieto	85
13.4.9	Musiikki	86
13.4.10	Kuvataide	88
13.4.11	Käsityö	90
13.4.12	Liikunta	91
	VUOSILUOKAT 3-6.....	95
14	OPETUS VUOSILUOKILLA 3-6.....	96
14.1	Vuosiluokkien 2 ja 3 välinen siirtymävaihe ja vuosiluokkien 3-6 tehtävä.....	96
14.1.1	Vuosiluokat 3-6: Oppijana kehittyminen.....	96
14.2	Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 3-6	96
14.3	Paikallisesti päätettävät asiat	99
14.4	Oppiaineet vuosiluokilla 3-6.....	99
14.4.1	Äidinkieli ja kirjallisuus.....	100
14.4.2	Toinen kotimainen kieli	103
14.4.3	Vieraat kielet.....	105
14.4.4	Matematiikka	106
14.4.5	Ympäristöoppi.....	110
14.4.6	Uskonto	117
14.4.7	Historia.....	123
14.4.8	Yhteiskuntaoppi	124
14.4.9	Musiikki	125
14.4.10	Kuvataide	129
14.4.11	Käsityö	132
14.4.12	Liikunta	133

14.4.13	Oppilaanohjaus.....	137
	VUOSILUOKAT 7-9.....	139
15	OPETUS VUOSILUOKILLA 7-9.....	140
15.1	Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe sekä vuosiluokkien 7–9 tehtävä.....	140
15.2	Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 7-9	141
15.3	Paikallisesti päätettävät asiat	145
15.4	Oppiaineet vuosiluokilla 7-9.....	145
15.4.1	Äidinkieli ja kirjallisuus.....	145
15.4.2	Toinen kotimainen kieli	148
15.4.3	Vieraat kielet.....	149
15.4.4	Matematiikka	151
15.4.5	Biologia.....	154
15.4.6	Maantieto	155
15.4.7	Fysiikka.....	157
15.4.8	Kemia.....	159
15.4.9	Terveystieto.....	160
15.4.10	Uskonto	163
15.4.11	Historia.....	166
15.4.12	Yhteiskuntaoppi	168
15.4.13	Musiikki	169
15.4.14	Kuvataide	171
15.4.15	Käsityö	172
15.4.16	Liikunta	173
15.4.17	Kotitalous	177
15.4.18	Oppilaanohjaus.....	178
	LIITTEET	181
	LIITE: Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu (VSOP) alkuluokassa.....	181
	LIITE: TOIMINTA-ALUEITTAIN TAPAHTUVA OPETUS.....	184
	LIITE: KIELIRIKASTEINEN OPETUS - OPETUSSUUNNITELMA 2016	192
	LIITE: TIETO- JA VIESTINTÄTEKNIikka	199
	LIITE: YRITTÄJYYSKASVATUSTA OHJAAVA SUUNNITELMA.....	201
	LIITE: OPPILAANOHJAUKSEN (VUOSILUOKAT 7-9) VUOSIKELLO	202
	LIITE: KASVATUSKESKUSTELUPROSESSI	203
	LIITE: PERUSOPETUKSEN OHJAUSSUUNNITELMA	205

PERUSOPETUKSEN OPETUSSUUNNITELMAN PAIKALLINEN OSUUS - PYHTÄÄN KUNTA

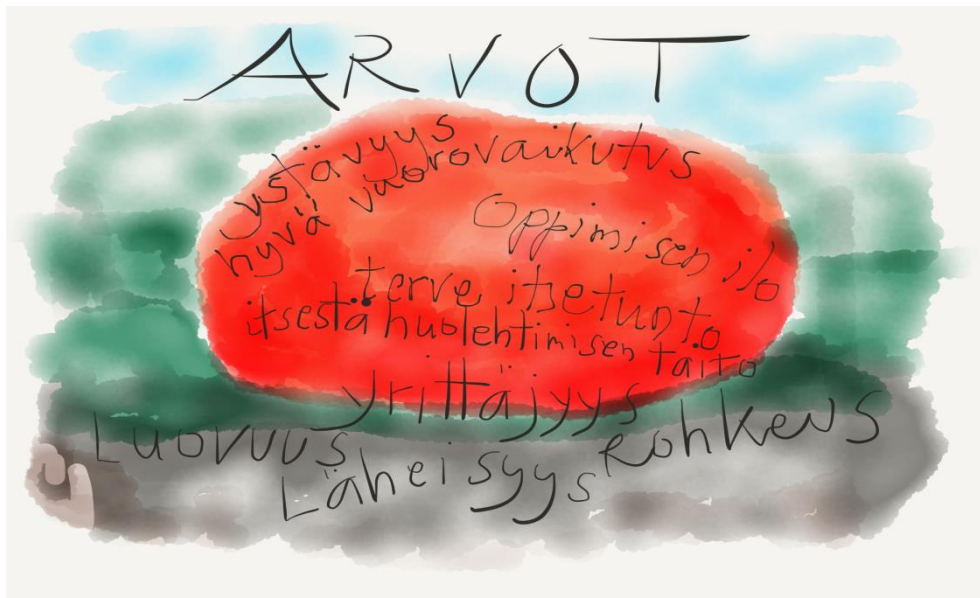
Pyhtään kunnan perusopetuksessa toteutetaan valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteita. Tämä opetussuunnitelman osa täydentää valtakunnallista opetussuunnitelmaa paikallisesti sovittujen toteutustapojen osalta. Opetussuunnitelmaan tutustuvan on hyvä ensin tutustua myös opetussuunnitelman perusteisiin. Valtakunnalliset opetussuunnitelman perusteet löytyvät Opetushallituksen sivuilta OPS2016. Opetussuunnitelman laatua tulee seurata ja kehittää. Opetussuunnitelman toimivuutta ja tavoitteita seurataan paikallisista tarpeista lähtien ja kehittämistyön tuloksia hyödyntäen.

Ruotsin- ja suomenkielinen opetussuunnitelma ovat samansisältöiset. Opetussuunnitelmat poikkeavat toisistaan tuntijaon ja kieliohjelman osalta. Nämä ovat opetussuunnitelman liitteenä.

Paikallinen opetussuunnitelma pohjautuu Opetushallituksen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014 sekä Pyhtään kunnan arvopohjalle. Pyhtään kunnan arvot ovat: rohkeus, läheisyys, yrittäjäys ja luovuus. Pyhtään opetustoimen arvot pohjautuvat kunnan arvopohjalle. Pyhtään opetustoimen kulmakivet ovat kiveen hakatut neljä tulevaisuuden voimavaraa:

- ystävyys: sosiaaliset taidot, vuorovaikutustaidot
- oppimisen ilo – sivistys
- terve itsetunto: itsestä ja ympäristöstä huolehtiminen
- yrittäjäys

Opetustoimen visiona on opettaa kasvattaa oppilaat rohkeiksi tulevaisuuden tekijöiksi yhdessä tehden ja yhdessä oppien.

1 PAIKALLISEN OPETUSSUUNNITELMAN MERKITYS JA LAADINTA

1.1 Opetussuunnitelman perusteet ja paikallinen opetussuunnitelma

1.2 Tuntijako (suomenkielinen opetus)

TUNTIJAKO PYHTÄÄ 2019	Vuosiluokka									Yhteensä
Oppiaine	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
Vn		14				18			10	42
Äidinkieli	7	7	5	5	5	4	3	3	4	43
Vn		2				9			7	18
A1-kieli(englanti)	1	1	3	2	3	2	2	3	3	20
Vn	x	x	x	x	x	2			4	6
B1-kieli(ruotsi)						2	2	1	1	6
Vn		6				15			11	32
Matematiikka	3	3	4	4	4	4	4	3	4	33
Vn		4				10	x	x	x	14
Ympäristöoppi	2	2	3	3	2	2				14
Vn (BG yhteensä)	x	x	x	x	x	x			7	7
Biologia ja Maantieto							2	2	3	7
Vn (FYKE yhteensä)	x	x	x	x	x	x			7	7
Fysiikka ja kemia							2	3	2	7
Vn	x	x	x	x	x	x			3	3
Terveystieto							0,5	1,5	1	3
Vn		2				5			3	10
Uskonto/ET	1	1	1	2	1	1	1	1	1	10
Vn (HI + YH)	x	x	x			5			7	12
Historia ja yhteiskuntaop.				1	2	2	2	2	3	12
Vn		2				4			2	8
Musiikki	1	1	1	2	2	1	1	1		10
Vn		2				5			2	9
Kuvataide	1	1	1	1	2	2	2			10
Vn		4				5			2	11
Käsityö	2	2	2	2	2	2	3			15
Vn		4				9			7	20
Liikunta	2	2	2	2	3	2	2	3	2	20
Vn	x	x	x	x	x	x			3	3
Kotitalous							3			3
Vn						6			5	11
taito- ja taide valinn.(opp)								2	2	4
(kunnan päätös)			1	2	2	1	1			7
Vn	x	x	x	x	x	x			2	2
Oppilaanohjaus							0,5	0,5	1	2
Vn									9	9
Valinnaiset aineet						2		4	3	9
Vn	20	20	22	24	25	25	29	29	30	224
UUSI	20	20	22	24	26	26	30	30	30	228
A2-kieli				2	2	2	2	2	2	
oppilaan valinnat						2		6	5	

7lk
vt

8lk
vt

9lk
vt
valinta:
2 h taito- ja taide-
aineista 8. ja 9.lk

Yhdysluokkaopetuksessa osa oppiaineista opiskellaan vuorokurssiperiaatteella. Näiden oppiaineiden kohdalla opetus toteutetaan vuorovuosin siten, että kukin oppilas tulee opiskelleeksi perusopetuksen aikana kunkin vuosiluokan oppisisällöt ja saa opetusta hyväksytyin tuntijaon mukaisesti.

6. luokan valinnaisuus toteutetaan eri oppiaineita yhdistävinä aihekokonaisuuksina. Oppilaat osallistuvat kokonaisuuksien suunnitteluun ja toteuttavat valinnan aihekokonaisuuksittain. 6. luokan valinnaisuus voidaan toteuttaa yhdysluokkaopetuksessa siten, että valinnaistunnit sijoitetaan taito- ja taideaineisiin siten, että valtioneuvoston asettama vähimmäistuntimäärä täyttyy.

1.3 Pyhtään kunnan kieliohjelma (suomenkielinen opetus)

1.3.1 A1 pitkä kieli: englanti

Pyhtään kunnan suomenkielisissä kouluissa opiskellaan A1 –kielenä englantia. Englannin kielen opiskelu aloitetaan ensimmäisellä vuosiluokalla.

1.3.2 A2 kieli: venäjä, saksa

A2 –kieli on oppilaalle valinnainen kieli ja sen opiskelu aloitetaan neljännellä vuosiluokalla. Opetusryhmä muodostetaan, mikäli kielen valinnoita oppilaita on riittävän monta. Riittävä lukumäärä vahvistetaan lukuvuosittain. Haku opetusryhmään tapahtuu erillisellä kielivalintalomakkeella.

1.3.3 B1 -kieli: ruotsi

B1 -kieli on kaikille yhteisesti opetettava aine, sen opiskelu aloitetaan kuudennelta vuosiluokalta. Opetettava kieli on ruotsi.

1.3.4 B2 –kieli: saksa, venäjä, ranska

B2 –kieli on oppilaille valinnainen kieli. B1 –kieli valitaan kahdeksannelle luokalle. Opetusryhmä perustetaan, mikäli kielen valinnoita oppilaita on riittävä määrä. Opetusryhmän riittävä koko vahvistetaan lukuvuosittain oppilaiden valinnaisainehaun yhteydessä.

1.3.5 Kielirikasteinen opetus

HUOM! muutos 2020 alusta A1 kieli (englanti) alkaa 1. lk/ VN asetus 793/2018

Kielirikasteisella opetuksella tarkoitetaan opetusta, missä opetussuunnitelman mukainen opetus tapahtuu vieraalla kielellä. Opetuksesta enintään 25 % tapahtuu vieraalla kielellä. Kielirikasteista opetusta toteutetaan mahdollisuuksien mukaan Huutjärven koululla ja opetuskieli on englanti. Kielirikasteita opetusta annetaan vuosiluokkien 1 ja 2 oppilaille, sekä esiopetusoppilaille kielisuihkuna.

Kielirikasteinen opetus toteutetaan Huutjärven koulussa kielenopetuksen ja aineenopetuksen yhdistämisenä siten, että vieras kieli toimii välineenä oppiaineiden opetuksessa. Opetuskielet ovat suomi ja vieraana kielenä englanti. Englannin kielen opetus luokkaenglantina alkaa 2. vuosiluokalla ja erillisenä oppiaineen 3. vuosiluokalla, oppilaiden korkeampi lähtötaso huomioiden.

1.4 Paikallisen opetussuunnitelman laadinta ja keskeiset opetusta ohjaavat ratkaisut ohjaussuunnitelman sisällön osalta

- varhaiskasvatuksen suunnitelma
- esiopetuksen opetussuunnitelma
- monikulttuurisuussuunnitelma
- aamu- ja iltapäivätoiminnan laatukriteeristö ja suunnitelmat
- lastensuojelulain mukainen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma¹
- tasa-arvolain mukainen tasa-arvosuunnitelma
- perusopetuksen laatukortit
- mahdollinen kestävän kehityksen tai kulttuurikasvatuksen suunnitelma sekä muut opetuksen järjestäjän tekemät, erityisesti koulutusta, lapsia, nuoria ja perheitä koskevat suunnitelmat ja päätökset.

Pyhtään kunnan opetussuunnitelma on laadittu yhteiseksi kaikille Pyhtään kunnan kouluille. Suomen- ja ruotsinkielinen opetus noudattavat samaa opetussuunnitelmaa. Opetussuunnitelma hyväksytään sekä suomen- että ruotsinkielisessä jaostossa. Lisäksi ruotsinkielinen jaosto hyväksyy ruotsinkielisen opetuksen kieliohjelman ja kielenopetusta koskevat osiot. Nämä liitetään tämän opetussuunnitelman liitteeksi.

Opetussuunnitelma on laadittu yhteistyössä opetushenkilöstön kanssa. Huoltajille ja oppilaille on järjestetty mahdollisuuksia vaikuttaa opetussuunnitelmatyön linjauksiin. Työskentelyssä on toimittu yhteistyössä myös Virolahti Miehikkälän opetustoimen kanssa.

Ehdyttävää opetusta toteutetaan etenkin vuosiluokilla 1–2, mutta myös luokkamuotoisessa opetuksessa sekä yhdysluokkaopetuksessa.

Kaikki oppilaiden yksilölliset suunnitelmat rakennetaan yhteisen opetussuunnitelman varaan². Luku- vuosisuunnitelmalla täsmennetään, miten opetussuunnitelmaa toteutetaan kussakin koulussa lukuvuoden aikana. Oppilaille ja heidän huoltajille tiedotetaan opetusta koskevista suunnitelmista lukuvuosi- tiedotteella, sekä sähköisen viestintäkanavan kautta.

Ohjaussuunnitelman sisältö sekä tehostettuun henkilökohtaiseen oppilaanohjaukseen liittyvät sisällöt kuvataan tarkemmin kohdassa oppilaanohjaus. Ohjauksen vuosikello ja nivelvaiheen yhteistyö kuvataan oppilaanohjauksen vuosikellossa (liite).

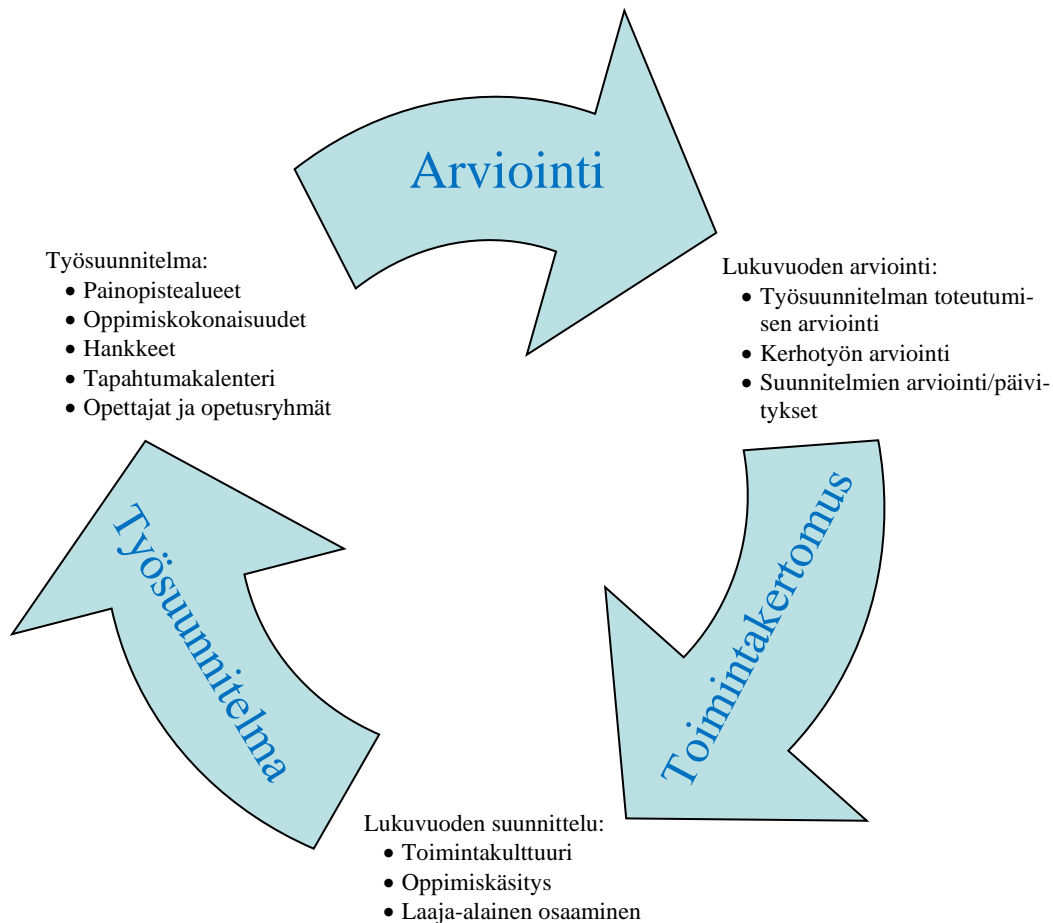
Ohjaussuunnitelmassa kuvataan oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn ja vastuunjako sekä työskentely monialaisissa verkostoissa, kodin ja koulun yhteistyö ohjauksessa, tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus, jatko-ohjaus perusopetuksen jälkeisiin opintoihin, työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt.

---

¹ Lastensuojelulaki (417/2007) 12 § ja oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 12 §

² Perusopetuslaki 16 a §, 17 § ja 17 a § (642/2010)

1.5 Paikallisen opetussuunnitelman arviointi ja kehittäminen

Lukuvuosittain seurataan, arvioidaan ja kehitetään

- oppimiskäsityksen toteutumista
- toimintakulttuurin kehittämisen periaatteiden toteutumista
- monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteutumista
- laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutumista
- lukuvuosisuunnitelman toteutumista.

Koulun itsearviointia toteutetaan systemaattisesti vuosittain yhteistyössä opettajien, oppilaiden ja huoltajien kanssa. Arvioinnissa hyödynnetään kansallisten arviointien ja kehittämishankkeiden tuloksia (mm. Pisa-tulokset, kouluterveyskysely, laajennettujen terveystarkastuskyselyt 5. ja 8. luokilla) sekä [perusopetuksen valtakunnallisia laatuksiteereitä](#). Arvioinnin tarkoitus on koulutuksen kehittäminen ja oppimisen edellytysten parantaminen.

1.6 Paikallisen opetussuunnitelman laadinta ja keskeiset opetusta ohjaavat ratkaisut

Opetussuunnitelma on laadittu ja hyväksytty Pyhtään kunnan koulujen yhteiseksi, suomen- ja ruotsinkielisessä opetuksessa käytettäväksi. Opetussuunnitelmassa noudatetaan Opetushallituksen Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden 2014 rakennetta ja asioiden käsittelyjärjestystä. Paikallinen opetussuunnitelma on luettavissa sähköisenä kunnan kotisivuilta, kunnan intranet sivuilla sekä kirjallisena tulosteena kouluilla. Pyhtään perusopetuksen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma on laadittu erillisenä suunnitelmana.

Henkilöstö, oppilaat ja huoltajat ovat osallistuneet opetussuunnitelman laatimiseen perusteiden eri osalueiden osalta osallistumalla kyselyihin ja perusteissa esille nostettujen asioiden arviointiin. Näin on etsitty paikallisesti tärkeitä ja esille nostettavia asioita. Opetussuunnitelman edelleen kehittämisessä mahdollistetaan henkilöstön, oppilaiden ja huoltajien osallistuminen kehittämiseen. Opetussuunnitelman laadinnassa on tehty yhteistyötä myös kunnan nuorisotoimen sekä opetus- ja sivistystoimen luottamushenkilöiden kanssa. Henkilöstön, oppilaiden, huoltajien ja muiden yhteistyötahojen kanssa tehdyn yhteistyön seurauksena esille nousseita paikallisia painotuksia nostetaan esille opetussuunnitelman asianomaisten päälukujen kohdalla.

Kunnan sosiaalihuollon edustajana kuraattori ja terveydenhuollon edustajana kouluterveydenhoitaja osallistuvat opetussuunnitelman oppilashuoltoa ja kodin ja koulun yhteistyötä käsittelevien osuuksien laatimiseen antamalla oman lausuntonsa näihin asioihin liittyen.

Opetussuunnitelman toteutumista seurataan ja sitä arvioidaan (kysely, itsearviointi /opet), näissä esille nousseet kehittämiskohteet ohjaavat opetussuunnitelman kehittämistä. Aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitelma, kulttuuripolku, tieto- ja viestintästrategian TVT-polku, koulukohtaiset kestävän kehityksen ja tasa-arvosuunnitelmat täydentävät kunnan opetussuunnitelmaa.

Esiopetuksesta perusopetukseen, perusopetuksen sisällä ja perusopetuksesta seuraavaan koulutusvaiheeseen siirryttäessä toimitaan yhteistyössä asianosaisten tahojen kanssa pyrittäessä edistämään perusopetuksen yhtenäisyyttä ja siirtymävaiheissa tarvittavaa tiedonsiirtoa.

Opetus järjestetään osassa kunnan kouluissa yhdysluokkaopetuksena (ks. alaluvut 5.4 ja 5.6).

Mikäli oppilaan opetus etenee vuosiluokkiin sitomattomana, hänen opinto-ohjelmansa kirjataan henkilökohtaiseen opetuksen järjestämisen suunnitelmaan. Perusopetus kunnassa järjestetään pääosin ainejakoisena.

Oppilaille tarjotaan valinnaisia opintoja kuudennella vuosiluokalla kaksi vuosiviikkotuntia sekä kahdeksannella kuusi ja yhdeksännellä viisi vuosiviikkotuntia. Kahdeksannella ja yhdeksännellä luokalla vähintään kahden vuosiviikkotunnin opinnot tulee valita taito- ja taideaineista. Oppilaille tarjottavasta valinnaisuudesta ja valinnaisaineista kerrotaan opetussuunnitelman luvussa 12.

Paikallisessa tuntijaossa on otettu huomioon eri ryhmille järjestetyissä kyselyissä esille nousset arjen taitojen hallinnan merkitys esim. sijoittamalla valinnaisia taito- ja taide-aineiden oppitunteja käsityöoppiaineeseen.

1.7 Oppilaanohjauksen järjestäminen

Oppilaanohjauksen tehtävänä on tukea oppilaan kasvua ja kehitystä siten, että oppilas kykenee edistämään opiskelunvalmiuksiaan ja sosiaalista kypsymistään sekä kehittämään elämänsuunnittelun kannalta tarpeellisia tietoja ja taitoja. Ohjauksen tuella oppilas tekee omiin kykyihinsä ja kiinnostuksiinsa perustuvia opiskelua, koulutusta, arkielämää ja elämänuraa koskevia ratkaisuja.

Oppilaanohjauksen tarkoituksena on edistää koulutyön tuloksellisuutta, lisätä hyvinvointia koulussa sekä ehkäistä syrjäytymistä. Sen avulla edistetään myös koulutuksellista, etnistä ja sukupuolten välistä tasa-arvoa. Oppilaan turvallista siirtymistä Opintopolun nivelvaiheissa tulee tukea oppilaanohjaajien ja toisen asteen oppilaitosten ohjauksesta vastaavien opinto-ohjaajien sekä opettajien välisellä yhteistyöllä, joka ylittää oppilaitosten ja kouluasteiden väliset rajat.

2 PERUSOPETUS YLEISSIVISTYKSEN PERUSTANA

2.1 Opetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet

Pyhtään kunnan perusopetuksessa noudatetaan valtakunnallisesti yhtenäisiä perusteita siten kuin perusopetuslaissa säädetään. Opetus järjestetään oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti ja siten, että se edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä. Pyhtään kunnan paikallinen opetussuunnitelma pohjautuu opetushallituksen laatiman valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteisiin. Pyhtään kunnan opetusjärjestelyissä painotetaan oppilaan ikäkauden mukaista, joustavia opetusjärjestelyitä.

2.2 Perusopetuksen arvoperusta ja paikallisesti päätettävät asiat

Pyhtään kunnan perusopetus järjestetään opetussuunnitelman perusteiden arvoperustan pohjalta. Tämä arvopohja nojaa neljään perusperiaatteeseen: jokaisen lapsen ainutlaatuisuus ja oikeus hyvään opetukseen, ihmisyys, sivistys ja demokratia, kulttuurinen moninaisuus rikkautena ja kestävän elämäntavan välttämättömyys. Pyhtään kunnan arvot: rohkeus, läheisyys, yrittäjyys ja luovuus huomioidaan myös opetuksen järjestämisessä. Arvoissa korostetaan Pyhtään kunnassa yhteisöllisyyttä, yrittäjyyttä, kykyä oppia ja oppimisen iloa.

Yhteisöllisyyden, yhdessä toimimisen merkitys korostuu kaikessa koulun toiminnassa. Suhde omaan itseensä, toisiin ihmisiin, luontoon ja eri kulttuureihin painottuvat yhteisöllisyyden rakentamisessa. Me hengen luominen, vastuu oman itsensä ja samalla toisten hyvinvoinnista korostuvat yhteistyötä tehdessä. Yhteisöllisyyden korostaminen ilmenee koko kouluyhteisöä tukevinä toimintoina, yhteisinä pelisääntöinä, osallisuuden tukemisena ja kasvatuksen ja opetuksen yhteisinä linjauksina.

Pyhtään kunta on yrittäjyystavallinen kunta. Pyhtään kunnan opetuksessa toteutetaan yrittäjäkasvatusstrategiaa. Yrittäjyyttä tukevat arvot: itsetuntemus, yrittäjyys ja yhdessä toimiminen korostuvat myös opetuksen järjestämisessä. Yrittäjyyskasvatukseen liittyvät projektit ja aihekokonaisuudet kuuluvat koulujen työsuunnitelmaan lukuvuosittain. Yritysvierailut ja yrittäjävierailut kuuluvat opetussuunnitelman sisältöihin.

Jokainen oppilas on ainutlaatuinen ja arvokas juuri sellaisena kuin hän on. Tässä oppilas tarvitsee kannustusta kasvaakseen ihmisenä ja yksilöllistä tukea sekä kokemusta siitä, että koulu yhteisössä häntä kuunnellaan ja arvostetaan ja että hänen oppimisestaan ja hyvinvoinnistaan välitetään. Yhtä tärkeä on kokemus osallisuudesta ja siitä, että voi yhdessä toisten kanssa rakentaa yhteisönsä toimintaa ja hyvinvointia. Oppiessaan oppilas rakentaa identiteettiään, ihmiskäsitystään, maailmankuvaansa ja -katsomustaan sekä paikkaansa maailmassa. Samalla hän luo suhdetta itseensä, toisiin ihmisiin sekä yhteiskuntaan, luontoon ja erilaisiin kulttuureihin.

Arvokeskustelu oppilaiden kanssa ohjaa oppilaita tunnistamaan ja nimeämään kohtaamiaan arvoja ja arvostuksia sekä pohtimaan niitä myös kriittisesti. Oppilaita tuetaan rakentamaan omaa arvoperustansa. Koulun ja kotien yhteinen arvopohdinta ja siihen perustuva yhteistyö luovat turvallisuutta ja edistävät oppilaiden kokonaisvaltaista hyvinvointia. Perusopetus rakentuu elämän ja ihmisoikeuksien kunnioittamiselle. Perusopetus edistää hyvinvointia, demokratiaa ja kasvamista aktiiviseksi yhteiskunnan jäseneksi, joka toimiessaan ottaa huomioon kestävän elämäntavan. Tasa-arvon tavoite ja laaja yhdenvertaisuusperiaate ohjaavat perusopetuksen kehittämistä. Opetus edistää osaltaan taloudellista, sosiaalista, alueellista ja sukupuolten tasa-arvoa. Opetus on oppilaita uskonnollisesti, katsomuksellisesti ja puoluepoliittisesti sitouttamatonta.

Perusopetus rakentuu moninaiselle suomalaiselle kulttuuriperinnölle. Se on muodostunut ja muotoutuu eri kulttuureiden vuorovaikutuksessa. Eri kulttuuri- ja kielitaustoista tulevat ihmiset kohtaavat toisensa perusopetuksessa ja tutustuvat monenlaisiin tapoihin, yhteisöllisiin käytäntöihin ja katsomuksiin. Perusopetus antaa perustan ihmisoikeuksia kunnioittavaan maailmankansalaisuuteen ja rohkaisee toimimaan myönteisten muutosten puolesta. Arvoperustan toteutumista seurataan huoltajille ja opetushenkilöstölle säännöllisesti järjestettävien kyselyiden perusteella.

2.3 Oppimiskäsitys ja paikallisesti päätettävät asiat

Oppilas on aktiivinen toimija, joka oppii asettamaan tavoitteita ja ratkaisemaan ongelmia, pystyy toimimaan sekä itsenäisesti että yhdessä muiden kanssa. Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa. Oppimaan oppimisen taitojen kehittyminen on perusta tavoitteelliselle ja elinikäiselle oppimiselle. Oppiminen on prosessi missä toimitaan tavoitteen suuntaisesti. Opetuksen järjestämisessä huomioidaan eri ikäkaudet, ja erilaiset tavat oppia. huomioidaan oikeus oppia leikkien ja tekemällä oppien. Oppilaille annetaan edellytysten mukaan mahdollisuus toiminnan suunnitteluun, arviointiin sekä oppimisympäristön rakentamiseen ja luomiseen. Uusien tietojen ja taitojen oppimisen rinnalla oppilas oppii reflektoimaan oppimistaan, kokemuksiaan ja tunteitaan. Myönteiset tunnekokemukset, oppimisen ilo ja uutta luova toiminta edistävät oppimista ja innostavat kehittämään omaa osaamista.

Oppimista, oppimisprosessia seurataan havaintojen, keskustelujen ja arvioinnin pohjalta. Arviointia toteutetaan säännöllisesti lukuvuosittain työsuunnitelman laadinnan ja arvioinnin yhteydessä, kehityskeskusteluissa sekä erilaisten palautejärjestelmien kautta. Monipuolisen myönteisen ja realistisen palautteen antaminen ja saaminen ovat keskeinen osa sekä oppimista tukevaa että kiinnostuksen kohteita laajentavaa vuorovaikutusta.

3 PERUSOPETUKSEN TEHTÄVÄ JA YLEISET TAVOITTEET

3.1 Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alainen osaaminen on kokonaisuus, joka muodostuu tiedoista, taidoista, arvoista, asenteista, toimintakyvystä ja tahdosta.

Perusopetuksen tehtävä määräytyy perusopetuslain ja opetussuunnitelman perusteiden pohjalta. Pyhitään kunnan perusopetuksessa opetuksen ja kasvatuksen tavoitteet pohjautuvat valtakunnallisiin tavoitteisiin, mitkä säädetään perusopetuslaissa sekä tarkemmin valtioneuvoston asetuksessa. Tavoitteet tarkentuvat opetussuunnitelman perusteissa. Tavoitteena on tulevaisuuden laaja-alainen osaaminen.

Paikalliset perusopetuksen tehtävää täydentävät ja käytännön toteuttamista ilmentävät näkökohdat:

- Kestävän kehityksen suunnitelma
- Kulttuuripolku
- Tieto- ja viestintätekniikan osaamispolku
- Yrittäjyyskasvatusstrategia
- Seudullinen liikenneturvallisuussuunnitelma
- Oppilashuoltosuunnitelma

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet huomioidaan oppiainekuvauksissa, oppiaineiden tavoitteiden yhteydessä sekä monialaisten oppimiskokonaisuuksien tavoitteissa. Lukuvuosittain valitaan laaja-alaisen osaamisen osa-alueista painopisteet, jotka sisällytetään lukuvuosisuunnitelmaan. Painopistealueet huomioidaan lukuvuoden tapahtumien, projektien yms. toiminnan suunnittelussa.

Monialaisia oppimiskokonaisuuksia toteutetaan lukuvuosittain koululla vähintään yksi jokaisella luokka-asteella. Oppimiskokonaisuuksien tavoitteissa ja sisällöissä painottuvat Pyhtään kunnan perusopetuksen arvot. Paikallisia painotuksia ja käytännön toteutumista kuvaavien suunnitelmien toteutuminen kuvataan toimintakertomuksessa ja koulujen lukuvuoden ns. tapahtumakalenterissa. Tapahtumakalenteriin kirjataan lukuvuoden aikana toteutettavat projektit, aihekokonaisuudet, juhlat ja teemapäivät. Kokonaisuudessaan lukuvuosisuunnitelman toteutuminen kuvataan toimintakertomuksessa.

Tavoitteiden toteutumista seurataan lukuvuosittain. Arvioinnin pohjalta toteutetaan tulevan lukuvuoden suunnittelu. Lukuvuosittain laaditaan toimintakertomus. Toimintaa ohjaavat myös palautteet sekä koulun toimintakulttuuria koskevat säännöllisesti toteutettavat kyselyt. Koko opetustoimella on lukuvuosittain toiminnallinen opetusta ja kasvatusta eheyttävä painopistealue. Painopistealuetta määrittäessä hyödynnetään kunnan perusopetuksen laatukortteja.

4 YHTENÄISEN PERUSOPETUKSEN TOIMINTAKULTTUURI

Koulun toimintakulttuurin kehittämisessä ja vahvistamisessa painotetaan yhteistyötä ja avoimuutta. Oppilaiden osallisuutta kehitystyössä korostetaan ottamalla aktiivisesti mukaan oppilaskunnat ja vahvistamalla tukioppilaiden ja kummitoiminnan roolia.

Huoltajien osallistuminen toimintakulttuurin kehittämiseen:

- Keskusteleva ja avoin yhteistyö huoltajien ja henkilökunnan välillä.

- Tapoja toteuttaa yhteistyötä: sähköinen viestintäjärjestelmä (Wilma), vanhempaintapaamiset, vanhempainillat, kodin ja koulun yhteistyöprojektit, teema- ja lauantaikoulupäivät, vanhempainyhdistykset yms.

Yhteistyö oppimisen polun nivelvaiheissa, erilaisten tapahtumien ja projektien yhteydessä sekä kokonaisvaltaisesti oppilaan kasvun eri vaiheissa kehittää osaltaan koulun toimintakulttuuria.

Tällaisia yhteistyötahoja ovat esimerkiksi:

- varhaiskasvatus
- toisen asteen oppilaitokset
- koulujen vanhempainyhdistykset
- nuorisotyö
- kulttuuritoimi
- kirjasto
- seurakunta

Oppimisympäristöjen ja työtapojen valintaa, käyttöä ja kehittämistä ohjaavat seuraavat paikalliset tavoitteet ja erityiskysymykset:

- luonnon ja lähiympäristön hyödyntäminen opetuksessa ja oppimisympäristönä
- eri koulujen erityispiirteet (ympäristö, oppilasmäärä, sijainti, kaksikielisyys, historia)

Opetuksen eheyttäminen:

- opetuksen eheyttäminen painottuu tämän opetussuunnitelman oppimiskäsityksessä

4.1 Monialaiset oppimiskokonaisuudet:

4.1.1 Periaatteet ja toteuttamistavat

- Koulut itsenäisesti päättävät oppimiskokonaisuuksien teemoista lukuvuosisuunnitelmaselityksinä.
- Oppimiskokonaisuuden laajuus suunnitellaan kokonaisuuskohtaisesti, teema, oppiaine, oppilaiden ikä ja edellytykset huomioiden.
- Koulun lukuvuosisuunnitelmassa tulee määritellä vähintään yksi monialainen oppimiskokonaisuus, joka sisältyy jokaisen oppilaan opintoihin. Tämän/näiden toteutuminen raportoidaan toimintakertomuksessa.
- Oppimiskokonaisuudet määritellään suuntaviivoin lukuvuosisuunnitelmassa ja yhteistyönä.
- Lukuvuoden aikana voi suunnitella sellaisiakin oppimiskokonaisuuksia, joita ei ole määriteltä lukuvuosisuunnitelmassa.
- Tavoitteet ja sisällöt määritellään lukuvuosisuunnitelmassa ja tarkennetaan lukuvuoden aikana yhteistyössä oppilaiden kanssa.
- Oppimiskokonaisuuden toteuttamisesta vastaavat opettajat arvioivat oppilaiden työskentelytaitoja ja oppiainetaitoja.
- Oppimiskokonaisuuksien toteutuminen raportoidaan toimintakertomuksessa.
- Toimintaa arvioidaan henkilökunnan ja oppilaiden yhteistyönä.
- Toimintaa kehitetään arviointipalautteen avulla.

5 OPPIMISTA JA HYVINVOINTIA EDISTÄVÄ KOULUTYÖN JÄRJESTÄMINEN

Oppilailla on kouluyhteisön jäsenenä oma vastuunsa. Se ilmenee säännöllisenä osallistumisena koulutyöhön, reiluna ja arvostavana suhtautumisena koulutovereihin ja koulun aikuisiin sekä yhteisten sääntöjen noudattamisena. Toisten ihmisten loukkaamattomuuden sekä työn ja työrauhan kunnioittaminen ja sovitusta tehtävistä huolehtiminen on koulutyössä välttämätöntä. Laki velvoittaa oppilaan osallistumaan perusopetukseen ja suorittamaan tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytymään asiallisesti. Vapaus opetukseen osallistumisesta voidaan myöntää oppilaille vain tilapäisesti erityisestä syystä. Koti ja koulu yhdessä ohjaavat oppilaita toimimaan lain edellyttämällä tavalla ja tukevat oppilaita näiden ponnisteluissa. Koulun tehtävänä on puuttua poissaoloihin ja auttaa oppilaita onnistumaan koulutyössään.

5.1 Paikallisesti päätettävät asiat

Koulutyön käytännön järjestämisestä päätettäessä kiinnitetään huomiota siihen, että ratkaisut tukevat kasvatuksen ja opetuksen tavoitteiden saavuttamista ja edistävät perusopetuksen yhtenäisyyttä rakentavaa toimintakulttuuria. Kaikkien tässä käsiteltävien asioiden osalta koulukohtaiset ratkaisut, työn- ja vastuunjako sekä muu käytännön toteutus täsmennetään koulukohtaisessa opetussuunnitelmassa ja/tai lukuvuosisuunnitelmassa opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti.

5.2 Yhteinen vastuu koulupäivästä sekä yhteistyö

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- *Mitkä ovat keskeiset tavoitteet ja toimintatavat hyvän ja turvallisen koulupäivän luomiseksi ja yhteistyön järjestämiseksi.*
Oppilaiden on käyttäytyttävä kiusaamatta ja syrjimättä muita sekä vaarantamatta muiden turvallisuutta ja terveyttä. Hyvän ja turvallisen koulupäivän järjestäminen nojautuu kunnan kouluille laatimaan laatukriteeristöön (Perusopetuksen laatukriteerit Pyhtään kunnassa). Opetustoimessa noudatetaan kiusaamisen vastaista toimintasuunnitelmaa, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa sekä monikulttuurisuussuunnitelmaa. Lisäksi kouluittain on toimintamallit kummitoimintaan, tukioppilastoimintaan, koulun nuorisotyötoimintaan sekä suunnitelma yhteisöllisen oppilashuollon toteuttamiseen. Kouluissa koulupäivää rytmitetään koulun toimintaan soveltuvalla tavalla ja resurssien mukaisesti (esim. kerhotoiminta ja välkkäritoiminta).
- *Miten yhteistyö kunnan/koulun sisällä sekä ulkopuolisten toimijoiden kanssa organisoidaan ja miten sitä seurataan ja kehitetään, erityisesti*
  - o Miten huolehditaan oppilaiden osallisuuden toteutumisesta: Oppilaiden osallisuutta koulutyössä lisäävät tuki- ja kummioppilastoiminta sekä oppilaskuntatoiminta. Näitä toteutetaan kunnan koulussa jokaisen koulun toimintaympäristöön sopivalla tavalla. Lisäksi kouluilla on käytössä Verso-menetelmä, jossa koulutetut oppilaat sovittelevat ikätovereidensa pienimuotoisia riita-, kiusaamis- yms. tilanteita.
  - o Mitkä ovat kodin ja koulun yhteistyön keskeiset tavoitteet ja järjestämiskäytännöt: Kodin ja koulun yhteistyön keskeisimpänä tavoitteena on hyvin toimiva kasvatuskumppanuus. Yhteistyössä pyritään keskustelemaan ja luottamukselliseen suhteeseen. Yhteistyön muotoja ovat mm. sähköinen yhteydenpito soveltuvalla ohjelmistolla (esim. Wilma), vanhempainvartit, kohdennetut luokkaillat, vanhempainillat, erilaiset kyselyt, juhlat ja teemapäivät.
  - o Muihin koulun ulkopuolisiin toimijoihin (mm. nuorisotyö, seurakunta, kirjasto, kuljetusyrittäjät, ruokapalvelu, tekninen toimi) ylläpidetään toimiva ja aktiivinen suhde ja tehdään monimuotoista yhteistyötä koulun tavoitteiden suuntaisesti.

- Yhteistyön toimivuutta arvioidaan koulujen toimintakertomuksissa vuosittain. Arvioinnin pohjana ovat jatkuva vuoropuhelu, säännöllisesti toteutettavat tapaamiset sekä kyselyt.

5.3 Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö

Opetuksen järjestäjä vastaa kasvatuskeskusteluja ja jälki-istuntoa sekä kurinpidollisia toimia koskevan suunnitelman laatimisesta. Suunnitelma voi olla osa paikallista opetussuunnitelmaa tai erillinen suunnitelma, jolloin siitä tulee mainita opetussuunnitelmassa.

Oppilaiden ei toivottuun toimintaan / käytökseen koulussa puututaan perusopetuslain mukaisesti (kasvatuskeskustelu sekä erilaiset kurinpidolliset keinot).

Koulussa käytettävät menetelmät tilanteissa, joissa oppilas rikkoo koulun sääntöjä tai käyttäytyy muuten häiritsevästi: Opettajat harkitsevat ja arvioivat oppilaan aiheuttaman häiriötilanteen ja valitsevat puuttumismenetelmän tarkoituksenmukaisesti. Järjestyssääntöjen rikkomisesta seuraa joko kasvatuskeskustelu tai kurinpidollinen seuraamus. Näiden kirjaamisessa käytetään Wilmassa olevaa lomakkeistoa. Jälki-istunnon antava opettaja kirjaa tapahtuman, kuulee oppilasta, kirjaa jälki-istunnon toteuttavaksi ja tiedottaa oppilaan huoltajaa. Jälki-istuntoa määrätään erityisesti niissä tilanteissa, joissa järjestyssäännön rikkominen on aiheuttanut toiselle osapuolelle / ryhmälle vahinkoa tai oppilaan toiminta on ollut muutoin lainvastainen.

Suunnitelmassa päätetään ja kuvataan

- *Millaisissa tapauksissa kasvatuskeskustelua käytetään ja mitkä ovat keskustelujen toteuttamisen käytänteet:*

Kasvatuskeskustelujen tarkoitus on tukea ja vahvistaa oppilaan omaa vastuuta itsestään ja muista, ohjata oppilaan käyttäytymistä myönteiseen suuntaan ja nopeuttaa koulun ja kodin välistä tiedonkulkua tapauksissa, joissa on tullut esiin tarve ohjata oppilaan käytöstä. Kasvatuskeskustelu on tilanne, missä opettaja ja oppilas keskustelevat tapahtuneesta ja sopivat yhdessä jatkotoimenpiteet. Yhteys huoltajaan otetaan siinä tilanteessa, kun asiaa selvitetään. Kasvatuskeskustelua käytetään ensisijaisena keinona ennen jälki-istunnon antamista puuttua oppilaan häiritsevään ja epäasialliseen käyttäytymiseen. Kasvatuskeskustelu käydään tilanteissa, joissa

- oppilas häiritsee opetusta
- rikkoo koulun järjestystä
- menettelee vilpillisesti
- kohtelee muita epäkunnioittavasti tai ihmisarvoa loukkaavasti.

Jos kyseessä oleva rike on vakava, siitä voi seurata suoraan kurinpidollinen menettely.

Kasvatuskeskustelu ei vapauta vahingonkorvausvelvollisuudesta.

- *Mitkä ovat lainsäädäntöä tarkentavat ja täydentävät menettelytavat rike-, vilppi- ja häiriötilanteissa, asioiden selvittämism vastuut, työnjako sekä kuulemis- ja kirjaamismenettelyt:* Kasvatuskeskusteluja ja kurinpidollisia toimia koskevassa erillisessä suunnitelmassa kuvataan lainsäädäntöä tarkentavat ja täydentävät menettelytavat rike-, vilppi- ja häiriötilanteissa, asioiden selvittämism vastuut, työnjako sekä kuulemis- ja kirjaamismenettelyt (erillinen liite).
- *Mitkä ovat vastuut ja toimintatavat opetuksen epäämistä koskevissa tilanteissa:*
  - oppilaalle laadittava henkilökohtainen suunnitelma opetuksen järjestämisestä, toteuttamisesta ja seurannasta opetukseen osallistumisen epäämisen aikana ja turvallisen opetukseen palaamisen tukemiseksi: suunnitelman kirjaamisen, toteuttamisen ja seurannan vastuut.
  - oppilaan ja hänen huoltajansa osallisuus em. suunnitelman laatimisessa

- oppilaan mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti oppilashuollon psykologin tai kuraattorin kanssa opetuksesta epäämisen aikana
- oppilaalle järjestettävä muu hänen tarvitsemansa tuki epäämisen aikana ja oppilaan palatessa opetukseen
- oppilaan valvonta seuraavien toimenpiteiden jälkeen:
  - oppilaan poistaminen luokkahuoneesta tai muusta tilasta tai koulun tilaisuudesta tai
  - kun oppilaan opetukseen osallistuminen on evätty jäljellä olevan ja sitä seuraavan työpäivän ajaksi
- yhteistyö koulun sijaintikunnan sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa

Opetusta kohtuuttomasti häiritsevä oppilas voidaan määrätä poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi luokkahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka koulun järjestämästä tilaisuudesta. Tarvittaessa oppilas voidaan poistaa perusopetuslain 36 b §:n mukaisesti.

Oppitunnilta tai tilaisuudesta poistamisesta päättää lopputunnin osalta tuntia pitävä opettaja, rehtori/koulunjohtaja tai molemmat yhdessä. Oppilas poistetaan sellaiseen paikkaan, jossa tuntia pitävä opettaja pystyy häntä valvomaan tai valvontaa määrätään hoitamaan joku koulun henkilökunnasta. Oppitunnin jälkeen tilanne käydään läpi tarkoituksenmukaisella tavalla ja opettajan toimesta oppilaalle annetaan ohjeet poistamisen aikaisten asioiden opiskelun opiskelemiseksi. Oppitunnilta poistamisesta tiedotetaan huoltajia.

Mikäli oppilaan opetus on tarpeen evätä äärimmäisen poikkeuksellisessa tilanteessa loppupäiväksi, koulun rehtori / apulaisrehtori / koulunjohtaja tekee siitä päätöksen tilanteessa ollutta opettajaa ja oppilasta kuultuaan. Päätöksestä tiedotetaan huoltajaa ja oppilaan huoltaja kutsutaan noutamaan oppilas pois koulun tiloista. Oppilaalle laaditaan rehtorin määrittelemällä kokoonpanolla suunnitelma loppupäivän opintojen suorittamiseksi ja kouluun palaamisesta. Suunnitelma kirjataan sähköiseen kurinpitomakkeeseen ja suunnitelman toteutumisen seurannasta vastaa oppilaan luokanopettaja tai luokanvalvoja. Lisäksi hänelle tarjotaan tarpeen mukaan tukitoimia ja oppilashuollon palveluita suunnitelman toteuttamiseksi. Tarvittaessa epääminen voi koskea myös seuraavaa koulupäivää, mikäli tarvitaan pidempi aika opetusjärjestelyjen, annettavien tukitoimien ja kouluun palaamisen suunnittelemiseksi.

Mikäli opetuksen epäämisen kohteena olevan oppilaan huoltajia ei tavoiteta tai oppilaan poistumista koulusta ei saada toteutettua, ollaan yhteydessä sosiaalitoimen päivystykseen tai yleiseen hätänumeroon virka-avun saamiseksi. Tilanteessa on huomioitava kokonaistilanne oppilaan ikä, kehitystaso ja sen hetkinen mielentila turvallisen kouluympäristön turvaamiseksi kaikille.

- *Miten hallinnon yleisten oikeusturvaperiaatteiden noudattaminen varmistetaan kurinpidollisia keinoja käytettäessä*
Kurinpidollisissa keinoissa huolehditaan kirjaaminen sille tarkoitettulla tavalla. Tilanteissa kuullaan oppilasta ja tiedotetaan huoltajaa. Huoltajan kuulemisessa kuulemistilaisuuteen lähetetään kirjallinen kutsu ja kuulemisesta laaditaan pöytäkirja.
- *Miten huolehditaan henkilökunnan perehdyttämisestä ja osaamisen varmistamisesta kurinpidollisten toimivaltuuksien käyttämisessä*
Henkilökunnan riittävästä perehdyttämisestä huolehditaan lukuvuosittain.

- *Miten suunnitelmasta, järjestyssäännöistä ja laissa säädetyistä kurinpidollisista keinoista tiedotetaan eri tahoille*
Pyhtään perusopetuksen opetussuunnitelma liitteineen on luettavissa kunnan verkkosivuilla. Koulujen järjestyssäännöt ovat nähtävillä koulujen verkkosivuilla ja Wilmassa. Koulujen kurinpidollisista keinoista tiedotetaan lukuvuositedotteessa.
- *Mitkä ovat menettelytavat suunnitelman seuraamista sekä toteutumisen ja vaikuttavuuden arviointia varten*
Suunnitelmaa, sen toteutumista ja vaikuttavuutta arvioidaan lukuvuosittain koulujen hyvinvointiryhmissä ja raportoidaan toimintakertomuksissa.

5.3.1 Kasvatuskeskustelu

Kukin koulu määrittelee koulukohtaisesti kasvatuskeskusteluohjeet, joissa määritellään, millaisissa tapauksissa kasvatuskeskustelua käytetään ja mitkä ovat keskustelujen toteuttamisen käytänteet. Kasvatuskeskustelujen tarkoitus on tukea ja vahvistaa oppilaan omaa vastuuta itsestään ja muista, ohjata oppilaan käyttäytymistä myönteiseen suuntaan ja nopeuttaa koulun ja kodin välistä tiedonkulkua tapauksissa, joissa on tullut esiin tarve ohjata oppilaan käytöstä. Kasvatuskeskustelu on tilanne, missä opettaja ja oppilas keskustelevat tapahtuneesta ja sopivat yhdessä jatkotoimenpiteet. Yhteys huoltajaan otetaan siinä tilanteessa, kun asiaa selvitetään.

5.3.2 VERSO eli vertaissovittelu

Vertaissovittelun tavoitteena on koulun toimintahäiriöiden vähentäminen edistämällä oppilaiden elämänhallintataitoja. Ajatuksena on asenteiden muuttaminen niin, että ristiriitatilanteet ymmärretään tavalliseen elämään kuuluviksi ja erimielisyyksien ratkaiseminen enemmänkin haastavaksi tilanteeksi kuin hankalaksi tai ikäväksi välikohtaukseksi. Vertaissovittelussa riidan osapuolina olevia oppilaita hieman vanhemmat, sovittelijoiksi koulutetut oppilaat auttavat osapuolia löytämään itse ratkaisun ristiriitaansa. Osapuolet saavat kertoa oman näkemyksensä tapahtuneesta, kuvata tuntemuksiaan ja pohtia eri ratkaisuvaihtoehtoja. Sovittelijaoppilaat auttavat ristiriidan osapuolia etenemään sopimukseen, jonka toteutumista seurataan. Sovittelijoita sitoo vaitiololupaus. Vertaissovittelu perustuu vapaaehtoisuuteen eikä se ole rangaistus. Menetelmällä sovitellaan mm. nimittelyjä, ilkeiden viestien levittämistä tekstiviestein ja sosiaalisessa mediassa, tönimistä, alistamista ja pakottamista. Vertaissovittelumenetelmän periaatteeseen kuuluu, että vertaissovitteluun vietyä tilannetta ja siellä sovittua ei ilmoiteta kotiin, vaan tilanne selvitetään kokonaisuudessaan vertaissovittelun keinoin.

5.3.3 KiVa-Koulu

KiVa – koulu on kiusaamista vastustava opetusohjelma. Opetusohjelmaa toteutetaan erillisin oppitunnein luokka-asteilla 1, 4 ja 7. Ohjelman tarkoituksena on vähentää kiusaamista ja lisätä kouluturvallisuutta ja – hyvinvointia. Sen tarkoituksena on puuttua kiusaamiseen jo sen varhaisessa vaiheessa ja saada kiusaaminen loppumaan. Kouluissa toimii kahden opettajan muodostama työryhmä, KiVa-tiimi. He selvittävät yhteistyössä luokanopettajan tai -valvojan kanssa esiin tulevia systemaattisen kiusaamisen kiusaamistapauksia. KiVa-prosessin periaatteeseen kuuluu, että prosessista ei tiedoteta koteihin, jos prosessi toimii ja kiusaaminen päättyy.

5.3.4 Järjestyssäännöt

Koulun järjestyssäännöt määrittelevät toimintaa erilaisissa rike-, vilppi- ja häiriötilanteissa. Koulu perehdyttää henkilökunnan toimimaan tarkoituksenmukaisesti (mm. opettajankokoukset, henkilökuntapalaverit, suunnittelupäivät). Perehdytyksessä korostetaan yhteistyötä huoltajien ja muiden yhteistyötahojen kanssa. Suunnitelmasta, koulun järjestyssäännöistä ja kurinpidollisista keinoista tiedotetaan

huoltajia ja muita yhteistyötahoja tarkoituksenmukaisin keinoin (mm. lukuvuositedotteet, sähköinen viestintä, vanhempainillat).

Koulun toimintaa yllä mainituissa kasvatuksellisissa ja kurinpidollisissa tilanteissa sisällytetään lukuvuoden suunnittelun. Arvioinnin yhteydessä toiminta raportoidaan lukuvuosisuunnitelmassa ja toimintakertomuksessa tarpeellisin osin.

5.4 Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus

Etäyhteyksiä hyödyntävää opetusta käytetään erityistilanteissa. Tällöin määritellään tapauskohtaisesti minkä asioiden opetuksessa tätä hyödynnetään sekä määritellään tavoitteet, käytännöt, yhteiset toiminnot ja eri toimijoiden vastuut.

5.5 Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu

Vuosiluokkiin sitomatonta eli oman opinto-ohjelman mukaan etenevää opiskelua toteutetaan yksittäisten oppilaiden kohdalla, jolloin oppimäärään sisältyvät opintokokonaisuudet, tuntijako, opetuksen tavoitteet ja sisällöt sekä pakollisuus ja valinnaisuus määritellään yksilöllisesti. Nämä kirjataan oppilaan oppimissuunnitelmaan tai HOJKS:iin. Opetusryhmän opiskellessa vuosiluokkiin sitomattomasti opintokokonaisuudet muodostetaan opetussuunnitelman liitteenä olevien kokonaisuuksien mukaisesti. Jokaiselle oppilaalle laaditaan henkilökohtainen opintojen suunnitelma. Opintojen etenemistä ja opintokokonaisuuksien suorittamista seurataan ja arvioidaan lukuvuosittain. Vuosiluokkiin sitomattomasti edettäessä otetaan huomioon oppimisen arviointia sekä seuraavalle vuosiluokalle siirtymistä koskevat erityismääräykset oppimisen arviointia käsittelevässä luvussa 6.

5.6 Yhdysluokkaopetus ja alkuopetus

Opetussuunnitelman laadinnassa on huomioitu, että se soveltuu myös yhdysluokkaopetukseen ja pienille kouluille. Yhdysluokkaopetuksessa huomioidaan lisäksi vuorokurssiperiaate. Vuorokurssiperiaatetta sovelletaan mm. ympäristöopin, historian ja yhteiskuntaopin sekä uskonnon opetuksessa. Vuosi- ja viikkotunnit jaetaan yhdysluokkaopetuksessa vuosiluokille pääasiallisesti hyväksytyntuntijaon mukaisesti. Tarvittaessa tuntijaosta voidaan poiketa, kunhan oppilaan perusopetuksen aikana saama tuntimäärä vastaa valtioneuvoston asetuksia.

Yhdysluokkaopetuksessa on mahdollisuus käyttää vuosiluokkiin sitomatonta opiskelua, jolloin on määriteltävä erikseen oppimäärään sisältyvät opintokokonaisuudet, tuntijako, opetuksen tavoitteet ja sisällöt sekä pakollisuus ja valinnaisuus. Yhdysluokkaopetuksessa sekä alkuopetuksessa opetus toteutetaan osittain projektimaisesti, sisältäen opintokokonaisuuksia ja toteuttaen eheyttävän opetuksen pedagogiikkaa. Opintojen etenemistä ja opintokokonaisuuksien suorittamista seurataan ja arvioidaan vuosittain. Ruotsinkielisen opetuksen tuntijako eroaa joiltain osin kuntakohtaisesta tuntijaosta (ks. ruotsinkielisen opetuksen tuntijako). Valinnaisaineiden opetus toteutetaan pieneen kouluun ja yhdysluokkaopetukseen soveltuvalla tavalla.

5.7 Joustava perusopetus

Joustavan perusopetuksen tarkoituksena on tukea koulun loppuunsaattamista, edistää toisen asteen koulutukseen siirtymistä ja varmistaa jatko-opiskelupaikan saaminen. Lisäksi tarkoituksena on antaa nuorille kokemusta työpainotteisesta opiskelumuodosta ja perehdyttää heitä työelämään sekä kehittää elämänhallintataitoja. Joustavassa perusopetuksessa toteutetaan perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita. Erityistä huomiota kiinnitetään työmuotoihin, joilla lisätään oppilaiden osallisuutta ja yhteenkuuluvuutta kouluyhteisössä, sekä vahvistetaan huoltajien ja kaikkien joustavassa perusopetuksessa työskentelevien yhteistä kasvatustyötä.

Eri oppiaineiden sisältöjä yhdistetään työelämään. ”Työelämätaidot ja työssäoppiminen” on joustavassa perusopetuksessa opiskelevan oppilaan toinen valinnaisaine.

Opetus järjestetään osaksi koulussa ja osaksi muissa oppimisympäristöissä, kuten esim. leirikouluina, opinto- ja työpaikkakäynteinä. Mahdollisuuksien mukaan toteutetaan koulutuskokeiluja ammatillisissa oppilaitoksissa.

Painopiste opiskelussa on toiminnallisissa työskentelytavoissa sekä työpaikoilla opiskelussa aidoissa työympäristöissä.

JOPO-opiskelu / valinnaisaine Työelämätaidot ja työssäoppiminen 7.–9. luokka, 2 vvt

Työssäoppimispaikan kanssa tehdään sopimus.

Työssäoppiminen on osa opetussuunnitelman mukaista koulun toimintaa. Oppilas on vakuutettu opetuksen järjestäjän toimesta. Koulun edustaja yhdessä nuorisotoimen edustajan kanssa perehdyttää työpaikkaohjaajan ohjaustehtävään.

Työssäoppimisjaksojen aikana oppiaineen suoritus voi tapahtua joko oppiaineen oppimistehtävien muodossa tai eheyttäen aihe- tai oppiainekokonaisuuksina, jotka suunnitellaan tarvittaessa kunkin oppilaan kanssa yksilöllisesti. Suoriutuminen oppimistehtävistä otetaan huomioon sekä oppiainekohtaisessa että valinnaisaineen arvioinnissa.

Tavoitteet:

- itsetuntemuksen kehittäminen, omien vahvuuksien löytäminen ja tavoitteiden asettelutaitojen kehittäminen, itsearviointi
- työelätaitoihin perehtyminen ja omien työelämätaitojen kehittäminen
- työelämään suuntautuva oppiminen (lukuvuosittain toteutettavat työjaksot 1–4; oppimisen tavoitteet määritellään yksilöllisesti erikseen)
- oma urasuunnittelu, koulutusjärjestelmän tunteminen ja ammateissa toimijoiden koulutuspolkuihin tutustuminen, työpaikkahaastattelut
- monilukutaidon kehittäminen, entistä tarkempien tietojen löytäminen jatko-opinnosta sekä työelämä tiedosta sekä eri tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluiden hyödyntämisen oppiminen
- tiivis koulun ja kodin välinen yhteistyö

Sisällöt:

- oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia käyttää omia vahvuuksiaan sekä löytää uusia taitoja toimimalla erilaisissa ympäristöissä. Hän osaa myös kehittää taitojaan arvioida omaan toimintaansa ja asettaa sille tavoitteita.
- oppilas tutustuu eri ammattialoihin sekä yrittäjyyteen oman kiinnostuksensa mukaan, työelämäjaksoista saatu palaute ja kokemus sekä tieto hyödynnetään eri oppiaineiden opiskelussa sekä tulevaisuuden suunnitelmia tehtäessä
- yhdessä oppilaanohjauksen sisältöjen kanssa oppilas kehittää tulevaisuuden suunnittelun taitoja ja suunnittelee jatko-opintojaan, oppii laatimaan ansioluettelon ja ylläpitämään sitä sekä laatii työhakemuksia omiin työssäoppimisjaksojen yrityksiin
- työn haun ja opiskelupaikkojen hakuprosessit
- oppilas osaa hyödyntää monialaisesti omia tarpeitaan vastaavia tarjolla olevia palveluita
- kehitetään vuorovaikutustaitoja tiiviillä yhteydenpidolla kodin ja koulun välillä ja kannustetaan oppilasta yhteistyössä tapahtuvaan arjenhallinnan ja elämänsuunnittelun sitoutumiseen
- arjen hallinnan taitojen vahvistaminen
- työelämätaitojen harjoittelu työelämässä

Arviointi

- Hyvän osaamisen (numero 8) kuvaus
- oppilas huomioi myös kehittämistä vaativia toiminta-alueitaan.
- oppilas osallistuu itse aktiivisesti työssäoppimispaikkojen etsimiseen, osaa hyödyntää monilukutaitoa alojen- ja yhteystietojen etsimisessä sekä hoitaa mahdollisimman itsenäisesti yhteydenpidon työpaikan yhteyshenkilöihin
- oppilas osaa hyödyntää työssäoppimisjaksoilla saamaansa työelämän tuntemusta, palautetta sekä kokemuksiaan eri ammattialoilta omissa suunnitelmissaan jatko-opintoja ajatellen
- oppilas tekee huolellisesti työssäoppimisjaksoille annettuihin oppiainekohtaisiin tehtäviin ja hoitaa ne annetulla aikataululla
- myönteinen työpaikan antama arviointi, palaute
- työtodistukset (hyvä suoritus)
- työpaikkajaksoista on koottu portfolio

Hyväksytyyn osaamisen (numero 5) kuvaus

- oppilas suoriutuu työssäoppimispaikkojen etsimisestä ja yhteydenpidosta aikuisen ohjaamisen tuella
- oppilas osallistuu kaikille työjaksoille

5.7.1 JOPO-toimintaan hakeminen ja valinta

Oppilaat valitaan JOPO-luokalle kevätlukukaudella hakemusten ja haastattelujen perusteella. Valintakriteereinä ovat:

- oppilaan on vaara jäädä vaille perusopetuksen päättötodistusta
- oppilaalla on mahdollisuus hyötyä työpainotteisuudesta ja toiminnallisista työtavoista, joustavan perusopetuksen toimintamuoto auttaa peruskoulun jälkeisten opintojen suunnittelussa
- oppilas on riittävän aktiivinen ja pystyy jossain määrin itsenäiseen työskentelyyn
- oppilas on riittävän motivoitunut ja sitoutunut JOPO-toimintaan ja -ryhmään
- oppilaan perhe mukana

Hakeutuminen joustavaan perusopetukseen tehdään 6.–8. luokalla tehtävän valinta-ainehakemuksen yhteydessä olevalla lomakkeella. Lisäksi syyslukukaudella voidaan järjestää ns. täydennyshaku, mikäli joustavan perusopetuksen ryhmässä on alle 10 oppilasta. Erityisistä syistä joustavaan perusopetukseen voidaan hakemuksen perusteella ottaa uusia oppilaita myös lukukauden aikana yksilöllisin oppilashuollollisin perustein. Pääsääntöisesti hakijoiden tulee olla yleisopetuksessa olevia oppilaita. Kaikki hakijat haastatellaan yhdessä huoltajien kanssa ennen valinnan tekemistä. Haastattelu suoritetaan kaikille hakijoille saman lomakkeen pohjalta. Haastattelutyöryhmä tekee esityksen luokalle pääsevistä oppilaista valintatyöryhmälle, jonka tehtävä on hyväksyä oppilaat JOPO-luokalle. Valintatyöryhmän muodostaa apulaisrehtori, oppilaanohjaaja, erityisopettaja sekä tarvittaessa opiskeluhoillon henkilöstö. Rehtori tekee tämän pohjalta viranhaltijapäätöksen joustavaan perusopetukseen hyväksytyistä oppilaista. Oppilailta ja vanhemmilta edellytetään sitoutumista ja mahdollisimman aktiivista osallistumista luokan toimintaan.

Valinnassa painotetaan tavoitetta saada päättötodistus sekä oppilaan motivoitumista perusopetuksen jälkeisiin opintoihin. Valinnassa huomioidaan oppilaan opinnoissa eteneminen sekä koulumotivaatio. Valintaprosessissa hyödynnetään haastattelun lisäksi tietoja oppilaan oppimisen etenemisestä sekä opituntityöskentelystä.

Joustavan perusopetuksen opetusryhmään valitaan opetushallituksen suosituksen mukaisesti enintään 10 oppilasta. Ryhmään voidaan ottaa 1–3 7. vuosiluokan oppilasta, hakijoista etusija annetaan 9. luokan oppilaille.

6. vuosiluokan oppilaat valitaan joustavaan perusopetukseen 7. vuosiluokan ajaksi. Oppilaan opintoja joustavassa perusopetuksessa voidaan jatkaa oppilaan ja huoltajan suostumuksella ilman uutta hakumenettelyä.

7. vuosiluokan oppilaat valitaan joustavaan perusopetukseen kahden seuraavan lukuvuoden ajaksi.

8. vuosiluokan oppilaat valitaan joustavaan perusopetukseen seuraavan lukuvuoden ajaksi.

5.7.2 JOPO-toiminnan toteuttaminen

Jokaiselle joustavaan perusopetukseen hyväksytylle oppilaalle laaditaan oma opinto-ohjelma ja oppimissuunnitelma. Oppimissuunnitelma rakentuu luokkaopetuksesta ja työpaikkaopinnoista. Opetuksen ja muun toiminnan suunnittelusta ja kehittämisestä vastaa JOPO-tiimi, johon voi kuulua esim. rehtori, (erityis)opettaja, oppilaanohjaaja, koulunkäynnin ohjaaja ja JOPO-ohjaaja (nuorisotoimen edustaja) sekä kunnan opetuksen ohjaus- ja tukipalveluista vastaava henkilö. Tiimin tehtävänä on tuoda monipuolisia näkemyksiä kehittämistyöhön.

Työpaikkajakson pituus vaihtelee viikosta neljään viikkoon ja jaksoja on lukuvuoden aikana neljä. Osa aihekokonaisuuksista toteutetaan työpaikkajaksojen aikana sopiviin aihepiireihin integroituna. Oppilaan arvioinnissa otetaan huomioon työpaikkajaksoilta saatavan palautteen hyödyntäminen. Lisäksi korostetaan oppilaan itsearviointitaitojen kehittymistä työpaikkajaksoilla. Työpaikkajaksoon liittyy myös opetuksen tavoitteita tukevia tehtäviä ja opintokokonaisuuksia. Nuori ei ole työsuhteessa työpaikkaan (työpaikalla oppiminen on osa peruskoulun suorittamista), joten työstä ei makseta palkkaa. Työnantajan kanssa tehdään silti sopimus työpaikkaopiskelusta. 7. luokan työpaikkajaksot kestävät 4–8 tuntia / viikko, työpaikkajakso kestää neljä viikkoa ja niitä on lukuvuodessa 4. Vuosiluokan seitsemän oppilailla työpaikat sijaitsevat pääsääntöisesti joko koululla tai koulun lähistöllä. Oppilas on vakuutettu työpaikkajakson ajan.

Joustavan perusopetuksen opetus toteutetaan luokkamuotoisesti, integroiden eri oppiaineiden aihekokonaisuuksia. Opettaja vastaa opetuksen suunnittelusta, toteutuksesta ja arvioinnista. Oppilaan tukena luokassa toimii myös koulunkäynninohjaaja. Nuorisotyöntekijä vastaa oppilaiden työpaikkajaksoista sekä niihin liittyvistä ohjeistuksista ja toteutumisesta. Joustavan perusopetuksen opetusryhmässä työskentelevät vastaavat yhdessä muualla kuin koulussa tapahtuvasta opetuksesta. Oppilaita vastuutetaan myös koulun muusta toiminnasta, tapahtumista, juhlista, sekä opetusjärjestelyihin ja –tiloihin liittyvistä järjestelytehtävistä, tällöin ohjaamisesta ovat vastuussa opettajan lisäksi kouluisäntä tai oppilaanohjaaja.

Työpaikkajaksot muodostavat yhden valinnaisen oppiainekokonaisuuden, työelämätietouden. Opetukseen sisältyy myös Elämä pelissä –kurssi. Elämä pelissä kurssi sisältää elämönhallintataitoja tukevia sisältöjä, vuorovaikutus- ja sosiaalisia taitoja vahvistavia sisältöjä sekä vahvistaa oppilaiden yhteistyötaitoja.

Joustavan perusopetuksen toiminnassa painottuvat oppilaan oppijana toimiminen, arjen hallinta, itsetunnon vahvistaminen, yrittäjyyden vahvistaminen sekä yhteisöllisyyttä tukeva toiminta. Joustavan perusopetuksen toiminnan kehittämisestä vastaava tiimi sekä opetusryhmän oppilaat laativat lukuvuositain ryhmälleen oman toimintasuunnitelman sekä arvioivat toimintaansa lukuvuoden päätteeksi. Suunnitelmat liitetään osaksi koulun työsuunnitelmaa ja arviointi osaksi koulun toimintakertomusta.

Oppilaan oppimissuunnitelman tai henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman laadintaa koskevat määräykset sisältyvät lukuun 6.

5.8 Opetus erityisissä tilanteissa

Erityisissä tilanteissa opetusjärjestelyt tehdään aina tapauskohtaisesti tarkoituksenmukaisella tavalla. Oppilaan opiskellessa sairaalakoulussa luokanopettaja tai luokanvalvoja hoitaa yhteydenpitoa sairaalakoulun opetushenkilöstöön. Jossakin tapauksissa peruskoulupalveluja ostetaan kunnan ulkopuolelta. Tällöin toimintamenettelyistä sovitaan tapauskohtaisesti oppilashuollon kanssa yhteistyössä. Pääasiallisesti yhteistyöstä vastaavat oppilaan opettaja, oppilaanohjaaja tai erityisopettaja.

5.9 Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta

Opetuksen järjestäjä päättää opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukevan muun toiminnan linjauksista ja tähän liittyvästä yhteistyöstä kotien sekä muiden sidosryhmien kanssa sekä oppilaiden osallistumisesta suunnitteluun.

Pyhtään kunnassa opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukevaa muuta toimintaa ovat mm. kulttuuri-toimen kanssa tehtävä yhteistyö (Kulttuuripolku), sosiaali- ja terveystoimen kanssa tehtävä yhteistyö (hyvinvointineuvola), oppilaskuntatoiminta, nuorisotoimen kanssa tehtävä yhteistyö, yrittäjäyhteistyö sekä ruokapalvelun kanssa tehtävä yhteistyö (Ruokatoimikunta). Oppilaat ovat osallisina erityisesti oppilaskuntatoiminnassa sekä Ruokatoimikunnassa, muissa tapauskohtaisesti yhteistyön luonteen mukaisesti.

5.10 Kerhotoiminta

Kouluilla tarjotaan lukuvuosittain vaihtelevaa kerhotoimintaa eri-ikäisille oppilaille huomioiden paikkakunnan muun tarjonnan. Suunnitelmaa laadittaessa pyritään joustaviin kerhojärjestelyihin. Kerhotoiminnasta tiedotetaan koteihin kerhotoiminnan käynnistyessä. Kerhotoiminnan rahoituksen organisoinnista ja muista käytännön järjestelyistä vastaavat sivistystoimi, koulujen johtajat ja kerhotoiminnan koordinaattori. Koulujen lukuvuosittaisen kerhotoiminnan tarkempi kuvaus sisältyy koulujen työsuunnitelmiin.

5.11 Aamu- ja iltapäivätoiminta

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaan laaditaan vuosittain erillinen aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitelma, josta vastaa aamu- ja iltapäivätoiminnan koordinaattori. Pyhtään kunnan *iltapäivätoiminnan* tavoitteena on antaa tuttu ja turvallinen paikka viettää koulutyön jälkeistä aikaa ja osallistua aikuisen ohjauksessa monipuoliseen ja virkistävään toimintaan lepoa unohtamatta. Toiminnan tarkoituksena on ehkäistä riskitekijöitä, jotka liittyvät lapsen valvomattomaan ajankäyttöön ja yksinoloon. Monipuolinen, lapsen kehitystasoon sopeutettu ja kehitystä tukeva iltapäivätoiminta edistää lasten hyvinvointia ja ennaltaehkäisee syrjäytymistä sekä tukee koulun ja kodin kasvatustyötä ja lapsen tunne-elämän kehitystä ja eettistä kasvua. Toiminnan sisällöissä kiinnitetään erityisesti huomiota leikkiin, luovaan toimintaan ja myönteisiin elämyksiin.

Koululaisten *aamutoimintaa* järjestetään Pyhtään kunnassa nk. todellisen tarpeen mukaan. Aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestetään Huutjärven koulun lisäksi myös muilla kouluilla, mikäli osallistumisen vahvistaneita esi- ja alkuopetuksen oppilaita on vähintään 10 toiminnan alkaessa. Ryhmissä, joiden toiminta järjestetään yhteistyössä sosiaali- ja terveystoimen kanssa, lapsien yhteismäärän tulee myös olla vähintään 10 ja enintään 13 kerralla. Erityistä tukea tarvitseva lapsi on kahden paikalla.

5.12 Kouluruokailu

Koululounaan tavoitteena on edistää oppilaan terveyttä ja työtehoa sekä hyviä tapoja. Se ohjaa myös terveelliseen ravitsemukseen sekä kehittää maku- ja ruokatottumuksia.

Koululounas täydentää kotona tapahtuvaa ruokailua. Kouluaterian tulee kattaa noin kolmannes oppilaan päivittäisestä energiantarpeesta.

Koululounaaseen kuuluu pääruoka, salaatti, leipä, ravintorasva ja ruokajuoma. Lounas on lapselle esimerkki siitä, miten ravitsemuksellisesti oikea ruoka-annos koostetaan. Koululounas on monipuolinen, vaihteleva ja vähäsuolainen ja siinä vältetään kovia rasvoja. Hyvänä pohjana on ruoka-aineenryhmä; sen jokaisesta lohkoista käytetään ruoka-aineita päivittäin vaihtelevasti.

[Ruokaviraston ravitsemus- ja ruokasuositukset koululaisille](#)

Päivittäin on myös tarjolla kasvisruokavaihtoehto. Erityisruokavaliot toteutetaan lääkärin, terveydenhoitajan tai ravitsemusterapeutin selvityksen perusteella hoito-ohjeiden mukaisesti. Eettisistä ja uskonnollisista syistä on tarjolla varsinaisesta ruokalistasta poikkeavaa ruokaa.

5.13 Koulumatkat ja -kuljetukset

Koulumatkoista ja kuljetuksista tiedotetaan koteihin lukuvuositedotteissa sekä sähköisesti. Kuljetukset järjestetään perusopetuslain mukaisesti ja koulukuljetusten järjestämisessä noudatetaan lautakunnan hyväksymää koulukuljetussääntöä.

5.14 Yhteistyö kirjaston kanssa

Pyhtään kaikki koulut tekevät tiivistä yhteistyötä kunnan kirjaston kanssa, joka on samalla Huutjärven koulun koulukirjasto. Muiden koulujen ja kirjaston välinen yhteistyö on toteutettu pääosin kirjastoauton avulla. Kirjaston käyttöä tiedonhankinnan kanavana opiskellaan joustavasti eri oppiaineissa. Mahdollisuuksien mukaan kirjaston näyttelytilassa pyritään vuosittain järjestämään myös oppilastöiden näyttely tai näyttelyitä.

6 OPPIMISEN JA OSAAMISEN ARVIOINTI

6.1 Arvioinnin tehtävät

Arvioinnin tehtävänä on ohjata ja kannustaa opiskelua sekä kehittää oppilaiden itsearvioinnin taitoja (formatiivinen arviointi) sekä määrittää, missä määrin oppilas on saavuttanut oppiaineille asetetut tavoitteet (summatiivinen arviointi).

Arviointi kohdistuu **oppimiseen, osaamiseen, työskentelyyn ja käyttäytymiseen**. Opiskelun ohjaaminen ja kannustaminen sekä itsearvioinnin taitojen kehittäminen toteutuvat formatiivisen arvioinnin avulla. Summatiivisesti arvioidaan sitä, miten oppilas on saavuttanut eri oppiaineille asetetut tavoitteet.

6.1.1 Formatiivinen arviointi

Formatiivisen arvioinnin tehtävänä on ohjata oppilaan opintojen edistymistä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Formatiivinen arviointi auttaa oppilasta ymmärtämään omaa oppimistaan, tunnistamaan vahvuuksiaan ja kehittämään työskentelyään oppiaineille asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Formatiivinen arviointi on osa opetusta, oppimista tukevaa ja ohjaavaa palautetta. Formatiivinen arviointi ei edellytä dokumentointia.

6.1.2 Summatiivinen arviointi

Summatiivisen arvioinnin tehtävänä on kuvata, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut opetussuunnitelmassa oppiaineille asetetut tavoitteet. Summatiivinen arviointi tehdään vähintään jokaisen lukuvuoden päätteeksi sekä perusopetuksen päättyessä. Oppilaille ja hänen huoltajalleen annetaan kuitenkin myös lukuvuoden aikana tietoa oppilaan opintojen edistymisestä, työskentelystä ja käyttäytymisestä. Lukuvuoden päätteeksi tehtävä arviointi on summatiivinen kokonaisarviointi oppilaan koko lukuvuoden suoriutumisesta. Päätösarviointi kohdistuu oppiaineille asetettuihin tavoitteisiin perusopetuksen oppimäärän päättyessä. Oppilaille on selvitettävä oppiaineiden tavoitteet sekä arvioinnin periaatteet ikäkaudelle tarkoituksenmukaisella tavalla. Jokaisen oppilaan tulee saada käsitys siitä, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen suoriutumistaan arvioidaan.

Summatiivisen arvioinnin tekee aina oppilasta opettanut opettaja, tai jos opettajia on useita, opettajat yhdessä.

Opettajan tulee dokumentoida arvioinnit niistä näytöistä, jotka vaikuttavat oppilaan summatiiviseen arviointiin.

6.2 Arvioinnin yleiset periaatteet

Arvioinnissa tulee noudattaa seuraavia periaatteita jokaisella vuosiluokalla.

Arviointi on yhdenvertaista

Jokaisen oppilaan tulee saada tietää, mitä on tarkoitus oppia ja miten oppimista, osaamista, työskentelyä ja käyttäytymistä arvioidaan. Päätösarvosanat muodostetaan valtakunnallisesti yhdenvertaisin perustein.

Arviointi edellyttää avoimuutta, yhteistyötä ja osallisuutta

Arvioinnin tehtävänä on auttaa oppilasta hahmottamaan opintojensa etenemistä Arvioinnin toteuttaminen edellyttää yhteistyötä sekä koulussa että kotien kanssa. Oppilaalla ja huoltajalla on oikeus saada tieto arvioinnin perusteista ja siitä, miten niitä on sovellettu oppilaan arviointiin.

Arviointi on suunnitelmallista ja johdonmukaista

Arviointia toteutetaan sekä lukuvuoden aikana että sen päättyessä. Arvioinnin tulee kohdistua vain siihen, mitä on asetettu tavoitteeksi. Opettaja toteuttaa arvioinnin näyttöihin perustuen.

Oppilaiden suorituksia ei verrata toisiinsa. Arviointi ei kohdistu oppilaiden persoonaan, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin.

Arviointi on monipuolista

Oppilaiden oppimista, osaamista, työskentelyä ja käyttäytymistä arvioidaan monipuolisesti. Monipuolinen arviointi perustuu eri menetelmin kerättyihin näyttöihin. Oppilalle tulee tarjota mahdollisuuksia osoittaa oppimistaan ja osaamistaan eri tavoin ja tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisin keinoin.

Arviointi perustuu tavoitteisiin ja kriteereihin

Oppimisen, osaamisen ja työskentelyn arvioinnin tulee perustua perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain tarkennettuihin oppiaineiden tavoitteisiin. Käyttäytymistä arvioidaan suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa käyttäytymiselle asetettuihin tavoitteisiin.

Oppilaan osaamisen arvioinnissa käytetään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyjä, oppiaineiden tavoitteista johdettuja arviointikriteereitä.

- Jos **erityistä tukea saava oppilas opiskelee oppiaineen yleisen oppimäärän** mukaisesti, hänen suorituksiaan arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän yhteisiin tavoitteisiin edellä mainittuja arviointikriteerejä käyttäen.
- **Yksilöllistetyn oppimäärän** mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa opiskelevien oppilaiden suorituksia arvioidaan näissä oppiaineissa suhteessa henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS) määriteltyihin hänelle yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin. Osaamisen tason määrittelyssä ei käytetä edellä mainittuja arviointikriteerejä. *Oppimäärä yksilöllistetään vasta, kun oppilas ei tuetustikaan näytä saavuttavan arvosanan 5 edellyttämää osaamisen tasoa.*
- **Toiminta-alueittain** opiskelevan oppilaan suorituksia arvioidaan suhteessa toiminta-alueittain määriteltyihin tavoitteisiin.
- Jos oppilas on opiskellut oppimissuunnitelmassa määriteltyjen oppiaineen **erityisten paino-alueiden** mukaisesti, hänen suorituksensa arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän tavoitteisiin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä arviointikriteereitä käyttäen.

Arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden ikäkausi ja edellytykset

Oppilaiden erilaiset tavat oppia ja työskennellä otetaan huomioon ja huolehditaan siitä, ettei osaamisen osoittamiselle ole esteitä.

6.3 Oppimisen ja osaamisen arviointi

Oppimisen arviointi liittyy oppimisprosessin ohjaamiseen ja siitä annettavaan palautteeseen. Osaamisen arviointi puolestaan kohdistuu oppilaan tiedollisen ja taidollisen osaamisen tasoon. Oppilaan oppimista ohjataan ja osaamista arvioidaan aina suhteessa eri oppiaineille määriteltyihin vuosiluokittain täsmennettyihin tavoitteisiin. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden saavuttamista ei arvioida oppiaineista erillisinä. Kun opettaja toteuttaa arvioinnin oppiaineiden tavoitteiden ja kriteereiden mukaisesti, tulevat myös laaja-alaisen osaamisen tavoitealueet arvioiduiksi.

6.4 Työskentelyn arviointi

Työskentelyn arviointi on osa oppiaineen arviointia. Työskentelyn arviointi perustuu opetussuunnitelmassa vuosiluokittain täsmennettyihin *oppiaineiden tavoitteiden sisältämiin työskentelytaitojen tavoitteisiin*. Työskentelytaidoilla tarkoitetaan perusopetuksen aikana kehittyvää taitoa työskennellä itsenäisesti ja yhdessä, taitoa suunnitella ja arvioida omaa työskentelyään, taitoa toimia vastuullisesti ja parhaansa yrittäen sekä taitoa toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.

Oppilaan työskentelyyn liittyviä erityistarpeita tulee tarvittaessa kirjata oppimissuunnitelmaan tai henkilökohtaiseen opetuksen järjestämistä koskevaan suunnitelmaan (HOJKS), jotta ne voidaan ottaa huomioon työskentelyn arvioinnin suunnittelussa ja toteutuksessa.

6.5 Käyttäytymisen arviointi

Käyttäytymistä arvioidaan suhteessa käyttäytymiselle asetettuihin tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen. Käyttäytyminen arvioidaan todistuksissa omana kokonaisuutena, eikä siitä saatu arvosana tai sanallinen arvio vaikuta oppiaineesta saatavaan arvosanaan tai sanalliseen arvioon. Oppilaan käyttäytymiseen liittyvät erityistarpeet tulee tarvittaessa kirjata oppimissuunnitelmaan tai henkilökohtaiseen opetuksen järjestämistä koskevaan suunnitelmaan (HOJKS), jotta ne voidaan ottaa huomioon käyttäytymisen arvioinnin suunnittelussa ja toteutuksessa.

Käyttäytymisen tavoitteet

Käyttäytymisen tavoitteissa huomioidaan Pyhtään kunnan perusopetuksen arvopohja, missä korostuvat ystävällisyys, sosiaaliset taidot ja vuorovaikutustaidot, itsestä ja ympäristöstä huolehtiminen, yrittäjäyys sekä oppimisen ilo ja sivistys.

Käyttäytymistä arvioidaan ja oppilaille annetaan käyttäytymisestä ohjaavaa palautetta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Käyttäytymisen tavoitteet perustuvat koulun kasvatustavoitteisiin, koulun toimintakulttuuriin ja järjestyssääntöihin.

Koulun kasvatustavoitteessa keskeisenä on ihmisenä ja kansalaisena kasvaminen, mihin pohjautuvat muut koulun kasvatustavoitteet (luku 3). Koulun toimintakulttuurin keskiössä on oppiva yhteisö (luku 4). Järjestyssäännöillä ohjataan oppilaan käytöstä kasvatustavoitteiden suuntaan.

Käyttäytymisen tavoitteena on, että oppilas toimii kaikissa koulun arjen tilanteen edellyttämällä tavalla vastuuntuntoisesti, rehellisesti, luotettavasti ja toiset huomioon ottaen.

Käyttäytymistä arvioidaan neljän osa-alueen näkökulmasta:

<p>Toisten huomioiminen ja vuorovaikutustaidot</p> <p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> * ottaa huomioon toiset ihmiset * antaa toisille työrauhan * omaa asialliset vuorovaikutustaidot, hyvät tavat * hyväksyy erilaisuuden ja on oikeudenmukainen * auttaa toisia 	<p>Ympäristöstä huolehtiminen</p> <p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> *pitää huolta omista, luokan ja koulun yhteisistä tavaroista ja tiloista *ottaa huomioon ympäristökysymykset koulun arjessa *suhtautuu vastuuntuntoisesti työ- ja elinympäristöönsä
<p>Sääntöjen ja sopimusten noudattaminen</p> <p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> *ottaa vastuuta teoistaan ja ymmärtää tekojensa seuraukset *noudattaa koulun järjestyssääntöjä, hyviä tapoja ja yhteisiä sopimuksia *ottaa huomioon sekä oman että muiden koulu-yhteisön jäsenten turvallisuuden 	<p>Oman ja toisten työn arvostaminen</p> <p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> *noudattaa sovittuja aikatauluja *suorittaa tavoitteellisesti sovitut tehtävät *edistää omalla toiminnallaan toisten oppimista edistävää työskentelyä

Käyttäytymistä arvioidaan suhteessa näihin käyttäytymiselle asetettuihin tavoitteisiin.

<p>Erinomainen 10</p>	<p>oppilas innostaa, kannustaa, toimii esimerkillisesti, edistää toiminnallaan tavoitteiden toteutumista, auttaa ja rohkaisee muita toimimaan tavoitteiden suuntaisesti</p>
<p>Kiitettävä 9</p>	<p>oppilas toimii aktiivisesti tavoitteiden suuntaisesti, on oma-aloitteinen, osallistuva, luo ja edistää hyvää ilmapiiriä, antaa tilaa erilaisuudelle</p>
<p>Hyvä 8</p>	<p>oppilas toimii yleensä tavoitteiden suuntaisesti, huolehtii omalta osaltaan tavoitteiden toteutumisesta, suhtautuu myönteisesti, yhteistyökykyinen, korjaa tarvittaessa käytöstään tavoitteiden suuntaisesti</p>

Tyydyttävä 7	oppilas toimii vaihtelevasti tavoitteiden suuntaisesti, tavoitteet toteutuvat osittain, ymmärtää käytöksessään olevan puutteita ja pyrkii korjaamaan niitä
Kohtalainen 6	oppilas toimii satunnaisesti tavoitteiden suuntaisesti, käyttäytymistä joudutaan usein ohjaamaan tavoitteiden suuntaan ja siihen on puututtu usein koulun rangaistuskeinoin
Välttävä 5	tavoitteet toteutuvat hyvin harvoin, käyttäytymistä joudutaan jatkuvasti ohjaamaan tavoitteiden suuntaan, oppilas toimii tahallaan tavoitteiden vastaisesti, käytökseen on puututtu erittäin usein koulun rangaistuskeinoin
Hylätty 4	oppilas ei ole koulun kasvatukseen ohjattavissa, eikä kurinpitokeinoin ohjennettavissa ja on vaaraksi kouluyhteisölle

Käyttäytymisen ohjaus sekä käyttäytymiseen liittyvien tietojen ja taitojen opettaminen ovat osa koulun kasvatustehtävää. Oppilaita ohjataan ottamaan huomioon muut ihmiset ja ympäristö sekä noudattamaan yhteisesti sovittuja toimintatapoja ja sääntöjä. Heille opetetaan koulun erilaisissa vuorovaikutustilanteissa asiallista, tilannetietoista käyttäytymistä ja hyviä tapoja.

Käyttäytymisen arviointi kohdistuu neljään eri osa-alueeseen: toisten huomioiminen ja vuorovaikutustaidot, ympäristöstä huolehtiminen, sääntöjen ja sopimusten noudattaminen sekä oman ja toisten työn arvostaminen. Arviointi ei kohdistu oppilaan persoonaan, temperamenttiin eikä muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin.

Käyttäytymisen arviointi toteutetaan lukuvuoden aikana arviointikeskustelussa sekä lukuvuosittain annettavassa lukuvuositolustuksessa. Lukuvuositolustuksessa käyttäytymisen arvio annetaan neljän osa-alueen kohdalta sanallisena arviona erillisellä liitteellä vuosiluokilla 1 - 3 ja numeerisena neljän osa-alueen arvosanan keskiarvona vuosiluokilla 4-8. 8. vuosiluokalla käytös arvioidaan samoin periaattein myös välitolustuksessa.

Päättötolustuksen liitteeksi käyttäytymisen arvio annetaan pyydettäessä.

Käyttäytymisen arviointiin osallistuvat kaikki oppilasta opettavat opettajat.

6.6 Opintoissa eteneminen perusopetuksen aikana

6.6.1 Opintoissa eteneminen vuosiluokittain

Oppilas siirtyy seuraavalle vuosiluokalle, jos hän on saanut vuosiluokan oppimäärään sisältyvissä oppiaineissa vähintään välttävää tietoa ja taitoja osoittavan numeron tai vastaavan sanallisen arvion.

Oppilas voi myös siirtyä seuraavalle vuosiluokalle, vaikka hänen vuosiluokan suorituksensa jossakin oppiaineessa olisi hylätty, jos arvioidaan, että hän kykenee selviytymään seuraavan vuosiluokan opinnoista hyväksytysti. Oppilas voidaan jättää vuosiluokalle, jos hänen lukuvuotta koskeva suorituksensa yhdessä tai useammassa vuosiluokan oppimäärään kuuluvassa oppiaineessa on tukitoimista huolimatta hylätty.

Mikäli oppilaan koko vuosiluokan suoritus jossakin oppiaineessa on vaarassa tulla hylätyksi, tulee siitä tiedottaa lukuvuoden aikana oppilasta ja huoltajaa sekä sopia toimenpiteistä oppimisen tukemiseksi. Ennen luokalle jättämistä oppilalle tulee varata mahdollisuus opetukseen osallistumatta osoittaa saavuttaneensa asianomaisessa oppiaineessa hyväksyttävät tiedot ja taidot erillisessä näytössä. Erillinen näyttö voi sisältää monipuolisesti erilaisia suullisia, kirjallisia ja muita suorituksia, joilla oppilas parhaiten kykenee osoittamaan osaamisensa. Tällainen näyttö voidaan antaa lukuvuoden aikana tai sitten koulutyön päätyttyä määrättyyn ajankohtaan mennessä.

Oppilas voidaan myös jättää vuosiluokalle, vaikka hänellä ei ole hylättyjä suorituksia, jos se katsotaan hänen yleisen koulumenestyksensä vuoksi tarkoituksenmukaiseksi. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen tulee tällöin varata mahdollisuus tulla kuulluksi ennen päätöksen tekemistä.

Vuosiluokalle jäävän oppilaan suoritukset asianomaiselta luokalta raukeavat.

6.6.2 Eteneminen oman opinto-ohjelman mukaan

Oppilas voi edetä opinnoissa vuosiluokkiin jaetun oppimäärän sijaan vuosiluokkiin sitomattomasti oman opinto-ohjelman mukaisesti. Oman opinto-ohjelman mukaan opiskeleva oppilas saa lukuvuoden päätteeksi lukuvuositoludistuksen kyseisenä lukuvuonna hyväksytysti suorittamistaan opinnoista ja siirtyy lukuvuoden koulutyön päätyttyä opinnoissaan eteenpäin.

Oman opinto-ohjelman mukaisesti etenevä oppilas voidaan jättää vuosiluokalle vain yleisen heikon koulumenestyksen perusteella.

6.7 Lukuvuoden päätteeksi arvioitavat yhteiset oppiaineet ja valinnaiset aineet

Lukuvuoden päätteeksi tehtävässä arvioinnissa noudatetaan opetussuunnitelman perusteita. Perusopetuksessa kaikki oppilaan opinto-ohjelmaan kuuluvat yhteiset oppiaineet arvioidaan kunkin lukuvuoden päätteeksi erillisinä. Lukuvuositoludistukseen merkitään sanallinen arvio tai arvosana siitä, miten oppilas on saavuttanut opinto-ohjelmaansa kuuluneiden oppiaineiden tavoitteet lukuvuoden aikana.

Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit ovat osa yhteisinä oppiaineina opettavien taide- ja taitoaineiden oppimääriä, jolloin oppilas saa yhden sanallisen arvion tai arvosanan kustakin taide- ja taitoaineesta kaikilla niillä vuosiluokilla, joilla hän niitä opiskelee.

Monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa opiskellut oppiaineiden tavoitteet ja sisällöt sekä monialaisten oppimiskokonaisuuksien opiskelun yhteydessä annetut näytöt otetaan huomioon kunkin oppiaineen arvosanaa muodostettaessa.

Ne valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin. Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet ja tällaisista oppimääristä koostuvat kokonaisuudet arvioidaan sanallisesti hyväksyty- merkinnällä.

Perusopetuksen tuntijaon mukaiset valinnaiset aineet arvioidaan vuosiluokilla 1–3 opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti joko sanallisesti tai numeroin. Vuosiluokilla 4–9 vähintään 2 vuosiviikkotunnin laajuisista valinnaisista aineista annetaan numeroarvosana.

6.8 Perusopetuksen päättöarviointi

Päättöarvioinnin tehtävänä on määrittää, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa oppiaineille asetetut tavoitteet perusopetuksen päättyessä. Päättöarvioinnissa annettava numeroarvosana tai sanallinen arvio kuvaa oppilaan osaamisen tasoa suhteessa kunkin oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin ja päättöarvioinnin kriteereihin. Päättötodistus annetaan perusopetuksen päättyessä oppilaalle, joka on saavuttanut perusopetuksen koko oppimäärän tavoitteet vähintään arvosanan 5 edellyttämän osaamisen mukaisesti.

Päättöarviointi tehdään vuosiluokkien 7–9 aikana osoitetun osaamisen perusteella suhteessa oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin käyttäen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä päättöarvioinnin kriteereitä.

Päätöarvioinnissa noudatetaan sellaisenaan Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden 2014 mukaisesti laadittuja Perusopetuksen päätöarvioinnin kriteereitä.

6.8.1 Päätöarvosanan muodostaminen

Päätöarvosanan muodostaminen perustuu oppilaan osoittaman osaamisen tasoon suhteessa oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin ja päätöarvioinnin kriteereihin. Päätöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt oppiaineen oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päätöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Niiden oppiaineiden tavoitteiden, joiden osalta osaaminen on osoitettu vuosiluokilla 7 ja 8, arviointi otetaan huomioon päätöarviointia tehtäessä. Näihin tavoitteisiin perustuva osaamisen taso tulee arvioida käyttäen päätöarvioinnin kriteereitä.

Päätöarvosana on oppiaineen tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta.

Työskentelyn arviointi sisältyy oppiaineen arvosanaan myös päätöarvioinnissa.

6.8.2 Erityistä tukea saavan oppilaan päätöarviointi

Jos erityistä tukea saava oppilas opiskelee oppiaineen yleisen oppimäärän mukaisesti, hänen suoriutumistaan arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän tavoitteisiin käyttäen päätöarvioinnin kriteereitä. Jos oppilas opiskelee yksilöllistetyn oppimäärän mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa, arvioidaan oppilaan suoriutumista näissä oppiaineissa henkilökohtaisessa opetuksen järjestämisestä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS) suhteessa hänelle määritelyihin, yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin ja sisältöihin, ei päätöarvioinnin kriteereihin.

Yksilöllistettyjen oppimäärien mukaisesti opiskeltujen oppiaineiden arvioinnissa voidaan antaa numeroarvosanan sijaan sanallinen arvio myös päätöarvioinnissa. Oppimäärän yksilöllistäminen tehdään vasta silloin, kun oppilas ei annetusta tuesta huolimatta näytä saavuttavan arvosanan 5 edellyttämää osaamisen tasoa.

Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevan oppilaan päätöarviointi perustuu perusopetuksen oppiaineiden yleisiin oppimääriin tai yksilöllistettyihin oppimääriin sen mukaan, mitä oppilaan erityistä tukea koskevassa päätöksessä on päätetty. Jos pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä oleva oppilas opiskelee opintokokonaisuuksia, annetaan arviointi todistuksessa kuitenkin oppiaineittain.

Jos oppilaan opiskelu on järjestetty toiminta-alueittain, päätöarviointi perustuu oppilaan henkilökohtaisessa opetuksen järjestämisestä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS) asetettuihin tavoitteisiin, ja jokaisesta toiminta-alueesta annetaan sanallinen arvio.

6.8.3 Arvioitavat yhteiset oppiaineet päätöarvioinnissa

Perusopetuksen päätöarvioinnissa numeroin arvioitavat yhteiset oppiaineet ovat äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli, vieraat kielet, matematiikka, fysiikka, kemia, biologia, maantieto, terveystieto, uskonto tai elämäkatsomustieto, historia, yhteiskuntaoppi, musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta sekä kotitalous. Päätöarvioinnin kriteerit määrittelevät numeroarvosanoihin 5, 7, 8 ja 9 vaadittavan osaamisen tason kussakin oppiaineessa.

Äidinkielessä ja kirjallisuudessa oppilas on voinut opiskella kahta tähän oppiaineeseen määriteltyä eri kielen oppimäärää. Tällöin arvioidaan molemmat oppilaan suorittamat äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimäärät.

Jos oppilas on vaihtanut äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen tai vieraiden kielten oppimäärää, arvioidaan päättöarvioinnissa se oppimäärä, jota hän on viimeksi opiskellut. Samoin menetellään, jos oppilas on vaihtanut katsomusaineesta tai sen oppimäärästä toiseen.

Mikäli oppilas on perusopetuslain 18 §:ssä tarkoitetulla päätöksellä vapautettu kokonaan jonkin perusopetuksen oppimäärään kuuluvan oppiaineen opiskelusta, ei tätä oppiainetta arvioida. Oppiaineen opiskelusta vapauttamiseen tulee olla erityisen painavat syyt ja sen tulee perustua jokaisen oppilaan osalta yksilölliseen ratkaisuun.

6.8.4 Taide- ja taitoaineiden oppimäärien arviointi päättöarvioinnissa

Kaikille oppilaille yhteisiä taide- ja taitoaineita ovat musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta ja kotitalous. Paikallinen tuntijako ja mahdolliset oppilaiden omat valinnat vaikuttavat siihen, milloin oppilaille annetaan päättötodistukseen tuleva arvosana eri taide- ja taitoaineissa.

Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit ovat osa yhteisinä oppiaineina opettavien taide- ja taitoaineiden oppimääriä, jolloin oppilas saa yhden arvosanan kustakin taide- ja taitoaineesta päättötodistukseen. Taide- ja taitoaineiden valinnaisina tunteina tarjotuista ja suoritetuista opinnoista ei anneta päättötodistukseen erillistä arvosanaa.

Päättöarvosanaa muodostettaessa käytetään näihin oppiaineisiin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä päättöarvioinnin kriteereitä. Päättöarviointi tehdään siinä vaiheessa, kun kunkin taide- ja taitoaineen koko oppimäärä, sisältäen myös mahdolliset valinnaiset taide- ja taitoaineiden tunnit, on opiskeltu. Kunkin taide- ja taitoaineen osalta päättötodistukseen merkitään oppilaan opiskelun oppimäärän laajuus.

6.8.5 Valinnaisten aineiden arviointi päättöarvioinnissa

Ne valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin. Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet ja tällaisista oppimääristä koostuvat kokonaisuudet arvioidaan sanallisesti hyväksyty-merkinnällä. Yhteiseen oppiaineeseen liittyvässä sanallisesti arvioitavassa valinnaisessa aineessa osoitettu osaaminen voi korottaa kyseisen oppiaineen päättöarvosanaa.

6.8.6 Johonkin oppiaineeseen painottuva opetus ja päättöarviointi

Johonkin oppiaineeseen painottuvassa opetuksessa osaamisen tason määrittämisessä käytetään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä päättöarvioinnin kriteerejä.

Jos painotettu opetus toteutetaan käyttäen valinnaisten aineiden vuosiviikkotunteja, arviointi suoritetaan näiden tuntien osalta valinnaisten aineiden arvioinnin periaatteita noudattaen. Kaksikielisessä opetuksessa oppilaan opiskelemaan kohde- tai kielikylypykielen osaaminen arvioidaan vieraiden kielten tai toisen kotimaisen kielen A-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien mukaan.

Painotetusta opetuksesta ja oppilaan suoriutumisesta siinä voidaan tarvittaessa antaa lisätietoja erillisellä todistuksen liitteellä.

6.9 Poissaolojen vaikutukset arviointiin

Oppilaan tulee osallistua opetukseen, ellei hänelle ole sairaudesta tai muusta erityisestä syystä tilapäisesti myönnetty siitä vapautusta. Oppilaan opiskelu ja siihen perustuva arviointi voidaan järjestää osittain toisin, jos se on perusteltua oppilaan terveydentilaan liittyvistä syistä.

Jos oppilas on luvattomasti poissa eikä osallistu opetukseen, kokeisiin eikä muihinkaan hänelle tarjottuihin näyttömahdollisuuksiin, eikä hänellä ole hyväksytyjä suorituksia suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa määriteltyihin oppiaineen tavoitteisiin, hän voi saada oppiaineesta hylätyn arvosanan lukuvuositoludistukseen.

6.10 Arvioinnin uusiminen ja oikaisu

Mahdollisuus arvioinnin uusimiseen ja oikaisuun koskee päättöarviointia sekä opinnoissa etenemistä ja vuosiluokalle jättämistä koskevaa päätöstä. Pyyntö arvioinnin uusimisesta osoitetaan koululle ja huoltajan on tehtävä se kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja oppilaan opettajat yhdessä.

6.11 Todistukset

Arviointi: itsearviointi, arviointikeskustelu sekä vertaisarviointi

Opetuksen tavoitteena on kehittää oppilaan itsearvioinnin edellytyksiä. Oppilaan itsearvioinnit dokumentoidaan ja niitä käytetään arviointikeskusteluissa. Arviointikeskustelu toteutetaan vähintään kerran lukuvuoden aikana joulukuun helmikuun välisenä aikana jokaisella vuosiluokalla. Oppilaan, huoltajan ja opettajan välinen arviointikeskustelu toimii lukuvuotta ohjaavana palautteena oppilaalle ja huoltajalle. Arviointikeskustelun tavoitteena on avata arvioinnin sisältöä oppilaalle sekä huoltajalle, erityisesti työskentelytaitojen näkökulmasta. Itsearviointi toteutetaan Wilmassa olevalla arviointikeskustelulomakkeella. Arviointikeskustelulomake on avoinna sekä oppilaalle että huoltajalle. Arviointikeskustelu voidaan poikkeuksellisesti toteuttaa myös opettajan ja oppilaan välisenä. Huoltajalle on kuitenkin aina annettava mahdollisuus osallistua myös keskusteluun.

Vuosiluokkien 8–9 arviointikeskustelut toteutettavat oppilas ja luokanvalvoja, huoltajalle tarjotaan mahdollisuus halutessaan osallistua siihen.

Vuosiluokkien 1–7 aikana oppilaalle jaetaan vain lukuvuositoludistus, vuosiluokilla 8 ja 9 oppilaalle jaetaan lukuvuositoludistuksen lisäksi myös välitoludistus. Välitoludistuksen tavoitteena on ohjata oppilasta pohtimaan tulevaisuuttaan sekä siirtymistä toisen asteen koulutukseen.

Vertaisarviointia toteutetaan suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti lukuvuoden aikana jokaisella vuosiluokalla.

Pyhtään kunnassa annetaan seuraavat todistukset:

- lukuvuositoludistus
- välitoludistus vuosiluokilla 8–9
- erotodistus
- päättötodistus

Todistuksissa noudatetaan opetussuunnitelman perusteita

6.11.1 Sanalliset arviot ja numeroarvosanat todistuksissa

Vuosiluokilla 1–3 arviointi lukuvuositoludistuksiin annetaan sanallinen arvio, josta tulee ilmetä, onko oppilaan suoritus hyväksytty vai hylätty.

Vuosiluokkien 4–8 lukuvuositodistuksissa ja 8. vuosiluokan välitodistuksissa annetaan numeroarvosanat. Päätötodistuksessa ja 9. vuosiluokan välitodistuksessa annetaan numeroarvosanat. Numeroarvosanaa voidaan täydentää kuvailevalla sanallisella arviolla, joka annetaan todistuksen liitteenä.

Käyttäytymisestä annetaan numeroarvosana lukuvuositodistuksissa ja mahdollisissa välitodistuksissa vuosiluokilla 4–8. Vuosiluokilla 1–3 sanallinen arvio annetaan todistuksen liitteellä.

Sanallista arviota voidaan käyttää päättöarviointia lukuun ottamatta myös niiden oppilaiden arvioinnissa, joiden äidinkieli on muu kuin opetuksessa käytettävä kieli. Yksilöllistetyistä oppimääristä annetaan sanallinen arvio tai numeroarvosana sen mukaan, miten oppilaan henkilökohtaisissa suunnitelmissa opetuksen järjestämisestä on sovittu. Toiminta-alueittain annettavassa opetuksessa käytetään sanallista arviota.

Koulu ei voi muuttaa tai korjata jälkikäteen jo saatuun päätötodistukseen kirjattuja arvosanoja lisänäyttöjen perusteella. Oppilaan on hankittava uusi, erillinen todistus mahdollisesta parantuneesta osaamisesta. Uuden todistuksen voi saada joko osoittamalla osaamisensa erityisessä tutkinnossa tai opiskelemalla perusopetuksen lisäopetuksessa tai aikuisten perusopetuksessa.

6.12 Erityinen tutkinto ja siitä annettavat todistukset

Erityisissä tutkinnoissa ja niistä annettavissa todistuksissa noudatetaan perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita.

Perusopetuksen oppimäärä tai sen osa voidaan suorittaa perusopetuslaissa ja -asetuksessa tarkoitettussa erityisessä tutkinnossa. Erityisen tutkinnon voi järjestää se, jolla on lupa järjestää perusopetusta. Erityiseen tutkintoon osallistuvan tulee osoittaa, että hänen tietonsa ja taitonsa vastaavat perusopetuksen eri oppiaineiden yleisen oppimäärän mukaisia tietoja ja taitoja.

Erityisessä tutkinnossa käytettävät todistukset ovat

1. todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta
2. todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä
3. todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta

Jos oppilas tai muu henkilö suorittaa perusopetuksen jonkin oppiaineen oppimäärän erityisessä tutkinnossa, hänelle annetaan todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta. Todistuksesta tulee käydä ilmi suoritettu oppiaine ja oppimäärä. Samaan todistukseen voidaan merkitä useamman oppiaineen suoritukset. Vain osan perusopetuksen oppimäärästä, kuten vuosiluokan oppimäärän, suorittaneelle annetaan todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä.

Jos perusopetuksen koko oppimäärä on suoritettu erityisessä tutkinnossa, annetaan todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

Todistuksiin merkitään samat yleistiedot kuin päätötodistukseen. Suoritetuista oppiaineista merkitään oppiaineen nimi, oppimäärä sekä arvosana.

Oppivelvollisen on suoritettava hyväksytysti kaikki perusopetuksen oppimäärään kuuluvat yhteiset oppiaineet saadakseen todistuksen perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

6.13 Muuta arviointiin liittyvää

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt arvioinnin linjaukset siirretään paikalliseen opetussuunnitelmaan sellaisenaan noudatettaviksi. Myös valtakunnalliset arviointikriteerit 6. vuosiluokan loppuun sekä päättöarvioinnin kriteerit siirretään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteista paikalliseen opetussuunnitelmaan sellaisenaan noudatettaviksi.

Arvioinnin periaatteet on määritelty Pyhtään kunnan opetussuunnitelmassa. Opetussuunnitelma on luettavissa Pyhtään kunnan kotisivuilla. Arvioinnista tiedotetaan vuosittain lukuvuosisuunnitelmassa ja erillisillä tiedotteilla.

7 OPPIMISEN JA KOULUNKÄYNNIN TUKEA

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen käytännön järjestämiseen liittyvät keskeiset paikalliset linjaukset. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki ja oppilashuolto muodostavat kokonaisuuden. Koulun oppilashuoltoa kuvataan Koulun oppilashuolto-kaaviossa (liite).

7.1 Ennaltaehkäisevä työ ja varhainen puuttuminen

- oppilashuoltoryhmien ja pedagogisten ryhmien toiminta (jokainen opetusryhmä yleisessä käsittelyssä vähintään kerran lukuvuodessa)
- opetusryhmien toimivuutta, työrauhaa, työilmapiiriä, toimintatapoja, seurataan systemaattisesti vuorovaikutuksessa oppilaiden kanssa

7.2 Nivelvaiheet

A. päiväkodista esikouluun

- ilmoittautumistapahtuma
- siirtopalaverit varhaiskasvatuksen kanssa
- siirtopalaverit neuvolan kanssa
- opettajien välinen yhteistyö ja mahdollinen yhteisopettajuus lukuvuoden aikana

B. esikoulusta kouluun

- kouluun tutustuminen (oppilaat ja huoltajat)
- siirtopalaveri esikoulunopettajien kanssa
- siirtopalaveri neuvolan kanssa (tarvittaessa)
- kouluuntulotarkastus
- opettajien, opetusryhmien yhteistyö lukuvuoden aikana

C. alkuopetuksesta 3. luokalla

- erityisen tuen tarkistaminen
- siirtopalaveri opettajien kesken

D. 6. luokalta 7.luokalle

- siirtopalaveri
- erityisen tuen tarkistaminen
- oppilaanohjaus
- luokkien muodostaminen
- tulevien seiskojen ilta
- ryhmäytyminen
- tuettu siirtymä, joustava perusopetus

E. 9. luokalta toiselle asteelle

- siirtopalaveri
- oppilaanohjaus
- saattaenvaihto
- pienluokkapalaverit tarvittaessa

7.3 Tuen tarpeen seulonta

Oppilaan tuen tarvetta seurataan oppilasta opettavien opettajien yhteistyössä. Tuen tarpeen kartoituksessa hyödynnetään ikäkausi testejä sekä koulupsykologin testausta tarvittaessa.

7.4 Yhteistyö, vastuut ja työnjako

- **pedagoginen ryhmä** (pedaryhmä) koostuu koulun opetushenkilöstöstä ja ryhmässä käsitellään vain oppimiseen liittyviä asioita.
  - oppilasasian käsittelyyn ei tarvita erillistä lupaa
- oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tukemiseksi järjestetään moniammatillisia asiantuntijaryhmiä, joihin tarvitaan oppilaan ja huoltajan allekirjoittama lupa
  - ryhmässä tarkastellaan oppilaan koulunkäynnin kokonaisuutta, tehdään suunnitelmia tuen tarpeen selvittämiseksi ja päätöksiä tuen järjestämisestä
  - ryhmän kutsuu koolle henkilö, jolla on huoli oppilaasta
  - ryhmässä voi olla jäsenenä mm.:
    - kouluterveydenhoitaja tai muu terveydenhuolto
    - koulukuraattori
    - koulupsykologi
    - toimintaterapeutti
    - puheterapeutti
    - sosiaalityöntekijä
    - perhetyöntekijä

7.5 Kotien kanssa tehtävän yhteistyön keskeiset toimintaperiaatteet oppimisen ja koulunkäynnin tuen kysymyksissä

Pyrimme luottamukselliseen ja välittömään yhteydenpitoon huoltajien kanssa. Keskeisenä osana ovat seuraavat yhteistyömuodot:

- vanhempainillat
- vanhempainkeskustelut
- puhelinkeskustelut
- sähköinen viestintä
- erilaiset yhteistyöpalaverit

Huoltajien kanssa tehdään yhteistyötä aina, kun huoli oppilaan oppimisesta ja koulunkäynnistä herää. Erityisesti:

- siirryttäessä tuen portaalta toiselle
- tarkistettaessa ja päivitettyä oppimisen tukea ja siihen liittyviä asiakirjoja
- oppilashuoltoon liittyvissä asioissa luvun 8 mukaisesti

7.6 Toimintavaltuudet eri hallintopäätöksissä

7.6.1 Yleinen tuki

- oppilaalle laaditaan pedagoginen arvio (laatijana opettaja), kun oppiminen ja koulunkäynti vaativat jatkuvampaa tukea
- tukitoimista sovitaan yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa
- yleinen tuki ja tuen riittävyys arvioidaan säännöllisesti yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa

7.6.2 Tehostettu tuki

- oppimista tuetaan erilaisin opetusjärjestelyin
- oppilaan ja huoltajan kanssa keskustelu, sovitaan yhteistyöstä
- asian käsittelyyn ei tarvita erillisiä lupia
- siirtyminen tehostettuun tukeen:
  - laaditaan pedagoginen arvio (laatijana opettaja ja tarvittaessa erityisopettaja) joka käsitellään huoltajan kanssa
  - pedagogisen arvion pohjalta siirto tehostettuun tukeen tehdään moniammatillisessa ryhmässä tai pedaryhmässä
  - laaditaan oppimissuunnitelma (opettaja ja tarvittaessa erityisopettaja) yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa: oppimissuunnitelmaan mukaan kodin tuki ja oppilaan oma panostus koulutyöhön
- oppimissuunnitelma arvioidaan yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa vähintään lukuvuoden lopussa
- tehostetun tuen tarve arvioidaan lukuvuosittain ja tarpeen väistyessä laaditaan uusi pedagoginen arvio, jonka suosituksen perusteella päätös tehostetun tuen purkamisesta tehdään moniammatillisesti tai pedaryhmässä

7.6.3 Erityinen tuki

- tehostetun tuen ollessa riittämätöntä siirretään oppilas erityiseen tukeen:
  - siirrosta keskustellaan oppilaan ja huoltajan kanssa, pyydetään kirjallinen lupa moniammatillisen ryhmän kokoontumista varten sekä täytetään kuulemispöytäkirja (huoltajan allekirjoitus)
  - erityiseen tukeen siirtyminen vaatii laajempaa selvitystä oppimiseen liittyvistä ongelmista
  - laaditaan pedagoginen selvitys (laatijana opettaja ja erityisopettaja)
  - rehtori tekee viranhaltijapäätöksen (kuulemispöytäkirja, pedagoginen selvitys, asiantuntijalausunto tarvittaessa)
  - oppilaalle laaditaan HOJKS = henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (laatijana opettaja ja erityisopettaja) yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa
  - HOJKS tulostetaan ja allekirjoitetaan (laatijat ja huoltaja)
- HOJKS laaditaan lukuvuodeksi ja arvioidaan kevätlukukaudella oppilaan ja huoltajan kanssa yhteistyössä (päivitetään ja arvioidaan tarvittaessa useammin)
- oppimääriä voidaan yksilöllistää erityisen tuen alkaessa tai erityisen tuen aikana
  - tuen aikana tehdyt uudet yksilöllistykset vaativat rehtorin viranhaltijapäätöksen (yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa, kirjallinen lupa moniammatilliseen ryhmään, kuulemispöytäkirja, pedagoginen selvitys moniammatilliseen ryhmään, mahdollinen asiantuntijalausunto)
- tuen päätös tarkistetaan aina 2. ja 6. luokan jälkeen ja tarvittaessa

- erityinen tuki voidaan lopettaa ja tukea jatkaa tehostettuna tukena:
  - yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa (lupa moniammatillisen ryhmän kokoontumiseen, kuulemispöytäkirja)
  - laaditaan pedagoginen selvitys (laatijana opettaja ja erityisopettaja)
  - siirto käsitellään selvityksen pohjalta moniammatillisessa ryhmässä (oppilaan ja huoltajan allekirjoittamalla luvalla)
  - rehtori tekee viranhaltijapäätöksen (kuulemispöytäkirja, pedagoginen selvitys, asiantuntijalausunto tarvittaessa)
- oppilas pyritään siirtämään pidennettyyn oppivelvollisuuteen jo ennen esiopetuksen aloittamista asiantuntijalausuntojen pohjalta
  - päätöksen pidennetystä oppivelvollisuudesta tekee rehtori
  - pidennetyyn oppivelvollisuuden päätöstä tukevassa asiantuntijalausunnossa tulee olla selkeästi suositus opetuksen järjestämisestä esim. suositus esiopetuksen järjestämispaikasta
  - pidennetty oppivelvollisuus voidaan järjestää varhennettuna ainoastaan asiantuntijan lausunnon perusteella, tämä tulee selkeästi näkyä asiantuntijalausunnossa esim. suosituksena esiopetuksen järjestämispaikasta.
  - erikseen tehdään erityisen tuen päätös (rehtorin päätös edellisen mukaisesti)
  - tarvittaessa järjestetään moniammatillinen oppilashuoltoryhmä ennen koulun aloitusta tai koulu alkaessa
  - pidennetyssä oppivelvollisuudessa olevalle oppilaalle laaditaan HOJKS yhteistyössä huoltajan kanssa
  - HOJKS sisältää kuvauksen oppilaan opetuksen järjestämisestä ja tukitoimista

7.6.4 Tukimuodot

- oppilaalle suunnitellaan tuki yksilöllisesti yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa
- tukimuodot kirjataan pedagogiseen arvioon, oppimissuunnitelmaan tai HOJKS:aan

Oppilaalla on oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämät tulkitsemis- ja avustajapalvelut, muut opetuspalvelut sekä erityiset apuvälineet kaikilla tuen tasoilla. Opetuksen järjestäjä päättää tulkitsemis- ja avustajapalveluista, muista opetuspalveluista ja erityisistä apuvälineistä. Palveluiden ja apuvälineiden tarve ja määrä arvioidaan moniammatillisena yhteistyönä hyödyntäen oppilaan ja huoltajan ja oppilashuollon antamia tietoja ja mahdollisten koulun ulkopuolisten asiantuntijoiden lausuntoja.

Päätös apuvälineistä, ohjaajapalveluista ja muista mahdollisista palveluista tehdään moniammatillisen oppilashuoltoryhmän esityksestä hyödyntäen asiantuntijalausuntoja. Näiden tuki oppimisessa kirjataan oppilaan oppimissuunnitelmaan tai henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevaan suunnitelmaan. Rehtori tekee päätöksen huoltajan hakemukseen moniammatillisen oppilashuoltoryhmän ja asiantuntijalausunnon perusteella.

7.6.5 Toiminta-alueittain järjestettävä opetus

Opetussuunnitelma toiminta-alueittain järjestettävälle opetukselle liitteenä.

8 OPPILASHUOLTO

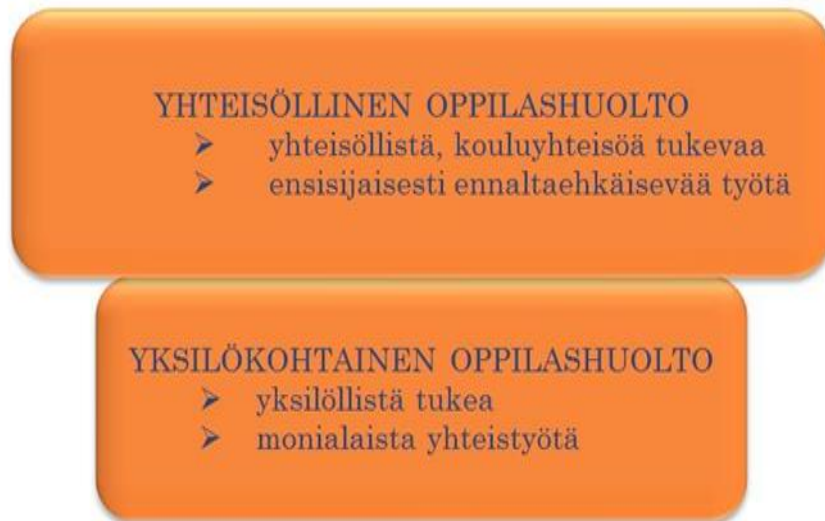
Pyhtään kunnassa oppilashuollon ohjausryhmän muodostaa koulujen johtajat. Oppilashuollon ohjausryhmä vastaa oppilashuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Pyhtään kunnan perusopetuksessa noudatetaan kunnan opiskeluhoitosuunnitelmaa sekä alueellista opiskeluhoitosuunnitelmaa. Kunnan opiskeluhoitosuunnitelma tarkistetaan tarvittaessa tai vähintään joka toinen lukuvuosi.

Yhteisöllisen oppilashuollon toimijoita:

Koulukohtainen hyvinvointiryhmä vastaa koulujen opiskeluhoollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Sitä johtaa rehtori tai koulunjohtaja. Ryhmä voi tarvittaessa kuulla asiantuntijoita. Monialaisen ryhmän keskeinen tehtävä on yhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttaminen ja kehittäminen. Hyvinvointiryhmään kuuluvat koulun ja opiskeluhoollon palvelujen edustajina rehtorit, oppilaanohjaaja, erityisopettaja, terveydenhoitaja, kuraattori, koulusosionomi, koulunuorisotyöntekijä sekä asianosaiset opettajat ja tarvittaessa muut asiantuntijat. Yhteisöllisen oppilashuollon toteuttamisessa oppilaiden ja huoltajien osallisuus on tärkeää.

Yksilökohtainen oppilashuolto kootaan yksittäisen oppilaan tuen tarpeen selvittämiseksi ja oppilashuollon palvelujen järjestämiseksi. Ryhmän kokoo se opetushenkilöstön tai oppilashuollon palveluiden edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Ryhmän monialainen kokoonpano perustuu tapauskohtaiseen harkintaan ja käsiteltävään asiaan. Ryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Asiantuntijoiden nimeäminen ryhmän jäseniksi ja muiden yhteistyötahojen tai oppilaiden läheisten osallistuminen ryhmän työskentelyyn edellyttää oppilaan sekä huoltajan suostumusta.

8.1 Yhteisöllinen oppilashuolto

Oppilashuolto on tärkeä osa perusopetuksen toimintakulttuuria. Yhteisöllisessä oppilashuollossa seurataan, arvioidaan ja kehitetään koulu yhteisön ja oppilasryhmien hyvinvointia. Lisäksi huolehditaan koulu ympäristön terveellisyydestä, turvallisuudesta ja esteettömyydestä. Yhteisöllisten toimintatapojen kehittämisessä tehdään yhteistyötä oppilaiden, huoltajien sekä muiden lasten ja nuorten hyvinvointia edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Oppilaiden ja huoltajien osallisuus ja kuulluksi tuleminen on yhteisöllisessä oppilashuollossa tärkeää ja hyvinvointia vahvistavaa. Oppilashuolto luo koulu yhteisössä edellytyksiä yhteenkuuluvuudelle, huolenpidolle ja avoimelle vuorovaikutukselle. Osallisuutta lisäävät toimintatavat edesauttavat myös ongelmien ennalta ehkäisyä, sekä syntyvien ja olemassa olevien ongelmien varhaista tunnistamista ja tarvittavan tuen järjestämistä.

Oppilaalla on oikeus turvalliseen opiskelu ympäristöön. Siihen kuuluu fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on oppilaiden ja henkilökunnan turvallisuuden varmistaminen kaikissa tilanteissa. Rauhallinen ilmapiiri edistää työrauhaa. Koulun järjestyssäännöt lisäävät koulu yhteisön turvallisuutta, viihtyisyyttä ja sisäistä järjestystä. Kouluissamme on suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä osana koulu kohtaista oppilashuoltosuunnitelmaa. Opetushenkilöstö ilmoittaa koulussa tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta tai väkivallasta tilanteeseen osallistuneiden huoltajille.

Koulurakennuksesta sekä opetustiloista ja -välineistä huolehtiminen ylläpitää ympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta. Koulu yhteisöillä on yhtenäiset toimintatavat eri oppimisympäristöissä tapahtuvaa opetusta ja välitunteja varten. Eri oppiaineiden opetukseen laadittuja turvallisuusohjeita noudatetaan. Koulu ympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta sekä koulu yhteisön hyvinvointia edistetään ja seurataan jatkuvasti. Turvallisuuden edistämiseen kuuluvat myös koulukuljetuksia, tapaturmien ennalta ehkäisyä ja tietoturvallisuutta koskevat toimintatavat. Turvallisuutta edistävät myös kriisitilanteita varten laaditut suunnitelmat, turvallisuuteen liittyvät harjoitukset, oppilaiden ja henkilökunnan perehdyttämissuunnitelmat, säännölliset luokanvalvojan tunnit sekä koulu säännön ja vapaa-aikapalveluiden toimijoiden roolit.

8.2 Yksilökohtainen oppilashuolto

Yksilökohtaisella oppilashuollolla tarkoitetaan oppilaalle annettavia kouluterveydenhuollon palveluja, oppilashuollon psykologi- ja kuraattoripalveluja sekä yksittäistä oppilasta koskevaa monialaista oppilashuoltoa. Kouluterveydenhuollossa toteutettavat laajat terveystarkastukset sekä muut määräaikaistarkastukset ovat osa yksilöllistä oppilashuoltoa ja nämä toteutetaan yhteistyössä kouluterveydenhuollon ja opetustoimen kanssa yhteistyössä. Tarkastuksista tehtävät yhteenvedot tuottavat tietoa myös yhteisöllisen oppilashuollon toteuttamiseen.

Yksilöllisen oppilashuollon tavoitteena on seurata ja edistää oppilaan kokonaisvaltaista kehitystä, terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Tärkeätä on myös varhaisen tuen turvaaminen ja ongelmien ehkäisy. Oppilaiden yksilölliset edellytykset, voimavarat ja tarpeet otetaan huomioon sekä oppilashuollon tuen rakentamisessa että koulun arjessa.

Yksilöllinen oppilashuolto perustuu aina oppilaan sekä tarpeen niin vaatiessa huoltajan suostumukseen. Oppilaan osallisuus, omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten edellytystensä mukaisesti. Vuorovaikutus on avointa, kunnioittavaa ja luottamuksellista. Työ järjestetään niin, että oppilas voi kokea tilanteen kiireettömänä ja hän tulee kuulluksi. Oppilashuoltotyössä noudatetaan tietojen luovuttamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä.

Asian käsittely myös yksittäisen oppilaan tueksi koottavassa asiantuntijaryhmässä ja ryhmän kokoonpano perustuu oppilaan tai tarvittaessa huoltajan suostumukseen. Oppilaan tai huoltajan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella asian käsittelyyn voi osallistua tarvittavia oppilashuollon yhteistyötahoja tai oppilaan läheisiä. Ryhmän jäsenillä on lisäksi oikeus pyytää neuvoa oppilaan asiassa tarpeellisiksi katsomiltaan asiantuntijoilta

8.3 Oppilashuoltokertomus

Yksittäistä oppilasta koskevan asian käsittelystä asiantuntijaryhmässä laaditaan oppilashuoltokertomus. Ryhmän vastuuhenkilö kirjaa yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi välttämättömät tiedot oppilashuoltokertomukseen. Kertomus laaditaan jatkuvaan muotoon, joka etenee aikajärjestyksessä.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki edellyttää, että kertomukseen kirjataan seuraavat asiat:

- Yksittäisen oppilaan nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä alaikäisen oppilaan huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot
- Kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa,
- Kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa
- Asian aihe ja vireille panija
- Oppilaan tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet kuten arviot, tutkimukset ja selvitykset
- Toteutetut toimenpiteet kuten yhteistyö eri tahojen kanssa sekä aiemmat ja nykyiset tukitoimet
- Tiedot asian käsittelystä ryhmän kokouksessa, tehdyt päätökset ja niiden toteuttamissuunnitelma
- Toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot.

Jos sivulliselle annetaan oppilashuoltokertomukseen sisältyviä tietoja, asiakirjaan on lisäksi merkittävä mitä tietoja, kenelle sivulliselle ja millä perusteella tietoja on luovutettu.

Kouluterveydenhuollon henkilöstö ja psykologit kirjaavat yksilökohtaisen oppilashuoltotyön säädetysti potilaskertomukseen ja muihin potilasasiakirjoihin. Vastaavasti oppilashuollon kuraattorit kirjaavat asiakastiedot kuraattorin asiakaskertomukseen. Oppilaan yksilöllisen oppilashuollon järjestämiseen ja toteuttamiseen osallistuvilla on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä oppilashuollosta vastaavalle viranomaiselle sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä yksilöllisen oppilashuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi. Lisäksi heillä on oikeus saada ja luovuttaa toisilleen sekä oppilaan opettajalle, rehtorille ja opetuksen järjestäjälle oppilaan opetuksen asianmukaisen järjestämisen edellyttämät välttämättömät tiedot.

Tiedon luovuttaja joutuu harkitsemaan esimerkiksi sitä, onko kysymys sellaisesta tiedosta, joka on välttämätön oppilaan tai muiden oppilaiden turvallisuuden varmistamiseksi. Luovutettava tieto voi koskea muun muassa sellaista oppilaan sairautta, joka tulee ottaa opetustilanteissa huomioon. Vaikka tiedon luovuttamiselle olisikin edellä todettu lain tarkoittama peruste, yhteistyön ja luottamuksen turvaamiseksi pyritään aina ensisijaisesti hankkimaan oppilaan tai hänen huoltajansa suostumus salassa pidettävän tiedon luovuttamiseen.

Jos oppilas siirtyy toisen opetuksen tai koulutuksen järjestäjän opetukseen tai koulutukseen, aikaisemman opetuksen järjestäjän on pyydettävä oppilaan tai tarvittaessa hänen huoltajansa suostumus siihen, että uudelle opetuksen järjestäjälle voidaan siirtää oppilashuollon asiakasrekisteristä sellaiset salassa pidettävät tiedot, jotka ovat tarpeellisia oppilashuollon jatkuvuuden kannalta.

Sen sijaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot toimitetaan salassapidon estämättä viipymättä toiselle opetuksen järjestäjälle tai lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen järjestäjälle. Vastaavat tiedot voidaan antaa myös uuden opetuksen tai koulutuksen järjestäjän pyynnöstä.

8.4 Yksilökohtainen oppimisen tuki – pedaryhmä

Yksittäisen oppilaan oppimisen etenemisen seurannassa opetushenkilöstö tekee yhteistyötä. Oppilasta opettava opettaja yhteistyössä oppilaan ja oppimisen järjestelyihin liittyvien keskeisten henkilöiden kanssa suunnittelevat oppilaan oppimisen tukitoimet ja seuraavat niiden toimivuutta.

8.5 Yhteinen vastuu koulupäivästä ja yhteistyö sekä poissaolojen ehkäiseminen, suunnitelmallinen seuraaminen ja poissaoloihin puuttuminen

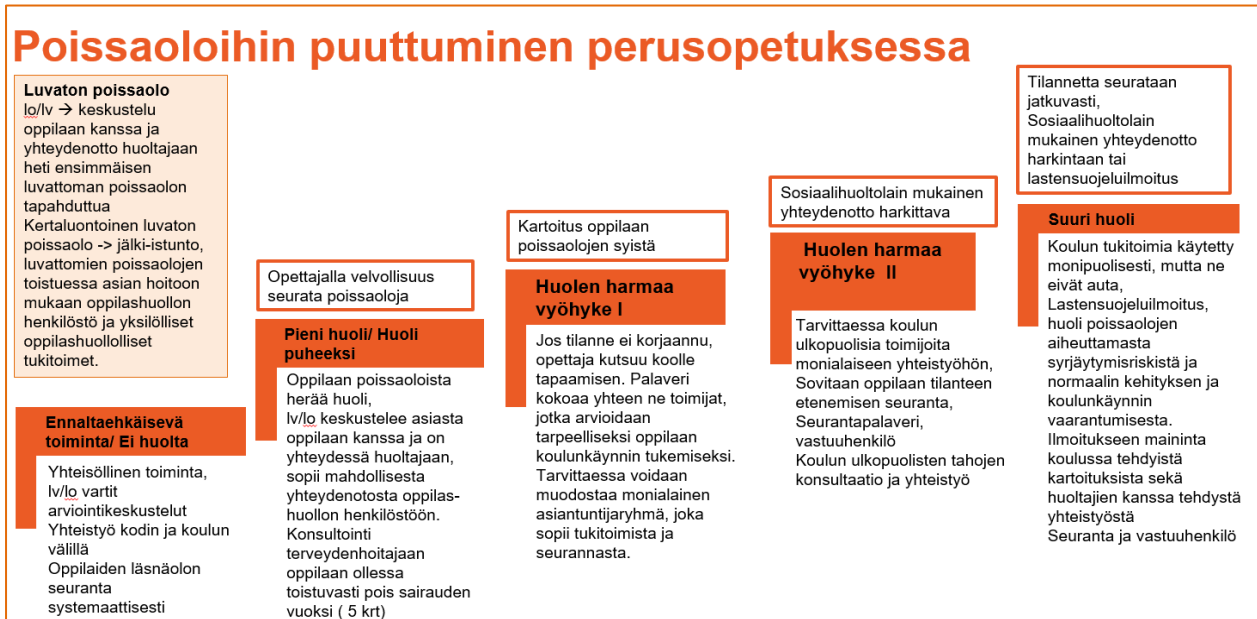
Keskeisenä toimintamallina painotamme Pyhtään perusopetuksessa hyvää dialogia opettajan ja oppilaan sekä opettajan ja huoltajien välillä. Toiminnassa korostuu matalan kynnyksen ja varhaisen puuttumisen malli.

Yhteisöllistä oppilashuoltoa toteuttava hyvinvointiryhmä koordinoi ja seuraa kokonaisvaltaista hyvinvointityötä koulussa. Hyvinvointiryhmään voi kuulua opetus- ja opiskeluhoitohenkilöstön lisäksi huoltajia, oppilasedustajia sekä muita asiantuntijoita. Hyvinvointityön suunnittelussa hyödynnetään eri tavalla kerättyä tietoa kouluyhteisön hyvinvoinnista (kyselyt). Poissaolojen toimintamallin jatkuva kehittäminen ja seuranta sekä siitä saadun kerätyn tiedon ja palautteen käsittely toteutetaan hyvinvointiryhmässä sekä opiskeluhoitohenkilöstön ohjausryhmässä.

Kouluun kiinnittymistä, koulussa läsnäoloa ja vertaistukea tuetaan suunnitelmallisella opetusryhmien työrauhan ja ilmapiirin seuraamisella. Vuosiluokkien opetusryhmien ryhmäytymiseen kiinnitetään erityistä huomiota. Koko koulun toimintakulttuurissa korostetaan meidän koulun henkeä ja yhteisöllisyyttä.

Pyhtään kunnan perusopetuksessa noudatetaan kaavion mukaista poissaolojen seuraamisen ja puuttumisen mallia. Kaaviossa kuvataan poissaoloihin puuttumisen työnjako ja vastuu sekä yhteistyö

opiskeluhooltohenkilöstön kanssa. Yhteistyö oppilaan huoltajan tai muun laillisen edustajan kanssa kuvataan myös kaaviossa. Poissaotiedot kerätään oppilaskohtaisesti Wilma-järjestelmästä. Luokanopettaja tai luokanvalvoja seuraa oman opetusryhmänsä oppimisen edistymistä.

OPPILAAN POISSAOLOJEN SEURANTA JA NIIHIN PUUTTUMINEN

Luokanopettajan tai luokanvalvojan tulee seurata systemaattisesti ja jatkuvasti oman luokkansa oppilaiden poissaoloja.

Poissaolojen syyt ja oppilaan kokonaistilanne on selvitettävä huolella, jotta tarvittaessa voidaan mahdollisimman varhain aloittaa tarvittavia tukitoimia.

Sairauspoissaolot

Huoltaja ilmoittaa sairauspoissaolosta Wilman kautta, kun poissaolo alkaa - tai kuittaa opettajan merkitsemän selvittämättömän poissaolon syyn terveydelliseksi.

Luokanopettaja / Luokanvalvoja

- seuraa poissaolojen määrää
- on yhteydessä huoltajaan (10 päivän poissaolo)
- tarvittaessa konsultoi kouluterveydenhoitajaa oppilaan ollessa toistuvasti pois sairauden vuoksi (5 poissaolokertaa / pitkissä poissaolokerroissa aiemmin).

Sairastuminen kesken koulupäivän

Luokanvalvoja / Luokanopettaja

- informoi huoltajaa mahdollisimman pikaisesti
- sopii huoltajan kanssa kotiin lähtemisestä / huoltaja hakee oppilaan koulusta
- oppilaalla mahdollisuus odottaa huoltajaa lepohuoneessa
- opettaja merkitsee Wilmaan poissaolon

Myös kesken koulupäivän sairastumisia tulee seurata. Näissä tapauksissa toimitaan kuten oppilaan sairaspöissaolojen seurannassa.

Muu luvallinen poissaolo

Nämä luvat liittyvät pääosin lomamatkoihin. Lomat tulisi järjestää pääasiassa koulun loma-aikojen puitteissa.

Lupa poissaoloon myönnetään kirjallisen hakemuksen perusteella. Huoltaja anoo poissaolon Wilmassa → lo/lv hyväksyy 1 - 5 pv poissaolot ja rehtori/apulaisrehtori yli 5 pv mittaiset poissaoloanomukset.

- oppilaan velvollisuus on selvittää n. kahta koulupäivää aikaisemmin ylimääräisen loman aikaiset tehtävät
- huoltaja valvoo tehtävien suorittamisen

Tilapäinen vapauttaminen koulunkäynnistä

Koulunkäynnistä voidaan vapauttaa vain hallinnollisella päätöksellä (POL §18, Rehtorin päätös). Vapauttaminen tulee kyseeseen vakavan sairauden vuoksi, oppilaalla on jo osoitetusti oppiaineesta riittävät tiedot ja taidot, oppilaille olisi kohtuutonta suorittaa ko. oppiaine. Kaikki nämä vaativat asiantuntijalausunnon esim. lääkärin lausunnon, todistuksen aiemmista opinnoista jne. Vapauttaminen sovitaan yhteistyössä huoltajan kanssa. Tämä edellyttää yksilöllistä oppilashuoltopalaveria ja kuulemispöytäkirjaa (oppilas ja huoltaja)

Luvattomat poissaolot

Luokanopettaja / Luokanvalvoja:

- keskustele oppilaan kanssa (mikä on oppilaan selitys tilanteesta; liittyykö poissaolo esim. oppimisvaikeuksiin, kaverisuhteisiin, elämäntilanteeseen)
- opettaja ottaa yhteyden huoltajaan selvittämättömistä poissaoloista
- oppilaan on suoritettava poissaolon aikaiset tehtävät

Keskustelu oppilaan ja huoltajan kanssa antaa suuntaa siihen, millä keinoin tilanteeseen voidaan vaikuttaa:

- 1 luvaton poissaolo: kertaluontoinen tapahtuma, perusopetuslainmukainen jälki-istunto, poissaolon aikaiset tehtävät on suoritettava
- 3 luvatonta poissaoloa: toistuva ongelma: keskustelu oppilaan ja huoltajan kanssa, ohjaaminen kuraattorille
- 4 poissaoloa: häiritsevä ongelma: yksilökohtainen oppilashuoltopalaveri
- mahdollisten oppimista tukevien järjestelyjen järjestäminen ja tukitoimien kirjaaminen

HUOM! Perusopetuksessa poissaolot eivät sinällään johda luokalle jättämiseen tai suorituksen hylkäämiseen.

9 KIELEEN JA KULTTUURIIN LIITTYVIÄ ERITYISKYSYMYKSIÄ

Toimitaan opetussuunnitelman perusteiden määrittelemällä tavalla.

Oppimissuunnitelma laaditaan tarvittaessa oppilaan opiskelun tueksi. Oppimissuunnitelman pohjana käytetään tehostetussa tuessa käytettävää oppimissuunnitelmalomaketta.

10 KAKSIKIELINEN OPETUS

10.1 Kaksikielinen opetus

Osittain vieraalla kielellä tapahtuvaa luokkaopetusta kutsutaan Huutjärven koulussa nimellä kielirikasteinen opetus ja sitä annetaan esikoululaisille sekä 1.–2. luokkalaisille.

Opiskelu kielirikasteisessa ryhmässä on suunnattu äidinkielenään suomea puhuville oppilaille tai niille, joiden suomen kielen taito vastaa äidinkielen tasoa. Rikasteryhmillä alle 25 % opetuksesta on englannin kielellä. Englantia käytetään opiskelukielenä suomen kielen rinnalla soveltuvin osin kaikissa muissa oppiaineissa paitsi äidinkielessä. Oppilaat opetetaan lukemaan ja kirjoittamaan suomen kielellä.

Tuntijako ja kokonaistuntimäärä ovat kielirikasteisilla ryhmillä samat kuin vastaavilla yleisopetuksen ryhmillä, samoin opetussuunnitelman sisältö ja tavoitteet.

Opetussuunnitelman toteutuksessa kielirikasteisten ja yleisopetukseen kuuluvien ryhmien välinen ero näkyy siten, että kielirikasteisissa ryhmissä osa oppiaineiden opetuksesta tapahtuu osittain myös englannin kielellä. Tämä tarkoittaa sitä, että oppilaat opiskelevat ja omaksuvat tiettyjä oppiaineita tai aiheisältöjä myös englanniksi. Näin he oppivat samanaikaisesti sekä englannin kieltä että jotakin oppiainetta tai oppiainetta.

Kieltä tarjotaan runsaasti; erityisesti kiinnitetään huomiota kunkin aihepiirin keskeiseen sanastoon, joka kertautuu ja vähitellen laajenee. Aktiivisen sanaston lisäksi kartutetaan runsaasti myös oppilaiden passiivista sanavarastoa (ns. rich input). Lisäksi rakennetaan luokkarutiinisanasto, jota käytetään opetuksessa jatkuvasti. Äidinkielen taidoista ja oman kulttuurin tuntemisesta sekä arvostamisesta pidetään erityisen hyvää huolta.

10.2 Hakeutuminen kielirikasteiseen ryhmään

Huutjärven koulun englantirikasteisiin ryhmiin hakeudutaan kouluun ilmoittautumisen yhteydessä. Oppilas voi hakea 1. luokalle ilmoittautumisen yhteydessä englannin kielirikasteiseen ryhmään. Kielirikasteiseen opetukseen haetaan valintakokeella, jonka toteuttamisesta vastaa erityisopettaja. Kielirikasteisiin ryhmiin etusijalla ovat pyhtääläiset oppilaat. Jos kielirikasteisen opetuksen ryhmä ei tule täyteen pyhtääläisistä valintakokeen hyväksyttävästi suorittaneista hakijoista, voidaan sinne ottaa myös toisen kunnan alueella asuva, valintakokeen hyväksyttävästi suorittanut oppilas. Ennen koulun aloittamista tehdyn valintakokeen tulokset ovat voimassa 1. ja 2. luokalla.

Jos kunnan muussa opetusryhmässä opiskelevalla tai kuntaan muuttavalla oppilaalla on poikkeuksellisen hyvät englannin kielen valmiudet, esim. ulkomailla oleskelun vuoksi, voidaan hänet yksilöllisen valintakokeen perusteella ottaa kielirikasteiseen ryhmään vielä myöhemmin peruskoulun aikana kuin koulun alkaessa, jos ryhmässä on tilaa.

10.3 Tavoitteet ja arviointi

Vieraskielisen opetuksen tavoitteet:

- Myönteinen ja ennakkoluuloton suhtautuminen vieraita kieliä kohtaan sekä rohkeus ja halu käyttää niitä.
- Kansainvälisyyteen kasvattaminen.
- Valmius selvitä arkipäivän tavallisista tilanteista englannin kielellä.
- Tutustuminen opetussuunnitelman mukaisesti oppiaineiden keskeisiin aihepiireihin ja sanastoon.

- Tutustuminen englanninkielisten maiden kulttuureihin.

10.3.1 Vuosiluokat 1–2

- Oppilas innostuu vieraan kielen oppimisesta.
- Oppilas yrittää ymmärtää selkeää englanninkielistä puhetta, joka liittyy joko oppisisältöihin tai arkipäivän tilanteisiin kouluympäristössä.
- Oppilas rohkaistuu käyttämään vähäistäkin englannin kielen taitoaan.
- Oppilas pystyy lukemaan pieniä tekstejä (esim. lorut ja laulut) englanniksi.
- Oppilas selviytyy yksinkertaisista viestimistilanteista englannin kielellä.
- Oppilas tutustuu vieraisiin kulttuureihin, erityisesti englannin kielialueisiin kuuluviin maihin
- Vuosiluokilla 1–2 kielitaidon kehittymistä arvioidaan.
  - havainnoimalla (näyttääkö oppilas ymmärtävän esim. englanninkielistä ohjeistusta, päivittäisiä sanontoja jne., yrittääkö oppilas itse käyttää vierasta kieltä, onko oppilas innostunut vieraan kielen oppimisesta jne.)
  - kuullun ymmärtämisen testeillä

Kielirikasteista opetusta antava opettaja antaa vähintään kerran lukuvuoden aikana oppilaalle ja hänen huoltajalleen tietoa oppilaan kielitaidon kehittymisestä suhteessa annettuihin tavoitteisiin.

Lukuvuositolustuksessa arvioidaan kunkin oppiaineen kohdalla oppilaan ko. oppiaineen hallintaa opetus suunnitelmassa mainittujen tavoitteiden pohjalta. Tämä tarkoittaa sitä, että todistuksessa arvioidaan sitä, kuinka hyvin mainitut tavoitteet saavutettu suomen kielellä. Kielirikasteisessa opetuksessa opiskelleen oppilaan todistukseen tulee lisätietoja kohtaan merkintä asiasta, osallistunut englannin kielirikasteiseen opetukseen. Arvioinnin perusteet ovat samat kuin yleisopetuksessa.

10.4 Yleistä vieraskielisestä opetuksesta

Peruskoululain mukaan opetusta voidaan antaa myös muulla kuin koulun opetuskielellä silloin, kun se on opetuksen kannalta tarkoituksenmukaista (OPH, 1996). Kieltenopetuksen monipuolistamis- ja kehittämishanke 1996–2000. Moniste 12/1996. Helsinki. Opetushallitus). Tämä ns. vieraskielinen opetus on vieraalla kielellä tapahtuvaa aineenopetusta ja erityisesti kielenopetuksen ja aineenopetuksen mielekästä yhdistämistä. Tällöin kieli ei ole varsinainen opetuksen ja oppimisen kohde, vaan väline eri oppiaineiden sisältöjen oppimisessa; Opetussuunnitelmaan kuuluvia oppiaineita opetetaan siis muulla kuin oppilaiden äidinkielellä vieraan kielen toimiessa välineenä. Ko. opetus ei tapahdu pelkästään vieraalla kielellä, vaan opetuksessa käytetään myös äidinkieltä. Tutkimusten mukaan kielen oppimisen edistämiseksi vähintään 25 % opetuksesta tulisi tapahtua vieraalla kielellä. (Nikula, T. & Marsh, D. (1996). Kartoitus vieraskielisen opetuksen tarjonnasta peruskouluissa ja lukiassa (Opetushallitus). Vieraskielistä opetusta voidaan antaa siten, että esimerkiksi osa jonkin aineen opetuksesta tapahtuu vieraalla kielellä tai että opetuksessa käytetään vieraskielistä oppimateriaalia sekä opiskeltavaan oppiaineeseen ja – aiheeseen liittyvää käsitteistöä vieraalla kielellä (OPH 1996). Kieltenopetuksen monipuolistamis- ja kehittämishanke 1996–2000. Monista 12/1996. Helsinki. Opetushallitus).

OPS 2016:

”Kielirikasteisen opetuksen tavoitteet eri oppiaineiden ja oppimistulosten osalta ovat perusopetuksen päättyessä samat kuin sellaisessa opetuksessa, joka ei ole kielirikasteista. Kielirikasteinen opetus kannustaa ja aktivoi oppilaita kohdekielen käyttöön varsinaisten kielen tuntien lisäksi. Kielelliset tavoitteet suhteutetaan kielirikasteisen opetuksen määrään”

10.5 Laajamittainen kaksikielinen opetus

Jos oppilas ei pysty opiskelemaan opetus- eikä kohdekielellä, oppilaalle laaditaan oppimissuunnitelma oppilaan opiskelun tueksi ja mahdollisesti henkilökohtainen lukujärjestys. Oppimissuunnitelman pohjana käytetään tehostetussa tuessa käytettävää oppimissuunnitelmalomaketta. Toteutetaan opetus suunnitelman perusteiden mukaisesti.

11 ERITYISEEN MAAILMANKATSOMUKSEEN TAI KASVATUSOPILLISEEN JÄRJESTELMÄÄN PERUSTUVA OPETUS

Pyhtään kunnassa ei järjestetä erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatustieteeseen perustuvaa opetusta.

12 VALINNAISUUS PERUSOPETUKSESSA

Perusopetuksen valinnaisten opintojen yhteisenä tehtävänä on syventää oppimista, laajentaa opintoja ja vahvistaa jatko-opintovalmiuksia. Valinnaiset opinnot tarjoavat oppilaille mahdollisuuden kehittää osaamistaan kiinnostuksensa suunnassa. Valinnaisuus tukee opiskelumotivaatiota ja kartuttaa valintojen tekemisen taitoja.

12.1 Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit

Pyhtään kunnan tuntijaossa taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit on jaettu seuraavasti:

- käsityö vuosiluokat 3–7, yhteensä 4 vvt
- musiikkia vuosiluokat 3–6, yhteensä 2 vvt
- kuvataide vuosiluokat 3–6, yhteensä 1 vvt
- oppilaan oma valinta vuosiluokat 8–9, yhteensä 4 vvt

12.2 Valinnaiset aineet

Valinnaisten aineiden tehtävänä on syventää ja laajentaa oppilaan osaamista oppilaan valinnan mukaisesti. Valinnaisten aineiden yhteenlaskettu määrä on vähintään yhdeksän vuosiviikkotuntia vuosiluokilla 1-9. Valinnaisena aineena voidaan tarjota perusopetuksen yhteisten aineiden syventäviä ja soveltavia opintoja tai useasta aineesta muodostettuja oppiainekokonaisuuksia. Valinnaisten aineiden tulee edistää perusopetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista³. Syventävät valinnaiset aineet syventävät ja/tai laajentavat yhteisten oppiaineiden tavoitteita ja sisältöjä. Soveltavat valinnaiset aineet voivat sisältää aineksia useasta eri oppiaineesta tai laaja-alaisesta osaamisesta. Soveltavilla valinnaisilla aineilla voidaan edistää oppiaineiden yhteistyötä esimerkiksi taide- ja taitoaineiden opinnoissa, tieto- ja viestintäteknologiassa, kuluttaja- ja talouskasvatuksessa, globaalikasvatuksessa tai draamaopinnoissa.

Valinnaisten aineiden tarjonnasta sekä arvioinnista päättäessään otetaan huomioon opiskelijaksi ottamisen perusteet toiselle asteelle.

Pyhtään kunnan tuntijaossa valinnaiset aineet on jaettu seuraavasti:

- 6. vuosiluokka 2 vvt
- 8. vuosiluokka 4 vvt

---

³Perusopetuslaki 11§

- 9. vuosiluokka 3 vvt

Osa valinnaisista vuosiviikkotunneista ovat valinnaisia aineita, jotka arvioidaan numeerisesti. Osa oppilaan valinnoista voi olla lyhytaikaisia kurssimuotoisia opintoja, mitkä arvioidaan sanallisesti suoritettu / osallistunut merkinnällä.

12.3 Vieraiden kielten vapaaehtoiset ja valinnaiset oppimäärät

Vieraiden kielten osalta näissä perusteissa on määritelty A2- ja B2-kielinä opettavien vapaaehtoisten ja valinnaisten kielten tavoitteet ja keskeiset sisällöt. Mahdollisista muista valinnaisista kielistä sekä niiden tavoitteista ja sisällöistä päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa. Vapaaehtoisen A-kielen (A2-kieli) laajuus on vähintään 12 vuosiviikkotuntia. Opetuksen järjestämiseen voidaan käyttää valinnaisiin aineisiin varattuja vuosiviikkotunteja sekä perusopetuksen vähimmäistuntimäärän ylittäviä vuosiviikkotunteja. Mikäli A2-kieli on toinen kotimainen kieli, käytetään sen opetuksen järjestämiseen B1-kielelle varatut vuosiviikkotunnit. Vapaaehtoisen A-kielen vuosiviikkotunnit jaetaan vuosiluokille opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Tavoitteet ja päättöarvioinnin kriteerit ovat samat kuin kaikille yhteisessä A-kielissä. Valinnaisen B-kielen (B-kieli) laajuus on vähintään neljä vuosiviikkotuntia.

12.4 Paikallisesti päätettävät asiat

Oppilaan opintojen valinnaisuus 6. vuosiluokalla toteutetaan kursseina, jotka koostuvat eri oppiaineista muodostuvista aihe- / teemakokonaisuuksista. Yhdysluokkaopetuksessa valinnaisuus toteutuu yhteisenä valinnaisaineena tai -aihekokonaisuutena, mikä voidaan toteuttaa yhteisesti muiden luokkasteiden kanssa.

Oppilas valitsee 7. vuosiluokan keväällä taito- ja taideaineista 8 ja 9 vuosiluokalla opiskeltavan oppiaineen, joka arvioidaan osana ko. oppiaineen arvosanaa. Aineen oppimäärä on 2vvt lukuvuodessa ja kyseisen taito- tai taideaineen päättöarviointi ajoittuu 9. vuosiluokalle.

7. ja 8. vuosiluokan keväällä oppilas valitsee lisäksi kahdeksannelle vuosiluokalle yhteensä 4vvt ja yhdeksännelle 3vvt valinnaisia opintoja. Kahdeksannella vuosiluokalla tämä valinnaisuus koostuu 2vvt valinnaisesta aineesta ja kahdesta 1vvt kurssista ja yhdeksännellä vuosiluokalla 2vvt valinnaisesta aineesta ja 1vvt kurssista.

Vähintään 2vvt valinnaiset aineet arvioidaan numeroin, alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävistä valinnaisista aineista ja tällaisista oppimääristä koostuvista kokonaisuuksista annetaan sanallinen arvio.

12.5 Taito- ja taideaineiden syventävät ja valinnaiset opinnot

Syventävät opinnot liikunta, musiikki, kuvataide, käsityö ja kotitalous

Taide- ja taitoaineiden syventävät valinnaiset tunnit ovat osa yhteisinä oppiaineina opettavien musiikin, kuvataiteen, käsityön, liikunnan ja kotitalouden opetusta ja ne myös arvioidaan osana niiden opetusta.

Syventävien valinnaisaineiden tavoitteet ja sisällöt määräytyvät ko. taide- ja taitoaineiden opetussuunnitelmista. Oppimista syvennetään ja laajennetaan sisältöalueittain ja keskitytään taitojen hiomiseen. Tämä tarkoittaa, ettei taide- ja taitoaineiden syventävistä valinnaisista opinnoista tule erillistä arviota lukuvuositodistukseen tai päättötodistukseen vaan ne arvioidaan osana kaikille yhteisten taide- ja taitoaineiden oppimääriä.

12.5.1 Valinnaiset opinnot

LIIKUNTA

Valinnainen liikunta 8. luokka, 2 vvt

Valinnainen liikunta 9. luokka, 2 vvt

Tavoitteet:

- liikunnan ilo ja positiiviset elämykset
- ryhmätyöskentelytaitojen lisääminen
- liikunnallisen elämäntavan omaksuminen
- kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta.
- ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään havaintomotorisia, tasapaino, liikkuvuus ja välineenkäsittelytaitoja erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa.

Sisällöt:

- syvennetään perusliikunnassa opittuja taitoja
- liikutaan monipuolisesti erilaisissa liikuntaympäristöissä vuodenajat huomioon ottaen
- oman liikuntasuunnitelman laatiminen
- oppilaat pääsevät suunnittelemaan sisältöä yhdessä opettajan kanssa
- liikuntateknologian hyödyntäminen
- uusien liikuntamuotojen kokeilu

Arvioinnissa painotetaan aktiivista osallistumista ja tavoitteellista toimintaa oman kunnan kehittämistä kohtaan.

MUSIIKKI

Musiikin voivat valita kaikki musiikista kiinnostuneet oppilaat. Oppiaineen sisältöä suunniteltaessa on mahdollista ottaa huomioon oppilaiden harrastuneisuus ja kiinnostuksen kohteet. Musiikissa sisältöjä toteutetaan toiminnallisilla työtavoilla: soittamalla, laulamalla ja kuuntelemalla.

Valinnainen musiikki 8. luokka, 2 vvt

Tavoitteet:

- oppia soittamaan ryhmänä
- oppia bändisoittimien perustaidot
- luoda kokemuksia ja elämyksiä musiikin avulla
- innostaa musiikin harrastamiseen

Sisällöt:

- lauletaan ja soitetaan monipuolista ohjelmistoa
- suomalainen ja kansainvälinen rock- ja popmusiikki
- vieraisiin musiikkikulttuureihin tutustuminen
- mikrofoni laulu ja sähköiset soittimet
- harjoitellaan ohjelmistoa koulun juhliin

Valinnainen musiikki 9. luokka, 2 vvt

Tavoitteet:

- syventää ryhmämusisoinnin taitoja
- syvennetään bändisoittimien osaamista
- innostaa oppilasta osallistumaan kurssin sisällön ja ohjelmiston suunnitteluun opettajan johdolla
- luoda kokemuksia ja elämyksiä musiikin avulla

Sisällöt:

- lauletaan ja soitetaan monipuolista ohjelmistoa
- suomalainen ja kansainvälinen rock- ja popmusiikki
- vieraisiin musiikkikulttuureihin tutustuminen
- mikrofonilaulu ja sähköiset soittimet
- harjoitellaan ohjelmistoa koulun juhliin
- musiikillisten produktioiden, esimerkiksi musikaalin, toteuttaminen

KUVATAIDE

Kuvataiteen voivat valita kaikki kuvallisesta työskentelystä kiinnostuneet oppilaat. Oppiaineen sisältöä suunniteltaessa otetaan huomioon oppilaiden harrastuneisuus ja kiinnostuksen kohteet. Oppiaineen sisältöjen toteutuksessa hyödynnetään monipuolisia työympäristöjä, kuten rakennettu ympäristö, luonnonympäristö, kulttuurikohteet ja digitaaliset ympäristöt. Kuvataiteessa käytetään monipuolisia materiaaleja ja työtapoja. Taiteelle ominainen työskentely harjaannuttaa kokemukselliseen, moniaistiseen ja toiminnalliseen oppimiseen.

Valinnainen kuvataide 8. luokka, 2 vvt

Valinnainen kuvataide 9. luokka, 2 vvt

Tavoitteet:

- rakentaa omaa kulttuuri-identiteettiä ja yhteyksiä ympäröivien yhteisöjen ja yhteiskunnan kanssa
- harjaantua tutkimaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöiden henkilökohtaisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä
- tutustua museoihin ja muihin kulttuurikohteisiin mahdollisuuksien mukaan
- ohjataan oppilasta asettamaan määrätietoisia tavoitteita toiminnalleen
- oppilasta vahvistetaan käyttämään visuaalisen esittämisen eri menetelmiä
- tarjotaan riittävät edellytykset perusopetuksen jälkeisille opinnoille ja huomioidaan työelämässä ja yhteiskunnassa tarvittavat yleiset valmiudet

Sisällöt:

- Omat kuvakulttuurit; opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja joihin he osallistuvat omaehtoisesti.
- Ympäristön kuvakulttuurit; opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista.

- Taiteen maailmat; opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta taiteesta.
- oppilasta ohjataan syventämään taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin eri ilmiöiden tuntemista ja soveltamista.

KÄSITYÖ

Valinnainen käsityö 8. luokka, 2 vvt

Valinnainen käsityö 9. luokka, 2 vvt

Keskeiset tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain

8.lk	<p>Ohjata oppilasta syventämään taitojaan omien mieltymystensä pohjalta ja löytämään omia vahvuuksiaan.</p> <p>Ohjata oppilasta suunnittelemaan työskentelyään ideoiden, tutkien ja kokeillen.</p> <p>Ohjata oppilasta asettamaan omia tavoitteita oppimiselleen ja työskentelylleen sekä arvioimaan oppimistaan.</p> <p>Opastaa oppilasta työskentelemään käyttäen monipuolisesti erilaisia työvälineitä, työstökoneita, materiaaleja ja työtapoja sekä kehittämään omia innovaatioita.</p> <p>Ohjata oppilasta käyttämään sujuvasti käsityön käsitteistöä, merkkejä ja symboleja sekä vahvistamaan omaa ilmaisuaan</p> <p>Ohjata oppilasta havainnoimaan ja ennakoimaan työtilanteisiin liittyviä riskitekijöitä, reagoimaan niihin ja toimimaan turvallisesti.</p> <p>Ohjata oppilasta käyttämään TVT:n mahdollisuuksia käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa.</p> <p>Ohjata oppilasta tuntemaan kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkitys omassa elämässään, työelämässä ja ympäröivässä yhteiskunnassa.</p> <p>Ohjata oppilasta taloudelliseen ajatteluun ja kestävän elämäntavan edistämiseen.</p>	<p>-kokonaisen käsityöprosessin opettelu avoimien tuotesuunnittelutehtävien avulla</p> <p>-eri käsityötekniikoiden kertausta ja syventämistä omien suunnitelmien toteuttamiseksi.</p> <p>-muotoilu, ideointi, tutkiminen ja kokeilut osana käsityöprosessia</p> <p>-monipuolinen tekniikoiden ja materiaalien käyttö</p> <p>-omien suunnitelmien, työskentelyprosessien ja valmistuneiden töiden dokumentointi ja arvioiminen</p> <p>-työstökoneiden käytön syvällisempi opettelu metallin, puun ja muovien työstössä</p> <p>-työturvallisuuteen perehtyminen uusien työstökoneiden opettelussa</p> <p>-tutustuminen teollisuuden tuotantotapoihin</p>
9.lk	<p>Ohjata oppilasta syventämään taitojaan omien mieltymystensä pohjalta ja löytämään omia vahvuuksiaan.</p> <p>Ohjata oppilasta suunnittelemaan työskentelyään ideoiden, tutkien ja kokeillen.</p> <p>Ohjata oppilasta asettamaan omia tavoitteita oppimiselleen ja työskentelylleen sekä arvioimaan oppimistaan.</p> <p>Opastaa oppilasta työskentelemään käyttäen monipuolisesti erilaisia työvälineitä, työstökoneita, materiaaleja ja työtapoja sekä kehittämään omia innovaatioita.</p>	<p>-kokonaisen käsityöprosessin opettelu avoimien tuotesuunnittelutehtävien avulla</p> <p>-eri käsityötekniikoiden kertausta ja syventämistä omien suunnitelmien toteuttamiseksi.</p> <p>-muotoilu, ideointi, tutkiminen ja kokeilut osana käsityöprosessia</p> <p>-monipuolinen tekniikoiden ja materiaalien käyttö</p> <p>-omien suunnitelmien, työskentelyprosessien ja valmistuneiden töiden dokumentointi ja arvioiminen</p> <p>-työstökoneiden käytön syvällisempi opettelu metallin, puun ja muovien työstössä</p> <p>-työturvallisuuteen perehtyminen uusien työstökoneiden opettelussa</p> <p>-tutustuminen teollisuuden tuotantotapoihin</p>

	<p>Ohjata oppilasta käyttämään sujuvasti käsityön käsitteistöä, merkkejä ja symboleja sekä vahvistamaan omaa ilmaisuaan.</p> <p>Ohjata oppilasta havainnoimaan ja ennakoimaan työtilanteisiin liittyviä riskitekijöitä, reagoimaan niihin ja toimimaan turvallisesti.</p> <p>Ohjata oppilasta käyttämään TVT:n mahdollisuuksia käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa.</p> <p>Ohjata oppilasta tuntemaan kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkitys omassa elämässään, työelämässä ja ympäröivässä yhteiskunnassa.</p> <p>Ohjata oppilasta taloudelliseen ajatteluun ja kestäväen elämäntavan edistämiseen.</p>	
--	---	--

KOTITALOUS

Kotitaloudessa luodaan perusta kestäväan asumiseen, ruokaosaamiseen ja kuluttajuuteen käytännön työharjoituksin.

Valinnainen kotitalous 8. luokka, 2 vvt

Valinnainen kotitalous 9. luokka, 2 vvt

Tavoitteet:

- Valinnaisen kotitalouden tavoitteena on syventää ja laajentaa 7. luokalla perusopetuksessa opittuja tietoja ja taitoja. Harjoitellaan itsenäistä työn suunnittelua, toteutusta ja arviointia. Kehitetään kädentaitoja. Hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa. Opitaan hallitsemaan ajankäyttöä ja työtehtävien jakoa ryhmissä. Tutustutaan erilaisten työvälineiden ja laitteiden tarkoituksenmukaiseen käyttöön. Ohjataan kestäväan elämäntapaan.

Sisällöt, perehdytään kotitalouden erityisalueisiin:

- Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri
  - ruoanvalmistus, leivonta, säilöntä
  - ravitsemustieto, elintarviketuntemus
  - suomalainen ruokaperinne, kansainvälisyys
  - erityisruokavaliot
- Asuminen ja yhdessä eläminen
  - puhtaanapito, tekstiilien hoito, arjen hallinta
- Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa
  - kuluttajan oikeudet ja velvollisuudet
  - median ja teknologian käyttö arjen valinnoissa

12.5.2 6. vuosiluokan valinnaisuus, 2 vvt

Huutjärven koulussa toteutetaan kaksi valinnaista kurssia, molempien kurssien kesto on 1 vvt. Kurssit ovat Vuorovaikutus ja ilmaisu (Ilmaiskurssi) sekä Työelämätaidot ja yrittäjäyys (Yrittäjäyyskurssi). Kurssien sisällöt muodostuvat eri oppiaineiden aihe- ja teemakokonaisuuksista. Tavoitteet muodostuvat laaja-alaisen osaamisen tavoitteista. Kursseja yhdistetään mahdollisimman paljon koulun yhteisiin tapahtumiin, projekteihin ja teemoihin.

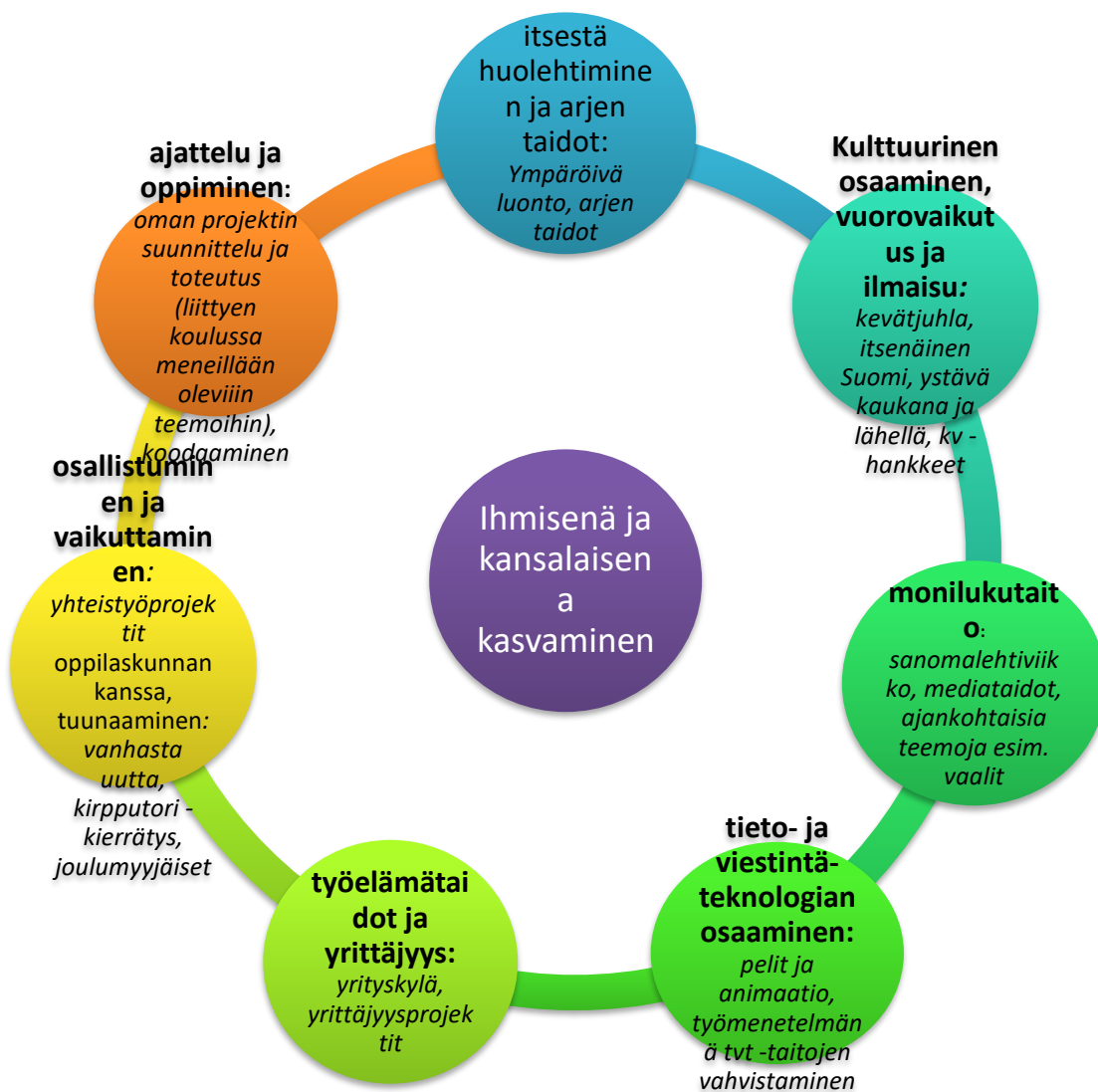
Kurssien sisällöt, tavoitteet ja arviointi suunnitellaan yhdessä oppilaiden kanssa siten, että kurssin tavoitteet sisältyvät opetussuunnitelman tavoitteisiin, laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat ja kurssien toteutus tukee koulun työsuunnitelman toteutumista.

Kurssit arvioidaan hyväksyty / hylätty.

Yhdysluokkaopetuksessa opetus voidaan toteuttaa yhteisenä valinnaisaineena tai aihekokonaisuutena, mikä voidaan toteuttaa yhteisesti muiden luokka-asteiden kanssa. Tällaisia oppiaineita ovat liikunta, musiikki ja kuvataide. Tällöin arviointi toteutetaan ns. emoainen yhteydessä.

LAAJA-ALAINEN OSAAMINEN

on kokonaisuus, joka muodostuu tiedoista, taidoista, arvoista, asenteista, toimintakyvystä ja tahdosta.

Huutjärven koulussa kuudennen vuosiluokan valinnaisuus toteutetaan kursseina. Kurssit muodostuvat eri oppiaineista muodostuvista aihe- / teemakokonaisuuksista. Kurssien ja aihekokonaisuuksien tavoitteet muodostuvat laaja-alaisen osaamisen tavoitteista. Kurssija toteutetaan vuosiluokan aikana

teemakokonaisuuksien laajuudesta riippuen 2–6. Kurseja yhdistetään mahdollisimman paljon koulun yhteisiin tapahtumiin, projekteihin ja teemoihin.

Aihe- eli teemakokonaisuudet toteutetaan projektityöskentelynä, joista mahdollisimman moni pyritään toteuttamaan ilmiöpohjaisesti. Kuudennen vuosiluokkien opettajat suunnittelevat valinnaiskursikalenterin yhdessä oppilaiden kanssa, siten, että kurssin tavoitteet sisältyvät opetussuunnitelman tavoitteisiin, laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat ja kurssien toteutus tukee koulun työsuunnitelman toteutumista.

Yhdysluokkaopetuksessa opetus toteutetaan yhteisenä valinnaisaineena tai -aihekokonaisuutena, mikä voidaan toteuttaa yhteisesti muiden luokka-asteiden kanssa.

Valinnainen oppimäärä arvioidaan arvosanalla S suoritettu tai H hylätty.

TIETOTEKNIikka

Valinnainen tietotekniikka 8. luokka, 2vvt

Keskittyy tietokoneiden käyttämiseen työkaluna, mukaan kuitenkin otetaan tietokoneen historia ja rakenne. Tietotekniikka on numerolla arvioitava valinnaisaine, osaamisen arvioinnissa käytetään kokeita ja arvioitavia lopputöitä.

Tavoitteet:

- Tutustuttaa oppilas tietokoneeseen laitteena ja sen historiaan. Oppia käyttämään tavallisimpia vuorovaikutteisia valmisohjelmia sekä tavallisimpia työvälinohjelmia.

Sisällöt:

- [Tietokone laitteena](#)
- [Tietokoneen historia](#)
- [Tietokoneen rakenne](#)
- [Toimisto-ohjelmistot \(Libreoffice\)](#)
- [Writer](#)
- [Calc](#)
- [Impress](#)
- [Valokuvien käsittely](#)
- [Gimp](#)
- [Vektorigrafiikka](#)
- [Inkscape](#)

Valinnainen tietotekniikka 9. luokka, 2 vvt

Matemaattisen ja loogisen ajattelun valmiudet ovat tärkeitä yhdeksännen luokan valinnaisen tietotekniikan opinnoissa menestymiselle.

Tavoitteet:

- Keskittyy tietokoneen ohjelmointiin ja ohjelmistojen käyttämiseen ongelmanratkaisun apuna.

Sisällöt:

- [Logiikka](#)
- [Ohjelmointi](#)
- [Lego-robotit](#)
- [Koodipohjainen ohjelmointi](#)
- [HTML-kieli](#)
- [Tietokannat](#)

EKONOMIA

Ekonomian opiskelussa päämääränä on innostaa oppilas taloudelliseen toimintaan ja yrittäjyyteen. Lisäksi tavoitteena on, että oppilas hallitsee talouselämästä sellaisia tietoja, taitoja ja asenteita, joita hän tarvitsee myöhemmin työelämässä. Oppilasta ohjataan myöskin taloudelliseen kulutuskäyttäytymiseen.

Valinnainen ekonomia 8. luokka, 2 vvt

Tavoitteet

- oppilas tuntee rahan tehtävät ja ymmärtää rahan arvon merkityksen
- tietää erilaisten sijoitusvaihtoehtojen ja sijoituksiin vaikuttavien seikkojen perusteet
- osaa suunnitella omaa talouttaan järkevästi ja laatia talousarvion
- tuntee pääpiirteet verotuksesta ja veroilmoituksen laatimisesta
- ymmärtää kotimaankaupan ja ulkomaankaupan eri osa-alueiden perusteet
- oppilaalla on käsitys tavara-, arvopaperi- ja kiinteistökaupasta
- tuntee pankki- ja vakuutuslaitosten palvelut ja toiminnan
- ymmärtää erilaisten kulttuuristen tekijöiden merkityksen liike-elämässä
- osaa kestävän kehityksen perusajatuksen

Sisältö 8. luokka

- rahan tehtävät ja arvo
- erilaiset sijoitusvaihtoehdot
- talouden suunnittelu ja talousarvion laatiminen
- verotuksen perusteet ja veroilmoituksen laatiminen
- kotimaan- ja ulkomaankauppa
- tavara-, arvopaperi ja kiinteistökauppa
- pankki- ja vakuutuslaitosten toiminta
- kulttuuriset tekijät liike-elämässä
- kestävä kehitys

Valinnainen ekonomia 9. luokka, 2 vvt

Tavoitteet:

- oppilas tuntee yrittäjyyden lähtökohdat ja vaatimukset
- osaa eri yritysmuotojen perusteet
- oppilaalla on käsitys yrityksen rahoituksesta
- ymmärtää markkinoinnin merkityksen yrityksen kannalta
- oppii kehittämään yritysideoita

- saa kokemusta yrityksen pyörittämisestä vuoden ajalta
- oppii verkostoitumaan muiden yrittäjien kanssa

Sisältö:

- oppilas osallistuu Nuori Yrittäjyys vuosi yrittäjänä ohjelmaan yhdessä muiden oppilaiden kanssa
- oppilasryhmä ideoi ja perustaa yrityksen, jota pyöritetään lukuvuoden ajan
- yrityksen tuotteiden tai palveluiden myyminen ja markkinointi
- mainosten ja myyntipuheiden laadinta
- yrityksen esittely ”Uskalla yrittää” – tapahtumassa

TEKNINEN KÄSITYÖ

Valinnainen tekninen käsityö 8. luokka, 2 vvt

Valinnainen tekninen käsityö 9. luokka, 2 vvt

Tavoitteet:

- Ohjata oppilasta syventämään taitojaan omien mieltymystensä pohjalta ja löytämään omia vahvuuksiaan.
- Ohjata oppilasta suunnittelemaan työskentelyään ideoiden, tutkien ja kokeillen.
- Ohjata oppilasta asettamaan omia tavoitteita oppimiselleen ja työskentelylleen sekä arvioimaan oppimistaan.
- Opastaa oppilasta työskentelemään käyttäen monipuolisesti erilaisia työvälineitä, työstökoneita, materiaaleja ja työtapoja sekä kehittämään omia innovaatioita.
- Ohjata oppilasta käyttämään sujuvasti käsityön käsitteistöä, merkkejä ja symboleja sekä vahvistamaan omaa ilmaisuaan.
- Ohjata oppilasta havainnoimaan ja ennakoimaan työtilanteisiin liittyviä riskitekijöitä, reagoimaan niihin ja toimimaan turvallisesti.
- Rohkaista oppilasta käsityöharrastukseen.

Sisällöt:

- Kokonaisen käsityöprosessin opettelu omien suunnitelmien, kokeilujen ja työskentelyprosessien avulla.
- Eri käsityötekniikoiden kertausta ja syventämistä omien suunnitelmien toteuttamiseksi.
- Monipuolinen tekniikoiden ja materiaalien käyttö.
- Työstökoneiden käytön syvällisempi opettelu metallin, puun ja muovien työstössä.
- Työturvallisuuteen perehtyminen uusien työstökoneiden opettelussa.

TEKSTILI KÄSITYÖ

Valinnainen tekstiili käsityö 8. luokka, 2 vvt

Valinnainen tekstiili käsityö 9. luokka, 2 vvt

Tavoitteet:

- Ohjata oppilasta syventämään taitojaan omien mieltymystensä pohjalta ja löytämään omia vahvuuksiaan.
- Ohjata oppilasta suunnittelemaan työskentelyään ideoiden, tutkien ja kokeillen.

- Ohjata oppilasta asettamaan omia tavoitteita oppimiselleen ja työskentelylleen sekä arvioimaan oppimistaan.
- Opastaa oppilasta työskentelemään käyttäen monipuolisesti erilaisia työvälineitä, materiaaleja ja työtapoja sekä kehittämään omia innovaatioita.
- Ohjata oppilasta käyttämään sujuvasti käsityön käsitteistöä, merkkejä ja symboleja sekä vahvistamaan omaa ilmaisuaan.
- Ohjata oppilasta havainnoimaan ja ennakoimaan työtilanteisiin liittyviä riskitekijöitä, reagoimaan niihin ja toimimaan turvallisesti.
- Rohkaista oppilasta käsityöharrastukseen.

Sisällöt:

- Kokonaisen käsityöprosessin opettelu omien suunnitelmien, kokeilujen ja työskentelyprosessien avulla.
- Eri käsityötekniikoiden kertausta ja syventämistä omien suunnitelmien toteuttamiseksi.
- Monipuolinen tekniikoiden ja materiaalien käyttö.
- Valmiin kaavan tai työohjeen etsiminen ja sen muokkaaminen vastaamaan omaa suunnitelmaa.

12.5.3 Vieraiden kielten vapaaehtoiset ja valinnaiset oppimäärät

VAPAAEHTOINEN VENÄJÄ A2 4.–9.lk, 12vvt

Vuosiluokilla 4–6:

Työtavat

Oppilas harjoittelee tavoitteellista työskentelyä erilaisissa ryhmissä ja itsenäisesti. Vahvistetaan oppilaan taitoa toimia vuorovaikutustilanteissa. Työtapoina hyödynnetään esimerkiksi luovaa ilmaisua, keskusteluita, näytelmiä, pelejä, musiikkia. Oppilas tutustuu erilaisiin tekstityyppeihin ja viestintätilanteisiin. Oppitunneilla käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa oppilaan taitotasoa huomioiden. Voidaan tehdä muiden muassa diaesityksiä, portfolioita, blogeja, nettitehtäviä, valokuvia tai animaatioita.

Arviointi

Oppilasta arvioidaan kannustavasti ja monipuolisesti yksilölliset vahvuudet huomioiden sekä suullisesti että kirjallisesti. Arvioinnin keinoina käytetään itsearviointia, vertaisarviointia ja erilaisia testejä. Arvioinnin välineinä voidaan käyttää esim. video- tai äänitallenteita ja kirjallisia tuotoksia.

Erityispiirteet

Venäjää kirjoitetaan kyrillisin kirjaimin, siksi lukemisen opettelu vaatii aikaa. Myös sanapainot ja äänne-erot suomen kieleen verrattuna on huomioitava. Ääntäminen eroaa kirjoitetusta kielestä ja intonaation käyttö vaikuttaa puheen ymmärtämiseen.

Keskeiset tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain

4.lk	Ohjata oppilasta havaitsemaan venäjän kielen asema lähiympäristössä sekä maailmalla, motivoida arvostamaan maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta, ohjata havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä.	Harjoitellaan kyrillisiä aakkosia, tekstausta ja käsialaa, tervehdyksiä, itsestä kertomista, lukuja 1-10, tehdään havaintoja substantiivien suvusta.
5.lk	Tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salvia ja kannustava opiskeluilmapiiri. Ohjata oppilasta	Opetellaan uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, esim. viikonpäiviä,

	ottamaan vastuuta omasta opiskelustaan, kannustaa kartuttamaan kielitaitoaan eri tavoin, ohjata itse- sekä vertaisarviointiin. Järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta.	kellonaikoja, adjektiiveja, monikkomuotoja, verbejä, preteritiä
6.lk	Tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä, auttaa häntä laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia. Rohkaista oppilasta tulkitsemaan häntä kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä. Tarjota oppilaalle tilaisuuksia harjoitella puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota ääntämiseen ja sisällön kannalta oleellisempiin rakenteisiin.	Opetellaan sanastoa ja rakenteita, verbejä, sijamuotoja, objektimuotoja monenlaisten tekstien yhteydessä. Opetellaan löytämään venäjänkielistä aineistoa. Harjoitellaan lisää ääntämistä, sana- ja lausepainoa, puherytmiä sekä intonaatiota

Vuosiluokilla 7–9:

Työtavat

Oppilas työskentelee tavoitteellisesti erilaisissa ryhmissä ja itsenäisesti. Vahvistetaan oppilaan taitoa toimia vuorovaikutustilanteissa. Työtapoina hyödynnetään esimerkiksi luovaa ilmaisua, keskusteluja, näytelmiä, pelejä, musiikkia. Oppilas tutustuu erilaisiin tekstityyppeihin ja viestintätilanteisiin. Oppitunneilla käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa oppilaan taitotasoa huomioiden. Voidaan tehdä muiden muassa diaesityksiä, portfolioita, blogeja, nettitehtäviä, valokuvia tai animaatioita.

Arviointi

Oppilasta arvioidaan kannustavasti ja monipuolisesti yksilölliset vahvuudet huomioiden sekä suullisesti että kirjallisesti. Arvioinnin keinoina käytetään itsearviointia, vertaisarviointia ja erilaisia testejä. Arvioinnin välineinä voidaan käyttää esim. video- tai äänitallenteita ja kirjallisia tuotoksia.

Erityispiirteet

Sanapainot ja äänne-erot suomen kieleen verrattuna on huomioitava. Ääntäminen eroaa kirjoitetusta kielestä ja intonaation käyttö vaikuttaa puheen ymmärtämiseen. Kohteliaisuussäännöt, kuten virallinen puhuttelu, on huomioitava opetuksessa.

Keskeiset tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain

7.lk	Edistää oppilaan taitoa pohtia venäjän kieleen liittyviä arvoja ja ilmiöitä sekä kehittää kulttuurien välistä toimintakykyä. Kannustaa löytämään kiinnostavia venäjänkielisiä toimintaympäristöjä. Ohjata oppilasta havaitsemaan venäjän kielen ja muiden kielten eroja ja yhtäläisyyksiä. Rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieltä, itse- ja vertaisarviointia sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen.	Harjoitellaan käsitteitä (sijamuotoja), sanojen ryhmitelyä (huoneita, kuukaudet), lukusanoja.
8.lk	Tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisiä kielenoppimistaitoja. Rohkaista oppilasta harjoittelemaan jatkuvasti viestintätilanteita omasta aloitteestaan. Ohjata oppilasta syventämään taitojaan käyttäen venäjän kielen viestinnän keinoja, fraaseja, kiertoilmauksia, mielipiteen ja asenteiden ilmaisussa sopivia rakenteita.	Opetellaan sanastoa ja rakenteita (pronomineja, ääntämisen erityispiirteitä, verbejä, adjektiiveja, sijamuotojen kertausta) monenlaisista teksteistä

9.lk	Tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, joista hankitaan tietoa ja ohjata käyttämään päättelykykyä sekä keskeisen sisällön ymmärtämistä. Tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta eri aihepiireistä sekä kiinnittää huomiota rakenteisiin ja ääntämiseen	Harjoitellaan liikeverbejä, sijamuotoja, futuuria, ad- verbeja
------	--	---

VALINNAINEN VENÄJÄ B2 8.–9.lk, 4vvt

Työtavat

Oppilas työskentelee tavoitteellisesti erilaisissa ryhmissä ja itsenäisesti. Vahvistetaan oppilaan taitoa toimia vuorovaikutustilanteissa. Työtapoina hyödynnetään esimerkiksi luovaa ilmaisua, keskustelua, näytelmiä, pelejä, musiikkia. Oppilas tutustuu erilaisiin tekstityyppeihin ja viestintätilanteisiin. Oppitunneilla käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa oppilaan taitotaso huomioiden. Voidaan tehdä muiden muassa diaesityksiä, portfolioita, blogeja, nettitehtäviä, valokuvia tai animaatioita.

Arviointi

Oppilasta arvioidaan kannustavasti ja monipuolisesti yksilölliset vahvuudet huomioiden sekä suullisesti että kirjallisesti. Arvioinnin keinoina käytetään itsearviointia, vertaisarviointia ja erilaisia testejä. Arvioinnin välineinä voidaan käyttää esim. video- tai äänitallenteita ja kirjallisia tuotoksia.

Erityispiirteet

Venäjää kirjoitetaan kyrillisin kirjaimin, siksi lukemisen opettelu vaatii aikaa. Myös sanapainot ja äänne-erot suomen kieleen verrattuna on huomioitava. Ääntäminen eroaa kirjoitetusta kielestä ja intonaation käyttö vaikuttaa puheen ymmärtämiseen. Kohteliaisuusäännöt, kuten virallinen puhuttelu, on huomioitava opetuksessa.

Keskeiset tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain

8.lk	Auttaa oppilasta hahmottamaan venäjän kielen suhde muihin kieliin, tutustumaan venäjän kielen kielialueeseen ja elämänmuodon keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisuuden kehittymistä. Rohkaista elinikäiseen oppimiseen, ohjata löytämään itselle sopivia tapoja oppia kieltä ja kannustaa käyttämään kielitaitoaan kaikkialla. Järjestää oppilaalle mahdollisuuksia harjoitella eri tavoin suullista ja kirjallista vuorovaikutusta. Tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä. Ohjata asettamaan omia tavoitteita sekä harjoittelemaan itse- ja vertaisarviointia.	Harjoitellaan kyrillisiä kirjaimia, tekstausta ja käsialaa, tervehdyksiä, itsestä kertomista, lukusanoja 1-100, pronomineja, monikkumuotoja, tutustutaan substantiivien sukuun. Tutustuminen venäläiseen kulttuuriin ja elämään sekä maan tapojen mukaiseen puhutteluun.
9.lk	Auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemusta. Rohkaista oppilasta tulkitsemaan itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä. Tarjota oppilaalle erilaisia tilaisuuksia harjoitella puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota ääntämiseen ja keskeisimpiin rakenteisiin. Saada valmiuksia kielitaidon myöhempään kehittämiseen	Harjoitellaan itsestä kertomista, adjektiiveja, preteritiä, ajanmääreitä, verbejä, kysymyssanoja, sijamuotoja, kielen rytmiä, intonaatiota. Kommunikointi arkipäivän yksinkertaisissa puhetilanteissa

VALINNAINEN SAKSA 8.–9.lk, 4vvt

Työtavat

- ilmiöpohjaisia oppimiskokonaisuuksia
- opettajajohtoisesti, pareittain, ryhmissä
- kuunnellen, lukien, kirjoittaen, puhuen, leikkien, pelaten, draamaa käyttäen, musiikin avulla
- käsin kirjoittaen ja tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen

Arviointi

- -arviointi on jatkuvaa, monipuolista (esim. itsearviointia, vertaisarviointia ja opettajan antamaa arviointia), kannustavaa ja kattaa kaikki kielitaidon osa-alueet

Keskeiset tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain

8.lk	tutustuminen saksalaisen kielialueen elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin, oppia itselle parhaiten sopivia kielenopiskelutaitoja, suullisen ja kirjallisen vuorovaikutuksen harjoittelua	minä, perhe, koulu, harrastukset, asiointi, saksankieliset maat sinuttelu, teitittely, tervehdykset, lukusanat, preesens, kysymykset, kieltosanat, suvut, viikonpäivät, kellonajat, apuverbit, pronomineja kulttuurierot
9.lk	oppia tulkitsemaan ikätasolleen sopivia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä, kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten harjoittelu, puhumisen ja kirjoittamisen harjoittelu, ääntäminen ja tekstin sisällön kannalta oleelliset rakenteet	ostokset, sairaudet, tien kysyminen, Suomesta kertominen, luonteenpiirteet, vierailut, saksankielisiä maita perfekti, pronomineja, sivulauseet, olla-verbien imperfekti, prepositioita, datiivi, akkusatiivi

VALINNAINEN RANSKA 8.–9. lk, 4vvt

Työtavat:

- ilmiöpohjaisia oppimiskokonaisuuksia
- opettajajohtoisesti, pareittain, ryhmissä
- kuunnellen, lukien, kirjoittaen, puhuen, leikkien, pelaten, draamaa käyttäen, musiikin avulla
- käsin kirjoittaen ja tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen

Arviointi:

- arviointi on jatkuvaa, monipuolista (esim. itsearviointia, vertaisarviointia ja opettajan antamaa arviointia), kannustavaa ja kattaa kaikki kielitaidon osa-alueet

Keskeiset tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain

8.lk	tutustuminen ranskalaisen kielialueen elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin, oppia itselle parhaiten sopivia kielenopiskelutaitoja, suullisen ja kirjallisen vuorovaikutuksen harjoittelua	minä, harrastukset, koti, asiointi, matkustaminen, ranskan kielet, maat, sää, mielipiteet tervehtiminen, lukusanat, kysymykset, pronominit, kieltosanat, artikkelit, preesens, monikko, futuuri, passé composé, refleksiiviverbit, täytyy-rakenne, adjektiivit, järjestysluvut, partitiivi, imperatiivi, pronomineja
------	--	---

9.lk	oppia tulkitsemaan ikätasolleen sopivia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä, kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten harjoittaminen, puhumisen ja kirjoittamisen harjoittelu, ääntäminen ja tekstin sisällön kannalta oleelliset rakenteet	juhlat, urheilu, vapaa-aika, sarjakuvat, elokuvat, ruoka, kotimaa ja kotiseutu kertaus, adjektiivin taivutus, pronomineja, refleksiiviverbien passé composé, aikamuotoja
------	---	---

VUOSILUOKAT 1-2

13 OPETUS VUOSILUOKILLA 1-2

13.1 Siirtymä esiopetuksesta perusopetukseen sekä vuosiluokkien 1-2 tehtävä

13.1.1 Vuosiluokat 1–2 tehtävä: Koululaiseksi kasvaminen

Vuosiluokkien 1–2 opetuksessa otetaan huomioon esiopetuksen ja sitä edeltäneen varhaiskasvatuksen antamat valmiudet. Vuosiluokkien 1–2 erityisenä tehtävänä on luoda perusta oppilaiden myönteiselle käsitykselle itsestä oppijana ja koululaisena sekä kehittää valmiuksia myöhempää työskentelyä ja oppimista varten. Perusopetuksen alussa jokaisen oppilaan edistymisen huolellinen seuranta on erityisen tärkeää, jotta voidaan huolehtia siitä, että oppilaalla on edellytykset opinnoissa etenemiseen.

On tärkeää, että jokainen oppilas saa rohkaisevaa palautetta ja tilaisuuksia uusien asioiden oppimisesta nouseville ilon ja onnistumisen kokemuksille. Oppilaita kannustetaan tuomaan esiin kiinnostuksen kohteensa ja löytämään uusia. Opetus suunnitellaan riittävän haasteelliseksi kunkin oppilaan tarpeita ajatellen. Koulussa ei sallita minkäänlaista kiusaamista eikä syrjivää käyttäytymistä. Oppilaita ohjataan yhdessä toimimiseen, omatoimisuuteen ja vastuunottoon omista koulutehtävistä. Kielellisten, sosiaalisten sekä motoristen taitojen ja muistin kehittymiseen samoin kuin kunkin omaan kehitysrytmiin kiinnitetään erityistä huomiota. Tavoitteena on, että kehitykseen ja oppimiseen liittyvät vaikeudet tunnistetaan varhain ja tuki annetaan oikea-aikaisesti. Työtavoissa korostuvat havainnollisuus ja toiminnallisuus, leikki ja pelillisuus sekä mielikuvitus ja tarinallisuus. Koulun aloitusta ja koululaiseksi kasvamista tuetaan yhdessä kotien kanssa.

Esiopetuksen oppimiskokonaisuudet muuttuvat vuosiluokilla 1–2 oppiaineiksi, mutta opetus voi olla edelleen pääosin eheytettyä. Oppilaiden omatoimisuutta, yhdessä tekemisen taitoja sekä asioiden välisten yhteyksien ymmärtämistä edistetään toteuttamalla luvun 4 mukaisia monialaisia oppimiskokonaisuuksia. Tällöin tarjoutuu myös enemmän tilaisuuksia yhteistyöhön niin esiopetuksen kuin ylempien vuosiluokkien kanssa.

13.2 Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 1–2

Vuosiluokilla 1–2 painottuvat näkökulmat: Laaja-alaisen osaamisen perusta luodaan esiopetuksessa ja sitä edeltävässä varhaiskasvatuksessa sekä perusopetuksen ensimmäisten vuosien aikana. Tavoitteena on, että oppilaan osaamisen kehittyminen vahvistaa edellytyksiä itsensä tuntemiseen ja arvostamiseen, oman identiteetin muotoutumiseen sekä kestävään elämäntapaan. Alusta lähtien on tärkeää, että koulu tarjoaa jokaiselle oppilaalle vuorovaikutteisen ja kannustavan yhteisön, jossa oppilas voi tuntea tulevansa kuulluksi, nähdyksi ja arvostetuksi. Kestävään elämäntapaan koulu kasvattaa eniten omalla esimerkillään. Kestävän elämäntavan edistämässä korostuvat erityisesti yhdessä toimimisen taidot, lähiyhteisön kulttuurisen monimuotoisuuden havainnoiminen sekä luonnossa liikkuminen ja luontosuhteen vahvistaminen.

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Työskentelyn lähtökohtana ovat oppilaiden omat kokemukset, havainnot ja kysymykset. Ihmettelyle, oivaltamiselle, uuden löytämiselle ja keksimiselle, mielikuvitukselle sekä oppimisen ilolle on tilaa. Oppilaita kannustetaan kysymään ja kuuntelemaan, tekemään tarkkoja havaintoja, etsimään tietoa sekä tuottamaan ja kehittämään yhdessä ideoita ja esittämään työnsä tuloksia. Ikäkaudelle sopivien ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtävien avulla viritetään uteliaisuutta ja kiinnostusta ympäröivän maailman ilmiöitä kohtaan sekä vahvistetaan taitoa jäsentää, nimetä ja kuvailla ympäristöä. Oppilaita rohkaistaan myös kyseenalaistamaan havaitsemiaan asioita ja huomaamaan, että tieto voi olla joskus ristiriitaista ja epäselvää.

Oman ja yhteisen työn suunnittelemista, tavoitteiden asettamista ja työskentelyn arviointia harjoitellaan. Yhdessä pohditaan, milloin työssä on onnistuttu ja mistä sen tietää. Oppilaita ohjataan havaitsemaan edistymistään, tunnistamaan omat vahvuutensa oppijoina ja iloitsemaan onnistumisistaan. Heidän kanssaan keskustellaan opintoihin liittyvistä mahdollisista valinnoista ja autetaan ymmärtämään erilaisten vaihtoehtojen merkitys.

Monipuolinen liikkuminen ja motoriset harjoitukset tukevat ajattelun kehittymistä ja oppimista. Muistin, mielikuvituksen sekä eettisen ja esteettisen ajattelun kehittymistä tuetaan satujen ja tarinoiden, pelien, lorujen, laulujen ja leikkien, taiteen eri muotojen sekä monipuolisen vuorovaikutuksen avulla.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Oppilaita rohkaistaan ja ohjataan myönteiseen vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön. Oppitunnit, juhlat, leikit, pelit, ruokailuhetket sekä yhteistyö koulussa ja koulun ulkopuolella tarjoavat tilaisuuksia harjoitella toimimista monenlaisten ihmisten kanssa. Oppilaita kohdellaan arvostavasti ja ohjataan ystävällisyyteen ja hyviin tapoihin.

Oppilaita ohjataan arvostamaan oman perheensä ja yhteisönsä sekä muiden perinteitä ja tapoja. Koulutyössä tutustutaan läheiseen kulttuuriympäristöön sekä sen kulttuuriseen monimuotoisuuteen. Oppilaille avataan mahdollisuuksia tutustua kulttuuriperintöön sekä taiteeseen ja muuhun kulttuuritarjontaan ja saada kokemuksia myös kansainvälisyydestä. Tärkeätä on pohtia yhdessä, miten omaan ympäristöön ja sen kulttuuriin voi vaikuttaa. Oppilaat oppivat tuntemaan Lapsen oikeuksien sopimuksen pääperiaatteet ja pohtivat, mitä ne tarkoittavat heidän elämässään ja toiminnassaan. Koulutyössä oppilaat voivat ilmaista itseään ja itselleen merkityksellisiä asioita monipuolisia esittämisen tapoja käyttäen. Oppilaita kannustetaan nauttimaan käden ja koko kehon taitojen kehittymisestä ja harjoittelemaan monenlaista esiintymistä. Mielikuvitus, kekseliäisyys ja ilmaisutaidot kehittyvät muun muassa leikkien, seikkailujen, musiikin, draaman, saduttamisen, mediaesitysten, kuvallisen ja käsityöllisen ilmaisun sekä rakentelun ja muiden käden töiden keinoin.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

Koulun aloittaminen edellyttää uudenlaisia itsestä huolehtimisen taitoja ja itsenäisyyden lisääntymistä. Koulutyöhön kuuluu oppilaiden ikäkaudelle sopivista vastuutehtävistä huolehtiminen luokka- ja kouluyhteisössä. Yhteisten pelisääntöjen, hyvien tapojen sekä kannustavan palautteen merkitys korostuu. Oppilaita ohjataan hahmottamaan aikaan ja paikkaan liittyviä käsitteitä ja niiden käytännön merkitystä. He harjoittelevat omien tunteiden tunnistamista ja ilmaisemista ja esimerkiksi leikkien ja draaman avulla kehittävät tunnetaitojaan.

Koulussa opitaan omaan ja yhteiseen hyvinvointiin, turvallisuuteen ja arjen sujumiseen liittyviä perusasioita. Huomiota kiinnitetään itsenäiseen ja turvalliseen liikkumiseen lähiympäristössä, turva- ja suojavälineiden käyttöön sekä omien tietojen ja taitojen kehittämiseen kävelijänä ja pyöräilijänä. Myös erilaisissa vaaratilanteissa tarvittavan toiminnan ja avun hakemisen taitoja harjoitellaan. Oppilaiden kanssa tutkitaan arjen teknologiaa ja sen merkitystä päivittäisessä elämässä sekä opitaan, mitä teknisten laitteiden turvallinen käyttö edellyttää. Oppilaiden muotoutuvista kulutustottumuksista keskustellaan, opitaan tarkastelemaan mainontaa ja median vaikutuksia sekä pohditaan mahdollisuuksia oman rahankäytön suunnitteluun. Oppilaita ohjataan kriittiseen kuluttajuuteen ja mietitään, mitä taloudellisuus, kohtuullisuus ja ympäristön huomioon ottaminen tarkoittavat kuluttajan valinnoissa ja mitä ne merkitsevät omassa toiminnassa.

Monilukutaito (L4)

Oppilaita ohjataan monilukutaitoisiksi, monenlaisten, ikäkaudelle ominaisten tekstien tulkitsijoiksi, tuottajiksi ja arvioijiksi. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tai ilmenevää tietoa. Monilukutaidon kehittymistä tuetaan perustamalla opetus moniaistisuudelle, kokonaisvaltaisuudelle ja ilmiökeskeisyydelle. Oppilaita kannustetaan käyttämään ja tuottamaan erilaisia tekstejä, nauttimaan niistä sekä ilmaisemaan itseään niiden avulla. Kirjoitettujen tekstien perusluku- ja kirjoitustaito kehittyy ja sujuvoituu. Samoin kehittyy taito käsitellä arkeen liittyen numeerista informaatiota, kuten lukumäärien eroja. Oppilaita ohjataan kehittämään kuvanlukutaitoa kokeilemalla kuvallisia ilmaisutapoja sekä tarkastelemaan visuaalisen vaikuttamisen keinoja lähiympäristössä.

Oppilaita ohjataan hankkimaan tietoa erilaisista lähteistä ja välittämään tietoa muille. Heitä ohjataan pohtimaan kuvitteellisen ja todellisen maailman suhdetta sekä myös sitä, että jokaisella tekstillä on tekijänsä ja tarkoituksensa. Näin opetuksessa tuetaan kriittisen ajattelun kehittymistä. Monilukutaitoiseksi kehittyäkseen oppilaat tarvitsevat sekä rikasta tekstiympäristöä että suojaavaa tukea median käytössä. Opetuksessa käytetään ikäkauden tarpeisiin soveltuvia tekstejä, kuten lehtiä, kirjoja, pelejä, elokuvia ja musiikkia sekä monimuotoisen ympäristön havainnointia ja oppilaiden tekemiä ja valitsemia sisältöjä. Tuottamisen taitoja kehitetään tulkitsemisen ja arvottamisen taitojen rinnalla. Oppilaille luodaan runsaasti tilaisuuksia kysyä ja ihmetellä, kertoa tarinoita, esittää näkemyksiään ja jakaa kokemuksiaan monenlaisia välineitä ja ilmaisun keinoja käyttäen.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Opetuksessa hyödynnetään esiopetuksen aikana ja koulun ulkopuolella oppilaille karttuneita tieto- ja viestintäteknologian (tvt) tietoja ja taitoja. Leikkiin perustuva työskentely on edelleen keskeistä. Tieto- ja viestintäteknologian perustaitoja harjoitellaan ja opitaan käyttämään niitä opiskelun välineinä. Samalla opitaan keskeistä käsitteistöä. Oppilaat pohtivat myös, mihin tarkoituksiin tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään lähiympäristössä ja mikä sen merkitys on arjessa.

Käytännön taidot ja oma tuottaminen: Koulutyössä harjoitellaan laitteiden, ohjelmistojen ja palveluiden käyttöä ja opetellaan niiden keskeisiä käyttö- ja toimintaperiaatteita. Samoin harjoitellaan näppäintaitoja sekä muita tekstin tuottamisen ja käsittelyn perustaitoja. Oppilaat saavat ja jakavat keskenään kokemuksia digitaalisen median parissa työskentelystä sekä ikäkaudelle sopivasta ohjelmoinnista. Pelillisyyttä hyödynnetään oppimisen edistäjänä.

Vastuullinen ja turvallinen toiminta: Oppilaiden kanssa keskustellaan ja luodaan yhdessä tvtn turvallisia käyttötapoja ja hyviä käytöstapoja. Huomiota kiinnitetään terveellisiin työasentoihin sekä sopivan pituisten työjaksojen merkitykseen hyvinvoinnille.

Tiedonhallinta sekä tutkiva ja luova työskentely: Oppilaita opastetaan käyttämään keskeisiä hakupalveluita, kokeilemaan eri työvälineitä ja tekemään pienimuotoisia tiedonhankintatehtäviä eri aihepiireistä ja itseä kiinnostavista asioista. Heitä kannustetaan toteuttamaan tvtn avulla ideoitaan yksin ja yhdessä toisten kanssa. Vuorovaikutus ja verkostoituminen: Oppilaat saavat kokemuksia oppimista tukevien yhteisöllisten palveluiden käytöstä ja harjoittelevat käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

Työelämätaidot ja yrittäjäyys (L6)

Koulutyössä oppilaat saavat monimuotoisia tilaisuuksia oppia työskentelemään yksin ja yhdessä toisten kanssa. Heitä ohjataan harjoittelemaan ryhmässä toimimista ja yhteistyötä, omien ideoiden soveltamista yhteen toisten kanssa sekä ikäkaudelle sopivaa vastuunkantoa. Oppilaita kannustetaan

tutkimaan uusia asioita ja miettimään, missä itse on erityisen hyvä ja mitä voisi tehdä toisten hyväksi koulussa ja kotona. Heitä rohkaistaan toimimaan uusissa tilanteissa itseensä luottaen. Oppilaita opastetaan tutustumaan eri ammatteihin koulussa ja koulun ulkopuolella ja ymmärtämään niiden ja yleensä työn merkitys yhteiskunnassa, erityisesti perheiden arjen ja toimeentulon kannalta. Yhteistyö huoltajien ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa rikastaa työskentelyä.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Ensimmäisestä luokasta lähtien oppilaat ovat mukana pohtimassa ja suunnittelemassa omaa opiskeluaan ja oman ryhmänsä työn tavoitteita ja toimintatapoja, työskentelytilojen järjestämistä ja viihtyisyyttä sekä ruokailuun, välitunteihin, juhliin ja retkiin sekä koulun muihin tapahtumiin liittyviä asioita. Oppilaiden kanssa keskustellaan, mitä oikeudenmukaisuus, yhdenvertaisuus ja vastavuoroisuus merkitsevät. Omien kokemusten kautta oppilaat tutustuvat demokraattisen toiminnan sääntöihin ja toteutumiseen käytännössä. Oppilaat kuuluvat oppilaskuntaan ja voivat osallistua itseään koskevista asioista päättämiseen ikätasonsa ja edellytystensä mukaisesti. Oppilaiden kanssa pohditaan, mitä heille merkitsee oikeudenmukainen ja kestävä tulevaisuus omassa maassa ja maailmassa ja mitä he voivat itse tehdä sen puolesta.

13.3 Paikallisesti päätettävät

Vuosiluokat 1–2 muodostavat eheän kokonaisuuden. Siirtymävaiheet eli nivelvaiheet on kuvattu tarkemmin luvussa 7, oppimisen tuki. Nivelvaiheessa tehdään yhteistyötä esiopetuksen ja perusopetuksen välillä. Yhteistyö on opettajien ja oppilaiden välistä yhteistyötä, mikä on jatkuvaa koko esi- ja alkuopetuksen ajan.

13.4 Oppiaineet vuosiluokilla 1–2

13.4.1 Äidinkielen ja kirjallisuuden eri oppimäärien ja toisen kotimaisen kielen opiskelu

Oppilas opiskelee äidinkieli ja kirjallisuus – oppiaineessa ja toisessa kotimaisessa kielessä seuraavia oppimääriä. Oppilaan äidinkielellä tarkoitetaan koulun opetuskieltä tai muuta huoltajan ilmoittamaa kieltä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärät

Oppilaan äidinkieli	Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärä	Toinen kotimainen kieli	
		<i>yhteinen</i>	<i>valinnainen</i>
suomi	suomen kieli ja kirjallisuus	ruotsi	-
ruotsi	ruotsin kieli ja kirjallisuus	suomi	-
muu äidinkieli	muu äidinkieli koko äidinkielen ja kirjallisuuden tuntimäärällä tai VA422/2012 8§:n mukaisesti järjestettynä sekä suomi tai ruotsi toisena kielenä	-	ruotsi tai suomi

Opetussuunnitelman perusteissa määritelty saame, romani ja viittomakieli äidinkielenä oppimäärät vastaavasti.

13.4.2 Äidinkieli ja kirjallisuus

Suomen kieli ja kirjallisuus

Työtavat:

- ääneen ja äänettömästi lukeminen
- itsenäinen tekstin tuottaminen

- sanelut,
- yhteiset lukemis- ja kirjoitusharjoitukset
- kuunteleminen
- vuorokeskustelut ja muu suullinen ilmaisu
- sähköinen opetusmateriaali
- opetuspelit
- laulut, leikit
- lorut, sadut, riimittely, tietotekstit
- mediatekstien ja kuvien käyttö
- kirjastokäynnit
- draama
- yksilö-, pari- ja ryhmätyöskentely

Arviointi:

- arviointi on oppilaan omista lähtökohdista käsin tapahtuvaa
- jatkuva havainnointi ja kannustava sekä ohjaava palaute
- itsearviointi / vertaisarviointi
- huoltajien informointi
- tuen tarpeen kartoittaminen ja vahvuuksien esille tuominen
- testit
- kokeet
- oppilaan kirjalliset tuotokset
- arviointikeskustelut (oppilas, huoltaja ja opettaja)
- nivelvaiheen siirtopalaverit

Erityispiirteet:

- tuttu ja turvallinen oppimisympäristö
- kiireettömyys ja rauhallisuus
- rutiinit ja säännönmukaisuus
- luokan aikuisten mahdollisimman pieni vaihtuvuus
- jatkuva ohjaus arjenhallintaan ja erilaisuuden kunnioittaminen

Keskeiset tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain

<p>1.lk</p>	<p>Ohjata, opastaa ja tukea oppilasta toimimaan ja viestimään erilaisissa vuorovaikutustilanteissa sekä rohkaista oppilasta ilmaisemaan itseään kokonaisvaltaisesti. L1, L2, L3, L7</p> <p>Tavoitteet: Oppilas oppii toimimaan pareittain tai pienissä ryhmissä kuunnellen toisia sekä kertomaan omia mielipiteitään.</p> <p>Ohjata, innostaa ja kannustaa oppilasta lukutaidon oppimisessa, luetun ymmärtämisessä, sana- ja käsitevarannon kartuttamisessa sekä tutustuttaa oppilasta erilaisiin teksteihin (lastenkirjallisuus, tietotekstit, mediatekstit, kuvat). L1, L2, L4, L5</p>	<p>S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Harjoitellaan ympäristön kielellistä jäsentämistä ja nimeämistä, kuuntelemista, kysymistä, vastaamista ja kertomista. Harjoitellaan ryhmäviestinnän käytänteitä. Havainnoidaan erilaisia viestintätapoja. Käsitellään lastenkirjallisuutta, satuja, kertomuksia, loruja, tietotekstejä, mediatekstejä ja pelejä.</p> <p>S2 Tekstien tulkitseminen: Opetellaan lukemaan ja harjoitellaan siinä tarvittavia käsitteitä. Tuetaan tekstinymmärtämisen taitoja sekä strategioita. Havainnoidaan ja tulkitaan monimuotoisia ympäristön tekstejä työskentelemällä muun muassa kuvien, lastenkirjallisuuden, yksinkertaisten tietotekstien ja mediatekstien parissa. Pohditaan sanojen ja sanontojen merkityksiä sekä sananvalintoja teksteissä ja laajennetaan käsitevarantoa. Tutustutaan erilaisiin tapoihin ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa sekä opitaan käyttämään kerronnan peruskäsitteitä, kuten päähenkilö, tapahtumapaikka ja -aika ja juoni. Jaetaan</p>
--------------------	---	---

<p>Tavoitteet: Oppilas oppii nimeämään asioita kuvista. Oppilas oppii kirjainäännevastaavuuden, vähitellen myös mekaanista lukutaitoa sekä luetun ymmärtämistä.</p> <p>Rohkaista, innostaa, ja opastaa oppilasta ilmaisemaan itseään suullisesti sekä ohjata oppilasta vähitellen käsinkirjoittamiseen ja näppäintaitoihin hallitun äänne–kirjain vastaavuuden. L1, L2, L4, L5, L7</p> <p>Tavoitteet: Oppilas oppii kirjoittamaan käsin ymmärrettävää tekstiä. Oppilas harjoittelee oikeinkirjoituksen perusasioita sekä näppäintaitoja.</p> <p>Kannustaa, ohjata ja innostaa tutustumaan kirjoitettuun kieleen kuunnellen ja vähitellen lukien sekä ohjata oppilasta kirjaston käyttöön. L2, L4, L7</p> <p>Tavoitteet: Oppilas oppii kuuntelemaan tarkasti opettajan lukiessa sekä keskustelemaan sisällöstä.</p> <p>Ohjata oppilasta arvostamaan oman kulttuurinsa moninaisuutta sekä tutustuttaa häntä lastenkulttuuriin. L1, L2, L3, L7</p> <p>Auttaa oppilasta huomaamaan oman kielenkäytön vaikutuksen toisten käyttäytymiseen. L1, L2, L4, L5</p> <p>Tavoitteet: Oppilas osaa käyttää kohteliaita sanoja.</p>	<p>lukukokemuksia eri tavoin ja harjoitellaan tekstin kertomista omin sanoin. Harjoitellaan tiedon etsintää sekä harjoitellaan tiedon kertomista toisille.</p> <p>S3 Tekstien tuottaminen: Harjoitellaan tuottamaan tekstejä, käyttämään mielikuvitusta, kertomaan tarinoita ja mielipiteitä sekä kuvaamaan omia kokemuksia, havaintoja ja ajatuksia puhumalla, kirjoittamalla ja kuvien avulla yksin ja yhdessä. Tarkastellaan puhutun kielen muuntamista kirjoitetuksi kieleksi ja harjoitellaan tekstin suunnittelua. Tutustutaan kertomiselle ja kuvaamiselle tyypillisiin tekstuaalisiin ja kielellisiin piirteisiin, esimerkiksi ajan ja paikan ilmaisutapoihin ja kertomuksen perusrakenteeseen, ja harjoitellaan niiden käyttämistä omilla teksteissä. Opetellaan isojen ja pienten tekstauskirjainten piirtämistä sekä niillä kirjoittamista ja näppäintaitoja. Tuetaan oikeinkirjoitustaidon kehittymistä fonologisen tietoisuuden harjoitteiden ja lukemisen avulla. Harjoitellaan käyttämään omilla teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita ja joitakin kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia, kuten sanaväli, tavutus, virke ja sen lopetusmerkit, iso alkukirjain virkkeen alussa ja tutuissa erisnimissä.</p> <p>S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen: Vahvistetaan kielellistä tietoisuutta tekemällä havaintoja puhutusta kielestä ja tutustumalla kirjoitettuun kieleen kuunnellen ja lukien. Tehdään havaintoja eri puhetoivoista, koulussa ja vapaa-ajalla esillä olevista kielistä sekä kielenkäytön vaikutuksesta muihin. Pohditaan yhdessä sanoja, sanontoja ja ilmaisutapoja, leikitellään kielellä lorujen, runojen ja sanaleikkien avulla. Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja herätetään kiinnostusta lukuharrastukseen. Tutustutaan kuunnellen ja lukien monimuotoisiin teksteihin, kuten lapsille suunnattuun kirjallisuuteen ja mediateksteihin, ja käytetään niitä ilmaisun virikkeenä ja keskustellaan niiden merkityksestä omassa arjessa. Tutustutaan yhdessä kirjastoon ja sen käyttöön. Tutustutaan lastenkulttuuriin ja tapakulttuuriin omassa lähiympäristössä, juhlaperinteisiin sekä joihinkin kansanperinteen muotoihin ja osallistutaan yhdessä esitysten tai muiden kulttuurituotteiden tekemiseen.</p>
<p>2.Ik</p> <p>Ohjata, opastaa ja tukea oppilasta toimimaan ja viestimään erilaisissa vuorovaikutustilanteissa sekä rohkaista oppilasta ilmaisemaan itseään kokonaisvaltaisesti. L1, L2, L3, L7</p> <p>Tavoitteet: Oppilas ilmaisee itseään erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.</p> <p>Ohjata, innostaa ja kannustaa oppilasta tekstin ymmärtämisen taitojen harjoittelussa, tekstin merkityksen ja rakenteiden tarkastelussa, tiedon etsinnässä ja erilaisiin teksteihin (lastenkirjallisuus, tietotekstit, mediatekstit, kuvat) tutustumisessa yksin ja yhdessä. L1, L2, L4, L5</p> <p>Tavoitteet: Oppilas harjoittelee tekstin ymmärrystä ja opettelee etsimään tietoa itsenäisesti.</p>	<p>S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Harjoitellaan ympäristön kielellistä jäsentämistä ja nimeämistä, kuuntelemista, kysymistä, vastaamista ja kertomista. Harjoitellaan ryhmäviestinnän käytänteitä. Havainnoidaan erilaisia viestintätapoja. Käsitellään lastenkirjallisuutta, satuja, kertomuksia, loruja, tietotekstejä, mediatekstejä ja pelejä.</p> <p>S2 Tekstien tulkitseminen: Opetellaan lukemaan ja harjoitellaan siinä tarvittavia käsitteitä. Tuetaan tekstinymmärtämisen taitoja sekä strategioita. Havainnoidaan ja tulkitaan monimuotoisia ympäristön tekstejä työskentelemällä muun muassa kuvien, lastenkirjallisuuden, yksinkertaisten tietotekstien ja mediatekstien parissa. Pohditaan sanojen ja sanontojen merkityksiä sekä sananvalintoja teksteissä ja laajennetaan käsitteiden varantoa. Tutustutaan erilaisiin tapoihin ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa sekä opitaan käyttämään kerronnan peruskäsitteitä, kuten päähenkilö, tapahtumapaikka ja -aika ja juoni. Jaetaan lukukokemuksia eri tavoin ja harjoitellaan tekstin kertomista omin sanoin. Harjoitellaan tiedon etsintää sekä harjoitellaan tiedon kertomista toisille.</p>

<p>Oppilas tutustuu erilaisiin teksteihin.</p> <p>Rohkaista, innostaa, ja opastaa oppilasta ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti ohjaamalla oppilasta laatimaan yksinkertaisia monipuolisia tekstejä. L1, L4, L5, L7</p> <p>Tavoitteet: Oppilas ilmaisee itseään suullisesti ja kirjallisesti. Oppilas laatii erilaisia tekstejä kirjoittaen käsin sekä näppäintaitoja harjoittaen. Oppilas tunnistaa ja käyttää oikeinkirjoituksen perussääntöjä.</p> <p>Ohjata ja opastaa oppilasta tekstin suunnitteluun ja tuottamiseen ottamalla huomioon oikeinkirjoituksen perusasioita (esim. sanavälit, tavutus, virke ja sen lopetusmerkit, iso alkukirjain virkkeen alussa ja erisnimissä). L1, L4, L5, L7</p> <p>Kannustaa, ohjata ja innostaa tutustumaan kirjoitettuun kieleen kuunnellen ja lukien sekä innostaa häntä lukuharrastukseen hyödyntäen kirjastopalveluja. L2, L3, L4</p> <p>Ohjata oppilasta arvostamaan oman kulttuurinsa moninaisuutta sekä tutustuttaa häntä lastenkulttuuriin ja kannustaa oman kulttuurin tuottamiseen. L2, L5, L7</p> <p>Auttaa oppilasta huomaamaan oman kielenkäytön vaikutuksen toisten käyttäytymiseen. L2, L3, L7</p> <p>Tavoitteet: Oppilas tutustuu monipuolisesti kirjoitettuun kieleen. Oppilas harjoittelee käyttämään kirjastopalveluita. Oppilas opettelee arvostamaan omaa kulttuuriin ja osallistuu sen tuottamiseen. Oppilas tunnistaa oman kielenkäytön vaikutuksia käyttäytymiseen.</p>	<p>S3 Tekstien tuottaminen: Harjoitellaan tuottamaan tekstejä, käyttämään mielikuvitusta, kertomaan tarinoita ja mielipiteitä sekä kuvaamaan omia kokemuksia, havaintoja ja ajatuksia puhumalla, kirjoittamalla ja kuvien avulla yksin ja yhdessä. Tarkastellaan puhutun kielen muuntamista kirjoitetuksi kieleksi ja harjoitellaan tekstin suunnittelua. Tutustutaan kertomiselle ja kuvaamiselle tyypillisiin tekstuaalisiin ja kielellisiin piirteisiin, esimerkiksi ajan ja paikan ilmaisutapoihin ja kertomuksen perusrakenteeseen, ja harjoitellaan niiden käyttämistä omilla teksteissä. Opetellaan isojen ja pienten tekstauskirjainten piirtämistä sekä niillä kirjoittamista ja näppäintaitoja. Tuetaan oikeinkirjoitustaidon kehittymistä fonologisen tietoisuuden harjoitteiden ja lukemisen avulla. Harjoitellaan käyttämään omilla teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita ja joitakin kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia, kuten sanaväli, tavutus, virke ja sen lopetusmerkit, iso alkukirjain virkkeen alussa ja tutuissa erisnimissä.</p> <p>S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen: Vahvistetaan kielellistä tietoisuutta tekemällä havaintoja puhutusta kielestä ja tutustumalla kirjoitettuun kieleen kuunnellen ja lukien. Tehdään havaintoja eri puhetavoista, koulussa ja vapaa-ajalla esillä olevista kielistä sekä kielenkäytön vaikutuksesta muihin. Pohditaan yhdessä sanoja, sanontoja ja ilmaisutapoja, leikitellään kielellä lorujen, runojen ja sanaleikkien avulla. Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja herätetään kiinnostusta lukuharrastukseen. Tutustutaan kuunnellen ja lukien monimuotoisiin teksteihin, kuten lapsille suunnattuun kirjallisuuteen ja mediateksteihin, ja käytetään niitä ilmaisun virikkeenä ja keskustellaan niiden merkityksestä omassa arjessa. Tutustutaan yhdessä kirjastoon ja sen käyttöön. Tutustutaan lastenkulttuuriin ja tapakulttuuriin omassa lähiympäristössä, juhlaperinteisiin sekä joihinkin kansanperinteen muotoihin ja osallistutaan yhdessä esitysten tai muiden kulttuurituotteiden tekemiseen.</p>
--	--

Paikalliset painotukset

- kulttuuripolku
- sanallisen ilmaisun työpaja: nukketeatteri-, sadutus- ja sanataidepaja;
- satuviikko
- lastenkulttuuriviikko
- “paikalliset” sanat ja sanojen alkuperä
- murteen ja kirjakielen ero

Esimerkkejä ilmiöpohjaisen opetuksen teemoiksi:

- Kansanperinne

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus S2

Suomi toisena kielenä opetus toteutetaan pääosin integroituna suomi äidinkielenä opetukseen. Oppisisällöt suunnitellaan oppilaskohtaisesti oppilaan kielen kehityksen kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla. Opetuksen tavoitteet ja oppisisällöt kirjataan oppilaan oppimissuunnitelmaan. Osa opetuksesta voidaan järjestää yhdysluokkaopetuksena, jolloin oppisisällöt mukailevat opetussuunnitelman perusteiden mukaisia sisältöjä. Opetus toteutetaan tällöin vuosiluokkiin sitoutumattomana opetuksena.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtävä, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet, ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppimisen arviointi koskevat myös suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää.

Oppimäärän erityinen tehtävä

Tuntijakoasetuksen mukaan koulun opetuskielen mukaan määräytyvän äidinkielen ja kirjallisuuden sijasta maahanmuuttajille voidaan opettaa joko kokonaan tai osittain suomen tai ruotsin kieltä erityisen maahanmuuttajille tarkoitetun oppimäärän mukaisesti⁴. Tämän oppimäärän tehtävänä on tukea lapsen ja nuoren kasvua kieliyhteisön täysivaltaiseksi jäseneksi, jolla on kielelliset valmiudet jatko-opintoihin. Opetuksen avulla pyritään monilukutaitoon, jonka avulla oppilas osaa hakea tietoa sekä ymmärtää, tuottaa, arvioi ja analysoi erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja suomenkielisiä tekstejä päivittäisessä vuorovaikutuksessa, koulutyöskentelyssä ja yhteiskunnassa. Opetuksessa tuetaan kielitaidon eri osa-alueiden sekä eri tiedonalojen kielen kehittymistä.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on tukea oppilaan monikielisyiden kehittymistä sekä herättää kiinnostus ja tarjota välineitä kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Yhteistyössä kotien, oman äidinkielen opetuksen sekä muiden oppiaineiden kanssa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus auttaa oppilasta rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään kulttuurisesti monimuotoisessa ja monimediaisessa yhteiskunnassa.

Suomen kielen oppiminen tukee kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen lähtökohtana ovat oppilaille merkitykselliset ja tarpeelliset tekstilajit ja kielenkäyttötilanteet, joiden avulla kielen muotoja, merkityksiä ja käyttöä tutkitaan ja opitaan analysoimaan. Kielitaitoa kehitetään kaikilla kielen käytön osa-alueilla, joita ovat kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen. Ymmärtämis- ja tuottamistaitojen kehittyminen nivoutuvat toisiinsa. Oppilaiden kielen osaaminen laajenee arkielämän konkreettisesta kielestä käsitteellisen ajattelun kieleen. He saavat valmiudet havaintojen ja ilmiöiden sekä oman ajattelunsa, tunteidensa ja mielipiteidensä ilmaisemiseen tilanteeseen sopivalla tavalla. Opetuksessa arvostetaan ja hyödynnetään oppilaiden osaamia kieliä.

Kunkin oppilaan tarpeen suomi toisena kielenä -oppimäärään määrittävät oppilasta opettavat opettajat yhdessä. Oppilaan huoltaja päättää oppimääriä koskevista valinnoista⁵. Koska opetus tulee järjestää oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti, oppimäärän valinnassa on keskeistä, että oppilas saa hänelle parhaiten soveltuvan oppimäärän mukaista opetusta⁶. Oppilas voi opiskella suomi toisena

⁴ Valtioneuvoston asetus 422/2012

⁵ Perusopetuslaki 628/1998, 30 §

⁶ Perusopetuslaki 628/1998, 3 §

kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää, jos hänen äidinkiелensä ei ole suomi, ruotsi tai saame tai hänellä on muutoin monikielinen tausta. Oppimäärän tarpeen selvittämisessä huomioidaan myös seuraavat näkökulmat:

- oppilaan suomen kielen peruskielitaidossa on puutteita jollakin tai joillakin kielitaidon osa-alueilla, jolloin oppilaan osaaminen ei anna vielä edellytyksiä yhdenvertaiseen kouluyhteisön jäsenenä toimimiseen päivittäisessä vuorovaikutuksessa ja koulutyöskentelyssä tai
- oppilaan suomen kielen taito ei anna vielä edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun.

Kun oppilas opiskelee suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, hänelle opetetaan suomea tai ruotsia toisena kielenä joko kokonaan tai osittain suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen sijaan. Opetusjärjestelyiden lähtökohtana ovat oppilaan oppimistarpeet ja kielenoppimisen vaihe. Mikäli oppilaan oppimääräksi on valittu suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, hänen edistymistään ja suoriutumistaan arvioidaan suhteessa tämän oppimäärän tavoitteisiin ja kriteereihin riippumatta siitä, minkä opetusryhmän yhteydessä kyseinen opetus on järjestetty. Tärkeää on, että oppilas tulee osalliseksi samoista teksteistä ja tekstilajeista kuin luokkatasonsa muutkin oppilaat. Kesken perusopetuksen Suomeen muuttaneiden oppilaiden opetuksen tavoitteiden asettamisessa ja sisältöjen valinnassa tulee ottaa huomioon oppilaan kielitaito sekä aiemmin opitut tiedot ja taidot. Tarvittaessa laaditaan oppimissuunnitelma. Opetuksessa hyödynnetään tavoitteellisesti erilaisia oppimisympäristöjä, jotka tukevat kielitaidon monipuolista kehittymistä sekä koulussa että sen ulkopuolella. Oppilas voi siirtyä opiskelemaan suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, jos hänellä on riittävät edellytykset sen tavoitteiden mukaiseen opiskeluun.

Vuosiluokilla 1–2 opetuksen painopiste on suomen kielen ja sen luku- ja kirjoitustaitojen perustan luomisessa sekä oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitojen kehittämisessä. Opetuksen tehtävänä on herättää kiinnostusta kieleen ja ilmaisuun sekä erilaisten tekstien tuottamiseen ja tulkitsemiseen.

Arviointi

Luokka-aste	Välttävä	Hyvä
1 lk.	<ul style="list-style-type: none"> - osallistuu pari/ryhmätyöhön - lukee ääneen parille tai aikuiselle - osaa nimetä äänten ja kirjaimen - osaa piirtää kirjainmuodon 	<ul style="list-style-type: none"> - ilmaisee mielipiteensä kysyttäessä - on hiljaa, kun on toisen puheenvuoro - lukee ääneen ryhmässä esim. vuoropuhelu - lukee lyhyitä virkkeitä mekaanisesti - harjoittelee luetun ymmärtämistä - kirjoittaa sanoja ja lyhyitä virkkeitä - löytää kirjaimet näppäimistöä - osaa käyttää kohteliaita sanoja erilaisissa vuorovaikutustilanteissa
2 lk.	<ul style="list-style-type: none"> - toimii autettuna erilaisissa vuorovaikutustilanteissa - lukee mekaanisesti erilaisia tekstejä - kykenee kertomaan lukukokemuksistaan - kirjoittaa irrallisia virkkeitä - osaa isot ja pienet kirjaimet - harjoittelee oikeinkirjoituksen perussääntöjä (iso alkukirjain, sanavälit, lopetusmerkit, tavuttaminen) - harjoittelee luetun ymmärtämistä 	<ul style="list-style-type: none"> - osaa toimia vastavuoroisesti ja oma-aloitteisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa - tunnistaa ja osaa käyttää erilaisia viestintätapoja vuorovaikutustilanteissa - ymmärtää lukemansa - omaa koulutehtävissä ja arjessa tarvittavaa käsitteistöä ja osaa käyttää käsitteitä - osaa etsiä tietoa itsenäisesti - hallitsee isot ja pienet kirjaimet sekä perus näppäintaidot - osaa oikeinkirjoituksen perussäännöt (iso alkukirjain, sanavälit, lopetusmerkit, tavuttaminen) - suunnittelee ja tuottaa erilaisia tekstejä - ymmärtää kielenkäytön vaikutuksen muihin

13.4.3 Toinen kotimainen kieli

Opiskelu aloitetaan kuudennelta vuosiluokalta.

13.4.4 Vieraat kielet

Englanti

Englannin kielen oppisisällöt koostuvat eri oppiaineita yhdistävistä aihekokonaisuuksista. Aihekokonaisuuksissa hyödynnetään ilmiöpohjaisen opetuksen menetelmää sekä eri oppiaineita eheyttävää opetusta. Tavoitteena on englannin kielen rohkea suullinen ilmaisu, aihepiirien sisältöön liittyvän sanaston oppiminen, innostaminen vieraiden kielten opiskeluun sekä ns. luokkaenglannin käytön harjaannuttaminen. Luokkaenglannilla tarkoitetaan koulunkäyntiin liittyvää arkipäivän sanastoa ja sanontoja. Aihekokonaisuuksissa hyödynnetään kielirikasteisen opetuksen opetussuunnitelmaa (liite).

Opetuksessa korostuvat oppimisen ilo, vaihtelevat työtavat, toiminnallisuus ja suullinen vuorovaikutus arkeen liittyvissä tilanteissa. Oppilaan kiinnostusta suullista ja kirjoitettua kieltä kohtaan herätellään ja lisätään oppimisen edetessä.

Työtavat

Opetus on eri oppiaineita ja aihepiirejä eheyttävää opetusta.

- Monipuoliset viestintäkanavat- ja välineet
- Oppilaslähtöiset ja oppilasta osallistavat työtavat
- Leikki, laulu, pelillisuus, ilmaisu
- Runsas suullinen ilmaisu, opitun kertaus ja toisto
- Toiminnallisuus

Arviointi

- Kannustava palaute
- Osaamisen osoittaminen monin eri tavoin
- Itse- ja vertaisarviointi
- Monipuolinen havainnointi

Arviointiin vaikuttavat oppilaan osaaminen, työskentelytapa, aktiivisuus ja asenne kielen opiskelua sekä muita oppilaita kohtaan.

Keskeiset tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain

<p>1.lk</p>	<p>Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen L1, L2, L7</p> <p>Kielenopiskelutaidot L1, L2, L6</p>	<p>Englannin kielen havainnointi lähiympäristössä</p> <p>Yhtäläisyyksiä ja eroja eri kielten välillä sekä eri kieliryhmään kuuluvien välillä - näiden havainnointia</p> <p>Oppilas ymmärtää miksi kieltä opiskellaan</p> <p>Oppilas rohkaisee käyttämään vierasta kieltä</p> <p>Harjoitellaan sanoja, fraaseja, ääntämistä leikinomaisin keinoin</p> <p>Oppilas rohkaistuu toistamaan sanontoja, lauluja, loruja</p> <p>Luodaan luokkaan rutiinit</p>
--------------------	---	---

	<p>Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa L1, L2, L4, L5, L6, L7</p> <p>Kehittyvä kielitaito ymmärtää ja tuottaa kirjoitettua kieltä L1, L2, L4, L5</p>	<p>Oppilas harjoittelee monipuolisesti vieraan kielen käyttöä</p> <p>Harjoitellaan eleiden, pantomiimien ja piirtämisen käyttöä vuorovaikutustilanteissa</p> <p>Oppilas tunnistaa joitakin kirjoitettuja sanoja ja osaa kirjoittaa niistä muutamia</p> <p>Oppilas tutustuu ensisijaisesti puhuttuihin teksteihin</p> <p>Harjoitellaan runsaasti ääntämistä</p> <p>Kirjoitettuja sanoja harjoitellaan esim. kuvien, leikkien ja pelillistämisen avulla</p>
<p>2.lk</p>	<p>Kasvu kulttuuriseen monimaisuuteen ja kielitietoisuuteen L1, L2, L7</p> <p>Kielenopiskelutaidot L1, L2, L6</p> <p>Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa L1,L2,L4, L5, L6, L7</p> <p>Kehittyvä kielitaito ymmärtää ja tuottaa kirjoitettua kieltä L1, L2, L4, L5</p>	<p>Kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden huomaa-minen ja tunnistaminen arjessa</p> <p>Omaehtoisten kokemusten jakaminen</p> <p>Pohditaan mitä merkitystä kielten osaamisella on. Keskustellaan ja harjoitellaan eri maiden tervehtimis- yms. tapoja</p> <p>Rohkaistutaan ottamaan kontaktia vierasta kieltä puhuviin</p> <p>Oppilas rohkaistuu harjoittelemaan kieltä eri ihmisten kanssa.</p> <p>Oppilas oppii toimimaan itsenäisesti opettajan ohjeiden mukaan.</p> <p>Oppilas oppii päättämään ja arvaamaan sanojen merkityksiä.</p> <p>Oppilas kokeilee oppimista monipuolisissa oppimisympäristöissä mm. tieto- ja viestintätekniikan avulla</p> <p>Monipuolista harjoittelua ja päättelyä</p> <p>Oppilas oppii hyödyntämään eleitä ja ilmeitä ilmaisun tukena ja selviytyäkseen erilaisista vuorovaikutustilanteista</p> <p>Oppilas oppii päättämään tai arvaamaan sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon ja ilmaisun tuella</p> <p>Oppilas oppii tuomaan esille omia oivalluksia</p> <p>Oppilas oppii käyttämään muutamia kuulemiaan ja näkemään sanoja puheessa sekä ääntämään niitä ymmärrettävästi</p> <p>Oppilas tunnistaa joitakin kirjoitettuja sanoja ja osaa myös kirjoittaa niistä osan.</p>

Arviointi

Luokka-aste	Hyväksytty
1 lk.	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilas harjoittelee pari- ja ryhmätyöskentelyä • Oppilas harjoittelee monipuolisesti kielen oppimista toiston ja kuuntelun avulla • Oppilas osallistuu aktiivisesti pelien ja leikkien avulla kielen oppimiseen • Oppilas oppii päättämään sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon, ilmaisun ja aikuisen avulla
2 lk.	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilas harjoittelee pari- ja ryhmätyöskentelyä • Oppilas harjoittelee monipuolisesti kielen oppimista toiston ja kuuntelun avulla • Oppilas osallistuu aktiivisesti pelien ja leikkien avulla kielen oppimiseen • Oppilas oppii päättämään sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon, ilmaisun ja aikuisen avulla

13.4.5 Matematiikka

Työtavat

Edellisen vuosiluokan työtavat ovat käytössä myös ylemmillä luokka-asteilla ikäkauteen soveltuvalla tavalla.

- toiminnallinen matematiikka erilaisin konkreetein välinein
- pelit, leikit, laulut, liikunta
- matematiikan visualisointi
- matematiikka yhteisessä ympäristössä
- tieto- ja viestintäteknologia
- draama (esim. matikkatarinat)
- konkreettiset apuvälineet
- eriyttäminen molempiin suuntiin

Arviointi

Vuosiluokilla 1–2 oppimisen arvioinnin päätehtävänä on tukea ja edistää oppilaan matemaattisen ajattelun ja osaamisen kehittymistä. Matematiikan oppimisen arviointi ja palaute on kannustavaa. Oppilasta ohjataan huomaamaan oman oppimisensa eteneminen. Oppimisen edistymistä voi osoittaa eri tavoin, puheen, työvälineiden, piirtämisen tai kirjallisen työskentelyn avulla.

- kirjalliset ja suulliset kokeet (mekaaninen laskutaito, päässäälaskutaito)
- oppituntityöskentelyn arviointi
- itsearviointi

Erityispiirteet

Ensimmäisen ja toisen vuosiluokan tavoitteet ovat yhteneviä siten että toisella vuosiluokalla tavoitteena on kunkin syvempi toteutuminen. Ensimmäisellä vuosiluokalla mainittuja oppiaineen sisältöjä syvennetään ja laajennetaan toisella ja sitä seuraavilla luokilla.

Keskeiset tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain

1.lk	Tukea oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä myönteisen minäkuvan ja itseluottamuksen kehittymistä. L1, L3, L5	Ajattelun taidot vertailu, luokittelu ja järjestäminen
------	--	--

<p>Ohjata oppilasta kehittämään taitoaan tehdä havaintoja matematiikan näkökulmasta sekä tulkita ja hyödyntää niitä eri tilanteissa. L4</p> <p>Kannustaa oppilasta esittämään ratkaisujaan ja päätelmiään konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. L2, L4, L5</p> <p>Ohjata oppilasta kehittämään päättely- ja ongelmanratkaisutaitojaan. L1, L4, L6</p> <p>Ohjata oppilasta ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintätapoja, tukea oppilasta lukukäsitteen kehityksessä ja kymmenjärjestelmän periaatteen ymmärtämisessä, perehdyttää oppilasta peruslaskutoimitusten periaatteisiin ja tutustuttaa niiden ominaisuuksiin sekä ohjata oppilasta kehittämään sujuvaa peruslaskutaitoa luonnollisilla luvuilla ja käyttämään erilaisia päässä-laskustrategioita. L1, L4</p> <p>Tavoitteet: Oppilas oppii yhteen- ja vähennyslaskuja lukualueella 0–20. Oppilas oppii lukujen 0–10 hajotelmat. Oppilas oppii lukujonotaitoja lukualueella 0–20.</p> <p>Tutustuttaa oppilas geometrisiin muotoihin ja ohjata havainnoimaan niiden ominaisuuksia. L1, L4, L5</p> <p>Ohjata oppilasta ymmärtämään mittaamisen periaate. L1, L4</p> <p>Tavoitteet: Oppilas oppii tunnistamaan tasokuvioita ja kappaleita. Oppilas oppii kellonajat tasan ja puoli, tutustutaan piste-merkintään. Oppilas oppii rahankäyttöä, kokonaiset eurot.</p>	<p>vaiheittaiset toimintaohjeet (ohjelmoinnin alkeet yksinkertaisten vuokaavioiden avulla)</p> <p>Luvut ja laskutoimitukset</p> <p>lukumäärät, lukusanat ja numerosymbolit</p> <p>lukumäärien arvioiminen</p> <p>lukujonotaidot</p> <p>lukujen ominaisuudet (parillisuus, puolittaminen, monikerrat)</p> <p>lukujen hajottaminen ja kokoaminen kymmenjärjestelmä</p> <p>yhteen- ja vähennyslasku (lukualueella 0–20, 0–100)</p> <p>yhteenlaskun vaihdannaisuus ja liitännäisyys</p> <p>vähennyslaskun tarkistaminen yhteenlaskun avulla</p> <p>päässä-lasku</p> <p>lausekkeet ja yhtälöt</p> <p>sanalliset tehtävät</p> <p>Geometria ja mittaaminen</p> <p>geometristen perusmuotojen havainnointi, kuvailu ja nimeäminen. geometriset peruskäsitteet</p> <p>kaksi- ja kolmiulotteisten kappaleiden jäljentäminen, piirtäminen ja rakentelu</p> <p>kappaleiden ja tasokuvioiden luokittelu</p> <p>mittaamisen periaate: kuinka monta kertaa mittayksikkö sisältyy mitattavaan</p> <p>pituus, massa, tilavuus, aika ja raha ja perusmittayksiköiden käyttö</p> <p>erilaisten mittavälineiden käyttö</p> <p>mittaustulosten arviointi</p>
---	---

	<p>Tutustuttaa oppilas taulukoihin ja diagrammeihin. L4, L5</p> <p>Harjaannuttaa oppilasta laatimaan vaiheittaisia toimintaohjeita ja toimimaan ohjeen mukaan. L1, L2, L4, L5</p> <p>Tavoitteet: Oppilas oppii tulkitsemaan yksinkertaisia diagrammeja ja taulukoita.</p>	<p>Tietojenkäsittely ja tilastot, koodauksen alkeita</p> <p>tietojen etsiminen, kerääminen ja tallentaminen yksinkertaisten taulukoiden ja diagrammien lukeminen ja koottujen tietojen selittäminen pylväsdiagrammina</p>
2.Ik	<p>Tukea oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä myönteisen minäkuvan ja itseluottamuksen kehittämistä. L1, L3, L5</p> <p>Ohjata oppilasta kehittämään taitoaan tehdä havaintoja matematiikan näkökulmasta sekä tulkita ja hyödyntää niitä eri tilanteissa. L4</p> <p>Kannustaa oppilasta esittämään ratkaisujaan ja päätelmiään konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. L2, L4, L5</p> <p>Ohjata oppilasta kehittämään päättely- ja ongelmanratkaisutaitojaan. L1, L4, L6</p> <p>Ohjata oppilasta ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintätapoja, Tukea oppilasta lukukäsitteen kehittämisessä ja kymmenjärjestelmän periaatteen ymmärtämisessä, Perehdyttää oppilasta peruslaskutoimitusten periaatteisiin ja tutustuttaa niiden ominaisuuksiin sekä Ohjata oppilasta kehittämään sujuvaa peruslaskutaitoa luonnollisilla luvuilla ja käyttämään erilaisia päässä-laskustrategioita L1, L4</p> <p>Tavoitteet: Oppilas oppii laskemaan yhteen- ja vähennyslaskuja lukualueella 0-100. Oppilas oppii lukujonotaitoja lukualueella 0-100. Oppilas oppii kertolaskun ja yhteenlaskun välisen yhteyden. Oppilas oppii kertotaulut 1-5 ja 10. Oppilas oppii tunnistamaan kerto- ja jakolaskun yhteyden. Oppilas oppii laskemaan jakolaskuja. Oppilas oppii käsitteet kokonainen ja puoli.</p> <p>Tutustuttaa oppilas geometrisiin muotoihin ja ohjata havainnoimaan niiden ominaisuuksia. L1, L4, L5</p> <p>Ohjata oppilasta ymmärtämään mittaamisen periaate. L1, L4</p>	<p>Ajattelun taidot</p> <p>vertailu, luokittelu ja järjestäminen</p> <p>vaiheittaiset toimintaohjeet (ohjelmoinnin alkeet yksinkertaisten vuokaavioiden avulla)</p> <p>Luvut ja laskutoimitukset</p> <p>yhteen- ja vähennyslasku allekkain</p> <p>kertolaskun käsite, kertotaulut 1-5, 10</p> <p>jakolaskun käsite, jako- ja kertolaskun yhteys</p> <p>kertolaskun vaihdannaisuus ja liitännäisyys</p> <p>murtoluvun käsite</p> <p>Geometria ja mittaaminen</p> <p>hahmottamiskyvyn ja geometrisen pohdinnan käyttö ongelmaratkaisussa</p>

<p>Tavoitteet: Oppilas oppii käyttämään keskeisiä mittayksiköitä. Oppilas oppii kellonaikoja (yli, vaille, pistemerkintä). Oppilas oppii tunnistamaan rahayksiköitä ja harjoittelee niiden käyttöä.</p> <p>Tutustuttaa oppilas taulukoihin ja diagrammeihin. L4, L5</p> <p>Harjaannuttaa oppilasta laatimaan vaiheittaisia toiminta-ohjeita ja toimimaan ohjeen mukaan. L1, L2, L4, L5</p> <p>Tavoitteet: Oppilas oppii laatimaan yksinkertaisen diagrammin tai taulukon.</p>	<p>Tietojenkäsittely ja tilastot</p> <p>koodauksen alkeita</p> <p>tietojen etsiminen, kerääminen ja tallentaminen</p> <p>yksinkertaisten taulukoiden ja diagrammien lukeminen</p> <p>koottujen tietojen selittäminen pylväsdiagrammina</p>
---	---

Paikalliset painotukset

- matematiikka luonnossa

Arviointi

Luokka-aste	Välttävä (hyväksytty)	Hyvä
1 lk.	<ul style="list-style-type: none"> - tuntee kirjoitetun numeromerkin, lukumäärän ja numeromerkin yhteyden lukualueella 0-20 - osaa ohjatusti vertailla lukuja lukualueella 0-20 - osaa ohjatusti muodostaa luvun ja lukumäärän välineiden avulla - tuntee käsitteet enemmän, vähemmän ja yhtä monta - osaa käyttää yhteen-, vähennys- ja yhtäsuuruusmerkkiä - osaa pääsääntöisesti kirjoittaa numeromerkit - tuntee yhteen- ja vähennyslaskun periaatteen - harjoittelee yhteen- ja vähennyslaskua apuvälineiden avulla lukualueella 0-20 - osaa peruslaskutoimitukset välineiden avulla lukualueella 0-10 - osaa tehdä hajotelmia lukualueella 0-10 - harjoittelee suuntien hahmottamista - osaa ohjatusti kuvailla yksinkertaisia tasokuvioita - osaa ohjatusti piirtää jonkin tasokuvion - osaa ohjatusti havainnoida geometrisia muotoja ympäristöstään - harjoittelee kellonaikoja - tutustuu rahan käyttöön ja euroihin - käyttää ohjatusti annettua välinettä tehtävän ratkaisemiseen 	<ul style="list-style-type: none"> - ymmärtää käsitteet enemmän, vähemmän ja yhtä monta - osaa kirjoittaa numeromerkit - ymmärtää kirjoitetun numeromerkin, lukusanan ja numeromerkin yhteyden lukualueella 0-20 - osaa vertailla lukuja lukualueella 0-20 - osaa muodostaa luvun välineiden avulla - ymmärtää yhteen- ja vähennyslaskun periaatteen - osaa kymmenylityksen lukualueella 0-20 - osaa käyttää kymppipareja ja hajotelmia laskuissa - hahmottaa joitakin suuntia ja sijainteja - osaa piirtää jonkin tasokuvion - osaa nimetä joitakin geometrisia muotoja - käyttää ohjatusti mittavälineitä - osaa luokitella esineitä ja asioita ominaisuuksien perusteella - osaa kertoa kellosta tasat ja puolet tunnit - harjoittelee rahan käyttöä tehtävissä - käyttää tuttua välinettä tehtävän ratkaisemiseen - osaa tulkita yksinkertaista taulukkoa tai diagrammia

	<ul style="list-style-type: none"> - osaa toimia yksinkertaisen vaiheittaisen ohjeen mukaan - osaa ohjatusti tulkita yksinkertaista taulukkoa tai diagrammia 	
2 lk.	<ul style="list-style-type: none"> - osaa tuettuna ja välineiden avulla kertotaulut 1-5 ja 10 - osaa antaa tuettuna esimerkin kertolaskun ja yhteenlaskun yhteydestä - hahmottaa kymmenjärjestelmää ykkösten ja kymmenten osalta - osaa vertailla lukuja - tietää ykkösten ja kymmenten paikat kymmenjärjestelmässä - hallitsee pääsääntöisesti kymmenylityksen - osaa vertailla lukuja välineiden avulla - osaa peruslaskutoimitukset välineiden avulla laajemminkin lukualueella - harjoittelee yhteenlaskun liitännäisyyttä ja vaihdannaisuutta välineiden avulla - tuntee kertolaskun periaatteen - osaa ohjatusti käyttää hajotelmia laskiessa isommilla luvuilla - hahmottaa ympäristö löytyviä sijainteja ja suuntia - osaa kuvailla joitakin tasokuviota ja kappaleita - osaa ohjatusti rakentaa kolmiulotteisen kappaleen - osaa ratkaista helppoja mittaamistehäviä välineiden avulla - osaa antaa esimerkkejä välineistä, joita käytetään ajan, pituuden, massan ja tilavuuden mittaamiseen - osaa nimetä joitakin mittayksiköitä - osaa vertailla ja asettaa järjestykseen esineitä ominaisuuksien perusteella - tunnistaa tasat ja puolet tunnit - harjoittelee rahan käyttöä laskuissa - käyttää tuttua välinettä tehtävän ratkaisemiseen - osaa ohjatusti kertoa, miten pääsi lopputulokseen yksinkertaisessa tehtävässä - ratkaisee ohjatusti ikätasoisia matemaattisia ongelmia - osaa ohjatusti laatia diagrammin tai taulukon - osaa ohjatusti laatia yksinkertaisen ohjeen ja toimia ohjeen mukaan 	<ul style="list-style-type: none"> - osaa kertotaulut 1-5 ja 10 - laskee yhteen- ja vähennyslaskuja päässä lukualueella 0-100 - tunnistaa kertolaskun ja yhteenlaskun yhteyden - tuntee ykköset, kymmenet ja sadat ja osaa nimetä niiden paikat - osaa ohjatusti selittää kymmenjärjestelmän periaatteen - hallitsee kymmenylityksen - tuntee yhteenlaskun liitännäisyyden ja vaihdannaisuuden periaatteen - ymmärtää kertolaskun periaatteen - laskee yhteen- ja vähennyslaskuja päässä lukualueella 0-20 - osaa päässä laskuissa hyödyntää yhteen- ja vähennyslaskun yhteyttä - osaa käyttää hajotelmia apunaan laskiessa isommilla luvuilla - osaa nimetä joitakin tasokuviota ja kappaleita - osaa nimetä joitakin tasokuvioiden ja kappaleiden ominaisuuksia - osaa rakentaa kolmiulotteisen kappaleen - osaa nimetä sopivan välineen ajan, pituuden, massa tai tilavuuden mittaamiseen - osaa yhdistää tutus mittayksikön suureeseen - osaa vertailla ja asettaa järjestykseen esineitä ominaisuuksien perusteella - tuntee pääsääntöisesti kellonajat - tunnistaa käytössä olevia rahayksiköitä ja harjoittelee niiden käyttöä - esittää päättelyään välineiden avulla tai piirtämällä sekä suullisesti yksinkertaisissa matemaattisissa tehtävissä - ratkaisee ikätasoisia matemaattisia ongelmia välineiden avulla - osaa ohjatusti laatia diagrammin tai taulukon osaa ohjata muita oppilaita vaiheittain

13.4.6 Ympäristöoppi

Työtavat

Luonnolliset tilanteet ja erilaiset ympäristöt

- Aktiivisuus,
- toiminnallisuus ja
- ajankohtaisuus
- Osallistuva oppilas
- Tutkimuksellinen ote
- Tieto- ja viestintäteknologian käyttö työtavoissa

Keskeiset tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain

<p>1.lk</p>	<p>T1 Tarjota oppilaalle mahdollisuuksia toteuttaa luontaista uteliaisuuttaan ja auttaa oppilasta kokemaan ympäristöopin asiat merkityksellisesti itselleen. L1</p> <p>T2 Kannustaa oppilasta iloitsemaan ympäristöopin oppimisesta, omasta osaamisesta ja uusista haasteista sekä harjoittelemaan pitkäjänteistä työskentelyä. L1</p> <p>T3 Tukea oppilaan ympäristöherkkyyden kehittämistä ja ohjata oppilasta toimimaan kestäväällä tavalla lähiympäristössä ja koulu yhteisössä. L1, L7</p> <p>T4 Ohjata tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään lähiympäristössään. L1, L3</p> <p>T5 Kannustaa oppilasta ihmettelemään ja kyselemään sekä käyttämään yhteisiä pohdintoja pienten tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana. L1</p> <p>T6 Ohjata oppilasta tekemään havaintoja ja kokeiluja koulussa ja lähiympäristössä eri aisteja ja yksinkertaisia tutkimusvälineitä käyttäen sekä esittelemään tuloksiaan eri tavoin. L1, L4</p> <p>T7 Ohjata oppilasta kuvailemaan, vertailemaan ja luokittelemaan monipuolisesti eliöitä, elinympäristöjä, ilmiöitä, materiaaleja ja tilanteita sekä nimeämään niitä. L1</p> <p>T8 Opastaa oppilasta toimimaan turvallisesti, noudattamaan annettuja ohjeita ja hahmottamaan niiden perusteita L2, L3</p> <p>T9 Ohjata oppilasta tutustumaan monipuolisesti arjen teknologiaan sekä innostaa oppilaita kokeilemaan, keksimään, rakentamaan ja luomaan uutta yhdessä toimien. L3, L5</p> <p>T10 Ohjata oppilasta harjoittelemaan ryhmässä toimimisen taitoja ja tunnetaitoja sekä vahvistamaan itsensä ja muiden arvostamista. L2, L6</p> <p>T11 Ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimisessa sekä havaintojen taltioimisessa ja esittämisessä. L4, L5</p>	<p>S1: Turvallinen arki</p> <p>S2: lähiympäristön havainnointi</p> <p>S3: tieteellisen tutkimuksen perusteet</p> <p>S4: terveyden ja hyvinvoinnin oppiminen</p> <p>S5: luonnonsuojelu ja kestävä kehitys, painotus ensimmäisellä luokalla luonnonsuojelussa</p>
--------------------	---	--

	<p>T12 Ohjata oppilasta jäsentämään ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteiden avulla. L1, L4</p> <p>T13 Ohjata oppilasta ymmärtämään yksinkertaisia kuvia, malleja ja karttoja ympäristön kuvaajina. L4</p> <p>T14 Rohkaista oppilasta ilmaisemaan itseään ja harjoittelemaan näkemystensä perustelemista. L1, L2</p> <p>T15 Ohjata oppilasta pohtimaan kasvua ja kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia tukevia tekijöitä sekä elämän perusedellytyksiä. L1, L3</p>	
2.lk	<p>T1 Tarjota oppilaalle mahdollisuuksia toteuttaa luontaista uteliaisuuttaan ja auttaa oppilasta kokemaan ympäristöopin asiat merkityksellisesti itselleen. L1</p> <p>T2 Kannustaa oppilasta iloitsemaan ympäristöopin oppimisesta, omasta osaamisesta ja uusista haasteista sekä harjoittelemaan pitkäjänteistä työskentelyä. L1</p> <p>T3 Tukea oppilaan ympäristöherkkyyden kehittämistä ja ohjata oppilasta toimimaan kestäväällä tavalla lähiympäristössä ja kouluyhteisössä. L1, L7</p> <p>T4 Ohjata tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään lähiympäristössään. L1, L3</p> <p>T5 Kannustaa oppilasta ihmettelemään ja kyselemään sekä käyttämään yhteisiä pohdintoja pienten tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana. L1</p> <p>T6 Ohjata oppilasta tekemään havaintoja ja kokeiluja koulussa ja lähiympäristössä eri aisteja ja yksinkertaisia tutkimusvälineitä käyttäen sekä esittelemään tuloksiaan eri tavoin. L1, L6</p> <p>T7 Ohjata oppilasta kuvailemaan, vertailemaan ja luokittelemaan monipuolisesti eliöitä, elinympäristöjä, ilmiöitä, materiaaleja ja tilanteita sekä nimeämään niitä. L1</p> <p>T8 Opastaa oppilasta toimimaan turvallisesti, noudattamaan annettuja ohjeita ja hahmottamaan niiden peruste-luita L2, L3</p> <p>T9 Ohjata oppilasta tutustumaan monipuolisesti arjen teknologiaan sekä innostaa oppilaita kokeilemaan, keksimään, rakentamaan ja luomaan uutta yhdessä toimien. L3, L5</p> <p>T10 Ohjata oppilasta harjoittelemaan ryhmässä toimimisen taitoja ja tunnetaitoja sekä vahvistamaan itsensä ja muiden arvostamista. L2, L6</p> <p>T11 Ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimisessa sekä havaintojen taltioimisessa ja esittämisessä. L4, L5</p>	<p>S1: Ihminen</p> <p>S2: Ensiaputaidot</p> <p>S3: Kartat</p> <p>S4: Terveys ja hyvinvointi</p> <p>S5: Kierrätys ja kestävä kehitys</p> <p>S6: Avaruus</p>

	<p>T12 Ohjata oppilasta jäsentämään ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteiden avulla. L1, L4</p> <p>T13 Ohjata oppilasta ymmärtämään yksinkertaisia kuvia, malleja ja karttoja ympäristön kuvaajina. L4</p> <p>T14 Rohkaista oppilasta ilmaisemaan itseään ja harjoittelemaan näkemystensä perustelemista. L1, L2</p> <p>T15 Ohjata oppilasta pohtimaan kasvua ja kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia tukevia tekijöitä sekä elämän perusedellytyksiä. L1, L3</p>	
--	---	--

Paikalliset painotukset

- Strömfors eli Ruotsinpyhtää
- Huutjärvi, Kärsäjärvi ja Kymijoki
- Kaunissaari
- Valkmusan kansallispuisto
- rapakivi/radonkaasu
- sulut

Esimerkkejä ilmiöpohjaisen opetuksen teemoiksi:

- Minä koululaisena
- Kotiseutu ympäristö
- Liike
- Planeetta

Arviointi

Luokka-aste	Hyväksytty
1 lk.	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilas osallistuu yhteiseen työskentelyyn ja harjoittelee tekemään havaintoja eri aistien avulla. - Oppilas on tutustunut ihmisen toimintaan ja toiminnan vaikutuksiin omassa lähiympäristössään aikuisen tukemana. - Oppilas osaa ihmetellä ja kysellä ja on kokeillut ohjatusti yksinkertaisten tutkimusvälineiden käyttöä. - Oppilas on harjoitellut ohjatusti eliöiden ja ilmiöiden kuvailemista, vertailemista ja luokittelemista ja nimeämistä. - Oppilas ymmärtää turvallisuuteen liittyviä sääntöjä ja tekee hyvinvointia tukevia valintoja aikuisen tukemana. - Oppilas on tutustunut arjen teknologiaan aikuisen tukemana. - Oppilas osaa tuettuna toimia ryhmässä ja huomioida muita. - Oppilas on tutustunut tieto- ja viestintäteknologiaan tiedon hankkimisen välineenä. - Oppilas on tutustunut erilaisten kuvien ja mallien käyttöön.
2 lk.	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilas osallistuu yhteiseen työskentelyyn ja harjoittelee tekemään havaintoja eri aistien avulla. - Oppilas on tutustunut ihmisen toimintaan ja toiminnan vaikutuksiin omassa lähiympäristössään aikuisen tukemana. - Oppilas osaa ihmetellä ja kysellä ja on kokeillut ohjatusti yksinkertaisten tutkimusvälineiden käyttöä. - Oppilas on harjoitellut ohjatusti eliöiden ja ilmiöiden kuvailemista, vertailemista ja luokittelemista ja nimeämistä. - Oppilas ymmärtää turvallisuuteen liittyviä sääntöjä ja tekee hyvinvointia tukevia valintoja aikuisen tukemana. - Oppilas on tutustunut arjen teknologiaan aikuisen tukemana.

	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilas osaa tuettuna toimia ryhmässä ja huomioida muita. - Oppilas on tutustunut tieto- ja viestintäteknologiaan tiedon hankkimisen välineenä. - Oppilas on tutustunut erilaisten kuvien ja mallien käyttöön.
--	--

13.4.7 Uskonto

Uskonto: evankelisluterilainen

Työtavat

- Keskustelu
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen
- Yksilö- ja ryhmäprojektit (myös oppiainerajat ylittävät projektit)
- Kertomukset, draama, musiikki, kuvataide
- Vierailut ja vierailijat

Arviointi

- Ohjaavaa ja kannustavaa
- Monipuolista palautetta työskentelyn ja keskustelujen lomassa
- Arviointipalautteella ohjataan oppilaiden yhteistyötaitoja
- Oppilaita rohkaistaan ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja perustelemaan niitä sekä kuuntelemaan muiden näkemyksiä
- Monipuoliset työtavat luovat oppilaalle mahdollisuuden osoittaa osaamisensa sekä antavat oppilaalle mahdollisuuden seurata omaa edistymistään ja osaamistaan
- Keskeiset arvioinnin ja palautteen antamisen kohteet ovat: 1.edistyminen lähiympäristön katsomuksellisten ilmiöiden tunnistamisessa ja nimeämisessä, 2. edistyminen ryhmässä toimimisen taidoissa ja 3.edistyminen ajatusten ilmaisemisessa ja toisten kuuntelemisessä

Erityispiirteet

- Oppilaiden kodeissa olosuhteet suhtautumisessa uskontoon ja siihen liittyviin kysymyksiin voivat vaihdella.
- Toisilla voi olla kotona tunnustuksellinen suhtautuminen uskontoon.
- Oikeus olla osallistumatta uskonnon opetukseen.
- Oikeus saada oman vakaumuksen mukaista uskonnon opetusta.

Keskeiset tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain

1.lk	<p>Herätetään oppilaan mielenkiinto uskonnon opiskelua kohtaan. L2, L4</p> <p>Opastetaan oppilasta tuntemaan oman perheen uskonnollista ja katsomuksellista taustaa. L2</p> <p>Ohjataan oppilasta tutustumaan oman uskonnon vuodenkiertoon, juhliin ja tapoihin sekä oman lähiympäristön uskontojen ja katsomusten tapoihin ja juhlaperinteisiin. L2, L7</p> <p>Rohkaistaan oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan sekä eläytymään toisen ihmisen asemaan ja kunnioittamaan toisten ihmisten ajatuksia. L2, L6, L7</p>	<p>Perhe</p> <p>Joulu ja pääsiäinen</p> <p>Virret sekä muu hengellinen musiikki Kirkkorakennukseen tutustuminen</p> <p>Raamatun kertomuksien yhdistäminen lapsen omaan arkeen</p> <p>Elämän kunnioittaminen</p>
-------------	--	---

	<p>Ohjataan oppilasta eettiseen pohdintaan ja hahmottamaan vastuuta itsestä, yhteisöstä, ympäristöstä ja luonnosta. L3, L7</p> <p>Luodaan oppilaalle tilaisuuksia harjoitella omien mielipiteiden esittämistä ja perustelemista sekä erilaisten mielipiteiden kuuntelemista ja ymmärtämistä. L1, L5, L6, L7</p>	
2.lk	<p>Herätetään oppilaan mielenkiinto uskonnon opiskelua kohtaan. L2, L4</p> <p>Opastetaan oppilasta tuntemaan oman perheen uskonnollista ja katsomuksellista taustaa. L2</p> <p>Ohjataan oppilasta tutustumaan oman uskonnon vuodenkiertoon, juhliin ja tapoihin sekä oman lähiympäristön uskontojen ja katsomusten tapoihin ja juhlaperinteisiin. L2, L7</p> <p>Rohkaistaan oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan sekä eläytymään toisen ihmisen asemaan ja kunnioittamaan toisten ihmisten ajatuksia. L2, L6, L7</p> <p>Ohjataan oppilasta eettiseen pohdintaan ja hahmottamaan vastuuta itsestä, yhteisöstä, ympäristöstä ja luonnosta. L3, L7</p> <p>Luodaan oppilaalle tilaisuuksia harjoitella omien mielipiteiden esittämistä ja perustelemista sekä erilaisten mielipiteiden kuuntelemista ja ymmärtämistä. L1, L5, L6, L7</p>	<p>Perhe</p> <p>Joulu ja pääsiäinen</p> <p>Virret sekä muu hengellinen musiikki</p> <p>Kristinuskoon ja seurakuntaan liittyvät keskeiset käsitteet</p> <p>Symbolit</p> <p>Kirkkorakennukseen tutustuminen sekä kristillinen jumalkäsitys</p> <p>Raamatun kertomuksien yhdistäminen lapsen omaan arkeen.</p> <p>Tutustuminen kouluyhteisön ja lähiympäristön uskontoihin.</p> <p>Huomioidaan myös kristinuskon monimuotoisuus ja uskonnottomuus. Ihmisoikeudet ja lasten oikeudet (YK:n lapsen oikeuksien sopimus), Kultainen sääntö</p>

Paikalliset painotukset

- Vierailut paikallisissa kirkoissa ja seurakunnissa
- Perinteet ja traditiot
- Ympäristöt
- Yhdysryhmät

Esimerkkejä ilmiöpohjaisen opetuksen teemoiksi:

- Hyvän elämän taidot
- Eettinen ajattelu
- Ihmisoikeudet
- Katsomuksellinen kunnioitus
- Kestävä kehitys

Uskonto: Ortodoksinen

- Ortodoksinen uskonnon opetus toteutetaan yhdysluokkaopetuksena vuosiluokkiin sitoutumattomana opetuksena.
- Oppiainesisällöt noudattavat ortodoksiuskonnon opetussuunnitelman perusteiden tavoitteita ja oppisisältöjä.

Arviointi

Luokka-aste	Hyväksytyt
1 lk.	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilas on tutustunut aikuisen tukemana oman perheen katsomukselliseen taustaan ja oman uskonnon ja lähiympäristön vuodenvuorokiertoon. - Oppilas tunnistaa ja ilmaisee ajatuksiaan ja tunteitaan vaihtelevasti. Oppilas eläytyy aikuisen tukemana toisen ihmisen asemaan ja kuuntelee ja pyrkii kunnioittamaan toisen ajatuksia. - Oppilas harjoittelee ottamaan vastuuta itsestä, yhteisöstä, ympäristöstä ja luonnosta.
2 lk.	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilas on tutustunut aikuisen tukemana oman perheen katsomukselliseen taustaan ja oman uskonnon ja lähiympäristön vuodenvuorokiertoon. - Oppilas tunnistaa ja ilmaisee ajatuksiaan ja tunteitaan vaihtelevasti. Oppilas eläytyy aikuisen tukemana toisen ihmisen asemaan ja kuuntelee ja pyrkii kunnioittamaan toisen ajatuksia. - Oppilas harjoittelee ottamaan vastuuta itsestä, yhteisöstä, ympäristöstä ja luonnosta.

13.4.8 Elämäkatsomustieto

Työtavat

- luodaan turvallinen ja avoin psyykkinen ja sosiaalinen oppimisympäristö
- tuetaan oppimisen itsesäätelytaitojen kehittymistä
- oppimista rikastetaan toiminnallisilla aktiviteeteilla, saduilla, kertomuksilla, leikeillä, musiikilla, kuvataiteella ja draamalla
- otetaan huomioon lasten elinympäristön digitalisoituminen

Arviointi

- arviointi on ohjaavaa ja kannustavaa
- monipuolinen palaute rakentuu osaksi yhteistä työskentelyä ja keskustelua
- monipuoliset työtavat luovat oppilaille mahdollisuuksia osoittaa ja huomata itse edistymistään ja osaamistaan
- keskeisiä arvioinnin kohteita ovat edistyminen lähiympäristön katsomuksellisten ilmiöiden tunnistamisessa ja nimeämisessä, edistyminen ryhmässä toimimisen taidoissa ja edistyminen ajatusten ilmaisemisessa ja toisten kuuntelemisessa

Erityispiirteet

- Katsomusaineen opetus voidaan toteuttaa vuosiluokkiin sitoutumattomasti
- Katsomusaineita yhdistävä opetus

Keskeiset tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain

1.lk	<p>Ohjata oppilasta kuuntelemaan toista sekä arvostamaan omaa ja muiden ajattelua ja mielipidettä. L1, L2, L4</p> <p>Rohkaista pohtimaan hyvyyttä sekä oikean ja väärän eroa. L1, L3, L7</p> <p>Rohkaista ilmaisemaan omaa ajattelua ja tunteita. L1, L2, L7</p> <p>Ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin tapakulttuureihin. L2, L4</p>	<p>Ystävyys</p> <p>Oikean ja väärän merkitys</p> <p>Minäkuva</p>
2.lk	<p>Ohjata oppilasta ymmärtämään yhteiselämän perusteita. L2, L3, L7</p> <p>Ohjata oppilasta kuuntelemaan ja arvostamaan toista sekä tekemään kysymyksiä ja perustella väitteitä.</p>	<p>Yhteiselämän säännöt</p> <p>Lapsen asema ja oikeudet</p> <p>Erilaiset elämänmuodot, luonto ja lähiympäristö</p>

L1, L2, L7	
Ohjata oppilasta kunnioittamaan ja arvostamaan ympäristöään ja luontoa. L3, L5, L7	

Paikalliset painotukset

- Vuosiluokkiin sitoutumaton opetus katsomusaineessa

Esimerkkejä ilmiöpohjaisen opetuksen teemoiksi:

Ilmiöpohjaisia kokonaisuuksia voidaan toteuttaa yhdessä esimerkiksi evankelis-luterilaisen uskonnon, ortodoksisen uskonnon ja elämäkatsomustiedon välillä.

- Teemoja:
  - Minä
  - Lähiympäristö
  - Arkielämä

Arviointi

Luokka-aste	Hyväksytyt
1 lk.	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilas on tutustunut aikuisen tukemana oman perheen elämäkatsomukselliseen taustaan ja lähiympäristön vuodekiertoon. - Oppilas tunnistaa ja ilmaisee ajatuksiaan ja tunteitaan vaihtelevasti. Oppilas eläytyy aikuisen tukemana toisen ihmisen asemaan ja kuuntelee ja pyrkii kunnioittamaan toisen ajatuksia. - Oppilas harjoittelee ottamaan vastuuta itsestä, yhteisöstä, ympäristöstä ja luonnosta.
2 lk.	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilas on tutustunut aikuisen tukemana oman perheen elämäkatsomukselliseen taustaan ja lähiympäristön vuodekiertoon. - Oppilas tunnistaa ja ilmaisee ajatuksiaan ja tunteitaan vaihtelevasti. Oppilas eläytyy aikuisen tukemana toisen ihmisen asemaan ja kuuntelee ja pyrkii kunnioittamaan toisen ajatuksia. - Oppilas harjoittelee ottamaan vastuuta itsestä, yhteisöstä, ympäristöstä ja luonnosta.

13.4.9 Musiikki

Työtavat

- Toistuvat työtavat. Laulujen ulkoa opettelu toiston ja motoristen leikkien avulla
- Toiminnallinen musiikin opetus ja opiskelu

Arviointi

- Oppilaita rohkaisevaa ja ohjaavaa

Erityispiirteet

- Oppimisympäristönä omaluokka tai musiikkiluokka
- Motorisesti elementaarinen kouluosoittimisto
- Tarkoituksenmukainen äänentoistolaitteisto

Keskeiset tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain

1.lk	Osallisuus T1 ohjata oppilasta toimimaan musiikillisen ryhmän jäsenenä oppilaan myönteistä minäkuvaa rakentaen. L2, L7	Suomalaiset lastenlaulut Melodia: Laulamalla Kuuntelu
-------------	---	--

	<p>Musisointi ja luova tuottaminen T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön sekä laulamaan ja soittamaan ryhmän jäsenenä. L1, L2, L4</p> <p>T3 kannustaa oppilasta kokemaan ja hahmottamaan ääninympäristöä, ääntä, musiikkia ja musiikkikäsitteitä liikkuen ja kuunnellen L1, L4</p> <p>T4 antaa tilaa oppilaiden omille musiikillisille ideoille ja improvisoinnille sekä ohjaa heitä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai muita kokonaisuuksia käyttäen äänellisiä, liikunnallisia, kuvallisia, teknologisia tai muita ilmaisukeinoja. L5, L6</p> <p>Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito T5 innostaa oppilasta tutustumaan musiikilliseen kulttuuriperintönsä leikkien, laulaen ja liikkuen sekä nauttimaan musiikin esteettisestä, kulttuurisesta ja historiallisesta monimuotoisuudesta. L2, L4</p> <p>T6 auttaa oppilasta ymmärtämään musiikin merkintätapojen peruseräitä musisoinnin yhteydessä. L4</p> <p>Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa. T7 ohjata oppilasta toimimaan vastuullisesti musisoinnissa. Oppimaan oppiminen musiikissa L7</p> <p>T8 tarjota oppilaille kokemuksia tavoitteiden asettamisen ja yhteisen harjoittelun merkityksestä musiikin oppimisessa. L1</p>	<p>Rytmiikka: Kehosoitinten löytäminen Rytmisoiittimiin tutustuminen oikealla käsittelytavalla</p>
2.lk	<p>Osallisuus T1 ohjata oppilasta toimimaan musiikillisen ryhmän jäsenenä oppilaan myönteistä minäkuvaa rakentaen. L2, L7</p> <p>Musisointi ja luova tuottaminen T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön sekä laulamaan ja soittamaan ryhmän jäsenenä. L1, L2, L4</p> <p>T3 kannustaa oppilasta kokemaan ja hahmottamaan ääninympäristöä, ääntä, musiikkia ja musiikkikäsitteitä liikkuen ja kuunnellen L1, L4</p> <p>T4 antaa tilaa oppilaiden omille musiikillisille ideoille ja improvisoinnille sekä ohjaa heitä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai muita kokonaisuuksia käyttäen äänellisiä, liikunnallisia, kuvallisia, teknologisia tai muita ilmaisukeinoja. L5, L6</p> <p>Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito T5 innostaa oppilasta tutustumaan musiikilliseen kulttuuriperintönsä leikkien, laulaen ja liikkuen sekä nauttimaan musiikin esteettisestä, kulttuurisesta ja historiallisesta monimuotoisuudesta. L2, L4</p> <p>T6 auttaa oppilasta ymmärtämään musiikin merkintätapojen peruseräitä musisoinnin yhteydessä. L4</p>	<p>Rytmiikka: Kehosoittimien ja rytmisoiittimien käyttäminen säästytävissä oikealla käsittelytavalla</p> <p>Melodia: Laulamalla Kuuntelu</p> <p>Suomalaiset lastenlaulut</p>

	<p>Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa T7 ohjata oppilasta toimimaan vastuullisesti musisoinnissa. Oppimaan oppiminen musiikissa L7</p> <p>T8 tarjota oppilaille kokemuksia tavoitteiden asettamisen ja yhteisen harjoittelun merkityksestä musiikin oppimisessa. L1</p>	
--	--	--

Paikalliset painotukset

Esimerkkejä ilmiöpohjaisen opetuksen teemoiksi:

Arviointi

Luokka-aste	Hyväksytyt
1 lk.	<ul style="list-style-type: none"> - Noudattaa sovittuja sääntöjä ja turvallisuusohjeita - Osallistuu työskentelyyn oppitunnilla omien kykyjensä mukaan - Harjoittelee tunneilmaisua ja itsensä ilmaisua - Harjoittelee pyytämään apua tarvittaessa - Harjoittelee pitkäjänteistä työskentelyä - Harjoittelee ryhmässä toimimista ja toisten huomioimista - Harjoittelee erilaisia tekniikoita ja työskentelytapoja - Kokeilee erilaisia välineitä - Harjoittelee huolehtimaan ja käyttämään erilaisia välineitä asianmukaisesti - Harjoittelee kehonhallintaa ja motorisia taitoja - Harjoittelee oppiaineen peruskäsitteitä
2 lk.	<ul style="list-style-type: none"> - Noudattaa sovittuja sääntöjä ja turvallisuusohjeita - Osallistuu työskentelyyn oppitunnilla omien kykyjensä mukaan - Harjoittelee tunneilmaisua ja itsensä ilmaisua - Harjoittelee pyytämään apua tarvittaessa - Harjoittelee pitkäjänteistä työskentelyä - Harjoittelee ryhmässä toimimista ja toisten huomioimista - Harjoittelee erilaisia tekniikoita ja työskentelytapoja - Kokeilee erilaisia välineitä - Harjoittelee huolehtimaan ja käyttämään erilaisia välineitä asianmukaisesti - Harjoittelee kehonhallintaa ja motorisia taitoja - Harjoittelee oppiaineen peruskäsitteitä

13.4.10 Kuvataide

Työtavat

- Monipuoliset toimintaympäristöt, (rakennettu ympäristö, luonnonympäristö, kulttuurikohteet ja digitaaliset ympäristöt)
- materiaalit ja työtavat.

Arviointi

- Kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaan yksilöllisen edistymisen huomioivaa suullista palautetta vuorovaikutuksessa oppilaan, opettajan ja vertaisryhmän kanssa.
- Itsearviointi.

Erityispiirteet

- Kokeileminen, leikinomaisuus ja mielikuviutus

Keskeiset tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain

<p>1.lk</p>	<p>Ohjataan oppilasta käyttämään mielikuvia, kuvataiteen peruskäsitteitä ja visuaalisen esittämisen keinoja. L1, L3, L4, L5</p> <p>Tuetaan motoristen taitojen, esteettisten valmiuksien ja taiteen tuntemuksen kehittymistä moniaistisesti ja keuhollisesti.</p> <p>Kannustetaan pitkäjänteiseen kuvalliseen työskentelyyn L2, L4, L5, L6 Kannustetaan hyödyntämään erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisutapoja. L2, L3, L5</p> <p>Innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan kuvallisen tuottamisen tapojen avulla. L2, L3, L5, L6</p>	<p>S1 omat kuvakulttuurit</p> <p>Oppilaat tekevät omia tuotoksiaan ja tutustuvat toistensa töihin ja tapaan työskennellä</p> <p>S2 ympäristön kuvakulttuurit</p> <p>Oppilaat ottavat aiheet lähiympäristöstä ja sen mediosta.</p> <p>S3 Taiteen maailmat</p> <p>Oppilaat tutustuvat kuvataiteeseen katselemalla erilaista taidetta</p> <p>Omien piirustusten ja maalausten ja rakennelmien tekeminen</p>
<p>2.lk</p>	<p>Ohjataan oppilasta käyttämään mielikuvia, kuvataiteen peruskäsitteitä ja visuaalisen esittämisen keinoja. Tuetaan motoristen taitojen, esteettisten valmiuksien ja taiteen tuntemuksen kehittymistä moniaistisesti ja keuhollisesti.</p> <p>Kannustetaan pitkäjänteiseen kuvalliseen työskentelyyn ja hyödyntämään erilaisia esittämisen tapoja. Huomioidaan kulttuurien moninaisuus ja kestävä kehitys. L1, L2, L4, L7</p>	<p>S1 Omat kuvakulttuurit</p> <p>Oppilaat tekevät omia tuotoksiaan ja tutustuvat toistensa töihin ja tapaan työskennellä</p> <p>S2 Ympäristön kuvakulttuurit</p> <p>Oppilaat ottavat aiheet lähiympäristöstä ja sen mediosta.</p> <p>S3 Taiteen maailmat</p> <p>Oppilaat tutustuvat kuvataiteeseen katselemalla erilaista taidetta</p> <p>Ensimmäisen luokan sisältöjen lisäksi oppilasta innostetaan esimerkiksi suunnittelemaan erilaisia pelejä, ottamaan valokuvia ja videoita, kokeilemaan pienimuotoisesti animaation ja mediakuvan tekemistä. Oppilasta ohjataan kolmiulotteiseen työskentelyyn esim. veistosten ja rakentelun avulla.</p>

Paikalliset painotukset

- Oppilasta ohjataan tutustumaan oman kotiseutunsa yksilöiden ja yhteisöjen taiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin.

Esimerkkejä ilmiöpohjaisen opetuksen teemoiksi:

- Lähiympäristö - metsä, järvi, rakennettu ympäristö

Arviointi

Luokka-aste	Hyväksytyt
1 lk.	<ul style="list-style-type: none"> - Noudattaa sovittuja sääntöjä ja turvallisuusohjeita - Osallistuu työskentelyyn oppitunnilla omien kykyjensä mukaan - Harjoittelee tunneilmaisua ja itsensä ilmaisua - Harjoittelee pyytämään apua tarvittaessa - Harjoittelee pitkäjänteistä työskentelyä - Harjoittelee ryhmässä toimimista ja toisten huomioimista - Harjoittelee erilaisia tekniikoita ja työskentelytapoja - Kokeilee erilaisia välineitä - Harjoittelee huolehtimaan ja käyttämään erilaisia välineitä asianmukaisesti - Harjoittelee kehonhallintaa ja motorisia taitoja - Harjoittelee oppiaineen peruskäsitteitä
2 lk.	<ul style="list-style-type: none"> - Noudattaa sovittuja sääntöjä ja turvallisuusohjeita - Osallistuu työskentelyyn oppitunnilla omien kykyjensä mukaan - Harjoittelee tunneilmaisua ja itsensä ilmaisua - Harjoittelee pyytämään apua tarvittaessa - Harjoittelee pitkäjänteistä työskentelyä - Harjoittelee ryhmässä toimimista ja toisten huomioimista - Harjoittelee erilaisia tekniikoita ja työskentelytapoja - Kokeilee erilaisia välineitä - Harjoittelee huolehtimaan ja käyttämään erilaisia välineitä asianmukaisesti - Harjoittelee kehonhallintaa ja motorisia taitoja - Harjoittelee oppiaineen peruskäsitteitä

13.4.11 Käsi- ja puutöiden opetus

Työtavat

- Yksilö-, pari- ja ryhmätyöskentelyä monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti vaihdellen

Arviointi

- Jatkuva prosessin aikana tapahtuvaa arviointia, jossa oppilaan itsearviointilla on pääpaino

Erityispiirteet

- 1-2lk opetus suoritetaan saman sisältöisenä

Keskeiset tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain

1.lk ja 2.lk	<p>Rohkaista oppilasta kiinnostumaan ja innostumaan käsin tekemisestä sekä herättää uteliaisuutta keksivään ja kokeilevaan käsityöhön. L1, L2</p> <p>Ohjata oppilas kokonaiseen käsityöprosessiin ja sen esittelyyn. L1, L4, L5</p> <p>Ohjata oppilasta suunnittelemaan käsityötuotteita ohjautusti. L1, L7</p> <p>Tutustuttaa oppilas erilaisiin materiaaleihin ja niiden työstämiseen turvallisesti. L4, L6</p> <p>Tukea oppilaan itsetunnon kehitystä kokonaisen käsityöprosessin kautta. L1, L3</p>	<p>Erilaisten materiaalien työstäminen leikkaamalla, repimällä ja taittelemalla.</p> <p>Lankatöiden alkeet ja käsin ompelun alkeet.</p> <p>Puutöiden alkeita: esim. naulaaminen, sahaaminen ja pintakäsittely.</p>
---------------------	---	--

Paikalliset painotukset

Esimerkkejä ilmiöpohjaisen opetuksen teemoiksi:

- Kierrätys
- Turvallisuus
- Arjen taidot

Arviointi

Luokka-aste	Hyväksytty
1 lk.	<ul style="list-style-type: none"> - Noudattaa sovittuja sääntöjä ja turvallisuusohjeita - Osallistuu työskentelyyn oppitunnilla omien kykyjensä mukaan - Harjoittelee tunneilmaisua ja itsensä ilmaisua - Harjoittelee pyytämään apua tarvittaessa - Harjoittelee pitkäjänteistä työskentelyä - Harjoittelee ryhmässä toimimista ja toisten huomioimista - Harjoittelee erilaisia tekniikoita ja työskentelytapoja - Kokeilee erilaisia välineitä - Harjoittelee huolehtimaan ja käyttämään erilaisia välineitä asianmukaisesti - Harjoittelee kehonhallintaa ja motorisia taitoja - Harjoittelee oppiaineen peruskäsitteitä
2 lk.	<ul style="list-style-type: none"> - Noudattaa sovittuja sääntöjä ja turvallisuusohjeita - Osallistuu työskentelyyn oppitunnilla omien kykyjensä mukaan - Harjoittelee tunneilmaisua ja itsensä ilmaisua - Harjoittelee pyytämään apua tarvittaessa - Harjoittelee pitkäjänteistä työskentelyä - Harjoittelee ryhmässä toimimista ja toisten huomioimista - Harjoittelee erilaisia tekniikoita ja työskentelytapoja - Kokeilee erilaisia välineitä - Harjoittelee huolehtimaan ja käyttämään erilaisia välineitä asianmukaisesti - Harjoittelee kehonhallintaa ja motorisia taitoja - Harjoittelee oppiaineen peruskäsitteitä

13.4.12 Liikunta

Työtavat

- Korostetaan fyysistä aktiivisuutta ja yhteistoiminnallisuutta ylläpitäviä työtapoja.
  - Fyysistä aktiivisuutta harjoitetaan erilaisilla harjoitteilla ja yhteistoiminnallisuutta harjoitetaan erilaisilla leikeillä, kisailuilla, viitepeleillä ja peleillä. Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan teknologian käyttöä (älypuhelin, kamera, aktiivisuusmittari...).
- Käytetään monipuolisesti yksilö-, pari- ja ryhmätyöskentelyä sekä hyödynnetään paikallisten toimijoiden asiantuntijuutta mahdollisuuksien mukaan.

Arviointi

Arviointia suoritetaan havainnoimalla jatkuvalla palautteen annolla ja itsearviointilla.

Arvioinnin kohteet:

- Oppilaan edistyminen liikuntatilanteissa
- Oppilaan edistyminen motorisissa perustaidoissa ja niiden harjoittelemisessa
- Oppilaan edistyminen sovittuihin tehtäviin liittyvässä turvallisessa toiminnassa
- Oppilaan edistyminen yhdessä työskentelyn ja itsenäisen työskentelyn taidoissa

- Oppilaalla on alkeisuimataito (10 m yhdellä uintitavalla ja kastautuminen) 1. lk

Erityispiirteet

- Tärkeää tunnistaa motorisen oppimisen vaikeudet ja huomioida yksilölliset kehitystarpeet
- Turvallisen työskentelyilmapiiriin luominen ja koulun lähiliikuntapaikkojen ja vuodenaikojen hyödyntäminen

Keskeiset tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain

<p>1.lk</p>	<p>Fyysisen toimintakyvyn tavoitteet:</p> <p>T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan itsenäisesti ja yhdessä uusia, erilaisia liikunta-tehtäviä sekä rohkaista ilmaisemaan itseään liikunnan avulla. L1, L3</p> <p>T2 ohjata oppilasta harjaanuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja. L1, L3, L4</p> <p>T3 vahvistaa motoristen perustaitojen (tasapaino-, liikumis- ja välineenkäsittelytaidot) oppimista niin, että oppilas oppii soveltamaan niitä eri oppimisympäristöissä, eri tilanteissa ja eri vuodenaikoina. L3</p> <p>T4 harjaannuttaa oppilasta liikkumaan turvallisesti erilaisissa ympäristöissä, erilaisilla välineillä ja telineillä. L3</p> <p>T6 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla. L3, L6, L7</p> <p>Sosiaalisen toimintakyvyn tavoitteet:</p> <p>T7 ohjata oppilasta säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan vuorovaikutuksellisissa liikuntatilanteissa. L2, L3, L6, L7</p> <p>T8 tukea yhdessä työskentelyn taitoja, kuten yhdessä sovitujen sääntöjen noudattamista, ohjaamalla oppilasta ottamaan vastuuta yhteispelien ja -leikkien onnistumisesta. L2, L6, L7</p> <p>Psyykkisen toimintakyvyn tavoitteet:</p> <p>T9 tukea oppilaan myönteisen minäkäsityksen vahvistamista, ohjata itsenäiseen työskentelyyn sekä itsensä monipuoliseen ilmaisemiseen. L1, L2, L3</p> <p>T10 varmistaa myönteisten liikunnallisten kokemusten saaminen ja rohkaista oppilasta kokeilemaan oman toimintakykynsä rajoja. L1, L2</p>	<p>S1 Fyysinen toimintakyky:</p> <p>Opetuksessa runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa leikkien, tehtävien ja pelien avulla</p> <p>Opetuksessa käytetään erilaisia välineitä erilaisissa oppimisympäristöissä eri vuodenaikat huomioon ottaen.</p> <p>Oppilas tutustuu vesiliikuntaan</p> <p>Kehitetään tasapaino- ja liikkumistaitoja (juokseminen ja hyppiminen)</p> <p>Kehitetään välineenkäsittely-taitoja (heittäminen, kiinnittäminen ja tutustuminen erilaisiin välineisiin)</p> <p>Kehitetään keuhonhallintaa ja liikkuvuutta</p> <p>S2 Sosiaalinen toimintakyky:</p> <p>Yksinkertaiset sääntöleikit, tehtävät ja pelit</p> <p>Yhteistyö muiden kanssa</p> <p>S3 Psyykinen toimintakyky:</p> <p>Ilo ja virkistys</p> <p>Onnistumisen kokemuksia</p> <p>Kohdataan emotionaalisesti vaihtelevia tilanteita tuetusti</p>
<p>2.lk</p>	<p>Fyysisen toimintakyvyn tavoitteet:</p> <p>T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan itsenäisesti ja yhdessä uusia, erilaisia</p>	<p>S1 Fyysinen toimintakyky:</p> <p>Opetuksessa runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa leikkien, tehtävien ja pelien avulla</p>

<p>liikuntatehtäviä sekä rohkaista ilmaisemaan itseään liikunnan avulla. L1, L3</p> <p>T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja. L1, L3, L4</p> <p>T3 vahvistaa motoristen perustaitojen (tasapaino-, liikumis- ja välineenkäsittelytaidot) oppimista niin, että oppilas oppii soveltamaan niitä eri oppimisympäristöissä, eri tilanteissa ja eri vuodenaikoina. L3</p> <p>T4 harjaannuttaa oppilasta liikkumaan turvallisesti erilaisissa ympäristöissä, erilaisilla välineillä ja telineillä. L3</p> <p>T5 tutustuttaa oppilas vesiliikuntaan ja varmistaa alkeisuintaito. L3</p> <p>T6 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla. L3, L6, L7</p> <p>Sosiaalisen toimintakyvyn tavoitteet:</p> <p>T7 ohjata oppilasta säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan vuorovaikutuksellisissa liikuntatilanteissa. L2, L3, L6, L7</p> <p>T8 tukea yhdessä työskentelyn taitoja, kuten yhdessä sovitujen sääntöjen noudattamista, ohjaamalla oppilasta ottamaan vastuuta yhteispelien ja -leikkien onnistumisesta. L2, L6, L7</p> <p>Psyykkisen toimintakyvyn tavoitteet:</p> <p>T9 tukea oppilaan myönteisen minäkäsityksen vahvistumista, ohjata itsenäiseen työskentelyyn sekä itsensä monipuoliseen ilmaisemiseen. L1, L2, L3</p> <p>T10 varmistaa myönteisten liikunnallisten kokemusten saaminen ja rohkaista oppilasta kokeilemaan oman toimintakykynsä rajoja. L1, L2</p>	<p>Opetuksessa käytetään erilaisia välineitä erilaisissa oppimisympäristöissä eri vuodenaikat huomioon ottaen.</p> <p>Kehitetään tasapaino- ja liikkumistaitoja (juokseminen, hyppiminen ja kiipeäminen)</p> <p>Kehitetään välineenkäsittely-taitoja (1. luokalla opittujen taitojen käyttö leikeissä ja peleissä)</p> <p>Kehitetään keuhonhallintaa ja liikkuvuutta</p> <p>S2 Sosiaalinen toimintakyky:</p> <p>Yksinkertaiset sääntöleikit, tehtävät ja pelit</p> <p>Yhteistyö muiden kanssa</p> <p>Kokemus muiden auttamista</p> <p>S3 Psyykinen toimintakyky</p> <p>Ilo ja virkistys</p> <p>Onnistumisen kokemuksia</p> <p>Kohdataan emotionaalisesti vaihtelevia tilanteita tuetusti</p>
---	--

Paikalliset painotukset

- Hyödynnetään lähiliikuntapaikkoja monipuolisesti. Tehdään yhteistyötä urheiluseurojen kanssa. Korostetaan liikkumista luonnossa.

Esimerkkejä ilmiöpohjaisen opetuksen teemoiksi:

- Ihminen

Arviointi

Luokka-aste	Hyväksytty
1 lk.	<ul style="list-style-type: none"> Noudattaa sovittuja sääntöjä ja turvallisuusohjeita Osallistuu työskentelyyn oppitunnilla omien kykyjensä mukaan

	<ul style="list-style-type: none"> - Harjoittelee tunneilmaisua ja itsensä ilmaisua - Harjoittelee pyytämään apua tarvittaessa - Harjoittelee pitkäjänteistä työskentelyä - Harjoittelee ryhmässä toimimista ja toisten huomioimista - Harjoittelee erilaisia tekniikoita ja työskentelytapoja - Kokeilee erilaisia välineitä - Harjoittelee huolehtimaan ja käyttämään erilaisia välineitä asianmukaisesti - Harjoittelee keuhohallintaa ja motorisia taitoja - Harjoittelee oppiaineen peruskäsitteitä
2 lk.	<ul style="list-style-type: none"> - Noudattaa sovittuja sääntöjä ja turvallisuusohjeita - Osallistuu työskentelyyn oppitunnilla omien kykyjensä mukaan - Harjoittelee tunneilmaisua ja itsensä ilmaisua - Harjoittelee pyytämään apua tarvittaessa - Harjoittelee pitkäjänteistä työskentelyä - Harjoittelee ryhmässä toimimista ja toisten huomioimista - Harjoittelee erilaisia tekniikoita ja työskentelytapoja - Kokeilee erilaisia välineitä - Harjoittelee huolehtimaan ja käyttämään erilaisia välineitä asianmukaisesti - Harjoittelee keuhohallintaa ja motorisia taitoja - Harjoittelee oppiaineen peruskäsitteitä

VUOSILUOKAT 3-6

14 OPETUS VUOSILUOKILLA 3-6

14.1 Vuosiluokkien 2 ja 3 välinen siirtymävaihe ja vuosiluokkien 3-6 tehtävä

14.1.1 Vuosiluokat 3-6: Oppijana kehittyminen

Vuosiluokkien 3-6 erityisenä tehtävänä on oppimaan oppimisen taitojen kehittäminen sekä omien opiskelutapojen ja -taitojen tunnistaminen ja kehittäminen. Oppilaita rohkaistaan itsensä hyväksymiseen, omien rajojen ja oikeuksien tunnistamiseen ja puolustamiseen sekä omasta turvallisuudesta huolehtimiseen. Heitä ohjataan myös velvollisuuksiensa ja vastuunsa ymmärtämiseen sekä rakentavaan mielipiteiden ilmaisuun ja vuorovaikutukseen. Minkäänlaista kiusaamista tai syrjivää käyttäytymistä ei sallita. Oppilaiden kiinnostusta eettisiin ja moraalisiin kysymyksiin hyödynnetään luomalla tilaisuuksia keskusteluun ja pohdintaan sekä osallistumisen ja vastuun ottamisen harjoitteluun. Oppilaita kannustetaan tekemään valintoja omista lähtökohdistaan, sukupuolittuneita ratkaisuja välttämällä. Eriyistä huomiota kiinnitetään oppilaiden ohjauksen ja tuen tarpeisiin.

Vuosiluokkien 3-6 opetuksessa vahvistetaan ja täydennetään alemmilla vuosiluokilla hankittuja perustaitoja ja opitaan uusia asioita. Oppiaineiden määrä kasvaa. Opetuksessa pyritään löytämään luontevia tilanteita eheyttämiseen. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttaminen vahvistaa oppiaineiden välistä yhteistyötä ja tarjoaa mahdollisuuksia oppilaiden ikäkaudelle tärkeiden kokemusten saamiseen. Oppimiskokonaisuuksilla voidaan lisätä työskentelyn toiminnallisuutta sekä tekemällä ja tutkimalla oppimista erilaisissa oppimisympäristöissä. Oppilaiden osuus suunnittelussa vahvistuu. Oppimiskokonaisuudet tarjoavat tilaisuuksia yhdessä tekemiseen, omaan ilmaisuun sekä yhteisön kannalta hyödylliseen toimintaan.

14.2 Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 3-6

Laaja-alaisen osaamisen yleistavoitteet on määritelty luvussa 3. Tässä tuodaan esiin, mitkä tavoitteenäkökulmat painottuvat vuosiluokilla 3-6. Laaja-alaisen osaamisen kehittämistä jatketaan systemaattisesti. Tavoitteena on, että oppilaan osaamisen kehittyminen vahvistaa edellytyksiä itsensä tuntemiseen ja arvostamiseen sekä oman identiteetin muotoutumiseen. Identiteetti rakentuu vuorovaikutuksessa toisten ihmisten ja ympäristön kanssa. Ystävyys ja hyväksytyksi tuleminen merkitys on suuri. Ikävuodet ovat erityisen otollisia myös kestävä elämäntavan omaksumiselle ja kestävä kehityksen tarpeen pohtimiselle.

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Opetuksessa vahvistetaan taitoa asettaa kysymyksiä ja hakea niihin vastauksia itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa havaintoja tehden sekä erilaisia tietolähteitä ja apuvälineitä hyödyntäen. Samalla kehittyvät oppilaiden edellytykset tunnistaa pohdittavaan asiaan liittyviä erilaisia näkökulmia ja löytää uusia oivalluksia sekä harjaantua vähitellen asioiden kriittiseen tarkasteluun. Oppilaita ohjataan huomaamaan asioiden välisiä vuorovaikutussuhteita ja keskinäisiä yhteyksiä. Heitä kannustetaan kuuntelemaan toisten näkemyksiä ja samalla pohtimaan myös omaa sisäistä tietoaan. Oppilaita ohjataan huomaamaan, että tieto voi rakentua monella tavalla, esimerkiksi tietoisesti päätelemällä tai intuitiivisesti, omaan kokemukseen perustuen. Vertaisoppimista eli parin ja ryhmän kanssa työskentelyä ja oppimiseen tähtäävää vuorovaikutusta käytetään monipuolisesti ja vahvistetaan yhdessä työskentelyn taitoja. Ajattelun taitoja harjoitellaan ongelmanratkaisu- ja päättelytehtävin sekä uteliaisuutta, mielikuvitusta, kekseliäisyyttä ja toiminnallisuutta hyödyntävin ja edistävin työskentelytavoin. Oppilaita rohkaistaan käyttämään kuvittelukykyään luoviin ratkaisuihin ja olemassa olevien rajojen ylittämiseen.

Oppimaan oppimisen taitoja vahvistetaan kaikissa opiskelutilanteissa. Oppilaita ohjataan tunnistamaan itselle luontevimmat tavat oppia ja kiinnittämään huomiota omiin opiskelutapoihin. Työn suunnittelua, tavoitteiden asettamista sekä työskentelyn ja edistymisen arviointia harjoitellaan edelleen.

Oppilaita opastetaan huomaamaan säännöllisesti suoritettujen tehtävien vaikutus edistymiseen sekä tunnistamaan vahvuutensa ja kehittämistarpeensa. Heitä autetaan hahmottamaan opintoihinsa liittyviä tavoitteita ja valintoja ja kannustetaan keskustelemaan niistä huoltajiensa kanssa.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Oppilaita ohjataan tuntemaan ja arvostamaan sosiaalisia, kulttuurisia, uskonnollisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriaan sekä pohtimaan oman taustansa merkitystä ja paikkaansa sukupolvien ketjussa. Koulutyössä tutustutaan kouluyhteisön ja kotiseudun kulttuuriin ennen ja nyt sekä kulttuuriympäristöön ja sen muutokseen ja moninaisuuteen. Oppilaita ohjataan tuntemaan ja arvostamaan kulttuuriperintöä ja osallistumaan uuden kulttuurin luomiseen. Heille avataan mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta ja kulttuuria. Mediakulttuurin analysointi ja median vaikutusten tunnistaminen ja pohdinta on näillä vuosiluokilla tärkeätä. Koulutyössä opitaan tuntemaan ihmisoikeuksia koskevien sopimusten merkitys yhteiskunnassa ja maailmassa; erityisesti perehdytään Lapsen oikeuksien sopimukseen. Oppilaita ohjataan ihmisoikeuksien kunnioittamiseen ja puolustamiseen.

Oppilaita kannustetaan kokeilemaan erilaisia ilmaisutapoja ja nauttimaan tekemisen ja ilmaisun ilosta. Heille järjestetään mahdollisuuksia kansainväliseen yhteistyöhön ja erilaisten toimintatapojen ja kulttuurien vertailuun. Opetuksessa tuetaan oppilaiden kasvua monipuolisiksi ja taitaviksi kielenkäyttäjiksi sekä äidinkielellään että muilla kielillä. Oppilaita rohkaistaan itsensä ilmaisemiseen vähäiselläkin kielitaidolla. Vuorovaikutusta, yhteistyötä ja hyvää käytöstä harjoitellaan monipuolisesti. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja tarkastelemaan asioita eri näkökulmista. Koulutyössä luodaan innostavia tilaisuuksia harjaannuttaa sosiaalisia taitoja, kekseliäisyyttä, suunnittelu- ja ilmaisutaitoja sekä käden taitoja. Oppilaita kannustetaan arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehoa ja käyttämään sitä tunteiden ja näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

Koulutyössä oppilaille on tilaisuuksia harjoitella ajanhallintaa, hyvää käytöstä sekä muita omaan ja yhteiseen hyvinvointiin ja turvallisuuteen vaikuttavia toimintatapoja. Oppilaita kannustetaan ottamaan vastuuta oppimisympäristön siisteydestä, viihtyisyydestä ja ilmapiiristä sekä osallistumaan kouluyhteisön yhteisten sääntöjen laadintaan ja toimintatapojen kehittämiseen. Yhteisessä työskentelyssä oppilaat voivat kehittää tunnetaitojaan ja sosiaalisia taitojaan. Pelien ja leikkien sekä yhteisten tehtävien yhteydessä opitaan ymmärtämään sääntöjen, sopimusten ja luottamuksen merkitys ja harjoitellaan päätöksentekoa. Tuetaan oppilaiden itsenäisen liikkumisen taitoja aiempaa laajemmalla alueella ja joukkoliikenteessä. Kiinnitetään huomiota erityisesti pyöräilykasvatukseen sekä omasta ja toisten turvallisuudesta huolehtimiseen liikenteessä. Oppilaita ohjataan asianmukaisten turva- ja suojavälineiden käyttöön ja opetetaan tuntemaan keskeiset turvallisuuteen liittyvät symbolit. Yhdessä keskustellaan yksityisyyden ja henkilökohtaisten rajojen suojaamisen merkityksestä ja opitaan siihen liittyviä toimintatapoja. Koulussa harjoitellaan tarkoituksenmukaista toimintaa erilaisissa vaaratilanteissa.

Opetuksessa tarkastellaan teknologian monimuotoisuutta ja merkitystä. Oppilaat hankkivat tietoa teknologian kehityksestä ja vaikutuksista eri elämänalueilla ja monenlaisissa ympäristöissä. Heitä opastetaan teknologian vastuulliseen ja turvalliseen käyttöön ja tarkastellaan siihen liittyviä eettisiä kysymyksiä. Oppilaat tutustuvat myös kestävän kuluttamisen käytäntöihin, tutkivat jakamisen, kohtuullisuuden ja säästäväisyyden sekä talouden suunnittelun merkitystä ja harjoittelevat niitä. He saavat ohjausta kuluttajana toimimiseen sekä mainonnan ja median vaikutusten kriittiseen tarkasteluun. Oppilaita ohjataan pohtimaan omia valintojaan kestävän tulevaisuuden kannalta.

Monilukutaito (L4)

Oppilaita ohjataan kehittämään monilukutaitoaan ja tulkitsemaan, tuottamaan ja arvioimaan yhä moninaisempia tekstejä erilaisissa yhteyksissä ja ympäristöissä. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tai ilmenevää tietoa. Tähän liittyvää perustaitojen ja -tekniikoiden hallintaa syvennetään. Fiktio, faktan ja mielipiteen tarkastelua ja erottelua harjoitellaan. Oppilaita ohjataan havainnoimaan ja tulkitsemaan ympäristöön ja huomaamaan, että teksteillä on erilaisia tavoitteita ja että tavoitteet vaikuttavat siihen, millaisia keinoja teksteissä käytetään. Tekstit voivat esimerkiksi välittää tietoa, luoda mielikuvia tai houkuttaa ostamaan.

Monilukutaitoa vahvistetaan tarkastelemalla erilaisia tekstejä tekijän, katsojan sekä käyttöyhteyksien ja -tilanteiden näkökulmista. Oppilaita kannustetaan monipuolisille tiedon lähteille kuten suullisten, audiovisuaalisten, painettujen ja sähköisten lähteiden sekä haku- ja kirjastopalveluiden käyttöön. Samalla oppilaita ohjataan vertailemaan ja arvioimaan hakemansa tiedon soveltuvuutta. Oppilaita ohjataan omakohtaiseen työskentelyyn eri medioiden parissa, jolla tehdään näkyväksi medioiden tuottamia merkityksiä ja välittämää todellisuutta. Kriittistä lukutaitoa kehitetään oppilaille merkityksellisissä kulttuurisissa yhteyksissä. Kertominen, kuvaaminen, vertailu ja selostaminen sekä erilaiset mediaesitykset ovat tässä vaiheessa ominaisia tiedon esittämisen tapoja. Erilaisten tekstien aktiivinen lukeminen ja tuottaminen koulutyössä ja vapaa-aikana sekä teksteistä nauttiminen - niin tulkitsijan kuin tuottajan roolissa - edistää monilukutaidon kehittymistä.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Tieto- ja viestintäteknologiaa (tvt) hyödynnetään monipuolisesti eri oppiaineissa ja muussa koulutyössä ja vahvistetaan yhteisöllistä oppimista. Samalla oppilaille luodaan mahdollisuuksia etsiä, kokeilla ja käyttää omaan oppimiseen ja työskentelyyn parhaiten sopivia työtapoja ja -välineitä. Koulussa tutkitaan tieto- ja viestintäteknologian vaikutusta arkeen ja otetaan selvää sen kestävästä käyttötavoista.

Käytännön taidot ja oma tuottaminen: Oppilaat oppivat käyttämään erilaisia laitteita, ohjelmistoja ja palveluita sekä ymmärtämään niiden käyttö- ja toimintalogiikkaa. He harjaantuvat sujuvaan tekstin tuottamiseen ja käsittelyyn eri välineillä ja oppivat myös kuvan, äänen, videon ja animaation tekemistä. Oppilaita kannustetaan toteuttamaan tv:n avulla ideoitaan yksin ja yhdessä toisten kanssa. Ohjelmointia kokeillessaan oppilaat saavat kokemuksia siitä, miten teknologian toiminta riippuu ihmisen tekemistä ratkaisuista. Vastuullinen ja turvallinen toiminta: Oppilaita ohjataan tv:n vastuulliseen ja turvalliseen käyttöön, hyviin käytöstapoihin sekä tekijänoikeuksien peruseräaatteiden tuntemiseen. Koulutyössä harjoitellaan eri viestintäjärjestelmien sekä opetusikäikässä olevien yhteisöllisten palvelujen käyttöä. Oppilaat saavat tietoa ja kokemusta hyvien työasentojen ja sopivan mittaisten työjaksojen merkityksestä terveydelle.

Tiedonhallinta sekä tutkiva ja luova työskentely: Oppilaat harjoittelevat etsimään tietoa useammasta eri lähteestä hakupalveluiden avulla. Heitä ohjataan hyödyntämään lähteitä oman tiedon tuottamisessa ja harjoittelemaan tiedon kriittistä arviointia. Oppilaita kannustetaan etsimään itselle sopivia ilmaisutapoja ja käyttämään tv:tä työskentelyn ja tuotosten dokumentoinnissa ja arvioinnissa. Vuorovaikutus ja verkostoituminen: Oppilaita ohjataan toimimaan oman roolinsa ja välineen luonteen mukaisesti sekä ottamaan vastuuta viestinnästään. Heitä ohjataan tarkastelemaan ja arvioimaan tv:n roolia vaikuttamiskeinona. Oppilaat saavat kokemuksia tieto- ja viestintäteknologian käyttämisestä vuorovaikutuksessa koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa myös kansainvälisissä yhteyksissä.

Työelämätaidot ja yrittäjäyys (L6)

Oppilaita ohjataan työskentelemään järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti ja ottamaan kasvavassa määrin vastuuta tekemisestään. Heitä rohkaistaan tunnistamaan vahvuuksiaan ja kiinnostumaan erilaisista asioista. Oppilaita kannustetaan sisukkuuteen työn loppuun saattamisessa ja työn tulosten arvostamiseen. Koulutyössä harjoitellaan projektien toteuttamista, ryhmässä toimimista sekä yhteistyötä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Yhteisissä työskentelytilanteissa oppilaat saavat mahdollisuuden oppia vastavuoroisuutta, neuvottelutaitoja sekä ponnistelua yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. Oppilaita rohkaistaan tuomaan vapaa-ajalla oppimiaan taitoja koulutyöhön ja opettamaan niitä toisille oppilaille. Koulutyöhön sisällytetään toimintaa, jossa oppilaat saavat kokemuksia työstä, eri ammateista ja toisten hyväksi toimimisesta. Tällaista voi olla esimerkiksi koulun sisäinen työharjoittelu, yhteistyöhankkeet lähellä toimivien yritysten ja järjestöjen kanssa, kummitoiminta sekä vertaissovittelu tai tukioppilana toimiminen. Oppilaita kannustetaan aloitteellisuuteen ja yritteliäisyyteen ja ohjataan näkemään työn ja yrittäjäyden merkitys elämässä ja yhteiskunnassa.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Opetuksessa luodaan edellytykset oppilaiden kiinnostukselle koulu yhteisön ja yhteiskunnan asioita kohtaan. Oppilaiden kanssa tutkitaan kestävään kehitykseen, rauhaan, tasa-arvoon ja demokratiaan sekä ihmisoikeuksiin, erityisesti lasten oikeuksiin, liittyviä kysymyksiä ja tilanteita. Heidän kanssaan mietitään ja harjoitellaan käytännön tekoja, joilla itse voi vaikuttaa myönteisten muutosten puolesta. Oppilaita ohjataan näkemään median vaikutus yhteiskunnassa ja harjoittelemaan median käyttöä vaikuttamisen välineenä.

Oppilaat saavat tilaisuuksia harjoitella yhteistyötä, ristiriitojen käsittelyä ja ratkaisujen etsimistä sekä päätöksentekoa niin omassa luokkayhteisössä ja eri opiskelutilanteissa kuin koko koulu yhteisössäkin. Vaikuttaminen ja osallistuminen sekä niistä myönteisten kokemusten saaminen lisäävät yhteisöllisyyden kokemusta koulussa. Kokemukset yhdenvertaisuudesta, osallisuudesta ja yhteisöllisyydestä rakentavat luottamusta. Oppilaita innostetaan oppilaskuntatoimintaan, kerhotoimintaan ja esimerkiksi ympäristötoimintaan tai muihin koulun ja lähiyhteisön tarjoamiin toimintamuotoihin, joissa voi oppia osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja ja kasvaa vähitellen vastuun kantamiseen. Ympäristön suojelemisen merkitys avautuu omakohtaisen luontosuhteen kautta. Oppilaita ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys paitsi itselle, myös lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle.

14.3 Paikallisesti päätettävät asiat

Nivelvaihe kuvataan tarkemmin luvussa 7 oppimisen tuki.

14.4 Oppiaineet vuosiluokilla 3-6

Kunkin oppiaineen keskeisten tavoitteiden kuvauksen yhteydessä ilmoitettuihin laaja-alaisen osaamisen tavoitteisiin viitataan lyhenteillä L1 – L7.

Kunkin oppiaineen arviointikriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi hyvää osaamista kuvaavaa sanallista arviota tai arvosanaa 8 varten on määritetty opetussuunnitelman perusteissa.

[Perusopetuksen arvosanakriteerit 6. vuosiluokan päätteeksi.](#)

14.4.1 Äidinkieli ja kirjallisuus

Suomen kieli ja kirjallisuus

Työtavat

- yksilöllinen oppiminen
- ilmiöoppiminen
- prosessi- ja projektityöskentely
- oppiaineen sisältöalueita integroiva työskentely
- draamatyöskentely
- tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen
- oppiainerajat ylittävä työskentely
- yksin ja yhdessä työskentely
- mahdollisuuksien mukaan media- ja kulttuuritarjonnan hyödyntäminen

Arviointi

- sekä prosessin että projektin ja tuotosten arvioiminen
- itsearviointi
- vertaisarviointi
- jatkuva arviointi
- perustuu tavoitteiden saavuttamiseen

Erityispiirteet

- taito-, tieto- ja kulttuuriaine
- pohja muulle oppimiselle
- hyvät yhteistyömahdollisuudet muiden aineiden kanssa
- tavoitteet kertaantuvat luokka-asteilla
- siirtymävaiheet luokille 3 ja 7

Keskeiset tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain

<p>3.lk</p>	<p>Vuorovaikutustilanteissa toimiminen T1, T2 ja T3 Vahvistaa taitoja omien mielipiteiden ilmaisemiseen. Ohjata huomioimaan toisten tarpeita erilaisissa ryhmäviestintätilanteissa. Ohjata käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti. L1, L2, L3, L4, L7</p> <p>Tekstien tulkitseminen T5 Ohjata oppilasta tekstin ymmärtämisen strategioihin. T6 Opastaa oppilasta erityyppisten tekstien erittelyyn ja tulkintaan.</p> <p>Erityyppisten tekstien piirteiden hahmottaminen. T8 Kannustaa oppilasta tutustumaan mahdollisimman monipuolisesti kirjallisuuteen. L1, L2, L4, L5</p>	<p>S1 Keskustelun perustaidot: puheenvuoron pyytäminen, kuunteleminen ja omien kokemusten jakaminen. Suullinen kuvailu ja kerronta.</p> <p>S2 Erilaisten tekstien sujuva lukeminen ja kuunteleminen (kauno-, tieto- ja mediatekstit). Tarkkaillaan ja arvioidaan omaa lukutaitoa. Pohditaan sanojen, käsitteiden, ilmaisutapojen ja tekstien merkityksiä. Omat oppimaanoppimistaidot.</p> <p>Sanojen luokittelu (sanaluokat). Tekstilajit kerronta ja kuvaus.</p> <p>Kirjallisuuden käsitteet päähenkilö, ympäristökuvaus ja juoni. Faktan ja fiktion ymmärtäminen.</p> <p>S3 Oman tekstin tuottaminen omien kokemusten, ajatusten ja havaintojen perusteella.</p>
--------------------	---	---

	<p>Tekstien tuottaminen T9 ja T10 Rohkaista ja kannustaa kokemusten, ajatusten ja mielipiteiden ilmaisemiseen sekä tekstien tuottamiseen kirjallisesti.</p> <p>T11 Ohjata oppilasta oikeinkirjoitukseen sekä käsin että koneella.</p> <p>T12 Kannustaa oppilasta kehittämään ja arvioimaan omaa tuotostaan sekä toimimaan eettisesti verkossa. L 1, L2, L4, L5, L6, L7</p> <p>Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen T13 Ohjataan oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan.</p> <p>T15 Ohjata oppilasta kulttuurin tuntemukseen. L1, L2, L4, L5, L7</p>	<p>Sujuva käsinkirjoittaminen, näppäintaidot tekstin otsikointi ja kappalejako sekä kirjoitetun ja puhutun kielen eroja.</p> <p>Virke, pää- ja sivulause, persoona- ja aikamuodot (preesens ja imperfekti). Oikeinkirjoituksen perusasiat.</p> <p>S4 Ikäkaudelle suunnattuun kirjallisuuteen tutustumista. Kansanperinteeseen (sadut ja tarinat), mediatarjontaan (sarjakuvat) ja kulttuuriin tutustuminen.</p>
4.lk	<p>Vuorovaikutustilanteissa toimiminen T1, T2, T3 ja T4 Opastaa, ohjata ja kannustaa oppilasta puheviestintä- ja vuorovaikutustilanteissa toimimiseen sekä kannustamaan erilaisia ilmaisukeinoja ja kehittämään vuorovaikutustaitoja. L1, L2, L3, L4, L7</p> <p>Tekstien tulkitseminen T6, T7 ja T8 Ohjata oppilasta tiedonhankintaan ja monipuolisten tiedonlähteiden käyttöön.</p> <p>Kannustaa kehittämään kirjallisuudentuntemusta ja kiinnostusta kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä kohtaan. Opastetaan kehittämään tekstien erittelyn ja arvioinnin taitoja. L1, L2, L4, L5</p> <p>Tekstien tuottaminen T11 ja T10 Ohjata oppilasta vahvistamaan kirjoitetun kielen ja tekstien rakenteiden hallintaa.</p> <p>Ohjata oppilasta harjoittelemaan kertovien ja kuvaavien tekstien tuottamista. L1, L4, L5, L7</p> <p>Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen T14 ja T13 Rohkaista kirjaston aktiiviseen käyttöön. Ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan, innostaa häntä tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä. L1, L2, L4, L5, L7</p>	<p>S1 Omien ajatusten ja mielipiteiden perusteltu esittäminen ja keskustelutaidot. Rakentavan palautteen antaminen ja saaminen. Ohjataan kokonaisilmaisuuksiin, kehonkieli (eleet, ilmeet, asennot).</p> <p>S2 Etsitään tietoa eri lähteistä.</p> <p>Tekstilajeista kerronta, kuvaus ja mielipide. Kaunotieto- ja mediatekstit. Kirjallisuuden käsitteet kertoja, henkilö- ja ympäristökuvaus sekä juoni.</p> <p>S3 Kirjoitelman rakenne, kappalejako ja otsikointi. Verbin aikamuodot (perfekti ja pluskvamperfekti).</p> <p>Tekstin elävöittämisen harjoittelua (sanaluokkien monipuolinen käyttö).</p> <p>S4 Kirjaston käyttö. Etsitään itseään kiinnostavaa luettavaa. Kielen vaihtelu eri tilanteissa ja aiheiden mukaan.</p>
5.lk	<p>Vuorovaikutustilanteissa toimiminen T1 ja T3 Opastaa oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia rakentavasti erilaisissa viestintätilanteissa. Ohjata oppilasta ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa. L1, L2, L4, L5, L6, L7</p> <p>Tekstien tulkitseminen T5 Ohjata oppilasta tekstin ymmärtämisen strategioihin.</p>	<p>S1 Keskustelutaitojen syventämistä. Omien mielipiteiden esittäminen ja perustelu, ottaen toiset huomioon. Laajennetaan viestintä- ja esitystilanteita, joissa toimia.</p> <p>S2 Erilaisten tekstien ymmärtäminen ja strategiat. Opiskelutaidot: muistinpanot, tiivistäminen ja lähteiden käyttö. Kirjallisuuden käsitteet: henkilö- ja ympäristökuvaus, juoni ja aihe.</p>

<p>T6 Opastaa oppilasta erityyppisten tekstien erittelyyn ja tulkintaan. Erityyppisten tekstien piirteiden hahmottaminen.</p> <p>T7 Ohjata oppilasta monipuoliseen tiedonhankintaan ja käyttöön.</p> <p>T8 Kannustaa oppilasta tutustumaan mahdollisimman monipuolisesti kirjallisuuteen.</p> <p>T7, T9, T11 ja T12</p> <p>Tekstien tuottaminen T9 Rohkaista ja kannustaa kokemusten, ajatusten ja mielipiteiden ilmaisemiseen.</p> <p>T11 Ohjata oppilasta oikeinkirjoitukseen sekä käsin että koneella.</p> <p>T12 Kannustaa oppilasta kehittämään ja arvioimaan omaa tuotostaan sekä toimimaan eettisesti verkossa. L1, L2, L4, L5, L6, L7</p> <p>Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen T14 Kannustaa oppilasta luku-elämysten jakamiseen. Rohkaista lukuharrastukseen. L2, L4, L5, L7</p>	<p>Tekstien lähteiden luotettavuus. Lähteiden merkitseminen.</p> <p>S3 Monimuotoisten tekstien tuottaminen mielipiteiden sekä toisten tekstien pohjalta. Sijamuotojen merkitysten tarkastelua. Verkkoetiikka ja tekijänoikeudet (asennekasvatus).</p> <p>S4 Pohditaan kirjallisuuden herättämiä kysymyksiä. Luetaan lapsille ja nuorille suunnattua koti- ja ulko- maista kirjallisuutta.</p>
<p>6.lk</p> <p>Vuorovaikutustilanteissa toimiminen T1, T2, T3 ja T4 Opastaa, ohjata ja kannustaa oppilasta puheviestintä- ja vuorovaikutustilanteissa toimimiseen sekä kannustamaan erilaisia ilmaisukeinoja ja kehittämään vuorovaikutustaitoja. L1, L2, L3, L4, L7</p> <p>Tekstien tulkitseminen T7 ja T6 Ohjata oppilasta tiedonhankintaan, monipuolisten tiedonlähteiden käyttöön ja luotettavuuden arviointiin. Opastaa oppilasta kehittämään monimuotoisten tekstien erittelyyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja. L1, L2, L4, L5</p> <p>Tekstien tuottaminen T12 Kannustaa oppilasta kehittämään tekstin tuottamisen prosesseja ja taitoa arvioida omia tekstejä. L2, L4, L5, L6</p> <p>Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen T14 Kannustetaan oppilasta laajentamaan kirjallisuuden tuntemustaan.</p> <p>T15 Ohjata oppilasta kulttuurin tuntemukseen. L2, L4, L5, L6, L7</p>	<p>S1 Keskustelutaitojen syventäminen. Tarjotaan mahdollisuuksia osallistua koulun kulttuuritoiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen Ajankohtaisten aiheiden ja teemojen esille tuominen esim. kirjallisuuskeskusteluissa.</p> <p>S2 Kirjallisuuden käsitteiden (ajankohtaiset teemat) syventäminen ja käyttö. Lähteiden kriittinen tarkastelu.</p> <p>S3 Harjoitellaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten muistiinpanot, tiivistäminen ja lähteiden käyttö. Lauseenjäsenet.</p> <p>S4 Oman kulttuurin ja kielen vertailu muihin oppilaille tuttuihin kieliin ja kulttuureihin. Tutustutaan oppilaille läheisiin kansanperinteen lajeihin ja niiden jatkaajiin nykykulttuurissa.</p> <p>Luetaan kirjallisuutta nykykirjallisuudesta klassikoihin.</p>

Paikalliset painotukset

- kunnan eri toimijoiden toteuttama kulttuuripolku oppilaille
- paikallishistoria

- tvt-polku
- yrittäjyys

Esimerkkejä ilmiöpohjaisen opetuksen teemoiksi

Seuraava teema sopii läpi perusopetuksen 1.-9.lk soveltaen eri vuosiluokille.

Kansanperinne

- perinne käsityöt (tekstiili- ja tekninen käsityö)
- saduttaminen (alkuopetus)
- perinneleikit, tanssit (liikunta)
- perinneruoat (kotitalous)
- luonnonuskonnot (uskonto)
- Suomen kansanperinne (historia)
- ”vihreän värin ihme”, kasveilla ym. värjääminen (kuvataide)
- Suomen kielen muuttuminen, draama, keskustelutaidot (äidinkieli)
- lääkekasvit (fysiikka ja kemia)
- vanhat ammatit (yrittäjyyskasvatus)
- apuvälineet (matematiikka)
- kansanmusiikki (musiikki)
- tarinat, sadut, fantasiakirjallisuus, mediataidot (äidinkieli)
- jatkumo/kehittyminen nykypäivään

Ruotsin kieli ja kirjallisuus/ Svenska och litteratur

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

14.4.2 Toinen kotimainen kieli

Ruotsi 6.lk

Työtavat

Vaihtelevia opetusmenetelmiä (ilmiöpohjainen, opettajajohtoinen, parityöskentely sekä pienryhmätyöskentely). Hyödynnetään erilaisia oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Käytetään toiminnallisia opetusmenetelmiä kuten pelejä ja leikkejä.

Arviointi

Oppilasta arvioidaan kannustavasti ja monipuolisesti yksilölliset vahvuudet huomioiden. Arvioinnin keinoina käytetään itsearviointia, vertaisarviointia ja erilaisia testejä.

Oppilaan arvioinnissa käytetään valtakunnallisia arviointikriteerejä 6.luokalle.

Oppilas osaa kertoa perustietoja Ruotsista, ruotsin kielestä ja ruotsalaisuudesta sekä hahmottaa kotimaan kaksikielisyyden.

Oppilas huolehtii kotitehtävistään ja osallistuu myönteisesti ryhmän työskentelyyn.

Oppilas kykenee itsearviointiin.

Oppilas selviytyy helpoista suullisista ja kirjallisista viestintätilanteista.

Oppilas tukeutuu viestinnässään keskeisiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja ja osaa pyytää toistamista.

Keskeiset tavoitteet ja sisällöt 6. vuosiluokka

<p>6.lk</p>	<p>Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen</p> <ul style="list-style-type: none"> - auttaa oppilasta jäsentämään käsitystään kaikkien osaamiensa kielten keskinäisistä suhteista - tutustuttaa oppilas suomen ja ruotsin asemaan kansalliskielinä sekä ruotsin vaikutukseen suomen kielessä <p>Kielenopiskelutaidot</p> <ul style="list-style-type: none"> - ohjata oppilasta harjaannuttamaan viestinnällisiä taitojaan sallivassa opiskeluympäristössä ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä ottamaan vastuuta opiskelustaan ja arvioimaan osaamistaan - rohkaista oppilasta näkemään ruotsin taito tärkeänä osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista ja rohkaista ruotsinkielisten oppimisympäristöjen löytämiseen ja hyödyntämiseen myös koulun ulkopuolella <p>Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa</p> <ul style="list-style-type: none"> - ohjata oppilasta harjoittelemaan erilaisia, erityisesti suullisia viestintätilanteita - rohkaista oppilasta käyttämään viestintä perille saamiseksi monenlaisia, myös ei-kielellisiä keinoja ja pyytämään tarvittaessa toistoa ja hidastusta - ohjata oppilasta harjoittelemaan erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia <p>Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä</p> <ul style="list-style-type: none"> - rohkaista oppilasta ottamaan selvää tilanneyhteyden avulla helposti ennakoitavissa ja ikätasolleen sopivasta puheesta ja kirjoitetusta tekstistä <p>Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä</p> <ul style="list-style-type: none"> - tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolleen sopivaa hyvin pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista. L1, L2, L5 	<p>minä, perhe, arkielämä, harrastukset, koulu, Ruotsi</p> <p>Ohjata oppilasta tervehtimään, esittäytymään ja tukea omaksumaan aihepiirien keskeiset sanastot. Tukea oppilasta omaksumaan persoonapronominit, kysymyssanat ja -lauseet, olla-verbit, omistussanoja, lukusanat, preesens, kieltosanat, substantiivin taivutus, kellonajat, adjektiivit, prepositiot, päälauseen sana-järjestys ja apuverbit.</p>
--------------------	--	---

Paikalliset painotukset:

- kaksikielinen Pyhtää

14.4.3 Vieraat kielet

Englanti

Työtavat

- opettajajohtoisesti, yksin, pareittain, ryhmissä
- kuunnellen, lukien, kirjoittaen, puhuen, laulaen, leikkien, pelaten, draamaa käyttäen
- käsin kirjoittaen ja tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen
- projektityöskentely
- käytetään toiminnallisia opetusmenetelmiä

Arviointi

Arviointi on jatkuvaa, monipuolista (esim. itsearviointia, vertaisarviointia ja opettajan antamaa arviointia), kannustavaa ja kattaa kaikki kielitaidon osa-alueet.

Käytetään valtakunnallisia arviointikriteerejä (6. lk).

Keskeiset tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain

3.lk	Tavoitteet: Ohjata oppilasta huomaamaan englannin kielen globaali asema ja merkitys ihmisten välisessä kanssakäymisessä. Ohjata oppilasta löytämään kielten yhtäläisyyksiä ja eroja. Kannustaa oppilasta käyttämään englantia. Ohjata oppilasta ottamaan vastuuta kielenopiskelustaan ja kokeilemaan erilaisia tapoja oppia kieltä ja muita viestinnän keinoja. Tukea oppilasta omaksumaan englannin ääntämistä. L1, L2, L5	Sisällöt: Ohjata oppilasta kertomaan itsestään, kotipaikastaan, maastaan. Tukea oppilasta omaksumaan persoonapronomineja, lukusanoja, tervehdyksiä, monikko-rakenteita, prepositioita, artikkeleja, verbejä, adjektiiveja, apuverbejä, preesens-muoto, ja aihepiirien keskeistä sanastoa
4.lk	Tavoitteet: Ohjata oppilasta huomaamaan englannin kielen globaali asema ja merkitys ihmisten välisessä kanssakäymisessä. Ohjata oppilasta löytämään kielten yhtäläisyyksiä ja eroja. Kannustaa oppilasta käyttämään englantia. Ohjata oppilasta ottamaan vastuuta kielenopiskelustaan ja kokeilemaan erilaisia tapoja oppia kieltä ja muita viestinnän keinoja. Tukea oppilasta omaksumaan englannin ääntämistä. L1, L2, L5	Sisällöt: Auttaa oppilasta syventämään jo opittuja asioita. Opastaa oppilasta tutustumaan mm. seuraavien aihepiirien sanastoon: suositut urheilulajit, tapakulttuuri, tunnelmaisut, kellonajat, kuukaudet ja viikonpäivät. Ohjata oppilasta ymmärtämään kysymys- ja kieltolauseiden rakenteita
5.lk	Tavoitteet: Ohjata oppilasta huomaamaan englannin kielen globaali asema ja merkitys ihmisten välisessä kanssakäymisessä. Ohjata oppilasta löytämään kielten yhtäläisyyksiä ja eroja. Kannustaa oppilasta käyttämään englantia. Ohjata oppilasta ottamaan vastuuta kielenopiskelustaan ja kokeilemaan erilaisia tapoja oppia kieltä ja muita viestinnän keinoja. Tukea oppilasta omaksumaan englannin ääntämistä. Ohjata oppilasta löytämään itselleen sopivaa englanninkielistä aineistoa. L1, L2, L5	Sisällöt: Auttaa oppilasta syventämään jo opittuja asioita. Ohjata oppilasta omaksumaan seuraavia rakenteita: yksikön kolmannen persoonan -s, pronomineja, järjestyslukuja, ajan ilmauksia, keskeisten verbien imperfektejä (esim. be/have), monikkomuotoja, there is/are - rakenne. Tukea oppilasta omaksumaan aihepiirien keskeistä sanastoa.
6.lk	Tavoitteet: Ohjata oppilasta huomaamaan englannin kielen globaali asema ja merkitys ihmisten välisessä kanssakäymisessä. Ohjata oppilasta löytämään kielten yhtäläisyyksiä ja eroja. Kannustaa oppilasta käyttämään englantia. Ohjata oppilasta ottamaan vastuuta kielenopiskelustaan ja kokeilemaan erilaisia tapoja oppia kieltä ja muita viestinnän keinoja. Tukea oppilasta omaksumaan englannin ääntämistä. Ohjata	Sisällöt: Auttaa oppilasta syventämään jo opittuja asioita. Tukea oppilasta omaksumaan kesto- ja imperfekti-rakenteita, prepositioita, adjektiivien vertailumuotoja ja of-genetiivi. Ohjata oppilasta tutustumaan netikettiin, aksentteihin, englanninkielisen maailman maantieteeseen. Auttaa oppilasta omaksumaan aihepiirien keskeistä sanastoa

	oppilasta löytämään itselleen sopivaa englanninkielistä aineistoa. Ohjata löytämään itselleen sopivia tapoja opiskella kieltä. L1, L2, L5	
--	--	--

Paikalliset painotukset:

- paikalliset juhlat, rajan läheisyys, nettikirjoittaminen

14.4.4 Matematiikka

Työtavat

Edellisen vuosiluokan työtavat ovat käytössä myös ylemmillä luokka-asteilla ikäkauteen soveltuvalla tavalla.

- ongelmalähtöinen oppiminen (3. luokalta alkaen)
- laskimen käyttö pelinomaisesti (4. luokalta alkaen)
- laskimen käyttö laskemisen apuna (5. luokalta alkaen)

Arviointi

Arviointimenetelmät kumuloituvat siten, että edellisen vuosiluokan työtavat ovat käytössä myös ylemmillä luokka-asteilla ikäkauteen soveltuvalla tavalla.

- ryhmäarviointi
- projektityöskentely
- mahdollista arviointi sähköisessä oppimisympäristössä (5. luokalta alkaen)

Erityispiirteet

Erityispiirteet kumuloituvat siten, että edellisen vuosiluokan työtavat ovat käytössä myös ylemmillä luokka-asteilla ikäkauteen soveltuvalla tavalla.

- uusintakokeet erilaisin menetelmin
- rinnakkaiskokeet

Keskeiset tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain

3.lk	<ul style="list-style-type: none"> • Opettaja pyrkii ylläpitämään kiinnostusta matematiikkaa kohtaan ja tukemaan myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta. • Opetuksen tavoitteena on kehittää oppilaan sujuvaa laskutaitoa. • Autetaan oppilasta vahvistamaan kymmenjärjestelmän ymmärtämistä ja laajennetaan luku-alueita. • Ohjataan oppilasta arvioimaan tulosten järkevyyttä ja tekemään päätelmiä havaintojensa pohjalta. • Oppilas tutustuu yksinkertaisiin taulukoihin, diagrammeihin ja ohjelmoinnin periaatteisiin. • Pyritään saavuttamaan hyvät matemaattiset valmiudet luokka-asteen keskeisillä sisältöalueilla. L1, L3, L5 	<p>Ajattelun taidot</p> <ul style="list-style-type: none"> - vuokaavioiden laatiminen ja ohjelmoinnin periaatteen ymmärtäminen - visuaaliset ohjelmointiympäristöt <p>Luvut ja laskutoimitukset</p> <ul style="list-style-type: none"> - lukualue 0-10 000 - kymmenjärjestelmäkäsitteen varmistaminen - kello ja 60-järjestelmä - lukujen luokittelu ja järjestäminen - kertotaulut 1-10 - kertominen yksinumeroisella luvulla allekkain - sisältöjako ja ositusjako - murtoluvun käsite - laskujärjestyssopimus - tulosten arviointi, tarkistaminen ja pyöristäminen - päässälaskut
------	--	---

		<p>Algebra</p> <ul style="list-style-type: none"> - lausekkeen käsite - lukujonojen tulkitseminen ja kirjoittaminen <p>Geometria ja mittaaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - yhdenmuotoisuus - peilauksia, symmetria ja yhtenevyys - yhdensuuntaiset ja kohtisuorat suorat - monikulmioiden tutkiminen ja luokittelu - piiri <p>Mittaamisen periaatteen vahvistaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - mittayksiköiden käyttö - mittatulosten arviointia ja mittauksen tarkistaminen <p>Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys</p> <ul style="list-style-type: none"> - tietojen etsiminen, kerääminen, tallentaminen ja esittäminen - yksinkertaisten taulukoiden ja diagrammien lukeminen
4.lk	<ul style="list-style-type: none"> • Opettaja pyrkii ylläpitämään kiinnostusta matematiikkaa kohtaan ja tukemaan myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta. • Opetuksen tavoitteena on kehittää oppilaan sujuvaa laskutaitoa. • Autetaan oppilasta vahvistamaan kymmenjärjestelmän ymmärtämistä ja laajennetaan luku-alueita. • Ohjataan oppilasta arvioimaan tulosten järkevyyttä ja tekemään päätelmiä havaintojensa pohjalta. • Oppilas tutustuu yksinkertaisiin taulukoihin, diagrammeihin ja ohjelmoinnin periaatteisiin. • Pyritään saavuttamaan hyvät matemaattiset valmiudet luokka-asteen keskeisillä sisältöalueilla. L1, L3, L5 	<p>Ajattelun taidot</p> <ul style="list-style-type: none"> - vuokaavioiden laatiminen, testaaminen ja ohjelmoinnin periaatteen ymmärtäminen - visuaaliset ohjelmointiympäristöt <p>Luvut ja laskutoimitukset</p> <ul style="list-style-type: none"> - lukualue 0-100 000 - kymmenjärjestelmä-käsitteen varmistaminen - aikalaskuja - lukujen ja luokittelu ja järjestäminen - kertolaskua - kertominen kaksinumeroisella luvulla allekkain - sisältöjako ja ositusjako - jakokulmassa jakaminen yksinumeroisella luvulla - desimaaliluvun käsite - murtoluvun ja desimaaliluvun yhteen- ja vähennyslaskua - tulosten arviointi, tarkistaminen ja pyöristäminen - laskujärjestyssopimus - negatiivisen luvun käsite - päässä-laskut <p>Algebra</p> <ul style="list-style-type: none"> - lukujonojen tulkitseminen ja täydentäminen tai jatkaminen - helppojen säännönmukaisuuksien etsiminen ja tulkitseminen - lausekkeen käsite - lausekkeen kirjoittaminen ja laskeminen - sulkeiden käyttö - lausekkeen laskeminen vaiheittain - helppojen yhtälöiden ratkaisun etsiminen <p>Geometria ja mittaaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - yhdenmuotoisuus

		<ul style="list-style-type: none"> - peilauksia, symmetria ja yhtenevyys konkreettein välinein - yhdensuuntaiset ja kohtisuorat suorat ja niiden soveltaminen - monikulmioiden tutkiminen ja luokittelu, kulmien luokittelu - tutustuminen pinta-alan käsitteeseen - piiri <p>mittaaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - mittayksiköiden käyttö - mittatulosten arviointia ja mittauksen tarkistaminen <p>Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys</p> <ul style="list-style-type: none"> - tietojen etsiminen, kerääminen, tallentaminen ja esittäminen - koordinaatiston käsite - taulukoiden ja diagrammin lukeminen - tutustutaan käsitteisiin mahdoton, mahdollinen, varma (todennäköisyys)
5.lk	<ul style="list-style-type: none"> • Opettaja pyrkii ylläpitämään kiinnostusta matematiikkaa kohtaan ja tukemaan myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta. • Opetuksen tavoitteena on kehittää oppilaan sujuvaa laskutaitoa. • Opetuksessa oppilas tutustuu graafiseen ohjelmointiympäristöön. • Pyritään saavuttamaan hyvät matemaattiset valmiudet luokka-asteen keskeisillä sisältöalueilla L1,L3,L5 	<p>Ajattelun taidot</p> <ul style="list-style-type: none"> - visuaaliset ohjelmointiympäristöt <p>Luvut ja laskutoimitukset</p> <ul style="list-style-type: none"> - lukualue 0-1 000 000 000 - kymmenjärjestelmäkäsitteen varmistaminen - 60-järjestelmän varmentaminen - lukujen luokittelu ja järjestäminen - kertolaskua - jaollisuus - kertomista allekkain - jakaminen moninumeroisella luvulla - murtolukujen muunnokset - murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin yhteys - desimaaliluvun kertominen ja jakaminen luonnollisella luvulla - tulosten arviointi, tarkistaminen ja pyöristäminen - laskujärjestysopimuksen soveltaminen - erilaisten vaihtoehtojen lukumäärän tutkiminen - päässäälaskut <p>Algebra</p> <ul style="list-style-type: none"> - lukujonojen tulkitseminen ja täydentäminen tai jatkaminen - säännönmukaisuuksien, suhteiden ja riippuvuuksien etsimistä ja tulkitsemista - lausekkeiden käyttö - yhtälöiden ratkaisun etsiminen päättelämällä <p>Geometria ja mittaaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - suurennokset, pienennökset ja mittakaava - peilauksia yhden pisteen suhteen, symmetria ja yhtenevyys - yhdensuuntaiset ja kohtisuorat suorat ja niiden soveltaminen - monikulmioiden tutkiminen ja luokittelu, kulman mitta

		<ul style="list-style-type: none"> - piiri ja pinta-ala - ympyrä ja sen osia <p>Mittaaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - mittayksiköiden käyttö, vertailu ja muuntaminen - kappaleiden geometrinen ominaisuuksien tutkiminen - mittatulosten arviointia ja mittauksen tarkistaminen <p>Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys</p> <ul style="list-style-type: none"> - tietojen etsiminen, kerääminen, tallentaminen ja esittäminen <p>Koordinaatisto</p> <ul style="list-style-type: none"> - taulukoiden ja diagrammien lukeminen ja tulkitseminen - keskiarvon käsite ja laskeminen - tietojen luokittelu, järjestäminen, tyyppi-arvo - arjen todennäköisyydet
6.lk	<ul style="list-style-type: none"> • Opettaja pyrkii ylläpitämään kiinnostusta matematiikkaa kohtaan ja tukemaan myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta. • Opetuksen tavoitteena on kehittää oppilaan sujuvaa laskutaitoa. • Opetuksessa oppilas tutustuu graafiseen ohjelmointiympäristöön ja oppii ohjelmoimaan yksinkertaisia ohjelmia. • Pyritään saavuttamaan hyvät matemaattiset valmiudet luokka-asteen keskeisillä sisältöalueilla. L1, L3, L5, L6 	<p>Ajattelun taidot</p> <ul style="list-style-type: none"> - visuaaliset ohjelmointiympäristöt <p>Luvut ja laskutoimitukset</p> <ul style="list-style-type: none"> - aikalaskut - murto- ja desimaaliluvut - lausekkeen sieventäminen - prosenttilasku - päässäälaskut <p>Algebra</p> <ul style="list-style-type: none"> - lauseke ja sen sieventäminen <p>Geometria ja mittaaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - monikulmioiden piiri ja pinta-ala - koordinaatisto - suorakulmaisten särmiöiden tilavuus ja pinta-ala - mittakaava <p>Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys</p> <ul style="list-style-type: none"> - diagrammien tulkintaa

Paikalliset painotukset

- yrittäjäisyys

Esimerkkejä ilmiöpohjaisen opetuksen teemoiksi

- kartta
- vesi, vesistöt, meri
- liikenne

14.4.5 Ympäristöoppi

Työtavat

- Luonnolliset tilanteet ja erilaiset ympäristöt
- Aktiivisuus, toiminnallisuus ja ajankohtaisuus
- Osallistuva oppilas
- Tutkimuksellinen ote
- Tieto- ja viestintäteknologian käyttö työtavoissa

Arviointi

- Asenne ja aktiivisuus tunnilla
- Työskentelytaidot
- Kirjalliset ja suulliset kokeet
- Tuotokset

Erityispiirteet ja paikalliset painotukset

- Huutjärvi
- Kärnsjärvi
- Kymijoki ja Strukan sulut
- Kaunissaari
- Valkmusan kansallispuisto

Keskeiset tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain

<p>3.lk</p>	<p>T1 Synnyttää ja ylläpitää oppilaan kiinnostusta ympäristöön ja ympäristöopin opiskeluun sekä auttaa oppilasta kokemaan kaikki ympäristöopin tiedonalat merkitykselliseksi itselleen.</p> <p>T2 Ohjata ja kannustaa oppilasta asettamaan omia opiskelutavoitteita ja työskentelemään pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi sekä tunnistamaan ympäristöopin osaamista. L1, L7</p> <p>T3 Tukea oppilaan ympäristötietoisuuden kehittämistä sekä ohjata oppilasta toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössään ja -yhteistyössään kestävä kehityksen edistämiseksi ja arvostamaan kestävä kehityksen merkitystä itselle ja maailmalle. L3, L7</p> <p>T4 Rohkaista oppilasta muodostamaan kysymyksiä eri aihepiireistä sekä käyttämään niitä tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana. L1, L7</p> <p>T5 Ohjata oppilasta suunnittelemaan ja toteuttamaan pieniä tutkimuksia, tekemään havaintoja ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä eriaisteja ja tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen. L1, L5</p> <p>T6 Ohjata oppilasta tunnistamaan syy- ja seuraussuhteita, tekemään johtopäätöksiä tuloksistaan sekä esittämään tuloksiaan ja tutkimuksiaan eri arvoon. L1, L2, L5</p>	<p>S1: Minä ihmisenä</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisu- ja säätelyä <p>S2: Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteitä ja malleja käyttäen - Tutkitaan yksinkertaisten laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita - Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja, kuten liikenneturvallisuus, kiusaamisen ehkäisy ja fyysinen koskemattomuus <p>S3: Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan</p> <ul style="list-style-type: none"> - Suomen luonto, rakennettu ympäristö ja kulttuuri - Kartat ja muu geomedia maailmankuvan rakentamisessa <p>S4: Ympäristön tutkiminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita kiinnittämällä huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin - Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää - Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä
--------------------	--	---

<p>T7 Ohjata oppilasta ymmärtämään arjen teknologisten sovellusten käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita sekä innostaa oppilaita kokeilemaan, keksimään ja luomaan uutta yhdessä toimien. L2, L3, L5</p> <p>T8 Kannustaa oppilasta edistämään hyvinvointia ja turvallisuutta toiminnassaan ja lähiympäristössään ja ohjata oppilasta toimimaan turvallisesti, tarkoituksen mukaisesti, vastuullisesti ja itseään suojellen. L3</p> <p>T9 Ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä. L3</p> <p>T10 Tarjota oppilalle mahdollisuuksia harjoitella ryhmässä toimimista erilaisessa rooleissa ja vuorovaikutustilanteissa, innostaa oppilasta ilmaisemaan itseään ja kuuntelemaan muita sekä tukea oppilaan valmiuksia tunnistaa, ilmaista ja säädellä tunteitaan. L2, L3</p> <p>T11 Ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintätekniologiaa tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittelemässä sekä vuorovaikutuksen välineenä vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti. L5, L4</p> <p>T12 Ohjata oppilasta hahmottamaan ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin käsitteiden avulla sekä kehittämään käsiterakenteitaan ennakkokäsityksistä kohti käsitteiden täsmällistä käyttöä. L1</p> <p>T13 Ohjata oppilasta ymmärtämään, käyttämään ja tekemään erilaisia malleja, joiden avulla voidaan tulkita ja selittää ihmistä, ympäristöä ja niiden ilmiöitä. L1, L5</p> <p>T14 Ohjata oppilasta hankkimaan luotettavaa tietoa, ilmaisemaan perustellen erilaisia näkemyksiä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti tietolähteitä ja näkökulmia. L2, L4, L5</p> <p>T15 Ohjata oppilasta luonnon tutkimiseen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistamiseen ja ekologiseen ajatteluun sekä ohjata oppilasta ihmisen rakenteen, elintoimintojen ja kehityksen ymmärtämiseen. L1</p> <p>T16 Ohjata oppilasta maantieteelliseen ajatteluun, hahmottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa sekä harjaannuttamaan kartankäyttö- ja muita geometaitoja. L1, L5</p> <p>T17 Ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä rakentamaan perustaa energian säilymisen periaatteen ymmärtämiselle. L1</p> <p>T18 Ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään kemiallisia ilmiöitä, aineiden ominaisuuksia</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Laaditaan kasvio ohjatusti - Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan hyvinvoinnin näkökulmasta <p>S5: Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut</p> <ul style="list-style-type: none"> - Veden olomuodot ja ominaisuudet; veden kiertokulku luonnossa - Harjoitellaan lämpötilan lukemista ja mittaamista - Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita - Pehdytään vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä tarkastellaan maapallon rakennetta - Tutustutaan ravintoketjuihin sekä eläinten ja kasvien lisääntymiseen <p>S6: Kestävän tulevaisuuden rakentaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan - Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista - Synnytetään halua oman kulttuuriperinnön vaalimiseen
---	--

	<p>ja muutoksia sekä rakentamaan perustaa aineen säilymisen periaatteen ymmärtämiseksi. L1</p> <p>T19 Ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden osa-alueita, arjen terveystottumusten merkitystä sekä elämäntapaa, lapsuuden ja nuoruuden yksilöllistä kasvua ja kehitystä sekä rohkaista oppilasta harjoitteluun ja soveltamaan terveysosaamistaan arjessa. L1, L3</p>	
<p>4.lk</p>	<p>T1 Synnyttää ja ylläpitää oppilaan kiinnostusta ympäristöön ja ympäristöopin opiskeluun sekä auttaa oppilasta kokemaan kaikki ympäristöopin tiedonalat merkitykselliseksi itselleen.</p> <p>T2 Ohjata ja kannustaa oppilasta asettamaan omia opiskelutavoitteita ja työskentelemään pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi sekä tunnistamaan ympäristöopin osaamista. L1, L7</p> <p>T3 Tukea oppilaan ympäristötietoisuuden kehittymistä sekä ohjata oppilasta toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössään ja - yhteistyössään kestävä kehityksen edistämiseksi ja arvostamaan kestävä kehityksen merkitystä itselle ja maailmalle. L3, L7</p> <p>T4 Rohkaista oppilasta muodostamaan kysymyksiä eri aihepiireistä sekä käyttämään niitä tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana. L1, L7</p> <p>T5 Ohjata oppilasta suunnittelemaan ja toteuttamaan pieniä tutkimuksia, tekemään havaintoja ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä eriaisteja ja tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen. L1, L5</p> <p>T6 Ohjata oppilasta tunnistamaan syy- ja seuraussuhteita, tekemään johtopäätöksiä tuloksistaan sekä esittämään tuloksiaan ja tutkimuksiaan eri arvoihin. L1, L2, L5</p> <p>T7 Ohjata oppilasta ymmärtämään arjen teknologisten sovellusten käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita sekä innostaa oppilaita kokeilemaan, keksimään ja luomaan uutta yhdessä toimien. L2, L3, L5</p> <p>T8 Kannustaa oppilasta edistämään hyvinvointia ja turvallisuutta toiminnassaan ja lähiympäristössään ja ohjata oppilasta toimimaan turvallisesti, tarkoituksen mukaisesti, vastuullisesti ja itseään suojellen. L3</p> <p>T9 Ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakenteissa ympäristössä. L3</p> <p>T10 Tarjota oppilaille mahdollisuuksia harjoitella ryhmässä toimimista erilaisissa rooleissa ja vuorovaikutustilanteissa, innostaa oppilasta ilmaisemaan itseään ja kuuntelemaan muita sekä tukea oppilaan valmiuksia tunnistaa, ilmaista ja säädellä tunteitaan. L2, L3</p>	<p>S1: Minä ihmisenä</p> <ul style="list-style-type: none"> - Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin - Harjoitellaan tunteiden tunnistamista ja säätelyä <p>S2: Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteiden ja mallien avulla - Yksinkertaisten laitteiden toimintaperiaatteita ja rakenteita - Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot, esimerkiksi palo- ja sähköturvallisuus, tapaturmat, toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus - Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä ja pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille <p>S3: Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan</p> <ul style="list-style-type: none"> - Suomen ja Pohjoismaiden luonnonympäristö ja ihmisen toiminta - Luonnon ja kulttuurisen moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen - Kartat ja muu geomedia maailmankuvan rakentamisessa <p>S4: Ympäristön tutkiminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin - Harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä <p>S5: Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut</p> <ul style="list-style-type: none"> - Veden ominaisuudet ja olomuodon muutokset - Yhteyttäminen - Lämpötilan mittaaminen ja lämpöenergia - Ääneen ja valoon liittyviä ilmiöitä - Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita - Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin

	<p>T11 Ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintä-tekniologiaa tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittelyssä sekä vuoronvaihdon välineenä vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti. L5, L4</p> <p>T12 Ohjata oppilasta hahmottamaan ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin käsitteiden avulla sekä kehittämään käsiterakenteitaan ennakkokäsityksistä kohti käsitteiden täsmällistä käyttöä. L1</p> <p>T13 Ohjata oppilasta ymmärtämään, käyttämään ja tekemään erilaisia malleja, joiden avulla voidaan tulkita ja selittää ihmistä, ympäristöä ja niiden ilmiöitä. L1, L5</p> <p>T14 Ohjata oppilasta hankkimaan luotettavaa tietoa, ilmaisemaan perustellen erilaisia näkemyksiä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti tietolähteitä ja näkökulmia. L2, L4, L5</p> <p>T15 Ohjata oppilasta luonnon tutkimiseen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistamiseen ja ekologiseen ajatteluun sekä ohjata oppilasta ihmisen rakenteen, elintoimintojen ja kehityksen ymmärtämiseen. L1</p> <p>T16 Ohjata oppilasta maantieteelliseen ajatteluun, hahmottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa sekä harjaannuttamaan kartankäyttö- ja muita geometiataitoja. L1, L5</p> <p>T17 Ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä rakentamaan perustaa energian säilymisen periaatteen ymmärtämiselle. L1</p> <p>T18 Ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään kemiallisia ilmiöitä, aineiden ominaisuuksia ja muutoksia sekä rakentamaan perustaa aineen säilymisen periaatteen ymmärtämiselle. L1</p> <p>T19 Ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden osaluueita, arjen terveystottumusten merkitystä sekä elämäntapaa, lapsuuden ja nuoruuden yksilöllistä kasvua ja kehitystä sekä rohkaista oppilasta harjoittelemaan ja soveltamaan terveysosaamistaan arjessa. L1, L3</p>	<p>S6: Kestävän tulevaisuuden rakentaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kierrätys, luonnonvarojen kestävä käyttö - Synnytetään halua arvostaa ja vaalia omaa kulttuuriperintöä - Ympäristövastuullinen toiminta omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtiminen
<p>5.lk</p>	<p>T1 Synnyttää ja ylläpitää oppilaan kiinnostusta ympäristöön ja ympäristöopin opiskeluun sekä auttaa oppilasta kokemaan kaikki ympäristöopin tiedonalat merkitykselliseksi itselleen.</p> <p>T2 Ohjata ja kannustaa oppilasta asettamaan omia opiskelutavoitteita ja työskentelemään pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi sekä tunnistamaan ympäristöopin osaamista. L1, L7</p> <p>T3 Tukea oppilaan ympäristötietoisuuden kehittymistä sekä ohjata oppilasta toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössään ja -yhteistyössään kestävästi</p>	<p>S1: Minä ihmisenä</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ihmisen rakenne, keskeiset elintoiminnot, kasvu, kehitys ja terveys - Seksuaalinen kehitys, sen yksilöllinen luonne ja ihmisen lisääntyminen - Oma oppimista tukevien taitojen tunnistamista <p>S2: Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla

<p>kehityksen edistämiseksi ja arvostamaan kestävän kehityksen merkitystä itselle ja maailmalle. L3, L7</p> <p>T4 Rohkaista oppilasta muodostamaan kysymyksiä eri aihepiireistä sekä käyttämään niitä tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana. L1, L7</p> <p>T5 Ohjata oppilasta suunnittelemaan ja toteuttamaan pieniä tutkimuksia, tekemään havaintoja ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä eriaisteja ja tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen. L1, L5</p> <p>T6 Ohjata oppilasta tunnistamaan syy- ja seuraussuhteita, tekemään johtopäätöksiä tuloksistaan sekä esittämään tuloksiaan ja tutkimuksiaan eri arvoin. L1, L2, L5</p> <p>T7 Ohjata oppilasta ymmärtämään arjen teknologisten sovellusten käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita sekä innostaa oppilaita kokeilemaan, keksimään ja luomaan uutta yhdessä toimien. L2, L3, L5</p> <p>T8 Kannustaa oppilasta edistämään hyvinvointia ja turvallisuutta toiminnassaan ja lähiympäristössään ja ohjata oppilasta toimimaan turvallisesti, tarkoituksen mukaisesti, vastuullisesti ja itseään suojellen. L3</p> <p>T9 Ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä. L3</p> <p>T10 Tarjota oppilaalle mahdollisuuksia harjoitella ryhmässä toimimista erilaisissa rooleissa ja vuorovaikutustilanteissa, innostaa oppilasta ilmaisemaan itseään ja kuuntelemaan muita sekä tukea oppilaan valmiuksia tunnistaa, ilmaista ja säädellä tunteitaan. L2, L3</p> <p>T11 Ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintätekniologiaa tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittelemässä sekä vuorovaikutuksen välineenä vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti. L5, L4</p> <p>T12 Ohjata oppilasta hahmottamaan ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin käsitteiden avulla sekä kehittämään käsitteitä ennakkokäsityksistä kohti käsitteiden täsmällistä käyttöä L1</p> <p>T13 Ohjata oppilasta ymmärtämään, käyttämään ja tekemään erilaisia malleja, joiden avulla voidaan tulkita ja selittää ihmistä, ympäristöä ja niiden ilmiöitä. L1, L5</p> <p>T14 Ohjata oppilasta hankkimaan luotettavaa tietoa, ilmaisemaan perustellen erilaisia näkemyksiä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti tietolähteitä ja näkökulmia. L2, L4, L5</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot: paloturvallisuus, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus - Toimiminen erilaisissa yhteisöissä ja yhteisöjen merkitys hyvinvoinnille <p>S3: Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan</p> <ul style="list-style-type: none"> - Euroopan luonnonympäristö ja ihmisen toiminta - Luonnon ja kulttuurin moninaisuuden arvostaminen, globaalin ymmärryksen vahvistaminen - Kartat ja geomedia maailmankuvan rakentamisessa <p>S4: Ympäristön tutkiminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Toteutetaan tutkimuksia liittyen elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin - Kappaleiden liikkeen muutokset, voiman käsite - Tunnistetaan eliöitä ja niiden elinympäristöjä - Tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua - Havainnoidaan kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä myös hyvinvoinnin näkökulmasta <p>S5: Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aineen muutosten ja säilymisen periaate: palaminen, yhteyttäminen, veden kiertokulku - Lähiavaruus - Vuodenajat - Maapallon rakenne - Eliöiden, elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteet - Eläinten ja kasvien lisääntyminen <p>S6: Kestävän tulevaisuuden rakentaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ilmastonmuutos ja sen hillitseminen - Terveiden edistäminen - Oman kulttuuriperinnön vaaliminen - Ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa - Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle ja ympäristöön - Ympäristövuorovaikutuksen toiminnan harjoittelu
--	---

	<p>T15 Ohjata oppilasta luonnon tutkimiseen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistamiseen ja ekologiseen ajatteluun sekä ohjata oppilasta ihmisen rakenteen, elintoimintojen ja kehityksen ymmärtämiseen. L1</p> <p>T16 Ohjata oppilasta maantieteelliseen ajatteluun, hahmottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa sekä harjaannuttamaan kartankäyttö- ja muita geometaitoja. L1, L5</p> <p>T17 Ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä rakentamaan perustaa energian säilymisen periaatteen ymmärtämiselle. L1</p> <p>T18 Ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään kemiallisia ilmiöitä, aineiden ominaisuuksia ja muutoksia sekä rakentamaan perustaa aineen säilymisen periaatteen ymmärtämiselle. L1</p> <p>T19 Ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden osalualueita, arjen terveystottumusten merkitystä sekä elämäntapaa, lapsuuden ja nuoruuden yksilöllistä kasvua ja kehitystä sekä rohkaista oppilasta harjoittamaan ja soveltamaan terveysosaamistaan arjessa. L1, L3</p>	
6.lk	<p>T1 Synnyttää ja ylläpitää oppilaan kiinnostusta ympäristöön ja ympäristöopin opiskeluun sekä auttaa oppilasta kokemaan kaikki ympäristöopin tiedonalat merkitykselliseksi itselleen.</p> <p>T2 Ohjata ja kannustaa oppilasta asettamaan omia opiskelutavoitteita ja työskentelemään pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi sekä tunnistamaan ympäristöopin osaamista. L1, L7</p> <p>T3 Tukea oppilaan ympäristötietoisuuden kehittämistä sekä ohjata oppilasta toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössään ja -yhteistyössään kestävä kehityksen edistämiseksi ja arvostamaan kestävä kehityksen merkitystä itselle ja maailmalle. L3, L7</p> <p>T4 Rohkaista oppilasta muodostamaan kysymyksiä eri aihepiireistä sekä käyttämään niitä tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana. L1, L7</p> <p>T5 Ohjata oppilasta suunnittelemaan ja toteuttamaan pieniä tutkimuksia, tekemään havaintoja ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä eriaisteja ja tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen. L1, L5</p> <p>T6 Ohjata oppilasta tunnistamaan syy- ja seuraussuhteita, tekemään johtopäätöksiä tuloksistaan sekä esittämään tuloksiaan ja tutkimuksiaan eri arvoihin. L1, L2, L5</p> <p>T7 Ohjata oppilasta ymmärtämään arjen teknologisten sovellusten käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita sekä innostaa oppilaita kokeilemaan, keksimään ja luomaan uutta yhdessä toimien. L2, L3, L5</p>	<p>S1: Minä ihmisenä</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja - Arjen terveystottumukset - Mielenterveystaidot - Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita <p>S2: Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Arjen tilanteiden, ilmiöiden ja teknologian selittäminen eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla - Laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita - Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot: sähköturvallisuus, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus <p>S3: Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan</p> <ul style="list-style-type: none"> - Eri maanosien luonnonympäristö ja ihmisen toiminta - Luonnon ja kulttuurisen moninaisuuden arvostaminen sekä globaalien ymmärryksen vahvistaminen - Karttojen ym. geometian käyttäminen maailmankuvan rakentamisessa <p>S4: Ympäristön tutkiminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Omaan elinympäristöön liittyvät tutkimustehtävät: tutkimuksen tekemisen eri vaiheet - Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä - Laaditaan kasvio ohjatusti

<p>T8 Kannustaa oppilasta edistämään hyvinvointia ja turvallisuutta toiminnassaan ja lähiympäristössään ja ohjata oppilasta toimimaan turvallisesti, tarkoituksen mukaisesti, vastuullisesti ja itseään suojeleen. L3</p> <p>T9 Ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä. L3</p> <p>T10 Tarjota oppilaalle mahdollisuuksia harjoitella ryhmässä toimimista erilaisissa rooleissa ja vuorovaikutustilanteissa, innostaa oppilasta ilmaisemaan itseään ja kuuntelemaan muita sekä tukea oppilaan valmiuksia tunnistaa, ilmaista ja säädellä tunteitaan. L2, L3</p> <p>T11 Ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintätekniologiaa tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittelemässä sekä vuorovaikutuksen välineenä vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti. L5, L4</p> <p>T12 Ohjata oppilasta hahmottamaan ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin käsitteiden avulla sekä kehittämään käsiterakenteitaan ennakkokäsityksistä kohti käsitteiden täsmällistä käyttöä L1</p> <p>T13 Ohjata oppilasta ymmärtämään, käyttämään ja tekemään erilaisia malleja, joiden avulla voidaan tulkita ja selittää ihmistä, ympäristöä ja niiden ilmiöitä. L1, L5</p> <p>T14 Ohjata oppilasta hankkimaan luotettavaa tietoa, ilmaisemaan perustellen erilaisia näkemyksiä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti tietolähteitä ja näkökulmia. L2, L4, L5</p> <p>T15 Ohjata oppilasta luonnon tutkimiseen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistamiseen ja ekologiseen ajatteluun sekä ohjata oppilasta ihmisen rakenteen, elintoimintojen ja kehityksen ymmärtämiseen. L1</p> <p>T16 Ohjata oppilasta maantieteelliseen ajatteluun, hahmottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa sekä harjaannuttamaan kartankäyttö- ja muita geome-diataitoja. L1, L5</p> <p>T17 Ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä rakentamaan perustaa energian säily-misen periaatteen ymmärtämiselle. L1</p> <p>T18 Ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään kemiallisia ilmiöitä, aineiden ominaisuuksia ja muutoksia sekä rakentamaan perustaa aineen säily-misen periaatteen ymmärtämiselle. L1</p> <p>T19 Ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden osa-alueita, arjen terveystottumusten merkitystä sekä</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Ympäristössä toimimisen oikeudet ja velvol-lisuudet <p>S5: Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut</p> <ul style="list-style-type: none"> - Energian säilymisen periaate - Lämpöenergia - Eliöiden, niiden elinympäristöjen ja ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteet - Metsien hyötykäyttö <p>S6: Kestävän tulevaisuuden rakentaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Monimuotoisuuden vaaliminen, luonnonva-rojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, moni-kulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ih-miskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tule-vaisuudessa - Oman toiminnan vaikutukset itselle ja ympä-ristöön - Vastuullinen toiminta ja toisista huolehtimi-nen - Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikutta-mista paikallisella tai globaalilla tasolla
--	--

	elämäntapaa, lapsuuden ja nuoruuden yksilöllistä kasvua ja kehitystä sekä rohkaista oppilasta harjoitteluun ja soveltamaan terveysosaamistaan arjessa. L1, L3	
--	--	--

14.4.6 Uskonto

Uskonto evankelisluterilainen

Työtavat

- Keskustelu
Draama
- Kokemukselliset ja toiminnalliset työtavat
- Yksilö- ja ryhmäprojektit (myös oppiainerajat ylittävät projektit)
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen
- Vierailut ja vierailijat

Arviointi

- Ohjaavaa ja kannustavaa
- Pyritään rohkaisemaan oppilasta perehtymään ja tutkimaan uskontojen keskeisiä lähteitä ja piirteitä sekä tekemään asioista omia tulkintoja
- Arviointi perustuu oppilaan monimuotoiseen kirjalliseen ja suulliseen tuottamiseen sekä muun tekemisen ja ilmaisumuotojen kautta osoitettuun osaamiseen
- Arvioinnissa tärkeää on oppilaan osoittama taito ilmaista itseään ja ajatuksiaan
- Yksityiskohtaisen muistamisen sijasta arvioinnissa kiinnitetään huomiota tiedon soveltamiseen ja ajattelun kehittämiseen
- Määritellessään oppilaan osaamista 6.vuosiluokan lukuvuositodistusta varten tulee opettajan käyttää uskonnon valtakunnallisia arviointikriteereitä

Erityispiirteet

- Oppilaiden kodeissa olosuhteet suhtautumisessa uskontoon ja siihen liittyviin kysymyksiin voivat vaihdella.
- Toisilla voi olla kotona tunnustuksellinen suhtautuminen uskontoon.
- Oikeus olla osallistumatta uskonnon opetukseen.
- Oikeus saada oman vakaumuksen mukaista uskonnon opetusta.

Keskeiset tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain

3.lk	Ohjataan oppilasta perehtymään uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin. L1 Ohjataan oppilasta tutustumaan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. L1, L2 Autetaan oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielien erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta. L2, L3, L4 Ohjataan oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä. L4, L5, L6	Raamattu kirjana. Luterilaisuuden oppi, sakramentit, rukoukset, jumalanpalvelus ja seurakunnan toiminta. Kirkkovuosi. Elämänsä juhlat. Ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen.
-------------	--	---

	<p>Opastetaan oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin sekä nykytilaan. L1, L2</p> <p>Ohjataan oppilasta tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa. L2</p> <p>Kannustetaan oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa. L2, L5, L6</p> <p>Ohjataan oppilasta perehtymään uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin. L7</p> <p>Ohjataan oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta. L2</p> <p>Ohjataan oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestäväen tulevaisuuden näkökulmasta. L1, L3, L6</p> <p>Luodaan oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemiaan näkemystään. L1, L4, L6, L7</p> <p>Autetaan ja tuetaan oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään. L1</p>	<p>Keskeiset elämänkysymykset, tunteet ja arvot (käsitely Vanhan ja Uuden Testamentin kertomusten avulla)</p> <p>Elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi.</p>
4.lk	<p>Ohjataan oppilasta perehtymään uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin. L1</p> <p>Ohjataan oppilasta tutustumaan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. L1, L2</p> <p>Autetaan oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielien erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta. L2, L3, L4</p> <p>Ohjataan oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä. L4, L5, L6</p> <p>Opastetaan oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin sekä nykytilaan. L1, L2</p> <p>Ohjataan oppilasta tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa. L2</p> <p>Kannustetaan oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa. L2, L5, L6</p>	<p>Kristinuskon keskeiset käsitteet, symbolit ja oppi.</p> <p>Jeesuksen elämä ja opetukset.</p> <p>Raamattu kirjana.</p> <p>Kirkkovuosi.</p> <p>Elämänkaaren juhlat.</p> <p>Kristinuskon tärkeimmät eettiset ohjeet: Kultainen sääntö, rakkauden kaksoiskäskey ja kymmenen käsky.</p> <p>Ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen.</p> <p>Keskeiset elämänkysymykset, tunteet ja arvot (käsitely Vanhan ja Uuden Testamentin kertomusten avulla)</p> <p>Elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi.</p>

	<p>Ohjataan oppilasta perehtymään uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin. L7</p> <p>Ohjataan oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta. L2</p> <p>Ohjataan oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta. L1 L3, L6</p> <p>Luodaan oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemiaan näkemyksiään. L1, L4, L6, L7</p> <p>Autetaan ja tuetaan oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään. L1</p>	
5.lk	<p>Ohjataan oppilasta perehtymään uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin. L1</p> <p>Ohjataan oppilasta tutustumaan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. L1, L2</p> <p>Autetaan oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielien erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta. L2, L3, L4</p> <p>Ohjataan oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä. L4, L5, L6</p> <p>Opastetaan oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin sekä nykytilaan. L1, L2</p> <p>Ohjataan oppilasta tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa. L2</p> <p>Kannustetaan oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa. L2, L5, L6</p> <p>Ohjataan oppilasta perehtymään uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin. L7</p> <p>Ohjataan oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta. L2</p> <p>Ohjataan oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta. L1, L3, L6</p>	<p>Kirkkoarkkitehtuuri.</p> <p>Protestanttisuus.</p> <p>Mikael Agricola.</p> <p>Martin Luther.</p> <p>Pyhyys uskonnoissa, oma ja toisen pyhä.</p> <p>Kultaisen säännön etiikka kristinuskossa ja muissa uskonnoissa.</p>

	<p>Luodaan oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemiaan näkemyksiään. L1, L4, L6, L7</p> <p>Autetaan ja tuetaan oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään. L1</p>	
6.lk	<p>Ohjataan oppilasta perehtymään uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin. L1</p> <p>Ohjataan oppilasta tutustumaan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. L1, L2</p> <p>Autetaan oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielien erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta. L2, L3, L4</p> <p>Ohjataan oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä. L4, L5, L6</p> <p>Opastetaan oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin sekä nykytilaan. L1, L2</p> <p>Ohjataan oppilasta tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa. L2</p> <p>Kannustetaan oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa. L2, L5, L6</p> <p>Ohjataan oppilasta perehtymään uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin. L7</p> <p>Ohjataan oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta. L2</p> <p>Ohjataan oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestäväen tulevaisuuden näkökulmasta. L1, L3, L6</p> <p>Luodaan oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemiaan näkemyksiään. L1, L4, L6, L7</p> <p>Autetaan ja tuetaan oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään. L1</p>	<p>Kirkkoarkkitehtuuri.</p> <p>Protestanttisuus</p> <p>Paavalin ja varhaisen kristillisyyden merkitys kristinuskon kehittymiselle maailmanuskonnoksi.</p> <p>Tutustutaan juutalaisuutta, kristinuskkoa ja islamia yhdistäviin tekijöihin ja Jeesuksen asemaan näissä uskonnoissa.</p> <p>Ekumenia, uskontodialogi.</p> <p>Suomen ja Euroopan uskonnollinen ja katsomuksellinen nykytila, sen tausta ja uskonnottomuus.</p> <p>Pyhyys uskonnoissa, oma ja toisen pyhä.</p>

Paikalliset painotukset

- Vierailut paikallisissa kirkoissa ja seurakunnissa
- Perinteet ja traditiot
- Ympäristöt
- Yhdysryhmät

Esimerkkejä ilmiöpohjaisen opetuksen teemoiksi

Hyvän elämän taidot

- Eettinen ajattelu
- Ihmisoikeudet
- Katsomuksellinen kunnioitus
- Kestävä kehitys

Uskonto ortodoksinen

Ortodoksinen uskonnon opetus toteutetaan yhdysluokkaopetuksena vuosiluokkiin sitoutumattomana opetuksena.

Oppiainesisällöt noudattavat ortodoksiuskonnon opetussuunnitelman perusteiden tavoitteita ja oppisältöjä.

Elämäkatsomustieto

Työtavat

3 lk.

- luodaan turvallinen ja avoin psyykkinen ja sosiaalinen oppimisympäristö
- tuetaan oppimisen itsesätelytaitojen kehittymistä
- oppimista rikastetaan toiminnallisilla aktiviteeteilla, saduilla, kertomuksilla, leikeillä, musiikilla, kuvataiteella ja draamalla
- otetaan huomioon lasten elinympäristön digitalisoituminen

4 lk.

- luodaan turvallinen ja avoin psyykkinen ja sosiaalinen oppimisympäristö
- tuetaan oppimisen itsesätelytaitojen kehittymistä
- otetaan huomioon lasten elinympäristön digitalisoituminen
- oppimista rikastetaan toiminnallisilla aktiviteeteilla, kertomuksilla, leikeillä, musiikilla, kuvataiteella ja draamalla

5-6 lk.

- luodaan turvallinen ja avoin psyykkinen ja sosiaalinen oppimisympäristö
- tuetaan oppimisen itsesätelytaitojen kehittymistä
- oppimista rikastetaan toiminnallisilla aktiviteeteilla, musiikilla, kuvataiteella ja draamalla
- otetaan huomioon lasten elinympäristön digitalisoituminen

Arviointi

3-5 lk.

- arviointi on ohjaavaa ja kannustavaa
- monipuolinen palaute rakentuu osaksi yhteistä työskentelyä ja keskusteluja

- huomiioon otetaan monimuotoiset kirjallisen ja suullisen tuottamisen tavat sekä muun tekemisen ja ilmaisumuotojen kautta osoitettu osaaminen
- erityisesti kiinnitetään huomiota tiedon soveltamiseen sekä ajattelun ja argumentaation kehittymiseen

6 lk.

- arviointi on ohjaavaa ja kannustavaa
- monipuolinen palaute rakentuu osaksi yhteistä työskentelyä ja keskusteluja
- huomiioon otetaan monimuotoiset kirjallisen ja suullisen tuottamisen tavat sekä muun tekemisen ja ilmaisumuotojen kautta osoitettu osaaminen
- erityisesti kiinnitetään huomiota tiedon soveltamiseen sekä ajattelun ja argumentaation kehittymiseen

6. vuosiluokan lukuvuositolidistusta varten opettaja käyttää elämäkatsomustiedon valtakunnallisia arviointikriteerejä

Erityispiirteet

- Vuosiluokkiin sitoutumaton opetus

Keskeiset tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain

3.lk	<ul style="list-style-type: none"> - ohjata oppilasta arvioimaan omia ja toisten väitteitä ja niiden perusteluita L1, L4, L5 - ohjata oppilasta kantamaan vastuuta itseltään ja toisistaan L3, L7 - edistää oppilaan kykyä oivaltaa asioiden välisiä suhteita ja kehittää ajattelua L1, L4 	<ul style="list-style-type: none"> - oikeudenmukaisuus - yhdenvertaisuus - arvot ja normit
4.lk	<ul style="list-style-type: none"> - ohjata oppilasta hahmottamaan kulttuurista monimuotoisuutta L2, L4, L5 - tukea oppilasta rakentamaan kulttuurista yleissivistystä L1, L2 - Ohjata oppilasta tutustumaan suomalaiseen, eurooppalaiseen ja maailman kulttuuriperintöön L2, L4, L5 - tukea oppilasta rakentamaan katsomuksellista yleissivistystä L1, L2 - ohjata oppilasta arvioimaan omaa katsomuksellista oppimista L1, L2, L5 - rohkaista oppilasta ilmaisemaan katsomustaan L2, L7 	<ul style="list-style-type: none"> - kulttuuri-identiteetti - kulttuuriperintö - erilaiset elämän- ja maailmankatsomukset
5.lk	<ul style="list-style-type: none"> - ohjata oppilasta tuntemaan ihmisoikeudet, erityisesti lasten oikeudet L2, L3 - rohkaista oppilasta toimimaan aloitteellisesti ja vastuullisesti L5, L6, L7 - luoda edellytykset oppilaan eettisen ajattelun kehittymiselle L1, L2, L3, L7 	<ul style="list-style-type: none"> - oikeudet ja velvollisuudet - demokratia - eettinen arviointi

	- kannustaa oppilasta soveltamaan eettisen ajattelun periaatteita L1, L2, L3, L7	
6. lk	<ul style="list-style-type: none"> - ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan väitteitä ja niiden perusteita L1, L4, L5 - rohkaista oppilasta toimimaan vastuullisesti omassa ympäristössään L5, L6, L7 	<ul style="list-style-type: none"> - erilaiset aika-, tieto- ja luontokäsitykset - kestävä kehitys - luonnon ja ihmisen tulevaisuus

Paikalliset painotukset

- Vuosiluokkiin sitoutumaton opetus katsomusaineessa
- Pyhän Henrikin kirkko vierailukohteena Pyhtään kirkonkylässä

Esimerkkejä ilmiöpohjaisen opetuksen teemoiksi

- Lasten oikeudet
- Kestävä kehitys

14.4.7 Historia

Työtavat

Mahdollisuuksien ja resurssien mukaan käytetään vuorovaikutuksellisia, elämyksellisiä ja toiminnallisia työtapoja tiedon luomisessa, esim. kerrontaa, draamaa, leikkejä ja pelejä, sähköisiä oppimisympäristöjä ja tutustumiskäyntejä sekä ryhmätyöskentelyä ja erilaisten lähteiden tulkitsemista.

Arviointi

Arvioidaan ja annetaan palautetta monipuolisesti ja tasaisesti lukuvuoden aikana. Arvioidaan oppimisen tuloksia ja arvioinnilla pyritään edistämään oppimista.

Arvioidaan

- oppilaan tiedonhankkimisen taitoja
- oppilaan taitoa käyttää historiallista tietoa
- oppilaan historian ilmiöiden ymmärtämistä

Päätösarviointi

Määritellään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuosistodistusta varten opettaja käyttää historian valtakunnallisia arviointikriteerejä.

Keskeiset tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain

5. lk	<ul style="list-style-type: none"> - Johdattaa oppilasta kiinnostumaan historiasta tiedonalana ja identiteetin rakentajana - Auttaa oppilasta hankkimaan ja käyttämään historiallista tietoa - Auttaa oppijaa käyttämään ja vertailemaan erilaisia lähteitä sekä muodostamaan niistä oma perusteltu mielipide - Ohjata oppilasta historian ilmiöiden ymmärtämiseen ja historiallisen tiedon käyttämiseen (L1-7) 	<p>S1: esihistoria ja sivilisaatio</p> <p>S2: vanha-aika ja antiikin perintö</p>
--------------	---	--

6.lk	<ul style="list-style-type: none"> - Johdattaa oppilasta kiinnostumaan historiasta tiedonalana ja identiteetin rakentajana - Auttaa oppilasta hankkimaan ja käyttämään historiallista tietoa - Auttaa oppijaa käyttämään ja vertailemaan erilaisia lähteitä sekä muodostamaan niistä oma perusteltu mielipide - Ohjata oppilasta historian ilmiöiden ymmärtämiseen ja historiallisen tiedon käyttämiseen (L1-7) 	<p>S3: keskiaika</p> <p>S4: uuden ajan murrosvaihe ja löytöretket</p> <p>S5: Suomi osana Ruotsia</p>
-------------	---	---

Paikalliset painotukset:

- Pyhtään keskiaikainen kirkko

Esimerkkejä ilmiöpohjaisen opetuksen teemoiksi:

5lk:

- Maatalous
- Uskonnon vaikutus

6lk:

- Pohjoismainen yhteistyö

14.4.8 Yhteiskuntaoppi

Työtavat

Mahdollisuuksien ja resurssien mukaan käytetään vuorovaikutuksellisia, elämyksellisiä ja toiminnallisia työtapoja tiedon luomisessa, esim. kerrontaa, draamaa, leikkejä ja pelejä, sähköisiä oppimisympäristöjä, tutustumiskäyntejä ja simulaatioita sekä ryhmätyöskentelyä ja erilaisten lähteiden tulkitsemista.

Arviointi

Arvioidaan ja annetaan palautetta monipuolisesti ja tasaisesti lukuvuoden aikana. Arvioidaan oppimisen tuloksia ja arvioinnilla pyritään edistämään oppimista.

Arvioidaan:

- oppilaan yhteiskunnallisen tiedon hankkimisen ja soveltamisen taitoja
- oppilaan taitoa käyttää yhteiskunnassa tarvittavia tietoja ja taitoja
- oppilaan yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtämistä

Päätösarviointi

- määritellään osaamisen taso 5. vuosiluokan lukuvuositolodistusta varten opettaja käyttää 6. vuosiluokan yhteiskuntaopin valtakunnallisia arviointikriteerejä.

Keskeiset tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain

4.lk	<ul style="list-style-type: none"> - Ohjata oppilasta syventämään kiinnostustaan yhteiskuntaan ja yhteiskuntaoppiin tiedonalana 	<p>S1: Arkielämä ja oman elämän hallinta</p> <p>S2: Demokraattinen yhteiskunta</p>
-------------	--	--

	<ul style="list-style-type: none"> - Ohjata oppilasta ymmärtämään yksilönä ja yhteisön jäsenenä toimimista - Kodin ja lähiympäristön turvallisuus ja siihen vaikuttaminen - Ymmärtää ihmisoikeuksien ja tasa-arvon merkityksen - Ohjata oppilasta tarkastelemaan median roolia ja merkitystä omassa arjessa sekä median turvallista käyttöä - Ohjata oppilasta ymmärtämään työnteon ja yrittäjyyden merkityksen lähiyhteisössään - Kannustaa oppilasta harjoittelemaan demokraattisen vaikuttamisen perustaitoja - Tukea oppilasta ymmärtämään oman rahan käyttöä ja kulutusvalintoja (L1-L7) 	<p>S3: Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen</p> <p>S4: Taloudellinen toiminta</p>
5.lk	<ul style="list-style-type: none"> - Ohjata oppilasta syventämään kiinnostustaan yhteiskuntaan ja yhteiskuntaoppiin tiedonalana - Ohjata oppilasta ymmärtämään yksilönä ja yhteisön jäsenenä toimimista - Kodin ja lähiympäristön turvallisuus ja siihen vaikuttaminen - Ymmärtää ihmisoikeuksien ja tasa-arvon merkityksen - Ohjata oppilasta tarkastelemaan median roolia ja merkitystä omassa arjessa sekä median turvallista käyttöä - Ohjata oppilasta ymmärtämään työnteon ja yrittäjyyden merkityksen lähiyhteisössään - Kannustaa oppilasta harjoittelemaan demokraattisen vaikuttamisen perustaitoja - Tukea oppilasta ymmärtämään oman rahan käyttöä ja kulutusvalintoja (L1-L7) 	<p>S1: Arkielämä ja oman elämän hallinta</p> <p>S2: Demokraattinen yhteiskunta</p> <p>S3: Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen</p> <p>S4: Taloudellinen toiminta</p>

Paikalliset painotukset:

- Kioski ja oppilaskunta toiminta
- Esimerkkejä ilmiöpohjaisen opetuksen teemoiksi:
- Oppilaan oma talous

14.4.9 Musiikki

Työtavat

- Toiminnallinen musiikin opetus ja opiskelu.
- Oppilaan omien musiikin kiinnostuksen kohteiden huomioiminen.
- Laulu- ja soitto-ohjelmiston laajentaminen monipuoliseksi.

Arviointi:

- Oppilaita rohkaisevaa ja ohjaavaa.
- Oppilaan yhteismusisointitaitojen, käsitteellisen ajattelun ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymisen arviointia.
- Käytetään OPS 2016 perusteiden arviointikriteerejä; 6.lk hyvän osaamisen arviointikriteerejä.

Erityispiirteet

- Oppimisympäristönä musiikkiluokka.
- Tarkoituksenmukaisesti akustoitu musiikkiluokka.
- Tarkoituksenmukaisesti akustoitu musiikkiluokka.
- Motorisesti elementaarinen koulusoittimisto.
- Tarkoituksenmukainen äänentoistolaitteisto.

Keskeiset tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain

<p>3.lk</p>	<p>Osallisuus T1 rohkaista oppilasta osallistumaan yhteismusisointiin ja rakentamaan myönteistä yhteishenkeä yhteisössään.</p> <p>Musiikilliset tiedot ja taidot sekä tuottaminen T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön ja laulamiseen sekä kehittämään keho-, rytmis-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoaan musisoivan ryhmän jäsenenä.</p> <p>T3 kannustaa oppilasta keholliseen musiikin, kuvien, tarinoiden ja tunnetilojen ilmaisuun kokonaisvaltaisesti liikkuen.</p> <p>T4 tarjota oppilalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun sekä ohjata häntä jäsentämään kuulemaansa sekä kertomaan siitä.</p> <p>T5 rohkaista oppilasta improvisoimaan sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai monitaiteellisia kokonaisuuksia eri keinoin ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen.</p> <p>Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikillisia kokemuksiaan ja musiikillisen maailman esteettistä, kulttuurista ja historiallista monimuotoisuutta.</p> <p>T7 ohjata oppilasta ymmärtämään musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapojen periaatteita musisoinnin yhteydessä.</p> <p>Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa T8 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia hyvinvointiin ja sekä huolehtimaan musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta.</p> <p>Oppimaan oppiminen musiikissa T9 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistumaan tavoitteiden asettamiseen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin</p> <p>L1-L7</p>	<p>Suomalaiset lastenlaulut ja suomalainen musiikki</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rytmiiikka: <ul style="list-style-type: none"> ○ kehosoitinien, rytmisoitinien ja melodiasoitinien käyttäminen säestystehtävissä oikealla käsittelytavalla • Melodia: <ul style="list-style-type: none"> ○ laulamalla ○ soittamalla • Improvisointi • Kuuntelu
<p>4.lk</p>	<p>Osallisuus T1 rohkaista oppilasta osallistumaan yhteismusisointiin ja rakentamaan myönteistä yhteishenkeä yhteisössään.</p>	<p>Vierasmaalaiset laulut ja sävellykset eri kulttuureista.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rytmiiikka:

	<p>Musiikilliset tiedot ja taidot sekä tuottaminen</p> <p>T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön ja laulamiseen sekä kehittämään keho-, rytm-, melodia- ja soitusoitimien soittotaitoaan musisoivan ryhmän jäsenenä.</p> <p>T3 kannustaa oppilasta keholliseen musiikin, kuvien, tarinoiden ja tunnetilojen ilmaisuun kokonaisvaltaisesti liikkuen.</p> <p>T4 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun sekä ohjata häntä jäsentämään kuulemaansa sekä kertomaan siitä.</p> <p>T5 rohkaista oppilasta improvisoimaan sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai monitaiteellisia kokonaisuuksia eri keinoin ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen.</p> <p>Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito</p> <p>T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikillisia kokemuksiaan ja musiikillisen maailman esteettistä, kulttuurista ja historiallista monimuotoisuutta.</p> <p>T7 ohjata oppilasta ymmärtämään musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapojen periaatteita musisoinnin yhteydessä.</p> <p>Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa</p> <p>T8 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia hyvinvointiin ja sekä huolehtimaan musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta.</p> <p>Oppimaan oppiminen musiikissa</p> <p>T9 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistumaan tavoitteiden asettamiseen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin</p> <p>L1-L7</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ kehosoitimien, rytmisoittimien ja melodiasoitimien käyttäminen säestys-tehtävissä oikealla käsittelytavalla ○ liike; tanssi ● Melodia: <ul style="list-style-type: none"> ○ laulamalla ○ soittamalla ● Improvisointi ● Musiikin historia ● Kuuntelu
5.lk	<p>Osallisuus</p> <p>T1 rohkaista oppilasta osallistumaan yhteismusisointiin ja rakentamaan myönteistä yhteishenkeä yhteisössään.</p> <p>Musiikilliset tiedot ja taidot sekä tuottaminen</p> <p>T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön ja laulamiseen sekä kehittämään keho-, rytm-, melodia- ja soitusoitimien soittotaitoaan musisoivan ryhmän jäsenenä.</p> <p>T3 kannustaa oppilasta keholliseen musiikin, kuvien, tarinoiden ja tunnetilojen ilmaisuun kokonaisvaltaisesti liikkuen.</p> <p>T4 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun sekä ohjata häntä jäsentämään kuulemaansa sekä kertomaan siitä.</p> <p>T5 rohkaista oppilasta improvisoimaan sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai</p>	<p>Vierasmaalaiset laulut ja sävellykset eri kulttuureista.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Rytmikka: <ul style="list-style-type: none"> ○ kehosoitimien, rytmisoittimien ja melodiasoitimien käyttäminen säestys-tehtävissä oikealla käsittelytavalla ○ liike; tanssi ● Melodia: <ul style="list-style-type: none"> ○ laulamalla ○ soittamalla; bändisoittimiin tutustuminen ● Improvisointi ● Musiikin historia ● Kuuntelu

	<p>monitaiteellisia kokonaisuuksia eri keinoin ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen.</p> <p>Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikillisia kokeuksiaan ja musiikillisen maailman esteettistä, kulttuurista ja historiallista monimuotoisuutta.</p> <p>T7 ohjata oppilasta ymmärtämään musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapojen periaatteita musisoinnin yhteydessä.</p> <p>Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa T8 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia hyvinvointiin ja sekä huolehtimaan musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta.</p> <p>Oppimaan oppiminen musiikissa T9 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistumaan tavoitteiden asettamiseen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin</p> <p>L1-L7</p>	
6.lk	<p>Osallisuus T1 rohkaista oppilasta osallistumaan yhteismusisointiin ja rakentamaan myönteistä yhteishenkeä yhteisössään.</p> <p>Musiikilliset tiedot ja taidot sekä tuottaminen T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön ja laulamiseen sekä kehittämään keho-, rytm-, melodia- ja soitus- ja soittotaitojaan musisoivan ryhmän jäsenenä.</p> <p>T3 kannustaa oppilasta keholliseen musiikin, kuvien, tarinoiden ja tunnetilojen ilmaisuun kokonaisvaltaisesti liikkuen.</p> <p>T4 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun sekä ohjata häntä jäsentämään kuulemaansa sekä kertomaan siitä.</p> <p>T5 rohkaista oppilasta improvisoimaan sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai monitaiteellisia kokonaisuuksia eri keinoin ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen</p> <p>Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikillisia kokeuksiaan ja musiikillisen maailman esteettistä, kulttuurista ja historiallista monimuotoisuutta.</p> <p>T7 ohjata oppilasta ymmärtämään musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapojen periaatteita musisoinnin yhteydessä.</p> <p>Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa T8 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia hyvinvointiin ja sekä huolehtimaan musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta.</p>	<p>Vierasmaalaiset laulut ja sävellykset eri kulttuureista.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rytmiiikka: <ul style="list-style-type: none"> ○ kehosoitinien, rytmisoitinien ja melodiasoitinien käyttäminen säästytävissä oikealla käsittelytavalla ○ liike; tanssi • Melodia: <ul style="list-style-type: none"> ○ laulamalla ○ soittamalla; bändisoittimiin tutustuminen • Improvisointi • Musiikin historia • Kuuntelu

	<p>Oppimaan oppiminen musiikissa T9 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistumaan tavoitteiden asettamiseen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin</p> <p>L1-L7</p>	
--	---	--

14.4.10 Kuvataide

Työtavat

- Monipuoliset toimintaympäristöt (rakennettu ympäristö, luonnonympäristö, kulttuurikohteet ja digitaaliset ympäristöt), materiaalit ja työtavat. Kokeileminen, mielikuvitus, moniaistinen havainnointi, kekseliäisyys ja luova työskentely.
- Työskentelystä nauttiminen yksin ja ryhmässä.

Arviointi

- Kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaan yksilöllisen edistymisen huomioivaa suullista palautetta vuorovaikutuksessa oppilaan, opettajan ja vertaisryhmän kanssa. Itsearviointi.
- 6. lk lopussa huomioitava valtakunnalliset arvosanakriteerit arvosanaa 8 varten lukuvuositoistuksessa.

Erityispiirteet

- Projektit esim. lähiympäristö, koulumaailma (3.-4. lk).
- Laajemmat projektit esim. globaalit kysymykset ja kansainvälisyys (5.-6. lk).

Keskeiset tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain

<p>3.lk</p>	<p>Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu (T1, T2, T3) L1, L2, L3, L4, L5, L6</p> <p>Kuvallinen tuottaminen (T4, T5, T6) L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7</p> <p>Visuaalisen kulttuurin tulkinta (T7, T8, T9) L1, L2, L3, L4, L5, L7</p> <p>Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen (T10, T11) L1, L2, L3, L4, L6, L7</p> <p>Tutustutaan monipuolisesti taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöihin ja välineisiin sekä pohditaan niitä teoksen, tekijän ja vastaanottajan näkökulmasta.</p> <p>Tutkitaan visuaalisen kulttuurin vaikutuksia omiin mielipiteisiin, kauneuskäsityksiin ja toimintatapoihin.</p> <p>Monilukutaidon kehittäminen.</p> <p>Teknologian ja käytössä olevien verkkoympäristöjen hyödyntäminen.</p>	<p>S1 Omat kuvakulttuurit</p> <ul style="list-style-type: none"> - oppilaat tekevät omia tuotoksiaan ja tutkivat toisten töitä ja tapaa työskennellä eri aikoina ja eri kulttuureissa. oppilaat rakentavat yhteyksiä omien ja vieraiden kuvakulttuureiden välille. - kuvakulttuurien merkitys oppilaiden osallistumiselle <p>S2 Ympäristön kuvakulttuurit</p> <ul style="list-style-type: none"> - oppilaat ottavat aiheet erilaisista ympäristöistä ja medioista ja tarkastelevat niiden merkitystä yhteiskunnassa. <p>S3 Taiteen maailmat</p> <ul style="list-style-type: none"> - oppilaat perehtyvät taiteen toimintatapoihin, lajeihin ja käsityksiin taiteesta. <p>Oppilasta rohkaistaan tekemään omia kuvia. Oppilas saa tukea omien piirustusten ja maalausten ja rakennelmien tekemiseen. Oppilasta innostetaan mm. suunnittelemaan erilaisia pelejä, ottamaan valokuvia ja videoita, kokeilemaan pienimuotoisesti animaation ja mediakuvan tekemistä.</p>
--------------------	--	--

		<p>Oppilasta ohjataan kolmiulotteiseen työskentelyyn esim. veistosten ja rakentelun avulla.</p> <p>Oppilas tutustuu kuvakulttuureihin ja perehtyy erilaiseen taiteeseen oman tekemisensä kautta, (esimerkiksi sarjakuvat).</p>
4.Ik	<p>Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu (T1, T2, T3) L1, L2, L3, L4, L5, L6</p> <p>Kuvallinen tuottaminen (T4, T5, T6) L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7</p> <p>Visuaalisen kulttuurin tulkinta (T7, T8, T9) L1, L2, L3, L4, L5, L7</p> <p>Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen (T10, T11) L1, L2, L3, L4, L6, L7</p> <p>Tutustutaan monipuolisesti taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöihin ja välineisiin sekä pohditaan niitä teoksen, tekijän ja vastaanottajan näkökulmasta.</p> <p>Tutkitaan visuaalisen kulttuurin vaikutuksia omiin mielipiteisiin, kauneuskäsityksiin ja toimintatapoihin.</p> <p>Monilukutaidon kehittäminen.</p> <p>Teknologian ja käytössä olevien verkkoympäristöjen hyödyntäminen.</p>	<p>S1 Omat kuvakulttuurit</p> <ul style="list-style-type: none"> - oppilaat tekevät omia tuotoksiaan ja tutkivat toisten töitä ja tapaa työskennellä eri aikoina ja eri kulttuureissa. Laajennetaan ajan ja paikan ulottuvuutta. - oppilaat rakentavat yhteyksiä omien ja vieraiden kuvakulttuureiden välille. - kuvakulttuurien merkitys oppilaiden osallistumiselle <p>S2 Ympäristön kuvakulttuurit</p> <ul style="list-style-type: none"> - oppilaat ottavat aiheet erilaisista ympäristöistä ja medioista ja tarkastelevat niiden merkitystä yhteiskunnassa. <p>S3 Taiteen maailmat</p> <ul style="list-style-type: none"> - oppilaat perehtyvät taiteen toimintatapoihin, lajeihin ja käsityksiin taiteesta. <p>Oppilasta rohkaistaan tekemään omia kuvia. Oppilas saa tukea omien piirustusten ja maalausten ja rakennelmien tekemiseen. Oppilasta innostetaan mm. suunnittelemaan erilaisia pelejä, ottamaan valokuvia ja videoita, kokeilemaan pienimuotoisesti animaation ja mediakuvan tekemistä.</p> <p>Oppilasta ohjataan kolmiulotteiseen työskentelyyn esim. veistosten ja rakentelun avulla.</p> <p>Oppilas tutustuu kuvakulttuureihin ja perehtyy erilaiseen taiteeseen oman tekemisensä kautta, (esimerkiksi sarjakuvat, nettipelien grafiikka).</p>
5.Ik	<p>Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu (T1, T2, T3) L1, L2, L3, L4, L5, L6</p> <p>Kuvallinen tuottaminen (T4, T5, T6) L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7</p> <p>Visuaalisen kulttuurin tulkinta (T7, T8, T9) L1, L2, L3, L4, L5, L7</p> <p>Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen (T10, T11) L1, L2, L3, L4, L6, L7</p> <p>Tutustutaan monipuolisesti taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöihin ja välineisiin sekä pohditaan niitä teoksen, tekijän ja vastaanottajan näkökulmasta.</p> <p>Tutkitaan visuaalisen kulttuurin vaikutuksia omiin mielipiteisiin, kauneuskäsityksiin ja toimintatapoihin.</p> <p>Monilukutaidon kehittäminen.</p>	<p>S1 Omat kuvakulttuurit</p> <ul style="list-style-type: none"> - oppilaat tekevät omia tuotoksiaan ja tutkivat toisten töitä ja tapaa työskennellä eri aikoina ja eri kulttuureissa. - oppilaat rakentavat yhteyksiä omien ja vieraiden kuvakulttuureiden välille. - kuvakulttuurien merkitys oppilaiden osallistumiselle - kulttuurista ulottuvuutta laajentaen. <p>S2 Ympäristön kuvakulttuurit</p> <ul style="list-style-type: none"> - oppilaat ottavat aiheet erilaisista ympäristöistä ja medioista ja tarkastelevat niiden merkitystä yhteiskunnassa. <p>S3 Taiteen maailmat</p> <ul style="list-style-type: none"> - oppilaat perehtyvät taiteen toimintatapoihin, lajeihin ja käsityksiin taiteesta. <p>Oppilasta rohkaistaan tekemään omia kuvia. Oppilas saa tukea omien piirustusten ja maalausten ja rakennelmien tekemiseen. Oppilasta innostetaan mm.</p>

	Teknologian ja käytössä olevien verkkoympäristöjen hyödyntäminen.	<p>suunnittelemaan erilaisia pelejä, ottamaan valokuvia ja videoita, kokeilemaan pienimuotoisesti animaation ja mediakuvan tekemistä.</p> <p>Oppilasta ohjataan kolmiulotteiseen työskentelyyn esim. veistosten ja rakentelun avulla.</p> <p>Oppilas tutustuu kuvakulttuureihin ja perehtyy erilaiseen taiteeseen oman tekemisensä kautta.</p> <p>Edellisiä sisältöjä täydentäen ja syventäen oppilasta ohjataan esimerkiksi tutustumaan netti- ja katutaiteeseen oman tekemisen kautta.</p>
6.lk	<p>Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu (T1, T2, T3) L2, L3, L4, L5, L6</p> <p>Kuvallinen tuottaminen (T4, T5, T6) L1, L2, L3, L4, L5, L7</p> <p>Visuaalisen kulttuurin tulkinta (T7, T8, T9) L1, L2, L3, L4, L5, L7</p> <p>Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen (T10, T11) L1, L2, L3, L4, L6, L7</p> <p>Tutustutaan monipuolisesti taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöihin ja välineisiin sekä pohditaan niitä teoksen, tekijän ja vastaanottajan näkökulmasta.</p> <p>Tutkitaan visuaalisen kulttuurin vaikutuksia omiin mielipiteisiin, kauneuskäsityksiin ja toimintatapoihin.</p> <p>Monilukutaidon kehittäminen.</p> <p>Teknologian ja käytössä olevien verkkoympäristöjen hyödyntäminen.</p>	<p>S1 Kuten 5.lk.</p> <p>S2 Ympäristön kuvakulttuurit</p> <ul style="list-style-type: none"> - oppilaat ottavat aiheet erilaisista ympäristöistä ja medioista ja tarkastelevat niiden merkitystä yhteiskunnassa. <p>S3 Taiteen maailmat</p> <ul style="list-style-type: none"> - oppilaat perehtyvät taiteen toimintatapoihin, lajeihin ja käsityksiin taiteesta. <p>Edellisten lisäksi oppilasta rohkaistaan kokeilemaan ympäristö- ja yhteisötaiteen menetelmiä. Esimerkiksi koulun lähialueen huomioiminen taideprojekteissa.</p>

Paikalliset painotukset

- Oppilasta ohjataan tutustumaan oman kotiseutunsa yksilöiden ja yhteisöjen taiteeseen ja muihin visuaaliseen kulttuuriin.
- Kuvataiteen harrastusmahdollisuudet.

Esimerkkejä ilmiöpohjaisen opetuksen teemoiksi

”Minä”

- Ketä muut ovat?
- Miten minuun vaikutetaan?

14.4.11 Käsityö

Erityispiirteet

3.-4. luokilla opetus tapahtuu samansisältöisenä. 5.-6. luokkien opetus tapahtuu oppilaan valinnan mukaan painotettuna, sisältäen sekä tekstiilityön että teknisentyön aihealueita.

Keskeiset tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain

<p>3.lk</p>	<p>Oppilas osaa ohjatusti toteuttaa kokonaisen käsityöprosessin ja tehdä siitä ohjatusti dokumentointia. L1, L5</p> <p>Vahvistaa oppilaan kiinnostusta käsin tekemiseen sekä innostaa keksivään, kokeilevaan ja paikallisuutta hyödyntävään käsityöhön. L1, L2</p> <p>Ohjata oppilasta suunnittelemaan käsityötuote luottaen osin omiin teknisiin ratkaisuihin. L2, L4, L5</p> <p>Tutustua käsitteistöön, erilaisiin materiaaleihin ja niiden tarkoituksenmukaiseen työstämiseen. L4, L6</p> <p>Kannustaa oppilasta toimimaan pitkäjännitteisesti ja vastuuntuntoisesti ja turvallisesti. L3, L6</p> <p>Opastaa oppilasta käyttämään tietotekniikkaa käsityön suunnittelussa ja/tai dokumentoinnissa. L5</p> <p>Ohjata oppilasta arvioimaan ja arvostamaan omaa ja toisten työtä. L1, L4, L7</p> <p>Herättää oppilas arvioimaan kulutustottumuksiaan. L1, L3, L7</p>	<p>Opettaja päättää alla olevien sisältöjen jakautumisesta 3. ja 4. vuosiluokan kuluessa tehtävien töiden aihepiirien mukaan.</p> <ul style="list-style-type: none"> - koneompelun perusteet. - lankatyöt: neulonnan ja virkkauksen alkeet - kankaan koristelutapoja: esim. painanta - käsityökalujen turvallinen käyttö - puumateriaalin työstön alkeita - eri pintakäsittelytapoja puumateriaaleille - puun liitostekniikoiden alkeita
<p>4.lk</p>	<p>Oppilas osaa ohjatusti toteuttaa kokonaisen käsityöprosessin ja tehdä siitä ohjatusti dokumentointia. L1, L5</p> <p>Vahvistaa oppilaan kiinnostusta käsin tekemiseen sekä innostaa keksivään, kokeilevaan ja paikallisuutta hyödyntävään käsityöhön. L1, L2</p> <p>Ohjata oppilasta suunnittelemaan käsityötuote luottaen osin omiin teknisiin ratkaisuihin. L2, L4, L5</p> <p>Tutustua käsitteistöön, erilaisiin materiaaleihin ja niiden tarkoituksenmukaiseen työstämiseen. L4, L6</p> <p>Kannustaa oppilasta toimimaan pitkäjännitteisesti ja vastuuntuntoisesti ja turvallisesti. L3, L6</p> <p>Opastaa oppilasta käyttämään tietotekniikkaa käsityön suunnittelussa ja3./tai dokumentoinnissa. L5</p> <p>Ohjata oppilasta arvioimaan ja arvostamaan omaa ja toisten työtä. L1, L4, L7</p> <p>Herättää oppilas arvioimaan kulutustottumuksiaan. L1, L3, L7</p>	<p>Opettaja päättää alla olevien sisältöjen jakautumisesta 3. ja 4. vuosiluokan kuluessa tehtävien töiden aihepiirien mukaan.</p> <ul style="list-style-type: none"> - koneompelun perusteet. - lankatyöt: neulonnan ja virkkauksen alkeet - kankaan koristelutapoja: esim. painanta - käsityökalujen turvallinen käyttö - puumateriaalin työstön alkeita - eri pintakäsittelytapoja puumateriaaleille - puun liitostekniikoiden alkeita

5.lk ja 6.lk	<p>Vahvistetaan oppilaan kiinnostusta käsin tekemiseen sekä innostetaan keksivään, kokeilevaan ja paikallisuutta hyödyntävään käsityöhön. L1, L2</p> <p>Ohjata oppilasta hallitsemaan kokonainen käsityöprosessi. L1, L5</p> <p>Ohjata oppilasta suunnittelemaan käsityötuote luottaen omiin teknisiin ratkaisuihinsa. L2, L4, L5</p> <p>Tutustua käsitteistöön, erilaisiin materiaaleihin ja niiden tarkoituksenmukaiseen työstämiseen. L4, L6</p> <p>Ohjata oppilasta toimimaan pitkäjännitteisesti ja vastuuntuntoisesti ja turvallisesti. L3, L6</p> <p>Opastaa oppilasta käyttämään tietotekniikkaa käsityön suunnittelussa ja dokumentoinnissa. L5</p> <p>Ohjata oppilasta arvioimaan ja arvostamaan omaa ja toisten työtä. L1, L4, L7</p> <p>Herättää oppilas arvioimaan kulutustottumuksiaan ja tuotantotapoja kriittisesti. L1, L3, L7</p>	<p>Opettaja päättää alla olevien sisältöjen jakautumisesta 5. ja 6. vuosiluokan kuluessa tehtävien töiden aihepiirien mukaan.</p> <ul style="list-style-type: none"> - koneompelelun syventäminen - lankatekniikoiden syventäminen - kankaan koristelutapoja - huovutus - sallittujen sähkötyökoneiden käyttö - muovien ja metallien työstön alkeet. - pintakäsittelytapoja - liittämistapoja eri materiaaleille - elektroniikan alkeita
---------------------	---	---

Esimerkkejä ilmiöpohjaisen opetuksen teemoiksi:

- Kierrätys
- Turvallisuus
- Arjen taidot

14.4.12 Liikunta

Työtavat

Korostetaan fyysistä aktiivisuutta ja yhteistoiminnallisuutta ylläpitäviä työtapoja.

Fyysistä aktiivisuutta harjoitetaan erilaisilla harjoitteilla ja yhteistoiminnallisuutta harjoitetaan erilaisilla leikeillä, kisailuilla, viitepeleillä ja peleillä.

Lisätään oppilaslähtöisiä työtapoja. Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan teknologian käyttöä (älypuhelin, kamera, aktiivisuusmittari...). Käytetään monipuolisesti yksilö-, pari- ja ryhmätyöskentelyä. Hyödynnetään paikallisten toimijoiden asiantuntijuutta mahdollisuuksien mukaan ja oppilaiden erityistaitoja.

Arviointi

Arviointi toteutetaan oppilaan toimintaa ja työskentelyä havainnoimalla.

Liikunnan arviointi perustuu fyysisen-, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin. Arvioinnin kohteina ovat oppiminen (tavoitteet 2-6) ja työskentely (tavoitteet 1 ja 7-10), joten fyysisten kuntoominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Move!-mittausten tuloksia ei käytetä oppilaan arvioinnin perusteina. Oppilaita ohjataan itsearviointiin.

Erityispiirteet

Kiinnitetään erityistä huomiota yhdessä toimimisen taitoihin liikuntatilanteissa. Huomioidaan yksilölliset kehitystarpeet ja luodaan turvallinen työskentelyilmapiiri. Lisäksi hyödynnetään lähiliikuntapaidat ja vuodenaajat.

Keskeiset tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain

<p>3.lk</p>	<p>Fyysisen toimintakyvyn tavoitteet:</p> <p>T1 kannustaa oppilaita fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntatehtäviä ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen. L1, L3</p> <p>T2 ohjata oppilasta harjaanuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja. L1, L3, L4</p> <p>T3 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan tasapaino- ja liikkumistaitojaan että soveltamaan niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina sekä eri tilanteissa. L3</p> <p>T4 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan että soveltamaan välineenkäsittelytaitojaan monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä käyttämällä erilaisia välineitä eri vuodenaikoina erilaisissa tilanteissa. L3</p> <p>T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa. L3</p> <p>T6 opettaa uimataito, jotta oppilas pystyy liikkumaan vedessä ja pelastautumaan vedestä. L3</p> <p>T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla. L3, L6, L7</p> <p>Sosiaalisen toimintakyvyn tavoitteet:</p> <p>T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen. L2, L3, L6, L7</p> <p>T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista. L2, L6, L7</p> <p>Psyykkisen toimintakyvyn tavoitteet:</p> <p>T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja. L1, L2, L3</p> <p>T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä. L1, L2</p>	<p>S1 Fyysinen toimintakyky</p> <ul style="list-style-type: none"> - runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa leikkien ja eri liikuntalajien avulla - harjaannutetaan havainto- ja ratkaisuntekötaitoja - opetuksessa otetaan huomioon eri vuodenaajat - vahvistetaan tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja monipuolisten liikuntamuotojen ja eri liikuntalajien avulla (musiikkiliikunta, voimistelu) - harjoitellaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa. - kehitetään uimataitoa <p>S2 Sosiaalinen toimintakyky</p> <ul style="list-style-type: none"> - pari- ja ryhmätehtäviä - opitaan ottamaan toiset huomioon - opitaan ottamaan vastuuta omasta toiminnasta, yhteisistä asioista, säännöistä ja välineistä <p>S3 Psyykinen toimintakyky</p> <ul style="list-style-type: none"> - opitaan pitkäjänteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä tavoitteen saavuttamiseksi - vahvistetaan pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä - annetaan oppilaille mahdollisuus vaikuttaa tuntien sisältöihin
--------------------	---	--

<p>4.lk</p>	<p>Fyysisen toimintakyvyn tavoitteet:</p> <p>T1 kannustaa oppilaita fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntatehtäviä ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen. L1, L3</p> <p>T2 ohjata oppilasta harjaanuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja L1, L3, L4</p> <p>T3 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan tasapaino- ja liikkumistaitojaan että soveltamaan niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina sekä eri tilanteissa. L3</p> <p>T4 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan että soveltamaan välineenkäsittelytaitojaan monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä käyttämällä erilaisia välineitä eri vuodenaikoina erilaisissa tilanteissa. L3</p> <p>T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa. L3</p> <p>T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla. L3, L6, L7</p> <p>Sosiaalisen toimintakyvyn tavoitteet:</p> <p>T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen. L2, L3, L6, L7</p> <p>T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista. L2, L6, L7</p> <p>Psyykkisen toimintakyvyn tavoitteet:</p> <p>T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja. L1, L2, L3</p> <p>T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä. L1, L2</p>	<p>S1 Fyysinen toimintakyky</p> <ul style="list-style-type: none"> - runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa leikkien ja eri - liikuntalajien avulla - harjaannutetaan havainto- ja ratkaisuntekötaitoja - opetuksessa otetaan huomioon eri vuodenaikat - vahvistetaan tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja monipuolisten liikuntamuotojen ja eri liikuntalajien avulla (musiikkiliikunta, voimistelu) - harjoitellaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa <p>S2 Sosiaalinen toimintakyky</p> <ul style="list-style-type: none"> - pari- ja ryhmätehtäviä - opitaan ottamaan toiset huomioon - opitaan ottamaan vastuuta omasta toiminnasta, yhteisistä asioista, säännöistä ja välineistä <p>S3 Psyykinen toimintakyky</p> <ul style="list-style-type: none"> - opitaan pitkäjänteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä tavoitteen saavuttamiseksi - vahvistetaan pätevyiden kokemuksia ja myönteistä - minäkäsitystä - annetaan oppilaille mahdollisuus vaikuttaa tuntien sisältöihin
<p>5.lk</p>	<p>Fyysisen toimintakyvyn tavoitteet:</p> <p>T1 kannustaa oppilaita fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntatehtäviä ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen. L1, L3</p> <p>T2 ohjata oppilasta harjaanuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja L1, L3, L4</p>	<p>S1 Fyysinen toimintakyky</p> <ul style="list-style-type: none"> - runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa leikkien ja eri - liikuntalajien avulla - harjaannutetaan havainto- ja ratkaisuntekötaitoja - opetuksessa otetaan huomioon eri vuodenaikat - vahvistetaan tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja monipuolisten

	<p>T3 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan tasapaino- ja liikkumistaitojaan että soveltamaan niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina sekä eri tilanteissa. L3</p> <p>T4 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan että soveltamaan välineenkäsittelytaitojaan monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä käyttämällä erilaisia välineitä eri vuodenaikoina erilaisissa tilanteissa. L3</p> <p>T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa. L3</p> <p>T6 opettaa uimataito, jotta oppilas pystyy liikkumaan vedessä ja pelastautumaan vedestä. L3</p> <p>T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla. L3, L6, L7</p> <p>Sosiaalisen toimintakyvyn tavoitteet:</p> <p>T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätämään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen. L2, L3, L6, L7</p> <p>T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista. L2, L6, L7</p> <p>Psyykkisen toimintakyvyn tavoitteet:</p> <p>T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja. L1, L2, L3</p> <p>T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä. L1</p>	<p>liikuntamuotojen ja eri liikuntalajien avulla (tanssiliikunta)</p> <ul style="list-style-type: none"> - harjoitellaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa - huomioidaan kehonhuolto - tehdään Move! mittaukset, joiden tarkoituksena on tukea laajoja terveystarkastuksia - harjoitellaan uimataitoa - harjoitellaan pelastautumaan vedestä <p>S2 Sosiaalinen toimintakyky</p> <ul style="list-style-type: none"> - pari ja ryhmätehtäviä - opitaan ottamaan toiset huomioon - opitaan ottamaan vastuuta omasta toiminnasta, yhteisistä asioista, säännöistä ja väli- neistä <p>S3 Psyykinen toimintakyky</p> <ul style="list-style-type: none"> - opitaan pitkäjänteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä tavoitteen saavuttamiseksi - vahvistetaan pätevyiden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä - annetaan oppilaille mahdollisuus vaikuttaa tuntien sisältöihin
6.lk	<p>Fyysisen toimintakyvyn tavoitteet:</p> <p>T1 kannustaa oppilaita fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntatehtäviä ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen. L1, L3</p> <p>T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja L1, L3, L4</p> <p>T3 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan tasapaino- ja liikkumistaitojaan että soveltamaan niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina sekä eri tilanteissa. L3</p> <p>T4 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan että soveltamaan välineenkäsittelytaitojaan monipuolisesti</p>	<p>S1 Fyysinen toimintakyky</p> <ul style="list-style-type: none"> - runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa leikkien ja eri liikuntalajien avulla - harjaannutetaan havainto- ja ratkaisuntekotalaitoja - opetuksessa otetaan huomioon eri vuodenaikat - vahvistetaan tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja monipuolisten liikuntamuotojen ja eri liikuntalajien avulla (tanssiliikunta) - harjoitellaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa - huomioidaan kehonhuolto

<p>erilaisissa oppimisympäristöissä käyttämällä erilaisia välineitä eri vuodenaikoina erilaisissa tilanteissa. L3</p> <p>T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa. L3</p> <p>T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla. L3, L6, L7</p> <p>Sosiaalisen toimintakyvyn tavoitteet:</p> <p>T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunnelmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen. L2, L3, L6, L7</p> <p>T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista. L2, L6, L7</p> <p>Psyykkisen toimintakyvyn tavoitteet:</p> <p>T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja. L1, L2, L3</p> <p>T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevydestä ja yhteisöllisyydestä. L1, L2</p>	<p>S2 Sosiaalinen toimintakyky</p> <ul style="list-style-type: none"> - pari ja ryhmätehtäviä - opitaan ottamaan toiset huomioon - opitaan ottamaan vastuuta omasta toiminnasta, yhteisistä asioista, säännöistä ja välineistä <p>S3 Psyykinen toimintakyky</p> <ul style="list-style-type: none"> - opitaan pitkäjänteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä tavoitteen saavuttamiseksi - vahvistetaan pätevyyden kokemuksia ja myönteistä - minäkäsitystä - annetaan oppilaille mahdollisuus vaikuttaa tuntien sisältöihin
--	---

Paikalliset painotukset

- Hyödynnetään lähiliikuntapaikkoja monipuolisesti. Tehdään yhteistyötä urheiluseurojen kanssa. Korostetaan liikkumista luonnossa.

Esimerkkejä ilmiöpohjaisen opetuksen teemoiksi

- Ihminen

14.4.13 Oppilaanohjaus

Työtavat

Vuosiluokilla 3–6 oppilaanohjaus toteutuu pääasiassa eri oppiaineiden opetuksen ja koulun muun toiminnan yhteydessä. Oppilaanohjaukseen voidaan myös varata oppitunteja opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Oppilaanohjauksesta vastaa luokanopettaja yhdessä muiden opettajien kanssa.

Arviointi

Oppilaille ei tehdä numeerista arviointia. Oppilaita ohjataan tunnistamaan ja arvostamaan sekä omia että toisten vahvuuksia, kykyjä ja taitoja. Heitä tuetaan ottamaan vastuuta elämästään, opiskelustaan, valinnoistaan sekä toiminnastaan ryhmän ja lähiyhteisönsä aktiivisena jäsenenä ja toimijana.

Keskeiset tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain

3.lk	<ul style="list-style-type: none"> • Tuetaan oppilaita tekemään ensimmäisiä koulutukseen liittyviä valintoja ja itseluottamusta oppijana • Omien opiskelutaitojen ja tapojen kehittäminen • Käydään läpi eettisiä kysymyksiä ja oppilaan omaa vastuuta 	<ul style="list-style-type: none"> • Opiskelu- ja itsearviointitaitojen kehittäminen • Mahdollinen tutustuminen lähiseudun työpaikkoihin, elinkeinoelämään ja ammatteihin <ul style="list-style-type: none"> ○ Esim. vierailut
4.lk	<ul style="list-style-type: none"> • Tuetaan oppilaita tekemään ensimmäisiä koulutukseen liittyviä valintoja ja itseluottamusta oppijana • Omien opiskelutaitojen ja tapojen kehittäminen • Käydään läpi eettisiä kysymyksiä ja oppilaan omaa vastuuta 	<ul style="list-style-type: none"> • Opiskelu- ja itsearviointitaitojen kehittäminen • Mahdollinen tutustuminen lähiseudun työpaikkoihin, elinkeinoelämään ja ammatteihin <ul style="list-style-type: none"> ○ Esim. vierailut
5.lk	<ul style="list-style-type: none"> • Tuetaan oppilaita tekemään ensimmäisiä koulutukseen liittyviä valintoja ja itseluottamusta oppijana • Omien opiskelutaitojen ja tapojen kehittäminen • Käydään läpi eettisiä kysymyksiä ja oppilaan omaa vastuuta 	<ul style="list-style-type: none"> • Opiskelu- ja itsearviointitaitojen kehittäminen • Mahdollinen tutustuminen lähiseudun työpaikkoihin, elinkeinoelämään ja ammatteihin <ul style="list-style-type: none"> ○ Esim. vierailut
6.lk	<ul style="list-style-type: none"> • Tuetaan oppilaita tekemään ensimmäisiä koulutukseen liittyviä valintoja ja itseluottamusta oppijana • Omien opiskelutaitojen ja tapojen kehittäminen • Käydään läpi eettisiä kysymyksiä ja oppilaan omaa vastuuta • Siirtymä kuudennelta seitsemännelle luokalle 	<ul style="list-style-type: none"> • Opiskelu- ja itsearviointitaitojen kehittäminen • Mahdollinen tutustuminen lähiseudun työpaikkoihin, elinkeinoelämään ja ammatteihin <ul style="list-style-type: none"> ○ Esim. vierailut • Tutustuminen yläkoulussa opiskeluun

VUOSILUOKAT 7-9

15 OPETUS VUOSILUOKILLA 7-9

15.1 Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe sekä vuosiluokkien 7–9 tehtävä

Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe

Siirtyminen kuudennelta seitsemännelle luokalle edellyttää koulun tai koulujen henkilöstön suunnitelmallista yhteistyötä, opetuksen kannalta tarpeellisen tiedon siirtämistä sekä oppimisympäristöjen, toimintatapojen ja ohjaavien asiakirjojen tuntemista. Kodin ja koulun välisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu siirtymävaiheessa. Siirtymä tarkoittaa oppilaille usein uuteen ryhmään sopeutumista, uusiin opettajiin ja ympäristöön tutustumista. Koulun tehtävä on huolehtia, että myös näillä vuosiluokilla työskentelytavat ja arviointikäytännöt ovat oppilaiden ikäkauteen ja edellytyksiin soveltuvia. Tärkeää on, että kotona ja koulussa huolehditaan myös oppilaiden mahdollisuudesta tuntea olonsa turvalliseksi samalla kun heitä rohkaistaan uusien asioiden kohtaamiseen. Monet tulevaisuuteen vaikuttavat valinnat tulevat ajankohtaisiksi. Oppilaiden kuunteleminen ja arvostaminen sekä heidän osallisuutensa omista asioista ja valinnoista päättämiseen on tärkeää.

Vuosiluokkien 7-9 erityisenä tehtävänä on ohjata ja tukea oppilaita näiden voimakkaiden kehitysvuosien aikana, huolehtia perusopetuksen oppimäärän opiskelun loppuunsaattamisesta ja kannustaa kaikkia oppilaita opintojen jatkamiseen. Erityistä huolta pidetään siitä, että jokainen oppilas saisi mahdollisimman hyvät edellytykset perusopetuksen jälkeisille opinnoille ja osaisi pohtia ratkaisujaan realistisesti ja tietoon perustuen. Oppilaiden väliset yksilölliset kehityserot, myös poikien ja tyttöjen usein erilainen kehitysrytmi, alkavat näkyä aiempaa selvemmin ja vaikuttavat koulutyöhön. Oppilaita ohjataan oman kehityksensä ymmärtämiseen ja rohkaistaan itsensä hyväksymiseen sekä vastuunottoon itsestä ja omista opinnoista, kavereista ja lähiympäristöstä. Oppilaita tuetaan yhteisöllisyyteen, joka ei hyväksy minkäänlaista kiusaamista, seksuaalista häirintää, rasismia eikä muuta syrjintää. Välittämällä, yksilöllisellä kohtaamisella sekä työskentelytapojen ja oppimisympäristöjen monimuotoisuudella vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Opintojen aikaisen arvioinnin ja palautteen antamisen käytännöt suunnitellaan ja toteutetaan siten, että ne ovat vuorovaikutteisia ja oppimista ohjaavia sekä kannustavat oppilaita työskentelemään tavoitteellisesti yksilöinä ja ryhmänä. Kodin ja koulun yhteistyö saa uusia muotoja ja sisältöjä. Se on edelleen kasvavan nuoren tärkeä tuki. Yhteisistä pelisäännöistä ja hyvistä käytöstavoista sopiminen oppilaiden ja huoltajien kanssa luo turvallisuutta ja edistää koulutyön onnistumista.

Vuosiluokkien 7-9 aikana oppilaat luovat perustaa aikuisidentiteetilleen, kartuttavat osaamistaan sekä suuntautuvat ja valmistautuvat perusopetuksen jälkeiseen elämään. Opetuksessa syvennetään, rikastetaan ja laajennetaan alemmilla vuosiluokilla opittua. Uusina yhteisinä oppiaineina alkavat kotitalous ja oppilaanohjaus. Fysiikan ja kemian, biologian ja maantiedon sekä terveystiedon opetus eriytyy ympäristöopista viideksi eri oppiaineeksi. Oppilaille tarjoutuu lisää valinnaisia aineita. Monialaiset oppimiskokonaisuudet ja valinnaiset aineet tarjoavat mahdollisuuksia oppilaiden kiinnostuksen kohteiden syventämiseen ja vapaa-ajalla opitun yhdistämiseen koulutyöhön. Ne luovat tilaisuuksia itsenäisyyden ja vastuullisuuden harjoitteluun esimerkiksi taiteellisissa produktioissa, tutkimushankkeissa tai yhteiskunnallisissa projekteissa.

Perusopetuksen päättäminen ja seuraavaan koulutusvaiheeseen siirtyminen

Perusopetuksen ja toisen asteen nivelvaiheessa oppilaat suuntautuvat jatko-opintoihin ja tekevät päätöksiä koulutus- ja uravalinnoistaan. Siirtymä edellyttää suunnitelmallista ja monialaista yhteistyötä sekä vuorovaikutusta oppilaiden ja huoltajien kanssa. Tavoitteena on antaa oppilaille mahdollisimman hyvät valmiudet edetä perusopetuksesta seuraavaan koulutusvaiheeseen sekä turvata opiskelun edellytykset ja hyvinvointi. Siirtyminen kohti uutta elämänvaihetta edellyttää nuorilta lisääntyvää elämäntähtäystä, itsenäisyyttä ja vastuullisuutta. Koulu tukee oppilaita tässä kehitysprosessissa, jolloin

oppilaanohjauksen ja oppilashuollon merkitys korostuu. Oppilaat tarvitsevat runsaasti tietoa erilaisista peruskoulun jälkeisistä mahdollisuuksista sekä monipuolista ohjausta niin opinto-ohjaajalta kuin eri oppiaineiden opettajiltakin. On tärkeä varata aikaa keskustella oppilaiden kanssa heidän suunnitelmistaan ja auttaa oppilaita ymmärtämään jatko-opintojen asettamia vaatimuksia sekä tekemään realistisia valintoja.

15.2 Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 7-9

Laaja-alaisen osaamisen yleistavoitteet on määritelty luvussa 3. Tässä kuvataan, mitkä tavoitenäkökulmat painottuvat vuosiluokilla 7-9.

Edellytykset laaja-alaisen osaamisen kehittymiselle vahvistuvat oppilaiden kasvun myötä. Toisaalta oppiaineiden välisen yhteistyön ja kouluarjen hallinnan haasteet lisääntyvät. Koulu voi parhaimmillaan tarjota yhteisön, jonka murrosiässä oleva nuori voi kokea itselleen merkitykselliseksi ja joka auttaa jäsentämään sekä omaa kehitystä että ympäröivää maailmaa. Erityisen tärkeitä on luoda mahdollisuuksia itsetuntoa vahvistaviin osaamisen ja onnistumisen kokemuksiin sekä ohjata jokaista oppilasta tunnistamaan oma erityislaatunsa ja omat vahvuutensa ja näkemään realistisesti myös kehittymistarpeensa.

Näinä vuosina jatketaan kestäväen elämäntavan ja hyvinvoinnin pohjan rakentamista ja pohditaan oppilaiden kanssa kestäväen kehityksen sosiaalisia, yhteiskunnallisia ja taloudellisia sekä kulttuurisia ja ekologisia edellytyksiä. Opetukseen tuodaan esimerkkejä, käytäntöjä ja teoreettista pohdintaa siitä, miten kestäväen kehityksen eri ulottuvuudet ovat yhteydessä toisiinsa, ja mitä kestävä elämäntapa käytännössä merkitsee.

Laaja-alaisen osaamisen kehittämistä tuetaan kaikissa oppiaineissa kullekin oppiaineelle luontevalla tavalla. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelu ja toteuttaminen yhdessä oppilaiden kanssa tähtää erityisesti laaja-alaisen osaamisen kehittämiseen ja syventämiseen.

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Koulutyössä vahvistetaan oppilaiden aktiivista roolia oppimisprosessissa ja luodaan edellytyksiä oppimista tukeville myönteisille kokemuksille ja tunteille. Oppilaita kannustetaan ottamaan vastuuta opiskeluun liittyvien tavoitteiden asettamisesta, työn suunnittelusta ja oman työskentelyprosessin ja etenemisen arvioinnista. Heitä ohjataan tunnistamaan omat oppimis- ja opiskelustrategiansa ja kehittämään niitä tietoisesti. Oppilaat tarvitsevat keinoja tarkkaavaisuutensa ja keskittyneisyytensä ylläpitämiseen sekä ohjausta teknologian ja muiden apuvälineiden hyödyntämiseen opiskelussaan.

Oppilaita kannustetaan luottamaan itseensä ja näkemyksiinsä, perustelemaan ajatuksiaan ja soveltamaan koulun ulkopuolella opittuja taitoja koulutyössä. On tärkeää oppia kuuntelemaan itseä ja toisia, näkemään asioita toisten silmin sekä löytämään vaihtoehtoja ja luovia ratkaisuja. Rohkaisua tarvitaan epäselvän ja ristiriitaisen tiedon kohtaamiseen ja käsittelyyn. Tiedon rakentumisen erilaisia tapoja tutkitaan yhdessä ja oppilaita rohkaistaan tuomaan esille omaa kokemustietoaan ja pohtimaan sen merkitystä ajattelulle. Oppilaille tulee olla mahdollisuus tehdä havaintoja ja harjaannuttaa havaintoherkyyttään, hakea monipuolisesti tietoa sekä tarkastella käsillä olevaa asiaa kriittisesti eri näkökulmista. Oppilaita rohkaistaan käyttämään kuvittelukykyään uuden oivaltamiseen ja luomiseen, yhdistelemään ennakkoluulottomasti erilaisia näkökulmia sekä rakentamaan uutta tietoa ja näkemystä. Oppilaiden omia ideoita tuetaan. Ajattelun taitoja kehitetään lisäksi luomalla monimuotoisia tilaisuuksia itsenäiseen ja yhteiseen ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn ja johtopäätösten tekemiseen sekä asioiden välisten vuorovaikutussuhteiden ja keskinäisten yhteyksien huomaamiseen ja siten systeemiin ajatteluun. Eettisen ajattelun kehittymistä tuetaan pohtien oikeaa ja väärää, hyvää elämää ja

hyveitä sekä eettisen toiminnan periaatteita. Taiteet syventävät eettistä ja esteettistä ajattelua herättämällä tunteita ja luomalla uusia oivalluksia.

Oppiainerajat ylittävä, kokeileva, tutkiva ja toiminnallinen työskentely oppilaita kiinnostavien ilmiöiden tarkastelemiseksi on tärkeää paitsi ajattelun taitojen myös oppimisen motivaation ja perusopetuksen jälkeisiin opintoihin liittyvien valintojen kannalta. Eri oppiaineiden tunneilla pohditaan opiskelun sekä omien ajattelu- ja työskentelytapojen merkitystä tulevaisuudelle. Oppilaita autetaan ottamaan selvää opintoihin ja työhön liittyvistä mahdollisuuksista ja uravalinnoista ja tekemään valintansa perustellusti omia taipumuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan arvostaen.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Koulutyössä tuetaan oppilaiden kulttuuri-identiteetin muodostumista ja kulttuurisesti kestäväää elämäntapaa, joka perustuu ihmisoikeuksien kunnioittamiselle. Oppilaita ohjataan näkemään kulttuurinen moninaisuus lähtökohtaisesti myönteisenä voimavarana. Samalla heitä ohjataan tunnistamaan, miten kulttuurit, uskonnot ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnassa ja arjessa sekä pohtimaan, millaisia asioita ei voida ihmisoikeuksien vastaisina hyväksyä. Koulutyössä edistetään suunnitelmallisesti kunnioitusta ja luottamusta muita ihmisryhmiä ja kansoja kohtaan. Tutustutaan keskeisiin ihmisoikeusso-pimuksiin ja niiden merkitykseen ja toteutumiseen maailmassa.

Oppilaita ohjataan lukemaan ympäristön kulttuurisia viestejä, tuntemaan ja arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä sekä tunnistamaan siihen liittyviä arvoja. Mediaympäristöä analysoidaan ja sen vaikutuksia opitaan arvioimaan. Kulttuuriperintöön tutustutaan monipuolisesti ja osallistutaan sen ylläpitoon ja uusintamiseen. Oppilaat saavat mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä ja oppivat huomaamaan niiden merkityksen yksilöiden ja yhteisöjen hyvinvoinnille. Toimimalla yhteistyössä muiden tahojen kanssa koulu tarjoaa oppilaille monenlaisia tilaisuuksia ilmaista kulttuurista osaamistaan ja vaikuttaa esimerkiksi taiteen keinoin.

Kouluyhteisössä ja sen ulkopuolella tapahtuvan vuorovaikutuksen sekä kansainväliseen yhteistyöhön liittyvien kokemusten kautta oppilaiden maailmankuva avartuu ja taito käydä dialogia kehittyy. Oppilaat harjoittelevat ilmaisemaan mielipiteensä rakentavasti ja toimimaan osaamistaan soveltaen monenlaisissa esiintymis-, yhteistyö- ja vuorovaikutustilanteissa. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja kasvatetaan kohtaamaan arvostavasti muita ihmisiä sekä noudattamaan hyviä tapoja. Oppilaita rohkaistaan ilmaisemaan itseään monipuolisesti. Heitä ohjataan myös arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehoaan ja käyttämään sitä tunteiden, näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen. Koulutyöhön sisällytetään runsaasti mahdollisuuksia luovaan toimintaan. Oppilaita kannustetaan edistämään toiminnallaan esteettisyyttä ja nauttimaan sen eri ilmenemismuodoista.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

Oppilaiden itsenäistymistä tuetaan yhteistyössä kotien kanssa. Oppilaita ohjataan ja kannustetaan ottamaan vastuuta itsestä, toisista ja arjen sujumisesta. Lisätään oppilaiden mahdollisuuksia osallistua koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun ja toteuttamiseen. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omaa ja yhteistä hyvinvointia edistäviä ja haittaavia tekijöitä ja harjaantumaan terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta edistäviin toimintatapoihin. Erityistä huomiota kiinnitetään unen ja levon, tasapainoisen päivärhythmin, liikkumisen ja monipuolisen ravinnon sekä päihteettömyyden merkitykseen ja hyvien tapojen tärkeyteen elämässä. Sosiaalisia taitoja harjoitellaan ja tuetaan tunnetaitojen kehittymistä. Käsitellään yhdessä ristiriitaisten tunteiden ja ajatusten kohtaamista ja hallintaa. Oppilaat saavat valmiuksia suojata yksityisyyttään ja henkilökohtaisia rajojaan. He oppivat ennakoimaan ja välttämään vaaratilanteita ja toimimaan onnettomuustilanteissa tarkoituksenmukaisesti. Oppilaita ohjataan

toimimaan kestävästi ja vastuullisesti myös liikenteen erilaisissa tilanteissa, erityisesti pyörällä ja mopolla liikuttaessa, sekä huolehtimaan turvavarusteiden käytöstä ja päihteettömyydestä liikenteessä.

Eri oppiaineiden opetuksessa ja muussa koulutyössä oppilaat oppivat ymmärtämään teknologian kehitystä, monimuotoisuutta ja merkitystä omassa elämässä, kouluyhteisössä ja yhteiskunnassa. Oppilaita opetetaan ymmärtämään myös teknologian toimintaperiaatteita ja kustannusten muodostumista sekä harjoittelemaan sen vastuullista käyttöä ja teknologisten ideoiden kehittämistä ja mallintamista. Oppilaiden kanssa pohditaan teknologiaan liittyviä eettisiä kysymyksiä ja tulevaisuuden mahdollisuuksia. Oppilaita ohjataan tarkastelemaan kulutustottumuksiaan kestävän tulevaisuuden näkökulmasta, tarkastelemaan mainosviestintää analyttisesti ja toimimaan kriittisinä ja vastuullisina kuluttajina. Heitä opastetaan vahvistamaan edellytyksiään oman talouden suunnitteluun ja taloudesta huolehtimiseen. Perusopetuksen aikana oppilaat harjaantuvat kestävän elämäntavan mukaisiin valintoihin ja toimintatapoihin elämän eri alueilla.

Monilukutaito (L4)

Oppilaita ohjataan monilukutaitoisuuden syventämiseen laajentamalla tekstien kirjoa kaikkien oppiaineiden opetuksessa. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tai ilmenevää tietoa. Harjoittelun painopiste on analyttisessä, kriittisessä ja kulttuurisessa lukutaidossa. Oppilaat harjaantuvat kaikkien aistialueiden ja tietämisen tapojen monipuoliseen hyödyntämiseen oppimisessa. Tiedon tuottamisen, tulkinnan ja välittämisen taitoja harjoitellaan eri oppiaineille ominaisilla tavoilla sekä oppiaineiden yhteistyönä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään monilukutaitoaan myös vaikuttamiseen ja osallistumiseen omassa elinympäristössä, mediassa ja yhteiskunnassa. Opetuksessa tarjotaan runsaasti tilaisuuksia näiden taitojen yhteistoiminnalliseen harjoitteluun.

Monilukutaidon kehittämisessä siirrytään aikaisempaa enemmän eri tilanteissa ja eri yhteyksissä käytettäviin teksteihin. Oppilaiden monilukutaitoa syvennetään tutustuttamalla heidät kertoviin, kuvaaviin, ohjaaviin, kantaa ottaviin ja pohtiviin tekstilajeihin. Opetuksessa vahvistetaan kulttuurista ja katsomuksellista lukutaitoa sekä ympäristölukutaitoa. Siinä tarkastellaan ja tulkitaan myös työelämään liittyviä tekstejä. Kuluttaja- ja talousosaamista kehitetään aihepiiriä monipuolisesti käsittelevien tekstien sekä niiden käyttöyhteyksiin tutustumalla. Numeraalista lukutaitoa hyödynnetään esimerkiksi arvioitaessa gallupien luotettavuutta tai ostotarjousten edullisuutta. Oppilaita ohjataan kehittämään kuvanlukutaitoa käyttämällä erilaisia kuvatulkinnan menetelmiä ja esittämisen tapoja. Medialukutaitoa syvennetään osallistumalla ja työskentelemällä eri medioiden parissa. Oppilaita kannustetaan ilmaisemaan näkemyksiään monipuolisten viestinnän ja vaikuttamisen keinojen avulla.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Tieto- ja viestintäteknologian käyttö on luonteva osa oppilaan omaa ja yhteisön oppimista. Oppilaat syventävät taitojaan ja hyödyntävät opiskelussaan koulun ulkopuolella opittua. Heille muodostuu käsitys siitä, miten tieto- ja viestintäteknologiaa voi hyödyntää eri oppiaineiden opiskelussa, myöhemmissä opinnoissa ja työelämässä sekä yhteiskunnallisessa toiminnassa ja vaikuttamisessa. Oppimistehävien yhteydessä tarkastellaan tv:n merkitystä yhteiskunnassa ja vaikutuksia kestäväan kehitykseen.

Käytännön taidot ja oma tuottaminen: Oppilaita kannustetaan oma-aloitteiseen tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen erilaisissa oppimistehtävissä sekä eri tehtäviin sopivien työtapojen ja välineiden valintaan. Heidän käsityksensä eri laitteiden, ohjelmistojen ja palvelujen käyttö- ja toimintalogiikasta syvenee. He harjaantuvat systematisoimaan, organisoimaan ja jakamaan tiedostoja sekä valmistamaan erilaisia digitaalisia tuotoksia itsenäisesti ja yhdessä. Ohjelmointia harjoitellaan osana eri oppiaineiden opintoja. Vastuullinen ja turvallinen toiminta: Oppilaita ohjataan turvalliseen ja eettisesti

kestävään tieto- ja viestintäteknologian käyttöön. He oppivat, miten suojaudutaan mahdollisilta tietoturvariskeiltä ja välttään tiedon häviämistä. Vastuulliseen toimintaan ohjataan pohtimalla, mitä esimerkiksi käsitteet tietosuoja ja tekijänoikeus tarkoittavat, ja mitä seurauksia vastuuttomasta ja lainvastaisesta toiminnasta voi olla. Oppilaita opastetaan terveellisten ja ergonomisten työtapojen omaksumiseen. Tiedonhallinta sekä tutkiva ja luova työskentely: Oppilaita ohjataan monipuoliseen tiedon hankintaan ja tuottamiseen sekä tietolähteiden monipuoliseen käyttöön tutkivan ja luovan työskentelyn pohjana. Samalla harjoitellaan lähdekriittisyyttä ja opitaan arvioimaan omaa ja muiden - myös erilaisien hakupalveluiden ja tietokantojen - tapaa toimia ja tuottaa tietoa. Vuorovaikutus ja verkostoituminen: Opetuksessa käytetään yhteisöllisiä palveluita ja koetaan yhteistyön ja vuorovaikutuksen merkitys oppimiselle, tutkivalle työskentelylle ja uuden luomiselle. Oppilaita opastetaan käyttämään erilaisia viestintäkanavia ja -tyylejä tarkoituksenmukaisesti. Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä myös kansainvälisessä vuorovaikutuksessa ja opitaan hahmottamaan sen merkitystä, mahdollisuuksia ja riskejä globaalissa maailmassa.

Työelämätaidot ja yrittäjäyys (L6)

Opetuksessa edistetään oppilaiden kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan sekä vahvistetaan siihen liittyvää tietopohjaa. Oppilaita opetetaan tuntemaan lähialueen elinkeinoelämän erityispiirteitä ja keskeisiä toimialoja. Huolehditaan siitä, että viimeistään tässä vaiheessa oppilaat saavat kokemuksia työelämästä ja yhteistyöstä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Tällöin harjoitellaan myös työelämässä tarvittavaa asianmukaista käyttäytymistä ja yhteistyötaitoja ja huomataan kielitaidon ja vuorovaikutustaitojen merkitys. Koulutyöhön sisältyy toimintamuotoja, joissa tarjoutuu tilaisuus oppia tuntemaan erilaisia ammatteja ja työaloja sekä yritystoimintaa. Tällaisia ovat mm. työelämään tutustumisjaksot, koulussa vierailevien henkilöiden kanssa käytävät keskustelut, vierailut yrityksissä ja erilaisissa organisaatioissa sekä harjoitusyritystoiminta ja vapaaehtoistyö.

Koulussa harjoitellaan projektityöskentelyä ja verkostoitumista omassa yhteisössä, lähialueella ja Suomessa sekä mahdollisuuksien mukaan myös kansainvälisesti. Toiminnallisissa opiskelutilanteissa opitaan suunnittelemaan työprosesseja, asettamaan hypoteeseja, kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja, tekemään johtopäätöksiä ja löytämään uusia ratkaisuja olosuhteiden muuttuessa. Samalla opitaan tarttumaan tehtäviin aloitteellisesti, ennakoimaan työskentelyn mahdollisia vaikeuksia, arvioimaan ja ottamaan hallittuja riskejä, kohtaamaan myös epäonnistumisia ja pettymyksiä sekä viemään työ sisukkaasti loppuun. Näin oppilaat saavat tilaisuuksia oppia oman kokemuksensa kautta työn, yrittäjämäisen toimintatavan sekä yrittäjyyden merkityksen yhteisössä ja yhteiskunnassa. Oppilaita opastetaan ottamaan selvää opintoihin ja työhön liittyvistä mahdollisuuksista ja uravalinnoista. Heitä rohkaistaan tunnistamaan ja kehittämään omia taipumuksiaan, vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan sekä tekemään opintoihin ja työhön liittyvät valintansa perustellusti ja omista lähtökohdistaan, perinteisten sukupuoliroolien ja muiden roolimallien vaikutukset tiedostaen.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Opetuksessa vahvistetaan ja syvennetään oppilaiden kiinnostusta yhteisiä ja yhteiskunnallisia asioita kohtaan ja harjoitellaan toimintaa demokraattisen yhteiskunnan jäsenenä. Omassa luokkayhteisössä ja eri opiskeluryhmissä, oppilaskunnassa sekä kouluyhteisössä tapahtuva monimuotoinen osallistuminen ja siitä saatavat kuulluksi ja arvostetuksi tulemisen kokemukset auttavat näkemään vaikuttamisen mahdollisuuksia ja oppimaan vaikuttamisen tapoja. Oppilaat saavat tietoja ja kokemuksia yhteiskuntaa rakentavan osallistumisen keinoista ja muodoista kuten tukioppilastoiminnasta, ympäristötoiminnasta ja vapaaehtoistyöstä tai median, taide-elämän, julkisen sektorin, kansalaisjärjestöjen ja poliittisten puolueiden kautta vaikuttamisesta. Kokemukset tukevat oppilaiden itsetuntoa, oma-aloitteisuutta ja rohkaistumista vastuulliseen toimintaan. Osallistumalla oppilaat voivat harjaantua ilmaisemaan näkemysensä rakentavasti, etsimään ratkaisuja yhteistyössä toisten kanssa sekä pohtimaan erilaisten

toimintatapojen oikeutusta eri näkökulmista. Toiminnassa opitaan neuvottelemista, sovittelemista ja ristiriitojen ratkaisemista. Ympäristön ja toisten ihmisten hyväksi tehdyt konkreettiset teot ja yhteistyöprojektit laajentavat vastuun piiriä.

Oppilaita ohjataan ymmärtämään omien valintojen ja tekojen merkitys itselle sekä lähiyhteisölle, yhteiskunnalle ja luonnolle. Yhdessä pohditaan menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välisiä yhteyksiä ja erilaisia tulevaisuusvaihtoehtoja. Oppilaat saavat valmiuksia sekä omien että yhteisön ja yhteiskunnan toimintatapojen ja -rakenteiden arviointiin ja muuttamiseen kestävästä hyvinvointia edistäviksi. Perusopetuksen aikana muodostuu näkemys siitä, miksi opiskelu ja osallistuminen ovat tärkeitä, mitä kestävä elämäntapa merkitsee ja miten koulussa hankittua osaamista voi käyttää kestävä tulevaisuuden rakentamisessa.

Toiminta nivelvaiheissa on tarkemmin kuvattu kohdassa oppimisen tuki, luku 7.

15.3 Paikallisesti päätettävät asiat

Vuosiluokkien nivelvaiheet kuvataan tarkemmin luvussa 7 oppimisen tuki. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet, erityispiirteet ja tehtävät, painotukset ja näiden toteutumisen seuranta ja arviointi, oppimisympäristön kuvaus sekä muut perusteissa mainitut kokonaisuudet kuvataan kunkin oppiaineen yhteydessä vuosiluokilla 7-9. Kuvauksessa huomioidaan kunkin oppiaineen erityispiirteet.

15.4 Oppiaineet vuosiluokilla 7-9

Kunkin oppiaineen keskeisten tavoitteiden kuvauksen yhteydessä ilmoitettuihin laaja-alaisen osaamisen tavoitteisiin viitataan lyhenteillä L1 – L7.

Päätösarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosana 8) kunkin aineen oppimäärän päättyessä on kirjattu perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin 2014.

15.4.1 Äidinkieli ja kirjallisuus

Suomen kieli ja kirjallisuus

Työtavat

- yksilöllinen oppiminen
- ilmiöoppiminen
- prosessi- ja projektityöskentely
- oppiaineen sisältöalueita integroiva työskentely
- draamatyöskentely
- tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen
- oppiainerajat ylittävä työskentely
- yksin ja yhdessä työskentely

Arviointi

- sekä prosessin että projektin arvioiminen
- itsearviointi
- vertaisarviointi
- jatkuva arviointi
- perustuu tavoitteiden saavuttamiseen

Erityispiirteet

- tieto-, taito- ja kulttuuriaine
- pohja muulle oppimiselle
- hyvät yhteistyömahdollisuudet muiden aineiden kanssa
- tavoitteet kertaantuvat luokka-asteilla

Keskeiset tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain

<p>7.lk</p>	<p>T1 -Totuttaa oppilas erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin ja kartuttaa vuorovaikutustaitoja -Kehittää ryhmäviestintätaitoja, kuten rohkeutta, varmuutta ja tilannetaajua -Tavoitteellinen toiminta vuorovaikutustilanteissa (L1, L2, L3, L6, L7)</p> <p>T2 -Innostaa oppilasta monenlaisten tekstien pariin -Ohjata käyttämään erilaisia tietolähteitä ja arvioimaan lähteiden luotettavuutta - Ohjata hyödyntämään luetun käsittelyä ja ymmärtämistä tukevia käsitteitä -Ohjata arvioimaan oman lukemisen kehittämistarpeita (L1, L2, L4)</p> <p>T3 -Kehittää tekstilajitietoisuutta -Tutustuttaa tekstintekoprosessiin (L1, L2, L4, L5, L6)</p> <p>T4 -Kehittää kielitietoisuutta -Innostaa tutustumaan monipuolisesti kirjallisuuteen (L1, L2, L4)</p>	<p>S1 -Harjoitellaan erilaisia puhetilanteita, myös valmistettujen puheenvuorojen pitämistä ja havainnollistamista.</p> <p>S2 -Luetaan ja tutkitaan erilaisia tekstejä: kaunokirjallisuuden ohella luetaan tietokirjallisuutta, sarjakuvia ja median tekstejä. -Esitellään lukemisen tapoja ja harjoitellaan erilaisten tekstien avaamista.</p> <p>S3 -Tehdään tekstejä erilaisiin tarkoituksiin. -Kirjoitetaan esimerkiksi kuvauksia ja kertomuksia ja vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamista. -Opetellaan kirjoitusprosessin vaiheet.</p> <p>S4 -Kerrataan sanaluokkia, syvennetään nominien ja verbien taivutusmuotojen hallintaa ja vahvistetaan yleiskielen hallintaa. -Tutkitaan kirjallisuuden päälajeja. -Luetaan kokonaisteoksia, esimerkiksi nuortenkirjoja. -Hyödynnetään mm. kirjastokäyntejä, kirjavinkkauksia ja kirjailijavierailuja.</p>
<p>8.lk</p>	<p>T1 -Monipuolistaa oppilaan ryhmäviestintätaitoja -Ohjata tiedostamaan mahdollisuus säädellä omia kielellisiä ja muita ilmaisullisia valintojaan sekä lisätä tietoisuutta puheella vaikuttamisen keinoista -Rohkaista tuomaan esille omia näkemyksiään ja vahvistaa taitoa perustella ne -Monipuolistaa itseilmaisutaitoja erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin (L1, L2, L3, L7)</p> <p>T2 -Monipuolistaa oppilaan tekstimaailmaa ja kehittää monilukutaitoa -Harjaannuttaa tunnistamaan tekstilajeja ja tuntemaan niiden keskeisiä piirteitä, tavoitteita ja tarkoituseriä -Kehittää erittelevää, tulkitsevaa ja kriittistä lukutaitoa (L1, L2, L4, L5)</p>	<p>S1 -Tehdään erilaisia vuorovaikutus- ja draama-harjoituksia. -Tuotetaan spontaaneja ja valmisteltuja puheenvuoroja. -Harjoitellaan puheella vaikuttamista. -Arvioidaan omia ja muiden viestintätaitoja.</p> <p>S2 -Eritellään ja tulkitaan fiktiivisiä tekstejä. -Tutkitaan median tekstilajeista erityisesti vaikuttavia tekstejä. -Opetellaan kriittistä lukutaitoa.</p> <p>S3 -Harjoitellaan oman asiategstin suunnittelua ja rakentamista. -Kirjoitetaan erilaisia mediatekstejä. -Harjoitellaan kirjoittamaan mielipidetekstejä ja perustelemaan omat väitteet. -Opetellaan palautteen antamista ja saamista.</p>

	<p>T3 -Rohkaista ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä -Auttaa tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana -Kannustaa kehittämään kykyä arvioida itseään tekstin tuottajana sekä harjaannuttaa antamaan, saamaan ja hyödyntämään palautetta (L2, L4, L5, L6, L7)</p> <p>T4 -Syventää kielen rakenteiden käsitystä ja tutustuttaa kielen vaikutuskeinoihin -Ohjata havainnoimaan kielen ilmiöitä ja käyttämään kieltä tarkoituksenmukaisesti tilanteen mukaan -Innostaa kirjojen ja lukemisen pariin sekä auttaa löytämään kiinnostavia kirjoja -Tutustuttaa kirjallisuuteen maailman kuvajana ja maailmankuvan avartajana (L1, L2, L3, L4, L5)</p>	<p>S4 -Opiskellaan lauseenjäsennystä ja verbin muotoja sekä yleiskielen piirteitä. -Opetellaan tyylipiirteiden ja sävyjen tunnistamista. -Tutustutaan kertomakirjallisuuden genreihin ja kirjallisuuteen vaikuttajana. -Luetaan myös kokonaisteoksia, yhteisiä ja omavalintaisia.</p>
9.lk	<p>T1 -Kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa (viestinnän havainnoiminen, omien vahvuuksien ja kehittämisalueiden tunnistaminen erilaisissa viestintäympäristöissä) -Vahvistaa taitoa toimia erilaisissa, myös koulun ulkopuolisissa, vuorovaikutustilanteissa (L1, L2, L6, L7)</p> <p>T2 -Kannustaa luku- kuuntelu- ja katselukokemusten ja niiden jakamisen monipuolistamiseen -Kannustaa kehittämään taitoa arvioida erilaisista lähteistä hankittua tietoa ja käyttää sitä tarkoituksenmukaisella tavalla (L1, L2, L4, L5, L6)</p> <p>T3 -Vahvistaa tekstin tuottamisen prosessin hallintaa ja sujuvoittaa kirjoittamista -Vahvistaa kirjoitetun kielen konventioiden hallintaa -Harjaannuttaa tiedon käyttämisen taitoja ja monipuolistaa lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa -Opastaa toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen (L2, L4, L5, L7)</p> <p>T4 -Syventää suhdetta kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin. (L2, L4, L6, L7)</p>	<p>S1 -Harjoitellaan puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa. -Tutustutaan teatteri- ja elokuvailmaisun keinoihin. -Harjoitellaan myös koulun ulkopuolisia vuorovaikutustilanteita, esimerkiksi puheen pitämistä.</p> <p>S2 -Syvennetään kaunokirjallisten tekstien tulkintaa analyysikäsitteistön avulla. -Käytetään, selostetaan ja kommentoidaan erilaisia lähteitä omassa tuotoksissa.</p> <p>S3 -Tuotetaan monenlaisia tekstejä eri muodoissaan. -Kirjoitetaan analyyseja, pohtivia tekstejä ja työelämän tekstilajeja. -Tuotetaan jokin laajempi teksti, esimerkiksi artikkeli, portfolio tai tutkielma, monimediaisia viestintäympäristöjä hyväksikäyttäen.</p> <p>S4 -Tutustutaan suomen kielen vaihteluun, vaiheisiin ja tyyppillisiin piirteisiin. -Perehdytään suomalaisen kirjallisuuden ja kulttuurin vaiheisiin. -Luetaan ja käsitellään kaunokirjallisuutta monipuolisesti.</p>

Paikalliset painotukset

Esimerkkejä ilmiöpohjaisen opetuksen teemoiksi

- Nuoruus, vaikuttaminen, tulevaisuus

15.4.2 Toinen kotimainen kieli

Ruotsin kieli

Työtavat

Vaihtelevat opetusmenetelmät opettajajohtoisesta työskentelystä pari- ja pienryhmätyöskentelyyn, draamaa, pelejä ja leikkejä. Hyödynnetään erilaisia oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä.

Arviointi

Oppilasta arvioidaan kannustavasti ja monipuolisesti yksilölliset vahvuudet huomioiden. Arvioinnin keinoina käytetään itsearviointia, vertaisarviointia ja erilaisia testejä.

9.lk:

- Oppilaan arvioinnissa käytetään valtakunnallisia arviointikriteerejä 9.luokalle.
- Oppilas osaa kertoa, mitä kieliä Pohjoismaissa puhutaan ja kuvailla Pohjoismaita yhdistäviä asioita.
- Oppilas tunnistaa yhdenmukaisuuksia ruotsin kielen ja muiden kielten välillä sekä keskeisiä kielioppikäsitteitä.
- Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.
- Oppilas selviytyy tavallisista suullisista ja kirjallisista viestintätilanteista mutta tarvitsee vielä apukeinoja ja osaa pyytää selvennystä.

Keskeiset tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain

7.lk	<p>Tavoitteet 7.-9.lk:</p> <p>Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen</p> <ul style="list-style-type: none"> - ohjata oppilasta tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön ja Pohjoismaita yhdistäviin arvoihin - ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena <p>Kielenopiskelutaidot</p> <ul style="list-style-type: none"> - rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäistä ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen - kannustaa oppilasta huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä omassa elämässään ja ohjata oppilasta käyttämään ruotsia rohkeasti erilaisissa tilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella 	<p>ystävyyden, rakkauden, tien neuvominen, ostokset, sää, Pohjoismaita</p> <p>(2 vkt) Auttaa oppilasta syventämään jo opittuja asioita. Opastaa oppilasta tutustumaan aihepiirien keskeiseen sanastoon. Tukea oppilasta omaksumaan imperfekti, imperatiivi, det finns -rakenne, pronomineja, perfekt, pluskvamperfekt, adjektiivien vertailu ja järjestysluvat</p>
------	--	--

	<p>Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa</p> <ul style="list-style-type: none"> - järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta - tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä - auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tunteestaan <p>Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä</p> <ul style="list-style-type: none"> - rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä <p>L1, L2, L5</p>	
8.lk	Kts edellä	<p>Pohjoismaita, elokuvat, some</p> <p>(1 vkt) Auttaa oppilasta syventämään jo opittuja asioita ja aihepiirien keskeistä sanastoa. Ohjata oppilasta ymmärtämään adverbit, sivulauseen sanajärjestys ja pronomineja.</p>
9.lk	Kts edellä	<p>tulevaisuus, Pohjoismaita</p> <p>(1 vkt) Auttaa oppilasta kertaamaan jo opittuja asioita. Opastaa oppilasta tutustumaan aihepiirien keskeiseen sanastoon ja omaksumaan konditionaali, futuuri ja passiivi.</p>

Paikalliset painotukset:

kansainvälisyys, ruotsalainen identiteetti

15.4.3 Vieraat kielet

Englanti A1 –oppimäärä (opiskelu alkanut 2. vuosiluokalla)

Työtavat

- ilmiöpohjaisia oppimiskokonaisuuksia
- opettajajohtoisesti, pareittain, ryhmissä
- kuunnellen, lukien, kirjoittaen, puhuen, leikkien, pelaten, draamaa käyttäen, musiikin avulla
- käsin kirjoittaen ja tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen
- projektityöskentely
- kansainvälisen yhteydenpidon avulla

Arviointi

- käytetään valtakunnallisia päättöarviointikriteerejä (9. lk)
- arviointi on jatkuvaa, monipuolista (esim. itsearviointia, vertaisarviointia ja opettajan antamaa arviointia), kannustavaa ja kattaa kaikki kielitaidon osa-alueet.
- Erityispiirteet
- kansainvälisyys, omasta kotipaikkakunnasta ja asuinympäristöstä kertominen

Keskeiset tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain

7. lk	<p>Tavoitteet: Auttaa oppilasta ymmärtämään englannin asemaa ja variantteja ja toimimaan englanninkielisessä kulttuuriympäristössä, ohjata oppilasta löytämään kiinnostavia sisältöjä ja toimintaympäristöjä, tukea oppilasta ymmärtämään kielen säännönmukaisuuksia ja vertailemaan kieliä ja hyväksikäyttämään kielioppikäsitteitä, ohjata oppilasta tavoitteelliseen ja elinikäiseen oppimiseen, kannustaa oppilasta keskustelemaan ja esittämään mielipiteitään, aloitteellisuuteen ja kompensatiokeinojen käyttöön viestinnässä, auttaa oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä, ohjata oppilasta tulkitsemaan ja tuottamaan monipuolisesti erilaisia tekstejä ja ohjata hyvään ääntämiseen L1, L2, L5</p>	<p>perhe, koti, koulu, harrastukset, englanninkielisiä maita</p> <p>Sisällöt: Auttaa oppilasta kertaamaan jo opittuja asioita ja omaksumaan perfektin ja pluskvamperfektin muodot sekä aihepiirien keskeisiä sanastoja</p>
8. lk	<p>Tavoitteet: Auttaa oppilasta ymmärtämään englannin asemaa ja variantteja ja toimimaan englanninkielisessä kulttuuriympäristössä, ohjata oppilasta löytämään kiinnostavia sisältöjä ja toimintaympäristöjä, tukea oppilasta ymmärtämään kielen säännönmukaisuuksia ja vertailemaan kieliä ja hyväksikäyttämään kielioppikäsitteitä, ohjata oppilasta tavoitteelliseen ja elinikäiseen oppimiseen, kannustaa oppilasta keskustelemaan ja esittämään mielipiteitään, aloitteellisuuteen ja kompensatiokeinojen käyttöön viestinnässä, auttaa oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä, ohjata oppilasta tulkitsemaan ja tuottamaan monipuolisesti erilaisia tekstejä ja ohjata hyvään ääntämiseen. L1, L2, L5</p>	<p>nuorten elämä, englanninkielisiä maita, kielen asema ja historia</p> <p>Sisällöt: Auttaa oppilasta kertaamaan jo opittua ja opettelemaan seuraavat kielioppiasiat: futuuri, konditionaali, apuverbejä, adverbteja, sanajärjestys, pronomeineja. Ohjata oppilasta omaksumaan aihepiirien keskeistä sanastoa</p>
9. lk	<p>Tavoitteet: Auttaa oppilasta ymmärtämään englannin asemaa ja variantteja ja toimimaan englanninkielisessä kulttuuriympäristössä, ohjata oppilasta löytämään kiinnostavia sisältöjä ja toimintaympäristöjä, tukea oppilasta ymmärtämään kielen säännönmukaisuuksia ja vertailemaan kieliä ja hyväksikäyttämään kielioppikäsitteitä, ohjata oppilasta tavoitteelliseen ja elinikäiseen oppimiseen, kannustaa oppilasta keskustelemaan ja esittämään mielipiteitään, aloitteellisuuteen ja kompensatiokeinojen käyttöön viestinnässä, auttaa oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä, ohjata oppilasta tulkitsemaan ja tuottamaan monipuolisesti erilaisia tekstejä ja ohjata hyvään ääntämiseen. L1, L2, L5, L7</p>	<p>ympäristö, media, tulevaisuus, englanninkielisiä maita</p> <p>Sisällöt: Ohjata oppilasta kertaamaan aiemmin opittua. Auttaa oppilasta oppimaan seuraavat kielioppiasiat: passiivi, epäsuora esitys, infinitiivi ja 2. konditionaali. Ohjata oppilasta omaksumaan aihepiirien keskeistä sanastoa.</p>

Paikalliset painotukset

- kansainvälisyys, omasta kotipaikkakunnasta ja asuinympäristöstä kertominen

Venäjä A2 (valinnainen, alkanut 4. lk)

Työtavat

Oppilas työskentelee tavoitteellisesti erilaisissa ryhmissä ja itsenäisesti. Vahvistetaan oppilaan taitoa toimia vuorovaikutustilanteissa. Työtapoina hyödynnetään esimerkiksi luovaa ilmaisua, keskustelua, näytelmiä, pelejä, musiikkia. Oppilas tutustuu erilaisiin tekstityyppeihin ja viestintätilanteisiin. Oppitunneilla käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa oppilaan taitotaso huomioiden. Voidaan tehdä muiden muassa diaesityksiä, portfolioita, blogeja, nettitehtäviä, valokuvia tai animaatioita.

Arviointi

Oppilasta arvioidaan kannustavasti ja monipuolisesti yksilölliset vahvuudet huomioiden sekä suullisesti että kirjallisesti. Arvioinnin keinoina käytetään itsearviointia, vertaisarviointia ja erilaisia testejä. Arvioinnin välineinä voidaan käyttää esim. video- tai äänitallenteita ja kirjallisia tuotoksia.

Erityispiirteet

Sanapainot ja äänne-erot suomen kieleen verrattuna on huomioitava. Ääntäminen eroaa kirjoitetusta kielestä ja intonaation käyttö vaikuttaa puheen ymmärtämiseen. Kohteliaisuussäännöt, kuten virallinen puhuttelu, on huomioitava opetuksessa.

Keskeiset tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain

7.lk	Edistää oppilaan taitoa pohtia venäjän kieleen liittyviä arvoja ja ilmiöitä sekä kehittää kulttuurien välistä toimintakykyä. Kannustaa löytämään kiinnostavia venäjänkielisiä toimintaympäristöjä. Ohjata oppilasta havaitsemaan venäjän kielen ja muiden kielten eroja ja yhtäläisyyksiä. Rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieltä, itse- ja vertaisarviointia sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen. L1-L6	Harjoitellaan käsitteitä (sijamuotoja), sanojen ryhmitelyä (huoneita, kuukaudet), lukusanoja.
8.lk	Tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisiä kielennäköitä. Rohkaista oppilasta harjoittelemaan jatkuvasti viestintätilanteita omasta aloitteestaan. Ohjata oppilasta syventämään taitojaan käyttäen venäjän kielen viestinnän keinoja, fraaseja, kiertoilmauksia, mielipiteen ja asenteiden ilmaisussa sopivia rakenteita. L1-L6	Opetellaan sanastoa ja rakenteita (pronomineja, ääntämisen erityispiirteitä, verbejä, adjektiiveja, sijamuotojen kertausta) monenlaisista teksteistä
9.lk	Tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, joista hankitaan tietoa ja ohjata käyttämään päättelykykyä sekä keskeisen sisällön ymmärtämistä. Tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta eri aihepiireistä sekä kiinnittää huomiota rakenteisiin ja ääntämiseen. L1-L6	Harjoitellaan liikeverbejä, sijamuotoja, futuuria, ad- verbeja

Paikalliset painotukset

- Pyhtään seudulla asuu paljon venäläisiä. Paikallisena painotuksena on ohjata oppilasta havainnoimaan kyrillistä tekstiä ja venäjänkielistä puhetta lähiympäristössä. Voidaan tutustua venäjää äidinkielenään puhuviin. Rohkaistaan venäjän kielen käyttöön.

Esimerkkejä ilmiöpohjaisen opetuksen teemoiksi

- Matkailu, Kansainvälisyys, Ihmissuhteet, Taide, Kulttuuri

15.4.4 Matematiikka

Työtavat

- Vaihtelevien työtapojen käyttö, konkretia tärkeää.
- Ajattelua tukevien piirrosten ja välineiden käyttö.
- Ongelmien matematisointi ja ratkaisu yksin ja yhdessä toisten kanssa.

- Oppimispelien käyttö.
- Lisäksi Tietokone- tai mobiiliohjelmien käyttö.

Arviointi

- Arvioinnin kohteena matemaattiset tiedot ja taidot sekä niiden soveltaminen.
- Monipuolinen arviointi ja arviointimenetelmien käyttö.
- Säännöllinen palaute oppimisen edistymisestä suhteessa asetettuihin matematiikan tavoitteisiin.
- Oppilaan aktiivinen rooli arvioinnissa.

Erityispiirteet

- Opetuksen lähtökohtana oppilaita kiinnostavat aiheet, ilmiöt ja niihin liittyvät ongelmat.

Keskeiset tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain

<p>7.lk</p>	<p>Laaja-alaiset: L1, L3, L4, L5, L6</p> <p>Yksityiskohtaiset matematiikan opetuksen tavoitteet määritellään taulukossa perusteosiossa. Sisältöjä opiskellaan tavoitteiden asettamien periaatteiden mukaisesti.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opettaja vahvistaa motivaatiota matematiikan opiskelua kohtaan ja tukee myönteistä minäkuvaavaa ja itseluottamusta sekä kannustaa ottamaan vastuuta omasta opiskelustaan. • Vahvistetaan ja kehitetään päättely- ja päässä-laskutaitoja sekä peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla. • Opetuksen tehtävänä on auttaa oppilasta vahvistamaan omien ratkaisujensa arviointia. • Pyritään saavuttamaan hyvät matemaattiset valmiudet luokka-asteen keskeisillä sisältöalueilla. 	<p>Ajattelun taidot ja menetelmät:</p> <ul style="list-style-type: none"> - matemaattisen tekstin tuottaminen ja tulkitseminen - ohjelmointi; hyvien ohjelmointikäytänteiden oppeteleminen <p>Luvut ja laskutoimitukset:</p> <ul style="list-style-type: none"> - peruslaskutoimitukset positiivisilla ja negatiivisilla kokonaisluvuilla, desimaaliluvuilla ja murtoluvuilla - itseisarvon, vastaluvun, käänteisluvun käsitteet - potenssikäsité <p>Algebra:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kirjainlausekkeiden muodostaminen ja arvojen laskeminen - yhtälön peruskäsitteet <p>Geometria ja mittaaminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - symmetria - koordinaatiston käyttö - kulman käsite ja siihen liittyvät nimitykset - kulmien mittaaminen ja niihin liittyvät laskutoimitukset - Thaleen lause - yhtenevyyden käsite, monikulmioiden piirtäminen - janan keskinormaali ja kulman puolittaja, niihin liittyvät piirtämistehtävät geometrisesti - yhdenmuotoisuuden käsite - piteuden ja pinta-alan yksiköt ja niiden muutokset - monikulmioiden piirit ja pinta-alat
<p>8.lk</p>	<p>Laaja-alaiset: L1, L3, L4, L5</p> <p>Yksityiskohtaiset matematiikan opetuksen tavoitteet määritellään taulukossa perusteosiossa. Sisältöjä opiskellaan tavoitteiden asettamien periaatteiden mukaisesti.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opettaja vahvistaa motivaatiota matematiikan opiskelua kohtaan ja tukee myönteistä minäkuvaavaa ja itseluottamusta sekä kannustaa ottamaan vastuuta omasta opiskelustaan. 	<p>Ajattelun taidot:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sovelletaan valmiita tietokoneohjelmia <p>Luvut ja laskutoimitukset:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kymmenen potenssin lukujen merkitseminen - reaalityluvut <p>Algebra:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> Vahvistetaan ja kehitetään päättely- ja päässä-laskutaitoja sekä peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla. Opetus tukee geometrian käsitteiden ymmärtämistä ja syventää tietoa suorakulmaisen kolmion ja ympyrän ominaisuuksista. Pyritään saavuttamaan hyvät matemaattiset valmiudet luokka-asteen keskeisillä sisältöalueilla. 	<ul style="list-style-type: none"> kirjainlausekkeiden muodostaminen ja sieventäminen polynomien summa ja erotus polynomin kertominen monomilla ongelmanratkaisua yhtälöiden avulla epäyhtälöt potenssin ja neliöjuuren käsitteet potenssilausekkeiden sieventäminen <p>Funktiot:</p> <ul style="list-style-type: none"> suoraan ja kääntäen verrannollisuus <p>Geometria:</p> <ul style="list-style-type: none"> Pythagoraan lause ympyrän pinta-ala ja kehän pituus sekä sektorin pinta-ala ja kaaren pituus kappaleiden ominaisuuksien tulkinta ja säännönmukaisuuksien löytäminen yhdenmuotoisuuden ja mittakaavan käsitteet suorakulmaisen särmiön tilavuuden laskeminen tilavuusyksiköiden muutokset
9.Ik	<p>Laaja-alaiset: L1, L3, L4, L5, L6</p> <p>Yksityiskohtaiset matematiikan opetuksen tavoitteet määritellään taulukossa perusteosiossa. Sisältöjä opiskellaan tavoitteiden asettamien periaatteiden mukaisesti.</p> <ul style="list-style-type: none"> Opettaja vahvistaa motivaatiota matematiikan opiskelua kohtaan ja tukee myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta sekä kannustaa ottamaan vastuuta omasta opiskelustaan. Vahvistetaan ja kehitetään päättely- ja päässä-laskutaitoja sekä peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla. Pyritään saavuttamaan hyvät matemaattiset valmiudet luokka-asteen keskeisillä sisältöalueilla. 	<p>Ajattelun taidot:</p> <ul style="list-style-type: none"> Itse tehtyjen ohjelmien soveltaminen. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. <p>Luvut ja laskutoimitukset:</p> <ul style="list-style-type: none"> prosenttiyksikön käsite, prosenttiluvun ja prosenttiarvon laskeminen käytännön sovellukset: hintojen alennukset ja korotukset, korko muutos- ja vertailuprosentit <p>Algebra:</p> <ul style="list-style-type: none"> yhtälöparien ratkaisu sekä laskemalla että piirtämällä ongelmien ratkaisu yhtälön ja yhtälöparin avulla <p>Funktiot:</p> <ul style="list-style-type: none"> funktion käsite ja funktioiden kuvaajien piirtäminen suorat, paraabelit ja niiden ominaisuudet funktioiden arvojen laskeminen geometrian taidot käytännön tehtävissä <p>Geometria:</p> <ul style="list-style-type: none"> trigonometriset funktiot, sini, kosini ja tangentti suorakulmaisen kolmion sivujen ja kulmien laskemisessa lieriön, kartion ja pallon tilavuus sekä pinta-ala <p>Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys:</p> <ul style="list-style-type: none"> todennäköisyyden käsite ja yksinkertaisten todennäköisyyksien laskeminen tilastomatematiikan perusteet, diagrammien tulkinta ja tilastollisten tunnuslukujen määrittäminen

Paikalliset painotukset

Esimerkkejä ilmiöpohjaisen opetuksen teemoiksi

- 7. lk Valo, sisältöinä geokolmion käyttö, kulmien laskemiset, taittuminen, heijastuminen
- 8. lk Sähkökemialla, sisältöinä sarjaankytkentä, jännitelaskut, sähkökemiallinen jännitesarja
- 9. lk Säteily, sisältöinä puoliintumisaika, säteilyturvallisuus, energia, fotosynteesi

15.4.5 Biologia

Työtavat

Tavoitteet saavutetaan käyttämällä monipuolisia työtapoja:

- tutkimusretket ja kenttätyö
- eliökokoelma (kasvio)
- biologisten tutkimusvälineiden käyttö
- mikroskopointi
- laborointi
- kasvinkasvatus
- ainerajat ylittävän tutkimuksen toteuttaminen
- tv-apuvälineiden käyttö
- tiedonhankinta ja tulkinta
- demonstraatiot
- yksilö- ja ryhmätyöskentely
- opettajajohtoinen opetus

Arviointi

Oppilaan arvioinnissa huomioidaan seuraavia asioita:

- kirjalliset ja mahdollisesti suulliset kokeet
- lajintunnistukset
- erilaiset tuotokset, kuten tutkimukset/tutkielmat
- työskentelytaidot
- tuntiaktiivisuus
- maasto- ja kokeelliset työt

Erityispiirteet

- Maasto- ja laboratoriotyöskentelyn turvallisuus, oppilaiden tuen tarpeen huomioiminen ja tukeminen. Lisäksi opetuksessa huomioidaan elämyksellinen ja kokemuksellinen oppiminen sekä luontosuhteen vahvistaminen.

Keskeiset tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain

7.lk	Tavoitteet: - ymmärtää luonnon monimuotoisuuden merkityksen, myös ihmisen kannalta L1, L4, L5, L7 - kartuttaa lajien tuntemusta L4, L5 - luonnon lainalaisuuksien ymmärtämistä sekä ihmisen vaikutusta niihin L1, L4, L5, L7 - biologisen tiedonhankinnan toimintatapoihin tutustuminen L1, L5, L6, L7	Sisällöt: - vesiekosysteemit - eliökunnan luokittelu - paikallisena painotuksena Itämeri - eliökokoelma (kasvio)
-------------	---	---

	<ul style="list-style-type: none"> - kestävän kehityksen ymmärrys ja arvostus L2, L3, L5, L7 - lähiluonnon vaaliminen sekä eettisten päätösten tekeminen omassa elämässä L2, L3, L4, L5, L7 - luontosuhteen vahvistaminen L7 	
8.Ik	<p>Tavoitteet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ymmärtää luonnon monimuotoisuuden merkityksen, myös ihmisen kannalta L1, L4, L5, L7 - kartuttaa lajien tuntemusta L4, L5 - luonnon lainalaisuuksien ymmärtämistä ja ihmisen vaikutusta niihin L1, L4, L5, L7 - biologisen tiedonhankinnan toimintatapoihin tutustuminen L1, L5, L6, L7 - kestävän kehityksen ymmärrys ja arvostus L2, L3, L5, L7 - lähiluonnon vaaliminen sekä eettisten päätösten tekeminen omassa elämässä L2, L3, L4, L5, L7 - luontosuhteen vahvistaminen L7 	<p>Sisällöt:</p> <ul style="list-style-type: none"> - metsäekosysteemi - eliökokoelma (kasvio) - ekosysteemipalvelut
9.Ik	<p>Tavoitteet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - oman kehon toimintojen ymmärtäminen ja terveyden edistäminen L3, L5, L7 - perinnöllisyyden ja evoluution peruseräiteiden ymmärtäminen L1, L4, L5 - ympäristön kemikalisoitumisen vaikutus terveyteen L2, L3, L5, L7 - ohjata oppilasta tekemään eettisesti perusteltuja valintoja L7 	<p>Sisällöt:</p> <ul style="list-style-type: none"> -ihminen; elinten / elimistöjen rakenne ja toiminta -perinnöllisyys ja evoluutio - bioteknologia, jalostus, ravinnontuotanto ja eläinten hyvinvointi

Paikalliset painotukset

- Koulun lähimetsä
- Huutjärvi
- Kärsäjärvi
- Kymijoki ja Itämeri
- Valkmusan suo

Esimerkkejä ilmiöpohjaisen opetuksen teemoiksi:

- Itämeren erityispiirteet
- Metsäkasvillisuus

15.4.6 Maantieto

Työtavat

Tavoitteet saavutetaan käyttämällä monipuolisia työtapoja:

- tutkimuksellisuus
- tutkimusretket ja kenttätyö
- ainerajat ylittävä projekti
- yksilö- ja ryhmätyöskentely
- tv-t-apuvälineiden käyttö
- tiedonhankinta ja tulkinta
- karttatyö ja tilastolliset menetelmät
- yksilö ja ryhmätyöskentely

- opettajajohtoinen opetus

Arviointi:

Oppilaan arvioinnissa huomioidaan seuraavia asioita:

- kirjalliset ja mahdollisesti suulliset kokeet
- karttakuvan hallinta
- erilaiset tuotokset, kuten tutkimukset/tutkielmat
- työskentelytaidot
- tuntiaktiivisuus
- maasto- ja kokeelliset työt

Erityispiirteet:

- Kenttäretket luonnossa ja rakennetussa ympäristössä sekä niihin liittyvä turvallisuus, sähköisten oppimisympäristöjen ja paikkatiedon käyttö.
- Ajankohtaiset tapahtumat ja ilmiöt lähiympäristössä ja muualla maailmassa.
- Oppilaiden elämismaailma sekä kansainvälisyys.

Keskeiset tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain

7.lk	Tavoitteet: <ul style="list-style-type: none"> - maailman karttakuvan hahmottaminen, tulkinta ja laadinta sekä karttataitojen kehittyminen L1, L4, L5, L6 - luonnon ilmiöiden ymmärtäminen L1, L4, L5 - kestävän kehityksen arvostaminen ja siihen sitoutuminen L7 - ryhmätyöskentelytaidot L2 - maantieteellisen tiedon esittäminen ja argumentointi L3, L7 - ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välinen vuorovaikutus ja luonnonvarojen kestävän käytön merkitys L7 	Sisällöt: <ul style="list-style-type: none"> - maailman karttakuva - ilma-, vesi-kivi- ja eliökehän rakenteet ja ihmisen vaikutus niihin - planetaariset ilmiöt - endogeeniset ilmiöt - ihmisen toimintojen riippuvuus luonnon mekanismeista ja ihmisen vaikutus luonnon toimintaan - uutisten maantieteellinen taustoittaminen - kestävä kehitys - paikallisena painotuksena Itämeri
8.lk	Tavoitteet: <ul style="list-style-type: none"> - Suomen ja lähialueen karttakuvan hahmottaminen, tulkinta ja laadinta sekä karttataitojen kehittyminen. L1, L4, L5, L6 - luonnon ilmiöiden ymmärtäminen L1, L4, L5 - kestävän kehityksen arvostaminen ja siihen sitoutuminen L3, L7 - ryhmätyöskentelytaidot L2, L3 - maantieteellisen tiedon esittäminen ja argumentointi L3, L7 - luonnon – ja ihmismaantieteen ilmiöiden tutkiminen L2, L4 - ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välinen vuorovaikutus ja luonnonvarojen kestävän käytön merkitys L7 - alueellisen identiteetin vahvistaminen L3, L7 	Sisällöt: <ul style="list-style-type: none"> - Suomen ja lähialueen karttakuva - eksogeeniset ilmiöt - kotimaan ja kotiseudun maantiede - maisemat ja maisemien muuttuminen - ihmisen toimintojen riippuvuus luonnon mekanismeista - ihmisen vaikutus elinympäristöjen muutoksiin - ihmisen eläminen Suomessa ja maailman eri alueilla - uutisten maantieteellinen taustoittaminen
9.lk	Tavoitteet: <ul style="list-style-type: none"> - Euroopan ja maailman karttakuvan hahmottaminen, karttojen tulkinta ja laadinta sekä karttataitojen kehittyminen L1, L4, L5, L6 - ihmisen toiminnan ymmärtäminen maapallolla L1, L4, L5 - kulttuurien moninaisuuden ymmärtäminen 	Sisällöt: <ul style="list-style-type: none"> - maailman ja Euroopan karttakuva - ihmisen toiminnan ymmärtäminen maapallolla - kulttuurien moninaisuus - ihmisen toimintojen riippuvuus luonnon mekanismeista

	L1, L4, L5 - kestävän kehityksen arvostaminen ja siihen sitoutuminen L3, L7 ryhmätyöskentelytaidot L2, L3 - maantieteellisen tiedon esittäminen ja argumentointi L3, L7 - ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välinen vuorovaikutus ja luonnonvarojen kestävän käytön merkitys L7	- erilaisia kulttuureita, elinkeinoja ja ihmisten elämää Suomessa ja maapallon eri alueilla - uutisten maantieteellinen taustoittaminen
--	--	--

Paikalliset painotukset:

- Lähiyhteistyökumppanit (esim. yritykset/järjestöt)
- Ympäröivän luonnon ominaispiirteet (esim. jääkauden muodostumat)
- Itämeri

Esimerkkejä ilmiöpohjaisen opetuksen teemoiksi:

- Jääkauden merkit
- Itämeri
- Pyhtään kylät
- Kymenlaakso alueena

15.4.7 Fysiikka

Työtavat

- Monipuoliset työtavat
- Tutkimuksellinen lähestymistapa
- Noudatetaan työturvallisuuslainsäädäntöä kokeellisessa työskentelyssä
- Käytetään tarvittaessa tieto- ja viestintäteknologiaa

Arviointi

7. Luokka:

- Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot
- Fysiikan merkityksen arvioiminen
- Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu
- Käsitteiden käyttö ja jäsentyminen
- Mallien käyttäminen
- Luonnontieteellisen tiedon luonteen hahmottaminen

8. Luokka:

- Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen
- Tutkimusten tulosten käsittely, esittäminen ja arviointi
- Tieto- ja viestintäteknologian käyttö
- Argumentointitaidot ja tietolähteiden käyttäminen

9. Luokka:

- Kestävän kehityksen tiedot ja taidot fysiikan kannalta
- Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa
- Tiedollisten jatko-opintovalmiuksien saavuttaminen
- Tietojen ja taitojen soveltaminen eri tilanteissa

Erityispiirteet

- Erilaisilla tutkimustehtävillä voidaan eriyttää opetusta
- Erilaisilla malleilla ja niiden erilaisilla käyttötavoilla voidaan tukea oppilaiden kehittyviä abstrakteja ajattelun taitoja

Keskeiset tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain

<p>7. lk</p>	<p>-Ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti. L2, L5</p> <p>-Innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa fysiikan osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti. L1, L6</p> <p>-Ohjata oppilasta ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa. L6, L7</p> <p>-Ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä. L1</p> <p>-Ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa. L1, L4</p> <p>-Kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten lähtökohdiksi. L1, L7</p>	<p>Perehdytään fysiikan luonteeseen tieteenä sekä yleisemmin luonnontieteellisen tutkimuksen luonteeseen. L1</p> <p>Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita, kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. L1, L5, L6</p> <p>Tutustutaan fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin ja nykypäivän tutkimukseen. L7, L6, L4, L5, L2</p> <p>Tarkastellaan maailmankaikkeuden rakenteita ja mittasuhteita. L7</p> <p>Tutkitaan tavallisimpia optisia laitteita. L3</p>
<p>8. lk</p>	<p>-Ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia. L2, L5</p> <p>-Ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla. L2, L4</p> <p>-Opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. L5</p>	<p>Tutustutaan erilaisiin vuorovaikutuksiin ja tutkitaan kappaleiden liiketiloja. L1</p> <p>Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin. L1</p> <p>Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. L1</p> <p>Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan. L1 Energiaa tarkastellaan myös energian säilymisen periaatteen näkökulmasta. L1, L7</p> <p>Tutkitaan tavallisimpia lämpöilmiöitä. L3</p> <p>L6 sopii kaikkiin, samoin L5</p>
<p>9. lk</p>	<p>-Ohjata oppilasta käyttämään fysiikan osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan energiavarojen kestävän käytön kannalta. L3, L7</p> <p>-Ohjata oppilasta soveltamaan fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua fysiikan soveltamiseen erilaisissa tilanteissa. L6</p> <p>-Ohjata oppilasta ymmärtämään teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja merkitystä sekä innostaa osallistumaan yksinkertaisten teknologisten ratkaisujen suunnitteluun. L2, L3, L5</p>	<p>Oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden, myös kodin sähköturvallisuuden, näkökulmista. L3, L6</p> <p>Tutustutaan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. L7, L6, L2, L4, L5</p> <p>Tutustutaan energiantuotantoon ja kestävään energiavarojen käyttöön. L7, L6</p> <p>Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. L1</p> <p>Virtapiirin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan</p>

		ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia. Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan. L1, L3, L6, L5
--	--	---

Paikalliset painotukset

- 7. luokka: Auringonnousu
- 8. luokka: Käytettyjen akkujen ja paristojen kierrätys
- 9. luokka: Ydinvoima (Loviisan ydinvoimala)

15.4.8 Kemia

Työtavat

- Monipuoliset työtavat
- Tutkimuksellinen lähestymistapa
- Oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten tutkimusten suunnittelussa.
- Noudatetaan kemikaali ja jätelain lainsäädäntöä
- Työturvallisuus huomioidaan
- Mahdollinen yhteistyö paikallisten yritysten ja asiantuntijoiden kanssa

Arviointi

- Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot
- Kemian merkityksen arvioiminen
- Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu.
- Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen
- Tutkimusten tulosten käsittely, esittäminen ja arviointi
- Käsitteiden käyttö ja jäsentyminen
- Mallien käyttäminen
- Luonnontieteellisen tiedon luonteen hahmottaminen

Keskeiset tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain

7.lk	<p>Oppilas oppii</p> <ul style="list-style-type: none"> - Työskentelemään sekä tekemään kokeellisia tutkimuksia turvallisesti noudattaen annettuja ohjeita. - Tekemään havaintoja ja mittauksia, etsimään tietoa tutkittavasta kohteesta sekä pohtimaan tiedon luotettavuutta. - käyttämään kemian käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsitteitä. <p>L1, L2, L3, L4, L5</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot - Suljettuja ja avoimia tutkimuksia - Tutkimuksissa painotetaan tutkimusprosessin eri vaiheita (kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä) - Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa - kemian luonne tieteenä - Puhdas aine ja seos, ominaisuuksia - Kemiallinen reaktio ja reaktionopeuteen vaikuttavia asioita - Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. - Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen, tutkitaan olomuotojen muutoksia
-------------	--	--

8. lk	<ul style="list-style-type: none"> - ymmärtämään kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa - käyttämään kemian osaamistaan kestävänsä tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävänsä käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta -käyttämään erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä - ymmärtämään peruseriaatteita aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista <p>L1, L4, L5, L6</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Turvallinen laboratoriotyöskentely, avoimet ja suljetut tutkimukset, tutkimusprosessin eri vaiheet - Kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet - Alkuaineiden ominaisuuksia, aineen koostuminen atomeista, atomin rakenne ja jaksollinen järjestelmä - Yhdisteiden rakentuminen (mallit ja mahdolliset simulaatiot) - Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen - Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.
9. lk	<ul style="list-style-type: none"> - käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. - soveltamaan kemian tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua kemian soveltamiseen erilaisissa tilanteissa. <p>L2, L3, L5, L6</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. - Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. - Kestävä luonnonvarojen käyttö ja tuotteiden elinkaariajattelu - Tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen - Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista. - Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

Paikalliset painotukset

- Paikallisten tehtaiden vaikutus, mihin viedään käytetyt akut, ydinvoima.

Esimerkkejä ilmiöpohjaisen opetuksen teemoiksi

- Vesi, sähkökemian, säteily.

15.4.9 Terveystieto

Työtavat

- ilmiölähtöinen työskentely
- itsenäisiä sekä pari- ja ryhmätöitä
- draamaa
- tietotekniikan hyödyntäminen
- kokemislähtöinen oppiminen
- teorian havainnollistaminen konkreettisesti
- projektityöskentely
- argumentointi ja väittely
- hyödynnetään paikallisten toimijoiden
- asiantuntijuutta mahdollisuuksien mukaan

Arviointi

Arvioinnin kohteena terveysosaamisen eri osa-alueiden arviointi. Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on tukea oppimista ja kannustaa oppilaita kehittämään terveysosaamistaan sekä soveltamaan sitä arjessa.

Erityispiirteet

Pyhtään perusopetuksen opetussuunnitelmassa on päätetty, että mahdollisen ilmiöpohjaisen opetuksen takia, terveystiedon oppisisällöt voivat vaihdella eri vuosiluokilla. Otetaan huomioon oppilaiden kehitykseen, elämäntilanteeseen ja kulttuuriin liittyvät erityistarpeet. Yhteistyö kouluterveydenhuollon ja muun oppilashuollon kanssa.

Keskeiset tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain

<p>7.lk</p>	<p>Terveyttä tukevan kasvun ja kehityksen tavoitteet: -T1 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden laaja-alaisuutta, terveyden edistämistä sekä elämäntilanteeseen, kasvua ja kehitystä voimavaroiltaan L1, L2, L3, L7</p> <p>-T3 ohjata oppilasta kehittämään itsetuntemustaan, omien arvojen ja asenteiden sekä kehon ja mielen viestien tunnistamista ja tunnistamaan ja säätämään käyttäytymistään, oppimistaan ja opiskeluaan tukevia tekijöitä L1, L3, L4, L6</p> <p>Terveyttä tukevien ja kuluttavien tekijöiden sekä sairauksien ehkäisy tavoitteet: -T5 ohjata oppilasta syventämään ymmärrystään fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta terveydestä ja niitä vahvistavista ja vaarantavista tekijöistä ja mekanismeista sekä tukea oppilaan valmiuksia käyttää näihin liittyviä käsitteitä asianmukaisesti L1, L2, L3, L4</p> <p>-T6 tukea oppilaan kehittymistä terveyteen ja sairauksien liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä sekä edistää valmiuksia toimia tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa L2, L3, L5, L6, L7</p> <p>-T7 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tottumuksiaan, valintojaan ja niiden perusteluja sekä rohkaista oppilasta pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiä voimavaroja L3, L4, L7</p> <p>Terveyden, yhteisöjen, yhteiskunnan ja kulttuurin tavoitteet: -T11 ohjata oppilasta ymmärtämään ja arvioimaan perheen ja omaan elämäntilanteeseen kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveystilanteita, tunnistamaan niiden merkitystä itselle sekä muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista L1, L2, L3, L7</p>	<p>S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys: - kokonaisvaltainen fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen hyvinvointi - elämäntilanteen: kasvu ja kehitys</p> <p>S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy: - päihteet</p> <p>S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri: - tietolähteiden luotettavuus - opiskelu-, työ- ja toimintakyky nuoruudessa</p>
<p>8.lk</p>	<p>Terveyttä tukevan kasvun ja kehityksen tavoitteet: -T3 ohjata oppilasta kehittämään itsetuntemustaan, omien arvojen ja asenteiden sekä kehon ja mielen viestien tunnistamista ja tunnistamaan ja säätämään käyttäytymistään, oppimistaan ja opiskeluaan tukevia tekijöitä L1, L3</p>	<p>S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy: -terveystottumukset -seksuaalisuus -ensiapu- ja ensiavustajat -tapaturmat -päihteet</p> <p>S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri:</p>

	<p>Terveyttä tukevien ja kuluttavien tekijöiden sekä sairauksien ehkäisyn tavoitteet:</p> <p>-T6 tukea oppilaan kehittymistä terveyteen ja sairau- teen liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä sekä edistää valmiuksia toimia tarkoituksenmukaisesti ter- veyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä ti- lanteissa L2, L3, L5, L6, L7</p> <p>-T7 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tottumuksiaan, valintojaan ja niiden perusteluja sekä rohkaista oppi- lasta pohtimaan oman terveyden kannalta merkityk- sellisiä voimavaroja L3, L4, L7</p> <p>Terveyden, yhteisöjen, yhteiskunnan ja kulttuurin tavoitteet:</p> <p>-T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ympäristön, yhtei- söjen, kulttuurin ja tieto- ja viestintäteknologian mer- kitystä terveydelle ja hyvinvoinnille L2, L4, L5, L7</p> <p>- T10 ohjata oppilasta luomaan perustaa opiskelu-, toiminta- ja työkyvylle ja sen ylläpitämiselle sekä ku- vaamaan terveyspalvelujen asianmukaista käyttöä L1, L3, L6</p> <p>-T11 ohjata oppilasta ymmärtämään ja arvioimaan perheen ja omaan elämäntilanteeseen kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveystilanteita, tunnistamaan niiden merkitystä itselle sekä muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista L1, L2, L3, L7</p>	<p>- tietolähteiden luotettavuus -opiskelu-, työ- ja toimintakyky nuoruudessa</p>
9.lk	<p>Terveyttä tukevan kasvun ja kehityksen tavoit- teet:</p> <p>- T2 ohjata oppilasta kehittämään valmiuksiaan tunne- ja vuorovaikutustaidoissa ja kykyä toimia eri- laisissa ristiriita- ja kriisitilanteissa L2, L3, L4, L7</p> <p>- T3 ohjata oppilasta kehittämään itsetuntemustaan, omien arvojen ja asenteiden sekä kehon ja mielen viestien tunnistamista ja tunnistamaan ja säätelemään käyttäytymistään, oppimistaan ja opiskeluaan tukevia tekijöitä L1, L3, L4, L6</p> <p>- T4 ohjata oppilasta pohtimaan yksilöllisyyteen, yh- teisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysy- myksiä terveyden näkökulmasta sekä tukea oppilaan valmiuksia luoda vastuullisia ratkaisuja ihmisten vä- lissä vuorovaikutustilanteissa L1, L2, L3, L4, L6, L7</p> <p>Terveyttä tukevien ja kuluttavien tekijöiden sekä sairauksien ehkäisyn tavoitteet:</p> <p>- T6 tukea oppilaan kehittymistä terveyteen ja sairau- teen liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä sekä edistää valmiuksia toimia tarkoituksenmukaisesti ter- veyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä ti- lanteissa L2, L3, L5, L6, L7</p> <p>- T7 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tottumuk- siaan, valintojaan ja niiden perusteluja sekä rohkaista</p>	<p>S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys -terveyden edistäminen ja sairauksien ehkäisy</p> <p>S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sai- rauksien ehkäisy: - liikunta ja ravitsemus - mielenterveys - lepo ja uni - kansantaudit - tuen ja avun hakeminen</p> <p>S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri: - tietolähteiden luotettavuus - terveystietämisen ja vaikuttamisen keinot - opiskelu-, työ- ja toimintakyky nuoruudessa - terveyspalvelut - vanhuus, vammaisuus ja pitkäaikaissairaat</p>

<p>oppilasta pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiä voimavaroja L3, L4, L7</p> <p>- T8 ohjata oppilasta tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä, niihin liittyviä arvoja ja normeja sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä L1- L7</p> <p>Terveyden, yhteisöjen, yhteiskunnan ja kulttuurin tavoitteet:</p> <p>- T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin ja tieto- ja viestintäteknologian merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille L2, L4, L5, L7</p> <p>-T10 ohjata oppilasta luomaan perustaa opiskelu-, toiminta- ja työkyvylle ja sen ylläpitämiselle sekä kuvaamaan terveystalvelujen asianmukaista käyttöä L1, L3, L6</p> <p>- T11 ohjata oppilasta ymmärtämään ja arvioimaan perheen ja omaan elämäntilanteeseen kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveystalveluja, tunnistamaan niiden merkitystä itselle sekä muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista L1, L2, L3, L7</p> <p>- T12 tukea oppilasta valmiuksia arvioida kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyvää viestintää sekä eritellä yksilön oikeuksia, vastuita ja vaikuttamiskeinoja terveyttä ja turvallisuutta koskeissa asioissa omassa oppimisympäristössä ja lähiyhteisöissä L1-L7</p>	
--	--

Paikalliset painotukset

- Hyödynnetään paikallisia toimijoita mahdollisuuksien mukaan, esim. pelastuslaitos.

15.4.10 Uskonto

Evangelisluterilainen uskonto

Työtavat

- Keskustelu
- Draama
- Kokemukselliset ja toiminnalliset työtavat
- Yksilö- ja ryhmäprojektit (myös oppiainerajat ylittävät projektit)
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen
- Vierailut ja vierailijat

Arviointi

- Ohjaavaa ja kannustavaa
- Pyritään rohkaisemaan oppilasta perehtymään ja tutkimaan uskontojen keskeisiä lähteitä ja piirteitä sekä tekemään asioista omia tulkintoja
- Arviointi perustuu oppilasta monimuotoiseen kirjalliseen ja suulliseen tuottamiseen sekä muun tekemisen ja ilmaisumuotojen kautta osoitettuun osaamiseen
- Arvioinnissa tärkeää on oppilasta osoittama taito ilmaista itseään ja ajatuksiaan

- Yksityiskohtaisen muistamisen sijasta arvioinnissa kiinnitetään huomiota tiedon soveltamiseen ja ajattelun kehittämiseen
- Määritellään oppilaan osaamista 9. luokan päättöarviointiin opettaja käyttää päättöarvioinnin kriteereitä

Erityispiirteet

- Oppilaiden kodeissa olosuhteet suhtautumisessa uskontoon ja siihen liittyviin kysymyksiin voivat vaihdella.
- Toisilla voi olla kotona tunnustuksellinen suhtautuminen uskontoon.
- Oikeus olla osallistumatta uskonnon opetukseen.
- Oikeus saada oman vakaumuksen mukaista uskonnon opetusta.

Keskeiset tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain

<p>7.lk</p>	<p>Ohjataan oppilasta tutustumaan tieteellisestä näkökulmasta keskeisiin uskontoihin ja uskonnollisiin liikkeisiin eri puolilla maailmaa. L1, L2</p> <p>Ohjataan oppilasta tutustumaan uskonnottomuuteen elämäkatsomuksena sekä uskontokritiikkiin. L2, L4</p> <p>Ohjataan oppilasta ymmärtämään uskon ja tiedon sekä uskonnollisen ja tieteellisen kielen eroja. L1, L2, L4</p> <p>Ohjataan oppilasta ymmärtämään uskontojen kulttuurivaikutuksia ja näkymistä kulttuurin eri osa-alueilla, kuten mediassa. L1, L2, L4</p> <p>Ohjataan oppilasta ymmärtämään uskontojen ja katsomusten välisen dialogin osana maailmanrauhaa sekä rohkaista kohtaamaan erilaisia ihmisiä ja kunnioittamaan erilaisia katsomuksia. L1, L2, L4, L7</p>	<p>Suuret maailmanuskonnot: levinneisyys, opit, kulttuurivaikutukset jne.</p> <p>Uskonnottomuus, usko ja tieto, uskontokritiikki</p> <p>Uskonto kulttuurissa, mediassa, politiikassa ja taivoissa</p> <p>Ekumenia, uskontodialogi, maailmanrauha</p>
<p>8.lk</p>	<p>Ohjataan oppilasta perehtymään kristinuskon historiaan, nykytilanteeseen ja eri kirkkokuntiin. L2, L4</p> <p>Ohjataan oppilasta perehtymään kristinuskoon Suomessa, erityisesti luterilaiseen kirkkoon. L1, L2</p> <p>Ohjataan oppilasta tutustumaan Raamattuun sekä sen tulkintatapoihin ja kulttuurivaikutuksiin. L1, L2</p> <p>Ohjataan oppilasta ymmärtämään kristinuskon ja Raamatun vaikutuksia eurooppalaiseen kulttuuriin, erityisesti luterilaisuuden vaikutuksia suomalaiseen kulttuuriin. L1, L2</p> <p>Rohkaistaan oppilasta jäsentämään omaa suhdettaan luterilaisuuteen ja suomalaiseen kulttuuriin. L1, L2</p>	<p>Kristinuskon synty, leviäminen ja jakaantuminen</p> <p>Kirkkokunnat, erityisesti luterilainen: opetukset, levinneisyys jne.</p> <p>Raamatun synty, keskeiset sisällöt, tulkintatavat ja kulttuurivaikutukset</p> <p>Kristinuskon historia Suomessa ja vaikutukset suomalaiseen kulttuuriin</p>
<p>9.lk</p>	<p>Ohjataan oppilasta tutustumaan etiikan peruskäsitteisiin, ihmisoikeusetiikkaan ja eri uskontojen eettiseen opetukseen, erityisesti kristilliseen etiikkaan. L1, L2, L4</p> <p>Ohjataan oppilasta ymmärtämään eri uskontojen eettisen opetuksen yhtäläisyyksiä ja eroja, kristillisten</p>	<p>Etiikan peruskäsitteet.</p> <p>Ihmisoikeusetiikka, YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus.</p> <p>Kristinuskon ja muiden uskontojen eettinen opetus.</p> <p>Raamatun ja etiikan suhde.</p>

	<p>kirkkojen erilaisia eettisiä painotuksia sekä Raamatun ja etiikan suhdetta. L2, L7</p> <p>Ohjataan oppilasta ymmärtämään uskontojen ja katsomusten merkityksen ihmisten eettisten valintojen perusteina ja ohjaajina. L5, L6</p> <p>Rohkaistaan oppilasta pohtimaan ajankohtaisia ihmissyyteen kuuluvia eettisiä kysymyksiä sekä pohtimaan omien arvojen suhdetta niihin. L1, L2</p> <p>Kannustaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja vaikutuksia sekä kunnioittamaan erilaisia ihmisiä ja katsomuksia. L1, L2</p>	<p>Ihmiselämään, suomalaiseen yhteiskuntaan, globaalin vastuuseen ja luontoon liittyvät ajankohtaiset eettiset kysymykset, mm. mediassa.</p>
--	--	--

Esimerkkejä ilmiöpohjaisen opetuksen teemoiksi

Hyvän elämän taidot

- Eettinen ajattelu
- Ihmisoikeudet
- Katsomuksellinen kunnioitus
- Kestävä kehitys
- Kulttuuri ja media

Ortodoksinen uskonto

Ortodoksinen uskonnon opetus toteutetaan yhdysluokkaopetuksena vuosiluokkiin sitoutumattomana opetuksena.

Oppiainesisällöt noudattavat ortodoksiuskonnon opetussuunnitelman perusteiden tavoitteita ja oppisisältöjä.

Elämäkatsomustieto

Työtavat

7-9 lk.

- taataan turvallinen ja avoin oppimisympäristö
- tuetaan itsesätelytaitojen kehittymistä
- otetaan huomioon globalisaatio ja ympäristön digitalisoituminen

Arviointi

7-8 lk.

- arviointi perustuu työskentelyn havainnointiin ja keskusteluihin ja argumentaatioon sekä oppilaiden monimuotoisten tuotosten tarkasteluun
- tuotoksen lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita
- itsearviointia ja vertaispalautetta käytetään arvioinnin tukena

9 lk.

- arviointi perustuu työskentelyn havainnointiin ja keskusteluihin ja argumentaatioon sekä oppilaiden monimuotoisten tuotosten tarkasteluun
- tuotoksen lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita
- itsearviointia ja vertaispalautetta käytetään arvioinnin tukena

- päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso elämäkatsomustiedon valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin

Erityispiirteet

- Vuosiluokkiin sitoutumaton opetus

Keskeiset tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain

7. lk	<ul style="list-style-type: none"> - ohjata oppilasta tutustumaan maailmankuvaan ja katsomuksiin liittyviin käsitteisiin L1, L2, L4 - ohjata oppilasta tutustumaan teistisiin ja ateistisiin katsomuksiin L2, L7 - ohjata oppilasta tuntemaan maailmanuskontojen ja katsomusten historia L1, L2, L5 	<ul style="list-style-type: none"> - maailmankuvaan ja katsomuksiin liittyvät käsitteet - teistiset ja ateistiset maailmankatsomukset - uskontojen ja katsomusten historia
8. lk	<ul style="list-style-type: none"> - ohjata oppilaat tutustumaan etiikan teorioihin L5, L7 - ohjata oppilasta pohtimaan arvoja ja hyvän elämän ehtoja L1, L3 	<ul style="list-style-type: none"> - etiikan teorit - hyvä elämä ja arvot
9. lk	<ul style="list-style-type: none"> - ohjata oppilaat tutustumaan ihmisoikeuksiin L1, L7 - ohjata oppilasta pohtimaan ihmisen suhdetta luontoon ja teknologiaan, erilaisiin yhteisöihin ja kulttuureihin L1, L2, L4, L5, L7 - ohjata oppilasta pohtimaan ihmisen eettisiä valintoja kestävän kehityksen näkökulmasta L5, L6, L7 	<ul style="list-style-type: none"> - ihmisoikeudet - kestävä kehitys - ihmisen suhde luontoon ja teknologiaan - ihminen yhteisön jäsenenä

Paikalliset painotukset

- Vuosiluokkiin sitoutumaton opetus

Esimerkkejä ilmiöpohjaisen opetuksen teemoiksi

- Kulttuuri ja media
- Katsomuksellinen kunnioitus
- Kestävä kehitys
- Eettinen ajattelu
- Hyvän elämän taidot

15.4.11 Historia

Työtavat

Mahdollisuuksien ja resurssien mukaan käytetään vuorovaikutuksellisia, elämyksellisiä ja toiminnallisia työtapoja tiedon luomisessa, esim. kerrontaa, draamaa, pelejä, sähköisiä oppimisympäristöjä, tutustumiskäyntejä ja simulaatioita. Lisäksi ryhmätyöskentelyjä ja erilaisten lähteiden tulkitsemista, sekä puheen ja kirjoitusten tuottamista.

Arviointi

Arvioidaan ja annetaan palautetta monipuolisesti ja tasaisesti lukuvuoden aikana. Arvioidaan oppimisen tuloksia ja arvioinnilla pyritään edistämään oppimista.

Arvioidaan

- oppilaan tiedonhankkimisen taitoja
- oppilaan taitoa käyttää historiallista tietoa
- oppilaan historian ilmiöiden ymmärtämistä ja kriittisyyttä erilaisia historian lähteitä tai tulkintoja kohtaan

Keskeiset tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain

<p>7.lk</p>	<p>Johdattaa oppilasta kiinnostumaan historiasta tiedonalana ja identiteetin rakentajana</p> <p>Innostaa oppilasta hankkimaan ja käyttämään historiallista tietoa</p> <p>Auttaa oppijaa käyttämään ja vertailemaan erilaisia lähteitä sekä muodostamaan niistä oma perusteltu mielipide</p> <p>Auttaa oppilasta ymmärtämään historian tulkinnallisuus ja auttaa oppilasta tulkintojen tekemiseen</p> <p>Ohjaa oppilasta arvioimaan kriittisesti ihmisen toiminnan syitä ja seurauksia</p> <p>Ohjaa oppilasta ymmärtämään historiallista muutosta ja jatkuvuutta sekä arvioimaan kehitystä tulevaisuudessa (L1-7)</p>	<p>S1: teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys</p> <p>S2: ihmiset muuttavat maailmaa</p> <p>S3: Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan</p> <p>- Ensimmäinen maailmansota käsitellään seiskaluokalla</p>
<p>8.lk</p>	<p>Johdattaa oppilasta kiinnostumaan historiasta tiedonalana ja identiteetin rakentajana</p> <p>Innostaa oppilasta hankkimaan ja käyttämään historiallista tietoa</p> <p>Auttaa oppijaa käyttämään ja vertailemaan erilaisia lähteitä sekä muodostamaan niistä oma perusteltu mielipide</p> <p>Auttaa oppilasta ymmärtämään historian tulkinnallisuus ja auttaa oppilasta tulkintojen tekemiseen</p> <p>Ohjaa oppilasta arvioimaan kriittisesti ihmisen toiminnan syitä ja seurauksia</p> <p>Ohjaa oppilasta ymmärtämään historiallista muutosta ja jatkuvuutta sekä arvioimaan kehitystä tulevaisuudessa (L1-7)</p>	<p>S4: Suurten sotien aika</p> <p>S5: Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen</p> <p>S6: Nykyisen maailmanpolitiikan juuret</p>

Paikalliset painotukset:

Venäläisyys pyhtääläisten arjessa

Esimerkkejä ilmiöpohjaisen opetuksen teemoiksi:

7lk:

- Venäjä
- Suomalaisuus

8lk:

- Pakolaisuus/siirtolaisuus
- Ihmisoikeudet
- Kaupungistuminen Suomessa ja maailmalla

15.4.12 Yhteiskuntaoppi

Työtavat

Mahdollisuuksien ja resurssien mukaan käytetään vuorovaikutuksellisia, elämyksellisiä ja toiminnallisia työtapoja tiedon luomisessa, esim. kerrontaa, draamaa, leikkejä ja pelejä, sähköisiä oppimisympäristöjä, tutustumiskäyntejä ja simulaatioita. Lisäksi ryhmätyöskentelyjä ja erilaisten lähteiden tulkitsemista, sekä puheen ja kirjoitusten tuottamista.

Arviointi

Arvioidaan ja annetaan palautetta monipuolisesti ja tasaisesti lukuvuoden aikana. Arvioidaan oppimisen tuloksia ja arvioinnilla pyritään edistämään oppimista.

Arvioidaan:

- oppilaan yhteiskunnallisen ja taloudellisen tiedon hankkimisen ja soveltamisen taitoja
- oppilaan taitoa käyttää yhteiskunnassa tarvittavia tietoja ja taitoja
- oppijan ymmärrystä demokratian rakenteista kansallisesti ja globaalisti sekä omista vaikuttamisen mahdollisuuksista
- oppilaan yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtämistä

Keskeiset tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain

<p>9.Ik</p>	<p>Ohjataan oppijaa syventämään kiinnostustaan yhteiskuntaan ja yhteiskuntaoppiin tiedonalana</p> <p>Ohjata oppilasta ymmärtämään yksilönä ja yhteisön jäsenenä</p> <p>Kodin ja yhteiskunnan turvallisuus ja siihen vaikuttaminen</p> <p>Ymmärtää ihmisoikeuksien ja tasa-arvon merkityksen</p> <p>Ohjata oppilasta tarkastelemaan median roolia ja merkitystä omassa arjessa sekä median turvallista käyttöä</p>	<p>S1: arkielämä ja oman elämän hallinta</p> <p>S2: demokraattinen yhteiskunta</p> <p>S3: aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen</p> <p>S4: taloudellinen toiminta</p>
--------------------	---	--

	<p>Ohjata oppilasta ymmärtämään työnteon ja yrittäjyyden merkityksen lähiyhteisössään</p> <p>Kannustaa oppilasta harjoittelemaan demokraattisen vaikuttamisen perustaitoja</p> <p>Tukea oppilasta ymmärtämään oman rahan käyttöä ja kulutusvalintoja (L1-L7)</p>	
--	--	--

Paikalliset painotukset

- Kunnanvaltuuston kokouksessa vierailu
- Kunnanvirastolla vierailu
- Käräjäoikeudessa vierailu
- Yrittäjyystoiminta
- Nuorisovaltuusto

Esimerkkejä ilmiöpohjaisen opetuksen teemoiksi

- Euroopan tulevaisuus
- Globalisaatio
- Media
- Työ

15.4.13 Musiikki

Työtavat

- Toiminnallinen musiikin opetus ja opiskelu.
- Laulu- ja soitto-ohjelmiston laajentaminen monipuoliseksi.
- Oppilaan omien musiikin kiinnostuksen kohteiden huomioiminen.
- Oppilaan omien musiikillisesti luovien ratkaisujen huomioiminen.

Arviointi

- Oppilaita rohkaisevaa ja ohjaavaa.
- Oppilaan yhteismusisointitaitojen, käsitteellisen ajattelun ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymisen arviointia.
- Käytetään OPS 2016 perusteiden hyvän osaamisen arviointikriteerejä.

Erityispiirteet

- Oppimisympäristönä musiikkiluokka.
- Tarkoituksenmukaisesti akustoitu musiikkiluokka.
- Motorisesti elementaarinen koulusoittimisto.
- Tarkoituksenmukainen äänentoistolaitteisto.
- Musiikin tallentaminen mahdollisuuksien mukaan.

Keskeiset tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain

7.lk	Osallisuus	Vierasmaalaiset laulut ja sävellykset eri kulttuureista; Eurooppa
------	------------	---

	<p>T1 kannustaa oppilasta rakentavaan toimintaan musisoivan ryhmän ja musiikillisten yhteisöjen jäsenenä. L2,L7</p> <p>Musiikilliset tiedot ja taidot sekä luova tuottaminen</p> <p>T2 ohjata oppilasta ylläpitämään äänenkäyttö- ja laulutaitoaan sekä kehittämään niitä edelleen musisoivan ryhmän jäsenenä. L2</p> <p>T3 kannustaa oppilasta kehittämään edelleen soittoa ja yhteismusisointitaitojaan keho-, rytm-, melodia- ja sointusoittimin. L2</p> <p>T4 rohkaista oppilasta monipuoliseen musiikkilii-kunnalliseen kokemukseen ja ilmaisuun. L2</p> <p>T5 tarjota oppilalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun ja havainnointiin sekä ohjata häntä keskustelemaan havainnoistaan. L2</p> <p>T6 kannustaa oppilasta rakentamaan luovaa suhdetta musiikkiin ja ohjata heitä improvisointiin, sovittamiseen ja säveltämiseen sekä taiteiden väliseen työskentelyyn. L1, L2, L6</p> <p>T7 ohjata oppilasta musiikin tallentamiseen ja tietoa viestintäteknologian luovaan ilmaisulliseen käyttöön sekä musiikin tekemisessä että osana monialaisia kokonaisuuksia. L1, L2, L5</p> <p>Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito</p> <p>T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikkia taiteenlajina ja ymmärtämään, miten musiikkia käytetään viestimiseen ja vaikuttamiseen eri kulttuureissa. L2, L4</p> <p>T9 rohkaista ja ohjata oppilasta keskustelemaan musiikista käyttäen musiikin käsitteitä ja terminologiaa. L4</p> <p>Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa</p> <p>T10 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia tunteisiin ja hyvinvointiin. L3, L4</p> <p>T11 ohjata oppilasta huolehtimaan kuulosta sekä musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta. L3</p> <p>Oppimaan oppinen musiikissa</p> <p>T12 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, asettamaan tavoitteita musiikilliselle oppimiselleen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiinsa. L1</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rytmiiikka: keho-soittimien, rytmisoittimien ja melodiasoittimien käyttäminen säestystehtävissä oikealla käsittelytavalla <ul style="list-style-type: none"> ○ liike; tanssi • Melodia: <ul style="list-style-type: none"> ○ laulamalla ○ soittamalla; syvennetään bändisoittimiin tutustumista • Improvisointi • Musiikin historia • Kuuntelu • Musiikkiteknologiaan tutustuminen
8.lk	<p>Osallisuus</p> <p>T1 kannustaa oppilasta rakentavaan toimintaan musisoivan ryhmän ja musiikillisten yhteisöjen jäsenenä. L2, L7</p>	<p>Vierasmaalaiset laulut ja sävellykset eri kulttuureista; musiikkia eri maanosista</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rytmiiikka:

<p>Musiikilliset tiedot ja taidot sekä luova tuottaminen</p> <p>T2 ohjata oppilasta ylläpitämään äänenkäyttö- ja laulutoitaan sekä kehittämään niitä edelleen musisoivan ryhmän jäsenenä. L2</p> <p>T3 kannustaa oppilasta kehittämään edelleen soittoa ja yhteismusisointitaitojaan keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimin. L2</p> <p>T4 rohkaista oppilasta monipuoliseen musiikkiliikunnalliseen kokemukseen ja ilmaisuun. L2</p> <p>T5 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun ja havainnointiin sekä ohjata häntä keskustelemaan havainnoistaan. L2</p> <p>T6 kannustaa oppilasta rakentamaan luovaa suhdetta musiikkiin ja ohjata heitä improvisointiin, sovittamiseen ja säveltämiseen sekä taiteiden väliseen työskentelyyn. L1, L2, L6</p> <p>T7 ohjata oppilasta musiikin tallentamiseen ja tietoa viestintäteknologian luovaan ilmaisulliseen käyttöön sekä musiikin tekemisessä että osana monialaisia kokonaisuuksia. L1, L2, L5</p> <p>Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito</p> <p>T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikkia taiteenlajina ja ymmärtämään, miten musiikkia käytetään viestimiseen ja vaikuttamiseen eri kulttuureissa. L2, L4</p> <p>T9 rohkaista ja ohjata oppilasta keskustelemaan musiikista käyttäen musiikin käsitteitä ja terminologiaa. L4</p> <p>Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa</p> <p>T10 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia tunteisiin ja hyvinvointiin. L3, L4</p> <p>T11 ohjata oppilasta huolehtimaan kuulosta sekä musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta. L3</p> <p>Oppimaan oppinen musiikissa</p> <p>T12 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, asettamaan tavoitteita musiikilliselle oppimiselleen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin. L1</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ kehosoitinien, rytmisoitinien ja melodiasoitinien käyttäminen säestystehtävissä oikealla käsittelytavalla ○ polyrytmiikka ○ liike; tanssi • Melodia: <ul style="list-style-type: none"> ○ laulamalla ○ soittamalla; syvennetään bändisoitinien tekniikoita • Improvisointi • Musiikin historia • Kuuntelu • Musiikkiteknologiaan tutustuminen
--	---

15.4.14 Kuvataide

Työtavat

- Monipuoliset toimintaympäristöt (rakennettu ympäristö, luonnonympäristö, kulttuurikohteet ja digitaaliset ympäristöt), materiaalit ja työtavat. Kokeileminen, mielikuvitus, moniaistinen havainnointi, kekseliäisyys ja luova työskentely.

- Työskentelystä nauttiminen yksin ja ryhmässä.

Arviointi

- Kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaan yksilöllisen edistymisen huomioivaa suullista palautetta vuorovaikutuksessa oppilaan, opettajan ja vertaisryhmän kanssa. Itsearviointi.
- Erityispiirteet
- Oppilaille tarjotaan riittävät edellytykset perusopetuksen jälkeisille opinnoille ja huomioidaan työelämässä ja yhteiskunnassa tarvittavat yleiset valmiudet.

Keskeiset tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain

<p>7.lk</p>	<p>Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu (T1, T2, T3) L1, L2, L3, L4, L5, L6</p> <p>Kuvallinen tuottaminen (T4, T5, T6) L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7</p> <p>Visuaalisen kulttuurin tulkinta (T7, T8, T9) L1, L2, L3, L4, L5, L7</p> <p>Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen (T10, T11) L1, L2, L3, L4, L6, L7</p> <p>Oppilas rakentaa kulttuuri-identiteettiään ja yhteyksiä ympäröivien yhteisöjen ja yhteiskunnan kanssa.</p> <p>Oppilas harjaantuu tutkimaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöiden henkilökohtaisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä.</p> <p>Oppilas tutustuu kulttuurikohteisiin ja museoihin mahdollisuuksien mukaan</p>	<p>S1 Omat kuvakulttuurit</p> <ul style="list-style-type: none"> - omaehtoisuus ja omien kuvakulttuureiden hyödyntäminen - vaikuttaminen omien tuotosten kautta <p>S2 Ympäristön kuvakulttuurit</p> <ul style="list-style-type: none"> - oppilaat ottavat aiheet erilaisista ympäristöistä ja medioista ja tarkastelevat niiden merkitystä sekä oppilaiden elinpiiriin että globaalin maailman näkökulmista. <p>S3 Taiteen maailmat</p> <ul style="list-style-type: none"> - oppilaat syventyvät taiteen toimintatapoihin, lajeihin ja käsityksiin taiteesta ja tarkastelevat niitä taiteilijan, vastaanottajan, taiteen instituutioiden ja yhteiskunnan näkökulmista. <p>Oppilasta ohjataan havainnoimaan elinpiirinsä kuvakulttuuria ja yhdistämään se taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöihin ja traditioihin.</p> <p>Oppilasta ohjataan syventämään omaa osaamistaan. Oppilasta ohjataan tiedostamaan oma mediahistoriansa. Voidaan myös esimerkiksi tutustua nykyaiteeseen, mediaan ja rakennettuun ympäristöön.</p>
--------------------	--	---

Paikalliset painotukset

- Oppilasta ohjataan tutustumaan oman kotiseutunsa yksilöiden ja yhteisöjen taiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin.

Esimerkkejä ilmiöpohjaisen opetuksen teemoiksi

- ”Minä”
- Miten minä vaikutan? (7.-9.lk)

15.4.15 Käsitö

Erityispiirteet:

- 7. vuosiluokalla oppilaat opiskelevat sekä tekstiilityön että teknisen työn aihealueita.

- 8-9lk. opetus tapahtuu oppilaan valinnaisaineiden ja/tai -kurssien mukaisesti.

Keskeiset tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain

7.lk	<p>Syventää käsityöosaamista.</p> <p>Tutustua kokonaisen käsityöprosessin suunnitteluun ja toteutukseen. L1</p> <p>Ohjata oppilasta suunnittelemaan työskentelyään ideoiden ja kokeillen. L2, L3</p> <p>Ohjata oppilasta asettamaan omia tavoitteita työskentelylleen sekä arvioimaan oppimistaan. L1</p> <p>Opastaa oppilasta työskentelemään käyttäen monipuolisesti erilaisia työvälineitä, työstökoneita, materiaaleja ja työtapoja. L4, L6</p> <p>Ohjata oppilasta käyttämään käsityön käsitteistöä, merkkejä ja symboleja sekä vahvistamaan omaa ilmaisuaan. L2, L4</p> <p>Ohjata oppilasta havainnoimaan ja ennakoimaan työtilanteisiin liittyviä riskitekijöitä, reagoimaan niihin ja toimimaan turvallisesti. L3, L6</p> <p>Ohjata oppilasta käyttämään TVT:n mahdollisuuksia. L5</p> <p>Ohjata oppilasta tuntemaan kädentaitojen merkitys omassa elämässään ja ympäröivässä yhteiskunnassa. L6</p> <p>Ohjata oppilasta taloudelliseen ajatteluun ja kestäväen elämäntavan edistämiseen. L1, L4, L7</p>	<p>-kokonaisen käsityöprosessin opettelu</p> <p>-tutustuminen muotoiluun ja työpiirroksiin</p> <p>-suunnittelun, prosessin ja produktin dokumentointi arvioinnin pohjaksi</p> <p>-koneompelutaitojen syventäminen ja koneen kotihuoltoon tutustuminen</p> <p>-vaateompelu</p> <p>-valitun lankatyötekniikan syventäminen</p> <p>-valittuun erikoistekniikkaan tutustuminen</p> <p>-tekstiilitietous ja vaatehuolto</p> <p>-työstökoneisiin tutustuminen metallin, puun ja muovien työstössä</p> <p>-työturvallisuuteen perehtyminen uusien työstökoneiden opettelussa</p>
------	--	---

15.4.16 Liikunta

Työtavat

- Korostetaan fyysistä aktiivisuutta ja yhteistoiminnallisuutta ylläpitäviä työtapoja. Fyysistä aktiivisuutta harjoitetaan erilaisilla harjoitteilla ja yhteistoiminnallisuutta harjoitetaan erilaisilla leikeillä, kisailuilla, viitepeleillä ja peleillä.
- Lisätään oppilaslähtöisiä työtapoja. Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan teknologian käyttöä (älypuhelin, kamera, aktiivisuusmittari...). Käytetään monipuolisesti yksilö-, pari- ja ryhmätyöskentelyä. Hyödynnetään paikallisten toimijoiden asiantuntijuutta mahdollisuuksien mukaan ja oppilaiden erityistaitoja.

Arviointi

- Toteutetaan oppilaan toimintaa ja työskentelyä havainnoimalla.
- Liikunnan arviointi perustuu fyysisen-, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin. Arvioinnin kohteina ovat oppiminen (tavoitteet 2-6) ja työskentely (tavoitteet 1 ja 7-10), joten

fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Move!-mittausten tuloksia ei käytetä oppilaan arvioinnin perusteina. Oppilaita ohjataan itsearviointiin.

Erityispiirteet

Kiinnitetään erityistä huomiota yhdessä toimimisen taitoihin liikuntatilanteissa. Huomioidaan yksilölliset kehitystarpeet ja luodaan turvallinen työskentelyilmapiiri. Lisäksi hyödynnetään lähiliikuntapaikat ja vuodenaajat.

Keskeiset tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain

<p>7.lk</p>	<p>Fyysisen toimintakyvyn tavoitteet:</p> <p>-T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoitteluun parhaansa yrittäen. L1, L3</p> <p>-T2 ohjata oppilasta harjaanuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja. L1, L3, L4</p> <p>-T3 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa. L3</p> <p>-T4 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa. L3</p> <p>-T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta. L3</p> <p>-T6 vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä. L3</p> <p>-T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan L3, L6, L7</p> <p>Sosiaalisen toimintakyvyn tavoitteet:</p> <p>-T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen. L2, L3, L6, L7</p> <p>-T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista. L2, L6, L7</p> <p>Psyykkisen toimintakyvyn tavoitteet:</p> <p>-T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa oppilaan itsenäisen työskentelyn taitoja. L1, L2, L3</p>	<p>S1 Fyysinen toimintakyky</p> <ul style="list-style-type: none"> - runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa leikkien ja eri liikuntalajien avulla - vahvistetaan tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja eri liikuntamuotojen avulla (musiikkiliikunta ja voimistelu) - harjoitellaan eri uimatekniikoita ja vesipelastustaitoja - oppilaat oppivat arvioimaan omaa fyysistä toimintakykyään - harjoitellaan kehonhallintaa ja liikkuvuutta <p>S2 Sosiaalinen toimintakyky</p> <ul style="list-style-type: none"> - oppivat arvioimaan ja kehittämään omaa sosiaalista- pari- ja ryhmätehtäviä - opitaan ottamaan toiset huomioon, auttamaan ja avustamaan muita - opitaan ottamaan vastuuta omasta toiminnasta, yhteisistä asioista, säännöistä ja välineistä <p>S3 Psyykinen toimintakyky</p> <ul style="list-style-type: none"> - opitaan pitkäjänteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä tavoitteen saavuttamiseksi - vahvistetaan pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä
--------------------	--	--

	<p>-T11huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevydestä ja yhteisöllisyydestä. L1, L2</p> <p>-T12 auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. L3</p> <p>- T13 tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia. L1, L3</p>	<ul style="list-style-type: none"> – oppilaan mahdollisuus vaikuttaa tuntien sisältöihin – opitaan liikunnan merkitys kasvuille ja kehitykselle – kohdataan emotionaalisesti vaihtelevia tilanteita yksin ja yhdessä
<p>8.lk</p>	<p>Fyysisen toimintakyvyn tavoitteet:</p> <p>-T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, koetelemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoitteluun parhaansa yrittäen. L1, L3</p> <p>-T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja. L1, L3, L4</p> <p>-T3 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa. L3</p> <p>-T4 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa. L3</p> <p>-T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta. L3</p> <p>-T6 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan. L3, L6, L7</p> <p>Sosiaalisen toimintakyvyn tavoitteet:</p> <p>-T7 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen. L2, L3, L6, L7</p> <p>-T8 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista. L2, L6, L7</p> <p>Psyykkisen toimintakyvyn tavoitteet:</p> <p>-T9 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa oppilaan itsenäisen työskentelyn taitoja. L1, L2, L3</p> <p>-T10huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevydestä ja yhteisöllisyydestä. L1, L2</p>	<p>S1 Fyysinen toimintakyky</p> <ul style="list-style-type: none"> – runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa leikkien ja eri liikuntalajien avulla – vahvistetaan tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja eri liikuntamuotojen avulla – oppilaat oppivat ylläpitämään omaa fyysistä toimintakykyään – tehdään Move! mittaukset, joiden tarkoituksena on tukea laajoja terveystarkastuksia – harjoitellaan kehonhallintaa ja liikkuvuutta <p>S2 Sosiaalinen toimintakyky</p> <ul style="list-style-type: none"> – oppivat arvioimaan ja kehittämään omaa sosiaalista toimintakykyään. – pari ja ryhmätehtäviä – opitaan ottamaan toiset huomioon, auttamaan ja avustamaan muita – opitaan ottamaan vastuuta omasta toiminnasta, yhteisistä asioista, säännöistä ja välineistä <p>S3 Psyykinen toimintakyky</p> <ul style="list-style-type: none"> – opitaan pitkäjänteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä tavoitteen saavuttamiseksi – vahvistetaan pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä – oppilaan mahdollisuus vaikuttaa tuntien sisältöihin – opitaan liikunnan merkitys kasvuille ja kehitykselle

	<p>-T11 auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. L3</p> <p>-T12 tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia. L1, L3</p>	<p>– kohdataan emotionaalisesti vaihtelevia tilanteita yksin ja yhdessä</p>
<p>9.lk</p>	<p>Fyysisen toimintakyvyn tavoitteet:</p> <p>-T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen. L1, L3</p> <p>-T2 ohjata oppilasta harjaanuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja. L1, L3, L4</p> <p>-T3 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa. L3</p> <p>-T4 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa. L3</p> <p>-T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta. L3</p> <p>-T6 vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä. L3</p> <p>- T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan. L3, L6, L7</p> <p>Sosiaalisen toimintakyvyn tavoitteet:</p> <p>-T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen. L2, L3, L6, L7</p> <p>-T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista. L2, L6, L7</p> <p>Psyykkisen toimintakyvyn tavoitteet:</p> <p>-T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa oppilaan itsenäisen työskentelyn taitoja. L1, L2, L3</p>	<p>S1 Fyysinen toimintakyky</p> <p>– runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa leikkien ja eri liikuntalajien avulla</p> <p>– vahvistetaan tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja eri liikuntamuotojen avulla</p> <p>– harjoitellaan eri uimatekniikoita ja vesipelastustaitoja</p> <p>– oppilaat oppivat kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään</p> <p>– oppilaat harjoittelevat ohjaamista</p> <p>– huomioidaan kehonhuolto</p> <p>S2 Sosiaalinen toimintakyky</p> <p>– oppivat arvioimaan ja kehittämään omaa sosiaalista toimintakykyään.</p> <p>– pari- ja ryhmätehtäviä</p> <p>– opitaan ottamaan toiset huomioon, auttamaan ja avustamaan muita</p> <p>– opitaan ottamaan vastuuta omasta toiminnasta, yhteisistä asioista, säännöistä ja välineistä</p> <p>S3 Psyykinen toimintakyky</p> <p>– opitaan pitkäjänteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä tavoitteen saavuttamiseksi</p> <p>– vahvistetaan pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä</p> <p>– oppilaan mahdollisuus vaikuttaa tuntien sisältöihin</p>

	<p>-T11huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevydestä ja yhteisöllisyydestä. L1, L2</p> <p>-T12 auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. L3</p> <p>-T13 tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia. L1, L3</p>	<p>– opitaan liikunnan merkitys kasvuille ja kehitykselle</p> <p>– kohdataan emotionaalisesti vaihtelevia tilanteita yksin ja yhdessä</p>
--	---	---

Paikalliset painotukset

- Hyödynnetään lähiliikuntapaikkoja monipuolisesti. Tehdään yhteistyötä urheiluseurojen kanssa. Korostetaan liikkumista luonnossa.

Esimerkkejä ilmiöpohjaisen opetuksen teemoiksi

- Ihminen

15.4.17 Kotitalous

Työtavat

Kotitalouden työtavoissa omaksutaan kodin arjen hallinnassa tarvittavia tietoja tietotekniikkaa mahdollisuuksien mukaan hyödyntäen. Kädentaitoja harjaannutetaan yksilö-, pari- ja ryhmätöiden avulla. Teoriaa havainnollistetaan konkreettisesti ja opetuskeskusteluin sekä koulun ulkopuolisten asiantuntijoiden avulla. Erityinen huomio kiinnitetään turvallisuuteen, sosiaalisten taitojen kehittymiseen ja kestävän kehityksen omaksumiseen.

Arviointi

Kotitaloutta arvioidaan käytännön työtaitojen, yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen sekä tiedonhankinta- ja käsittelytaitojen osalta itsearvioinnin, jatkuvan näytön ja kirjallisten kokeiden mukaan painottaen käytännön taitoja.

Erityispiirteet

Kotitalousopetuksessa luodaan perusta kestäväan asumiseen, ruokaosaamiseen ja kuluttajuuteen käytännön työharjoituksin.

Keskeiset tavoitteet ja sisällöt 7. vuosiluokalla

<p>7.lk</p>	<p>- harjoitellaan kädentaitoja hygieenisesti, turvallisesti, taloudellisesti, L3</p> <p>- annetun työn toteuttaminen ohjatusti, pitkäjänteisesti alusta loppuun, L1, L3, L6</p> <p>- taito arvioida omaa työtään ja toimintaansa, L1</p> <p>- työskentelytaitojen kehittyminen ryhmän jäsenenä toiset huomioon ottaen, L3, L6</p> <p>- kannustetaan hakemaan kotitalouteen liittyvää tietoa tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen, L1, L4, L5</p>	<p>- ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri, S1 (esim. ruoanvalmistus, leivonta, elintarviketuntemus, ravitsemustieto)</p> <p>- asuminen ja yhdessä eläminen, S2 (esim. puhtaanapito, tekstiilien hoito, arjen hallinta, kotitalouspalvelut)</p> <p>- kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa, S3</p>
--------------------	--	---

<ul style="list-style-type: none"> - harjaannuttaa oppilasta lukemaan ja toteuttamaan toimintaohjeita täsmällisesti sekä luovasti, L4 - kestävään elämäntapaan ohjaaminen, L1, L7 - ravintotietoisuuden lisääminen, L1, L4 - kalenterivuoden perinteiden huomioiminen, L2 	(esim. kuluttajan oikeudet ja velvollisuudet, median ja teknologian käyttö arjen valinnoissa)
---	---

15.4.18 Oppilaanohjaus

Työtavat

Oppilaanohjauksen työtapoja käytetään monipuolisesti oppilaiden yksilölliset sekä ryhmäkohtaiset tarpeet ja valmiudet huomioiden. Ohjausmuotoina ovat yksilöllisiin kysymyksiin syventyvä henkilökohtainen ohjaus, pienryhmäohjaus ja luokkamuotoinen ohjaus.

Arviointi

Oppilaiden itsearviointiin sekä vuorovaikutteiseen, ohjaavaan ja kannustavaan palautteeseen eri ohjaustoimien yhteydessä.

Ohjaus, tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus ja tukea tarvitsevan ohjaus oppilaanohjauksessa vl. 7-9

Oppilaanohjaus toteutetaan suunnitelmallisesti oppilaanohjauksen vuosikellon ja ohjaussuunnitelman mukaisesti (liite). Oppilaanohjauksen vuosikellossa tarkentuvat oppilaanohjauksen järjestämät rakenteet, toimintatavat, työn- ja vastuunjako sekä työskentely monialaisissa verkostoissa.

Perusopetuksen oppilaanohjausta tehostetaan monialaisten toimijoiden yhteistyöllä. Keskeisiä yhteistyökumppaneita ovat Pyhtään Ohjaamo, rannikkopajat, toisen asteen oppilaitokset, järjestöt, yrittäjät sekä Pyhtään kunnan vapaa-aikapalvelut.

Tehostetun oppilaanohjauksen tavoitteet asetetaan yksilökohtaisesti. Tehostetun oppilaanohjauksen välineinä toimivat mm. motivaatiovalmennus, mikä toteutetaan joustavan perusopetuksen oppilaille sekä tarvittaessa. Koulunuorisotyön organisoima yksilövalmennus vahvistaa vuorovaikutustaitoja sekä arjen hallinnan taitoja oppilaan yksilöllisten tavoitteiden suuntaisesti. Käytettävissä on myös perusopetuksen etsivän nuorisotyön palvelut.

Pyhtään opetustoimen yhtenä kulmakivenä on yrittäjyyskasvatus. Yrittäjyys ja työelämälähtöisyys ovat opetuksen sisältöalueissa vahvasti esillä. Tätä vahvistetaan vapaaehtoisella, valinnaisella työssäoppimisen jaksolla sekä Ohjaamon kanssa tehtävässä yhteistyössä.

Jatko-ohjaus toiselle asteelle toteutetaan oppilaanohjauksen vuosikellon mukaisesti. Perusopetuksen ja toisen asteen nivelvaiheen yhteistyötä tiivistetään. Tarvittaessa tehdään yhteistyötä Ohjaamon, etsivän nuorisotyön ja rannikkopajojen kanssa.

Kodin ja koulun välistä yhteistyötä vahvistetaan yhteisillä suunnitelmilla sekä palautekeskusteluilla. Ohjauksen ja nivelvaiheen yhteistyön toimenpiteet kuvataan oppilaanohjauksen vuosikellossa ja ohjaussuunnitelmassa (liite).

Keskeiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt

<p>7.lk</p>	<p>T1 Osallisuus ja aktiivinen toiminta Tavoitteeseen liittyvät sisällöt: S1, S2</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ryhmäyttäminen - Oman toiminnan ohjaus - Vuorovaikutustaidot - Tutustuminen kouluun ja toimintatapoihin <p>T2, T3 Oppimaan oppimisen taidot Tavoitteeseen liittyvät sisällöt: S1</p> <ul style="list-style-type: none"> - Itsearviointi ja vastuu omasta työskentelystä - Opintojen eteneminen - Oppimisen ongelmat - Oppimistyyli - Elinikäinen oppiminen <p>T4, T5 Itsetuntemus Tavoitteeseen liittyvät sisällöt: S2</p> <ul style="list-style-type: none"> - Omien vahvuuksien ja oppimisen kohteiden tunnistaminen - Tavoitteiden asettaminen - Valinnaisaine- ja kurssivalinnat 	<p>S1 Oppiminen ja opiskelu: Keskeisinä sisältöalueina oppilaanohjauksessa ovat koulu-yhteisössä toimimisen sekä opiskelutaitojen ja oppimaan oppimisen taitojen harjoittelu yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa elinikäisen oppimisen ja yhteisöllisyyden näkökulmista. Oppilaat harjoittelevat asettamaan itselleen opiskeluun liittyviä tavoitteita opintojen eri vaiheissa, arvioimaan itsenäisen toiminnan kehittymistä ja tavoitteiden toteutumista sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan, opintoihin liittyvien valintojen tekemisestä sekä opintojensa etenemisestä.</p> <p>S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu: Oppilaanohjauksessa käsitellään sisältöalueita, joiden avulla oppilaat laajentavat itsetuntemustaan ja itsearviointitaitojaan, tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitojaan sekä kehittävät taitojaan ratkaista ongelmia tilanteessa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu. Harjoitettavat taidot koskevat mm. urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja. Analysointivalmiuksia sekä omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden tunnistamista harjoitetaan. Tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi arvot ja asenteet, oppilaan taidot sekä sosiaaliset verkostot.</p>
<p>8.lk</p>	<p>T6, T7 Työelämään suuntautuva oppiminen Tavoitteeseen liittyvät sisällöt: S2, S3, S4, S5</p> <ul style="list-style-type: none"> - Työelämään tutustuminen - Koulutusjärjestelmä - Ammattialat, koulutuspolut <p>T4 Itsetuntemus Tavoitteeseen liittyvät sisällöt: S4</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tavoitteiden asettaminen omien kykyjen, edellytysten ja kiinnostusten pohjalta - Kurssivalinnat <p>T2, T3 Oppimaan oppimisen taidot Tavoitteeseen liittyvät sisällöt: S1</p> <ul style="list-style-type: none"> - Itsearviointi ja vastuu omasta työskentelystä - Opintojen eteneminen - Oppimisen ongelmat - Elinikäinen oppiminen <p>T8, T9 Oma urasuunnittelu Tavoitteeseen liittyvät sisällöt: S2, S3, S4, S5</p> <ul style="list-style-type: none"> - Monilukutaito: Oppija oppii hankkimaan, yhdistämään, muokkaamaan, tuottamaan ja esittämään tietoa eri muodoissa 	<p>S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot: Oppilaanohjauksessa tarjotaan oppilaille mahdollisuuksia harjaannuttaa taitojaan toimijana erilaisissa ympäristöissä. Huomiota kiinnitetään monipuolisten opiskelussa ja työelämässä tarvittavien taitojen sekä monikanavaisten vuorovaikutus- ja viestintätaitojen kehittymiseen. Viestintätaitoihin kuuluu myös eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuuden arviointi urasuunnittelun kannalta.</p> <p>S4 Työelämään tutustuminen: Eri elinkeinoihin, työelämään ja ammattialoihin tutustuminen sekä työn hakemisen harjoittelu lisäävät oppilaiden työelämä-tietoutta. Samalla oppilaat tutustuvat itseään kiinnostaviin aloihin, ammatteihin ja yrittäjyyteen. Työelämä-taitoja harjoitellaan erityisesti työelämään tutustumisjaksoilla (TET), joista saatua kokemusta, tietoa ja palautetta hyödynnetään eri oppiaineiden opiskelussa sekä tulevaisuuden suunnitelmia tehtäessä. Huomiota kiinnitetään työelämän tasa-arvokysymyksiin.</p>
<p>9.lk</p>	<p>T6, T7 Työelämään tutustuminen Tavoitteeseen liittyvät sisällöt: S2, S3, S4, S5</p> <p>T4, T5 Itsetuntemus Tavoitteeseen liittyvät sisällöt: S4</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kulttuuristen merkitysten tunnistaminen ja arvostaminen <p>T6, T7 Oma urasuunnittelu Tavoitteeseen liittyvät sisällöt: S2, S3, S4, S5</p> <ul style="list-style-type: none"> - Yrittäjyys - Päätöksentekotaidot - Ansioluettelo, työhakemus 	<p>S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen: Oppilaiden jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelun taitojen kehittyminen on jatkumo, jota syvennetään oppilaanohjauksen sisällöissä koko perusopetuksen ajan. Oppilaanohjauksessa oppilaat tutustuvat Suomen koulutusjärjestelmän tarjoamiin erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin ja oppivat etsimään tarkempaa tietoa jatko-opinnoista sekä niihin hakeutumisesta sekä hyödyntämään eri tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita.</p> <p>Tutustuminen kouluun ja toimintatapoihin (S1, S2)</p> <p>Itsetuntemus (S1, S2, S5)</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilaitosvierailut / -vierailijat <p>T4, T5, T6, T7 Yhteishaku Tavoitteeseen liittyvät sisällöt: S2, S3, S4, S5</p> <ul style="list-style-type: none"> - Demohaku - Varsinainen haku <p>Arjen taidot Tavoitteeseen liittyvät sisällöt: S2, S3, S4, S5</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opintojen rahoitus <p>T10 Kulttuurien kohtaaminen Tavoitteeseen liittyvät sisällöt: S4, S5</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opiskelu / työskentely ulkomailla 	<ul style="list-style-type: none"> - Omat vahvuudet - Oppimaan oppimisen taidot - Tavoitteiden asettelu <p>TVT-apuvälineet, tiedonhankinta ja tulkinta</p> <ul style="list-style-type: none"> - mol.fi/avo <p>Yksilöohjaus</p> <ul style="list-style-type: none"> - tulohaastattelut - Oppimaan oppimisen taidot <p>Luokkaohjaus (S2, S3, S5)</p> <ul style="list-style-type: none"> - TVT-apuvälineet, tiedonhankinta ja tulkinta - mol.fi/avo - Ammattialaesittelyt / oppilaitosvierailut <p>Pienryhmäohjaus</p> <p>Yksilöohjaus</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opintojen seuranta ja oppimisen arviointi ja tavoitteiden asettaminen <p>Kodin ja koulun yhteistyö</p> <p>Luokkaohjaus</p> <p>TVT-apuvälineet, tiedonhankinta ja tulkinta</p> <ul style="list-style-type: none"> - mol.fi/avo - Demohaku <p>Pienryhmäohjaus</p> <ul style="list-style-type: none"> - Yhteishaku opintopolku.fi:ssä - Ykköstoivepäivä <p>Yksilöohjaus</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opintojen seuranta - Elämänsuunnittelu
--	--	--

LIITTEET

LIITE: Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu (VSOP) alkuluokassa

Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu toteutetaan alkuluokassa eli oppilaan ollessa esi- ja / tai perusopetuksen ensimmäisillä vuosiluokilla. Opetus etenee opintokokonaisuuksina, joiden tavoitteet ja sisällöt ovat Pyhtään kunnan opetussuunnitelman mukaisia. Opintokokonaisuuksien mukaan opinnoissa eteneminen ei kuitenkaan edellytä tiettyä vuosiluokkaa, vaan opintokokonaisuudet suoritetaan ilman vuosiluokkiin sitoutumista, oppilaan ja ryhmän opiskeluvalmiuksia mukailleen. Tuntijako noudattelee Pyhtään kunnan opetussuunnitelman tuntijakoa.

Opintokokonaisuuksissa toteutettavat työtavat ja arviointimenetelmät toteutetaan noudattaen Pyhtään kunnan opetussuunnitelmaa. Oppiainejakaisen opetussuunnitelman erityispiirteitä hyödynnetään soveltuvien osien myös aihekokonaisuuksien toteutuksessa.

Jokaiselle alkuluokassa opintojaan suorittavalle laaditaan oma henkilökohtainen opintosuunnitelma. Opintosuunnitelma laaditaan Wilmassa olevalla lomakkeella.

Lukuvuositodistuksessa arvioidaan suoritettavat opintokokonaisuudet erillisellä liitteellä. Opintokokonaisuudet sisältävät siis myös oppiainekohtaisia tavoitteita, vaikka opintojen etenemistä seurataankin kokonaisuudesta käsin.

Äidinkieli ja kirjallisuus, suomi toisena kielenä

Vuorovaikutustaidot

- kokemusten jakaminen
- oma ilmaisu
- kerronta
- oma ilmaisu arjen tilanteissa
- luova ilmaisu: esitykset, näytelmät

Vuorovaikutustaitoja, ilmaisua harjoitellaan, kehitetään ja vahvistetaan tavoitteellisesti aihekokonaisuuksissa. Keskeiset tavoitteet ja sisällöt Pyhtään kunnan opetussuunnitelman mukaisesti.

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen:

Tekstien tulkitseminen ja tuottaminen:

- kirjaimen, äänteen tunnistaminen, tuottaminen ja näiden yhdistäminen
- lukeminen / kirjoittaminen tavutasolla, sanatasolla, virketasolla
- luetun ja kirjoitetun kielen ero
- ymmärtävä lukeminen
- lukutaidon vahvistaminen, erilaisten
- erilaisten tekstien tulkitseminen, lukutaidon laajentaminen
- kirjallisuuteen tutustuminen
- kirjaston käyttö
- oman kirjoitetun tuotoksen oikeinkirjoitus
- vuoropuhelu, kirjallinen ilmaisu, oma tuotos
- juonellinen tarina, kertomus, satu
- näppäilytaito

Tekstien tuottaminen:

Äidinkielen aihekokonaisuuksien sisältöihin liittyviä taitoja harjoitellaan tavoitteellisesti kaikissa aihekokonaisuuksissa.

Matematiikka

Matematiikan tavoitteet ja sisältö perustuvat oppiainejakoisuuteen. Matematiikan sisältöalueisiin kuuluvia taitoja harjoitellaan ja vahvistetaan aihekokonaisuuksissa.

Aiheet ja sisällöt:

Ajattelun taidot:

- vertailu, luokittelu, järjestäminen
- lukumäärä, lukusana, numeromerkit, lukujonot

Yhteenlasku ja vähennyslasku

- peruslaskutoimitukset lukualueella 0-20, lukualueen laajentaminen
- soveltaa taitoja
- päässä laskut
- hajotelmat, kymppiparit, kymmenylitykset

Kertolasku

- käsitteen ymmärtäminen
- kertotaulut 0-5 lukualueen laajentaminen

Jakolasku

- käsitteen ymmärtäminen
- kertotaulun ja jakolaskun yhteys

Opintokokonaisuudet alkuluokalla

Opintokokonaisuudet muodostuvat eri oppiaineita yhdistävistä opintokokonaisuuksista. Kehyksen opintokokonaisuudelle antavat ympäristöoppi, katsomusaine (uskonto / elämäkatsomustieto) sekä äidinkieli ja kirjallisuus. Opintokokonaisuuksissa harjoitellaan opetussuunnitelman mukaisia taitoja matematiikan, äidinkieli ja kirjallisuus sekä taito- ja taideaineiden osalta. Taito- ja taideaineet ovat kuvataide, musiikki, käsityö ja liikunta.

Ympäristöoppi ja taito- ja taideaineet:

Syyslukukausi	Kevätlukukausi
Syksy (luonnonympäristö, puutarha, sadonkorjuu)	Avaruus
Kasvit (lajintuntemus)	Kierrätys, kestävä kehitys, luonnonsuojelu
Kartat/lähiympäristö	Ihminen/terveys, hyvinvointi
Eläimet (lajintuntemus)	Ensiaputaidot/turvallinen arki
Talvi (ympäristön muuttuminen, eläimet ja kasvit talvella)	Kevät
Tutkiminen (aineet, materiaalit, ilmiöt jne.)	Selkärangattomia (hyönteisiä, matelijoita)

Uskonto/Elämäkatsomustieto ja taito- ja taideaineet:

Syyslukukausi	Kevätlukukausi
Perhe, minäkuva	Erilaiset elämänmuodot
Ihmisoikeudet	Raamatun kertomuksia / kertomuksia eri maiden lasten elämästä
Seurakunta ja kirkko / harrastukset	Kirkolliset juhlat / perheessä vietettävät juhlat
Virret / laulut ystävydestä, luonnosta	Virret / laulut ystävydestä, luonnosta
Juhlapyhät	Juhlapyhät
Yhteiselämän säännöt	Oikean ja väärän merkitys

Englanti ja taito- ja taideaineet:

Englannin kielen opetuksessa on vahvistaa oppaiden myönteistä asennetta kielen oppimiseen ja omiin kykyihin. Tutkitaan lähiympäristön kielellistä runsautta, tutustutaan englannin kieleen ja jaetaan kielen liittyviä kokemuksia. Etsitään yhtäläisyyksiä ja eroja eri kielten välillä sekä eri kieliryhmiin kuuluvien tapojen välillä.

Tavoitteena on tarjota monipuolisia mahdollisuuksia harjoitella kieltä. Ns. luokkaenglanti eli käytetään vierasta kieltä erilaisissa arjen tilanteissa eli luodaan luokkaan rutiinit, jotka toistuvat. Kielenopiskelussa painotetaan toiminnallisuutta. Harjoitellaan sanoja ja fraaseja pelein ja leikein. Kokeillaan erilaisia vieraan kielen oppimistapoja sekä erilaisia oppimisympäristöjä. Rohkaistaan oppilaita käyttämään oppittua erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Täydennetään kielitaitoja non-verbaalisella viestinnällä.

Käsiteltävät aihepiirit valitaan yhdessä oppilaiden kanssa heitä aidosti kiinnostavista asioista. Opetuksessa käsitellään monipuolisesti erilaisia aihepiirejä. Aihepiireissä hyödynnetään Pyhtään kunnan kielirikasteisen opetuksen suunnitelmaa.

Aihepiirejä yhdistetään taito- ja taideaineisiin sekä näiden oppiaineiden tavoitteisiin ja sisältöihin.

LIITE: TOIMINTA-ALUEITTAIN TAPAHTUVA OPETUS

Perusopetuksessa pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä oleva oppilas opiskelee joko oppiaineittain tai toiminta-alueittain. Toiminta-alueittaisesta opetuksesta päätetään osana erityisen tuen päätöstä. Oppilaalla on aina oikeus opiskella ensisijaisesti oppiaineittain. Opetus järjestetään toiminta-alueittain vain, kun todetaan, ettei oppilas kykene opiskelemaan edes oppiaineiden yksilöllistettyjä oppimääriä.

Toiminta-alueittain opiskelevat oppilaat saavat opetusta saman vuosiviikkotuntimäärän kuin oppiaineittain opiskelevat. Jos tästä tuntimäärästä poiketaan yksittäisen oppilaan kohdalla, päätetään siitä perusopetuslain 18 §:n nojalle erityisen tuen päätöksessä. Ellei poikkeaminen ole tilapäinen, esimerkiksi sairaudesta johtuen, tehdään siitä aina päätös.

Toiminta-alueittain opiskelevan oppilaan erityisen tuen päätös edellyttää aina sekä asiantuntijalausuntoa että oppilashuollon lausuntoa.

Oppilaan yksilökohtaiset oppimisen tavoitteet ja opetuksen järjestämisen tavat kirjataan oppilaan henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevaan suunnitelmaan eli hojks:iin. Vaikka oppilas opiskelee toiminta-alueittain voi hän silti joiltain osin opiskella myös oppiainejakoisesti.

Pyhtään kunnan opetustoimessa järjestetään opetusta joko osittain tai kokonaan toiminta-alueittain, mikäli järjestämistapa tukee oppilaan oppimiskykyä. Opetuksen järjestämisen muodoista tehdään päätös kuunnellen lasta hoitavia ja kuntouttavia tahoja, lapsen perhettä sekä opettajan arviota oppilaan opetuksen järjestämisen edellytyksistä sekä oppimisen edellytyksistä.

Toiminta-alueittain tapahtuva opetus perustuu oppilaan taitojen ja kehityksen arviointiin

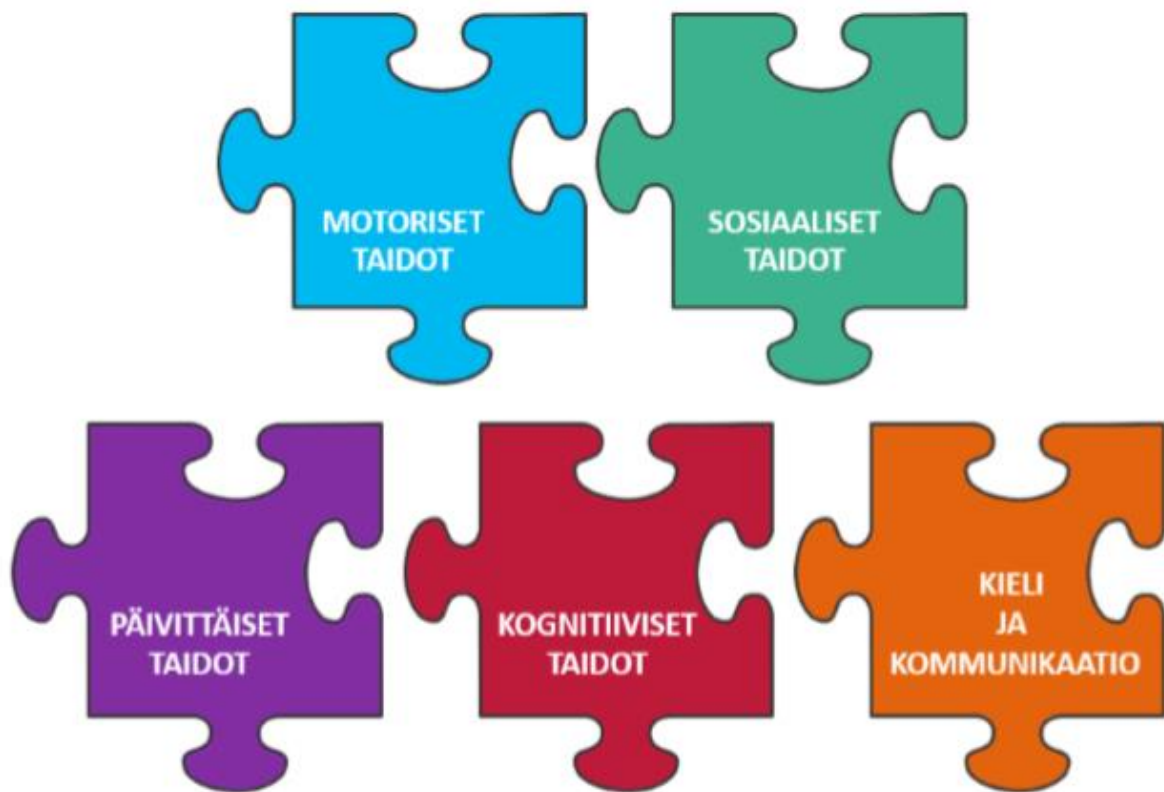
Lähtökohtana on oikeus tasapainoiseen ja yksilölliseen kasvuun.

Opetus suunnitellaan kokonaisvaltaisesti korostaen jatkuvuutta ja osallisuutta.

Toiminta-alueittain tapahtuva opetus perustuu oppilaan taitojen ja kehityksen arviointiin.

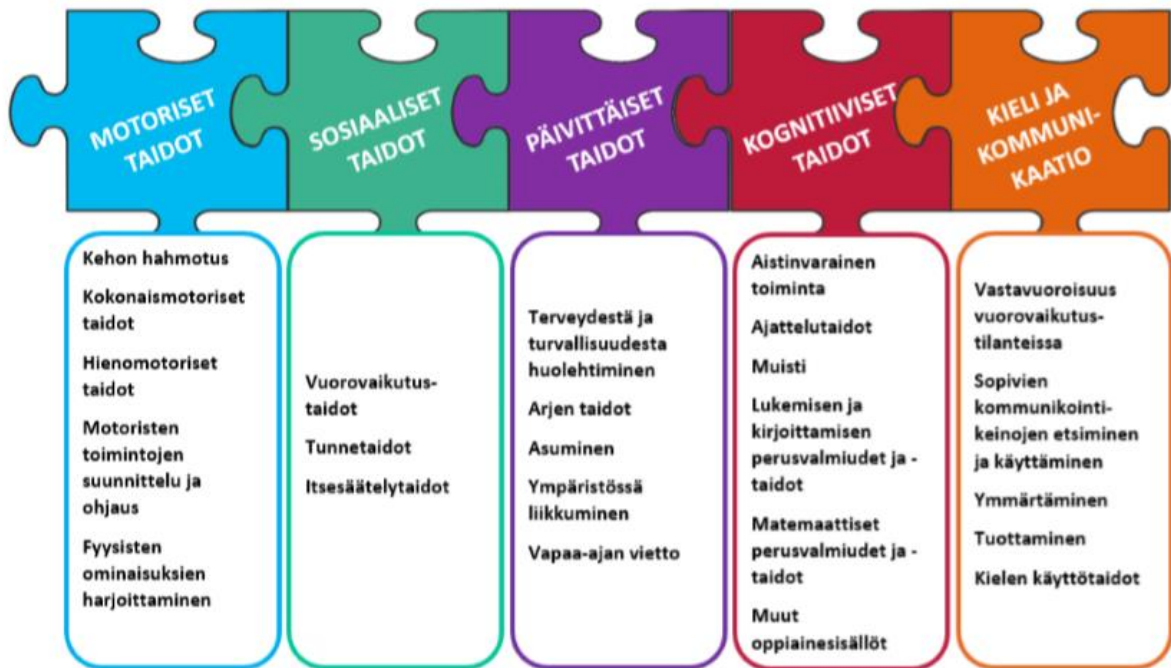
Opetus suunnitellaan kokonaisvaltaisesti korostaen jatkuvuutta ja osallisuutta ympäröivän yhteisön toimintaan.

Opetuksen suunnittelu tapahtuu yhteistyössä oppilaan huoltajien, opettajien, muun henkilökunnan ja asiantuntijoiden kanssa.

Opetuksen toiminta-alueita ovat:

- 1) **Motoriset taidot**
- 2) **Kieli ja kommunikaatio**
- 3) **Sosiaaliset taidot**
- 4) **Päivittäisten toimintojen taidot**
- 5) **Kognitiiviset taidot**

Toiminta-alueet koostuvat pienemmistä osa-alueista muodostaen laajempia kokonaisuuksia. Yksittäistä toiminta-aluetta ei tarkastella irrallisena muiden toiminta-alueiden kehittymisestä. Eri toiminta-alueiden kehittyminen ja taitojen karttuminen ovat sidoksissa kokonaiskehitykseen.

(Kuvat Valteri -koulu)

Toiminta-alueiden yksilölliset tavoitteet ja opetusmenetelmät määritellään HOJKSssa. Arviointi perustuu HOJKSssa asetettuihin tavoitteisiin.

Tässä yleisiä toiminta-alueittain tapahtuvan opetuksen tavoitteita, sisältöjä ja menetelmiä osa-alueittain:

MOTORISET TAIDOT

Motoristen taitojen kehittäminen on jaettu seuraaviin osa-alueisiin:

- 1) Motoristen taitojen suunnittelu ja ohjaus
- 2) Kehon tuntemus
- 3) Tasapaino ja koordinaatio
- 4) Rytmitys
- 5) Kestävyys ja lihasvoiman kehittäminen

1. Motoristen taitojen suunnittelu ja ohjaus

- Oppilasta tuetaan ohjaamaan omaa toimintaansa
- Oppilas opettelee monipuolisesti sekä karkea- että hienomotorisia perustaitoja. Puhe-elinten motoriikan kehittäminen
- Ideoiminen ja ongelmanratkaiseminen motorisissa toiminnoissa
- Oppilas kokee liikunnan riemua ja saa virikkeitä liikunnan harrastamiseen

2. Kehon tuntemus

- Oppilas tiedostaa oman kehonsa ja sen osat
- Oppilas hahmottaa oman kehonsa suhteessa itseensä, ympäristöönsä sekä toimintaan

- Oppilas tiedostaa ja harjoittelee erilaisia liikkumistapoja
- Oppilas tutustuu erilaisiin liikuntavälineisiin

3. Tasapaino ja koordinaatio

- Oppilas kontrolloi omaa kehoaan
- Oppilas oppii silmän ja käden / jalan koordinaatiotaitoja

4. Rytmii

- Oppilas oppii käyttämään kehon rytmiä liikkeissään ja toiminnassaan

5. Kestävyys ja lihasvoiman kehittäminen

- Oppilas harjaantuu havaintomotorisissa ja motorisissa perustaidoissaan. Osallistuu ympäröivän yhteisön toimintaan

Motoristen taitojen keskeisiä sisältöjä ja menetelmiä:

- Perusliikuntataidot (esim. kävely, juoksu, hypyt, ryömiminen, konttaaminen, keinuminen, kieriminen, kiipeäminen)
- Sensomotorinen liikunta
- Voimansäätelyharjoitukset (esim. tavaroiden koskettaminen, kantaminen, nostaminen, puristaminen)
- Koordinaation harjoittelu ilman välineitä ja välineillä
- Musiikkiliikunta (esim. itseilmaisua, tanssia)
- Pallottelu (esim. vierittäminen, heittäminen, kiinniotto)
- liikkuminen luonnossa eri vuoden aikoihin
- aivojumppaliikkeet
- Liikunnalliset ja vuorovaikutteiset leikit
- Jäljittely mallin mukaan tarvittaessa opettajan tai avustajan tukemana

KIELI JA KOMMUNIKAATIO

Kieli ja kommunikaatio jaotellaan seuraaviin osa-alueisiin:

- 1) kielellinen tietoisuus
- 2) ilmaisujen ymmärtäminen ja tuottaminen
- 3) kommunikaation keinot
- 4) kirjainten, sanojen ja lauseiden tunnistaminen ja käyttö

1. Kielellinen tietoisuus

- Oppilas ymmärtää kielen ja kommunikaation vuorovaikutuksen merkityksen
- Oppilas ymmärtää ilmaisun ja kohtaamisen tarpeen: läsnä oleminen, tarkkaavaisuus, vastavuoroisuus (odottaminen, mukautuminen jne.)

2. Ilmaisujen ymmärtäminen ja tuottaminen

- Oppilas ymmärtää hänelle suunnattua kommunikaatiota
- Oppilas osaa tehdä kommunikaatioaloitteita sekä ylläpitää kommunikaatiotaan
- Oppilas harjoittelee vuorovaikutustaitoja
- Tunneilmaisu ja kontakti, non-verbaalinen ilmaisu

3. Kommunikaation keinot

- Oppilas ymmärtää ja oppii tarvittaessa käyttämään vuorovaikutuksen tukena hänelle luontaista tapaa kommunikoida

-Oppilas ymmärtää ja käyttää kommunikaatiomenetelmiä eri tilanteissa

4. Kirjainten, sanojen ja lauseiden tunnistaminen ja käyttö

- Oppilas ymmärtää puhetta tukevien ja korvaavien menetelmien symboloivan merkityksen
- Oppilas laajentaa käsite- ja sanavarastoaan.

Keskeisiä sisältöjä ja menetelmiä:

- Orientoituminen tilanteeseen suuntaamalla katse, keskittymällä olennaiseen ja rauhoittuminen tilanteeseen
- Suun alueen motoriaan aktivointi ja harjoittelu
- Jäljittely mallin mukaan tarvittaessa opettajan tai avustajan tukemana
- Oman kommunikaatiokeinoon käyttäminen ja vahvistaminen eri tilanteissa
- Käsitteiden harjoittelu, ylä- ja alakäsitteet
- Erilaisiin kirjallisuuden muotoihin tutustuminen, kuten runot, lorut, riimittelyt, sadut, tietotekstit ja eri kirjallisuuden lajit
- Vuorovaikutukselliset ja ilmaisulliset leikit ja harjoitukset
- Sanan äännerakenteen harjoittelu
- Kirjaimiin tutustutaan eri aistien avulla ja edetään yksilöllisesti sanatasoiseen tunnistamiseen
- Kirjaston käyttö

Jokaisella oppilaalla on oikeus kommunikoinnin harjoittamiseen ja vahvistamiseen hänelle sopivimman menetelmän avulla. Tällaisia voivat olla mm. Kommunikaatiomenetelmä PECS, erilaisten kommunikointilaitteiden käyttö, kommunikaatiokansiot ja –taulut, tukiviittomat, esinekommunikaatio.

SOSIAALISET TAIDOT

Sosiaaliset taidot jakautuvat:

1) vuorovaikutustaitoihin 2) itsehallinnan taitoihin 3) tunnetaidot

1. Vuorovaikutustaidot

- Oppilas osallistuu erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin ja etenee niissä omien edellytystensä mukaisesti

2. Itsehallintataidot

- Oppilas oppii tekemään valintoja erilaisissa tilanteissa
- Oppilas noudattaa sovitun sosiaalisia sääntöjä
- Oppilas oppii sopeutumaan muutoksiin
- Oppilas oppii hallitsemaan ja kontrolloimaan omaa käyttäytymistään

3. Tunnetaidot

- Tunteiden tunnistaminen, nimeäminen
- Tunteiden säätelyminen
- Toisen ihmisen asemaan asettuminen

Keskeisiä sisältöjä ja menetelmiä:

- Ryhmätilanteissa oleminen (istuminen, odottaminen, toisten huomioiminen)
- Tottuminen koulun eri vuorovaikutustilanteisiin (välitunti, juhlat, ruokailu)
- Oikean ja väärän toimintatavan tunnistaminen ja harjoittelu
- Hyvät käytöstavat (kiittäminen, anteeksi pyytäminen ja tervehtiminen)

- Yhteisten sääntöjen noudattaminen
- Tunteiden tunnistaminen ja nimeäminen
- Sopivan käytöksen harjoittelu erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa
- Retket, kaupassa asioiminen ja muut koulun ulkopuoliset oppimisympäristöt
- Menetelmänä mm. jäljittely mallin mukaan tarvittaessa opettajan tai avustajan tukemana

PÄIVITTÄISTEN TOIMINTOJEN TAILOT

Päivittäisten taitojen harjoittelu luo mahdollisuuksia motoristen taitojen, kielen ja kommunikaation, sosiaalisten sekä kognitiivisten taitojen kehittymiselle ja harjoittelulle. Ne puolestaan vahvistavat päivittäisten taitojen hallintaa.

Päivittäisten toimintoja ovat:

- 1) terveys ja turvallisuus
- 2) arkipäivän elämän taidot
- 3) asuminen ja vapaa-aika
- 4) ympäristössä liikkuminen

1. Terveys ja turvallisuus

- Oppilas toimii terveyttä ylläpitävällä tavalla
- Oppilas huomioi vaaratilanteet.
- Oppilas oppii noudattamaan sääntöjä

2. Arkipäivän elämän taidot

- Oppilas oppii henkilökohtaiseen hygieniaan liittyviä taitoja
- Oppilas oppii pukeutumiseen ja riisuutumiseen liittyviä taitoja
- Oppilas oppii itsenäiseen ruokailuun liittyviä taitoja
- Oppilas noudattaa omaa päiväjärjestystään
- Tavaroiden ja ympäristön siisteydestä huolehtimien (omat ja yhteiset tavarat)
- Ajanhallinta: aikakäsitys, aikataulut - näiden hahmottaminen
- Rahan käyttäminen: rahan arvo, tunnistaminen, laskeminen, käyttäminen konkreettisissa tilanteissa, maksuvälineet

3. Asuminen ja vapaa-aika

- Oppilas osallistuu päivittäisiin askareisiin (vaatehuolto, ruuanlaitto, siivous yms.)
- Oppilas oppii soveltamaan omaksumiaan taitoja eri tilanteissa (koti, tilapäishoito, harrastukset)
- Oppilas harjaantuu käyttämään vapaa-aikaansa mielekkäästi

4. Ympäristössä liikkuminen

- Oppilas harjaantuu liikkumaan omien kykyjensä mukaan
- Oppilas tutustuu eri kulkuvälineisiin ja ympäristöihin

Keskeisiä sisältöjä ja menetelmiä:

- Taidoissa harjaantuminen liitetään luonnollisena osana jokapäiväisiin liikkumis-, ruokailu-, pukeutumis- ja siisteyskasvatustilanteisiin
- Mahdollisuuksien mukaan oppilasta ohjataan osallistumaan myös kodin ja koulun askareisiin sekä hahmottamaan eri tiloja, liikkumaan niissä ja tutustumaan lähiympäristöön ja sen luontoon
- Kotitalous

KOGNITIIVISET TAIDOT

Kognitiivisen taitojen osa-alueet ovat:

- 1) aistien stimulointi ja harjoittaminen
- 2) ajattelutaidot
- 3) muisti
- 4) lukemisen ja kirjoittamisen perusvalmiudet ja -taidot
- 5) matemaattiset perusvalmiudet ja -taidot
- 6) Muut oppisisällöt

1. Aistien stimulointi ja harjoittaminen

- Oppilas aktivoituu käyttämään eri aistejaan ympäröivän todellisuuden hahmottamiseen

2. Ajattelutaidot

- Luokittelu ja valintojen tekeminen
- Oppilas oppii luokittelemaan samanlaiset sekä erottelemaan erilaiset esineet / asiat
- Oppilas oppii tekemään valintoja eri vaihtoehtojen välillä
- Syysuhteiden ymmärtämistä harjoitellaan ja vahvistetaan
- Ongelmanratkaisua ja päätöksen tekemistä harjaannutetaan ja vahvistetaan
- Oppilas havaitsee ja paikallistaa esineet / asiat ja ymmärtää niiden väliset suhteet
- Oppilas oppii käyttämään välineitä päämääräänsä pyrkiessään
- Oppilas oppii esineiden väliset suhteet, käsittelyn ja hallinnan
- Oppilas ymmärtää omien ja / tai muiden toimintojen seuraukset
- Oppilas ennakoii tulevia tapahtumia ja niiden järjestyksiä signaalein (esim. esine, kuva, ele) avulla

3. Muisti

- Lyhytkestoisen muistin harjaannuttaminen: toimiminen ohjeen mukaan, toistaminen, nopea nimeäminen
- Työmuistin harjaannuttaminen: tehtävän jatkaminen keskeytyksettä, kuullun tai nähdyn pitäminen mielessä
- Pitkäkestoisen muistin harjaannuttaminen: mieleen painaminen, muististrategiat

4. Lukemisen ja kirjoittamisen perusvalmiudet ja -taidot

- Sanatietoisuus
- Tavutietoisuus
- Äännetietoisuus
- Kirjaintuntemus
- Kirjain - äänne vastaavuudet
- Kirjoitettujen sanojen tunnistaminen ja tuottaminen
- Kirjoitettujen lauseiden ymmärtäminen ja tuottaminen

5. Matemaattiset perusvalmiudet ja -taidot

- Matematiikan oppimista pohjustavat taidot: vertailu, luokittelu, järjestely, lukumäärät jne.
- Laskemisen perustaidot ja soveltaminen: lukujonot, lukumäärät, numeroiden lukeminen / kirjoittaminen, 10-järjestelmä, raha, aika, yleiset mittayksiköt, arjen soveltaminen

6. Muut oppiainesisällöt

- Muiden oppiaineiden tavoitteita ja sisältöjä oppilaan edellytykset ja vahvuudet huomioiden
- Opetusta ja oppimista eheyttävät aihekokonaisuudet sisältäen elementtejä eri oppiaineista

Keskeisiä sisältöjä ja menetelmiä:

- Asioiden yhteyden opettelu ja ymmärtäminen liittämällä ne arjen kokemuksellisiin tilanteisiin eri aistikanavia hyödyntäen, aistiharjoitukset
- Kuvataiteelliset menetelmät eri aihealueiden käsittelyssä
- Tietokoneavusteinen opetus
- Oppimisessa menetelmänä jäljittely, mallin mukaan oppiminen
- Vuodenaikojen vaihtelu ja niiden vaikutus ympäröivään luontoon eri oppiaineita hyödyntäen
- Aikakäsite, tunti, päivä, viikko, kuukaudet ja vuosi
- Sään havainnointi
- Esineiden luokittelua, vertailua ja järjestämistä toiminnallisissa menetelmissä, rakentelu ja kokoaminen, avaruudellisten suhteiden hahmottaminen ajassa ja tilassa, mittaaminen, numeron tunnistaminen, lukumäärien harjoittelu ja lukujonon hahmottaminen arjen toiminnoissa (kalenteri), kappaleiden ja kuvion tunnistaminen
- Tutustuminen yleisimpiin eläimiin ja kasveihin kokemuksellisesti
- Keskeisimpien kirkkovuoden juhliin tutustuminen ja osallistuminen
- Kognitiivisten taitojen yksilöllinen arviointi

LIITE: KIELIRIKASTEINEN OPETUS - OPETUSSUUNNITELMA 2016

Kielirikasteinen opetus toteutetaan mahdollisuuksien mukaan Huutjärven koulussa.

Osittain vieraalla kielellä tapahtuvaa luokkaopetusta kutsutaan Huutjärven koulussa nimellä kielirikasteinen opetus ja sitä annetaan esikoululaisille sekä 1.-2. luokkalaisille.

Kielirikasteinen opetus toteutetaan Huutjärven koulussa kielenopetuksen ja aineenopetuksen yhdistämisenä siten, että vieras kieli toimii välineenä oppiaineen opetuksessa. Opetuskielet ovat suomi ja vieraana kielenä englanti. Englannin kielen opetus luokkaenglantina alkaa 2. vuosiluokalla ja erillisenä oppiaineen 3. vuosiluokalla.

Opiskelu kielirikasteisessa ryhmässä on suunnattu äidinkielenään suomea puhuville oppilaille tai niille, joiden suomen kielen taito vastaa äidinkielen tasoa.

Rikasteryhmillä alle 25 % opetuksesta on englannin kielellä. Englantia käytetään opiskelukielenä suomen kielen rinnalla soveltuvin osin kaikissa muissa oppiaineissa paitsi äidinkielessä. Oppilaat opetetaan lukemaan ja kirjoittamaan suomen kielellä.

Tuntijako ja kokonaistuntimäärä ovat kielirikasteisilla ryhmillä samat kuin vastaavilla yleisopetuksen ryhmillä, samoin opetussuunnitelman sisältö ja tavoitteet.

Opetussuunnitelman toteutuksessa kielirikasteisten ja yleisopetukseen kuuluvien ryhmien välinen ero näkyy siten, että kielirikasteisissa ryhmissä osa oppiaineiden opetuksesta tapahtuu osittain myös englannin kielellä. Tämä tarkoittaa sitä, että oppilaat opiskelevat ja omaksuvat tiettyjä oppiaineita tai aiheisältöjä myös englanniksi. Näin he oppivat samanaikaisesti sekä englannin kieltä että jotakin oppiainetta tai oppiainetta.

Kieltä tarjotaan runsaasti; erityisesti kiinnitetään huomiota kunkin aihepiirin keskeiseen sanastoon, joka kertautuu ja vähitellen laajenee. Aktiivisen sanaston lisäksi kartutetaan runsaasti myös oppilaiden passiivista sanavarastoa (ns. rich input). Lisäksi rakennetaan luokkarutiinisanasto, jota käytetään opetuksessa jatkuvasti. Äidinkielen taidoista ja oman kulttuurin tuntemisesta sekä arvostamisesta pidetään erityisen hyvää huolta.

Haku kielirikasteiseen ryhmään

Huutjärven koulun englantirikasteisiin ryhmiin hakeudutaan kouluun ilmoittautumisen yhteydessä.

Oppilas voi hakea 1. luokalle ilmoittautumisen yhteydessä englannin kielirikasteiseen ryhmään. Kielirikasteiseen opetukseen haetaan valintakokeella, jonka toteuttamisesta vastaa erityisopettaja.

Kielirikasteisiin ryhmiin etusijalla ovat pyhtääläiset oppilaat. Jos kielirikasteisen opetuksen ryhmä ei tule täyteen pyhtääläisistä valintakokeen hyväksyttävästi suorittaneista hakijoista, voidaan sinne ottaa myös toisen kunnan alueella asuva, valintakokeen hyväksyttävästi suorittanut oppilas. Ennen koulun aloittamista tehdyn valintakokeen tulokset ovat voimassa 1. ja 2. luokalla.

Jos kunnan muussa opetusryhmässä opiskelevalla tai kuntaan muuttavalla oppilaalla on poikkeuksellisen hyvät englannin kielen valmiudet, esim. ulkomailla oleskelun vuoksi, voidaan hänet yksilöllisen valintakokeen perusteella ottaa kielirikasteiseen ryhmään vielä myöhemmin peruskoulun aikana kuin koulun alkaessa, jos ryhmässä on tilaa.

Tavoitteet ja arviointi

Vieraskielisen opetuksen tavoitteet:

- Myönteinen ja ennakkoluuloton suhtautuminen vieraita kieliä kohtaan sekä rohkeus ja halu käyttää niitä.
- Kansainvälisyyteen kasvattaminen.
- Valmius selvittää arkipäivän tavallisista tilanteista englannin kielellä.
- Tutustuminen opetussuunnitelman mukaisesti oppiaineiden keskeisiin aihepiireihin ja sanastoon.
- Tutustuminen englanninkielisten maiden kulttuureihin.

Vuosiluokat 1-2

Vuosiluokilla 1-2 kielitaidon kehittymisen arviointi:

- Havainnoimalla (näyttääkö oppilas ymmärtävän esim. englanninkielistä ohjeistusta, päivittäisiä sanontoja jne., yrittääkö oppilas itse käyttää vierasta kieltä, onko oppilas innostunut vieraan kielen oppimisesta jne.)
- Kuullun ymmärtämisen testeillä
- Kielirikasteista opetusta antava opettaja antaa vähintään kerran lukuvuoden aikana oppilaalle ja hänen huoltajalleen tietoa oppilaan kielitaidon kehittymisestä suhteessa annettuihin tavoitteisiin.

Lukuvuositolidistuksessa arvioidaan kunkin oppiaineen kohdalla oppilaan ko. oppiaineen hallintaa yleisopetuksen opetussuunnitelman tavoitteiden pohjalta. Tämä tarkoittaa sitä, että todistuksessa arvioidaan sitä, kuinka hyvin mainitut tavoitteet saavutettu suomen kielellä. Kielirikasteisessa opetuksessa opiskelleen oppilaan lukuvuositolidistukseen tulee lisätietoja kohtaan merkintä oppilaan osallistumisesta englannin kielirikasteiseen opetukseen. Arvioinnin perusteet ovat samat kuin yleisopetuksessa.

Yleistä vieraskielisestä opetuksesta

Peruskoululain mukaan opetusta voidaan antaa myös muulla kuin koulun opetuskielellä silloin, kun se on opetuksen kannalta tarkoituksenmukaista (OPH, 1996). Kieltenopetuksen monipuolistamis- ja kehittämishanke 1996–2000. Moniste 12/1996. Helsinki. Opetushallitus). Tämä ns. vieraskielinen opetus on vieraalla kielellä tapahtuvaa aineenopetusta ja erityisesti kielenopetuksen ja aineenopetuksen mielekästä yhdistämistä. Tällöin kieli ei ole varsinainen opetuksen ja oppimisen kohde, vaan väline eri oppiaineiden sisältöjen oppimisessa; Opetussuunnitelmaan kuuluvia oppiaineita opetetaan siis muulla kuin oppilaiden äidinkielellä vieraan kielen toimiessa välineenä. Ko. opetus ei tapahdu pelkästään vieraalla kielellä, vaan opetuksessa käytetään myös äidinkieltä. Tutkimusten mukaan kielen oppimisen edistämiseksi vähintään 25 % opetuksesta tulisi tapahtua vieraalla kielellä. (Nikula, T. & Marsh, D. (1996). Kartoitus vieraskielisen opetuksen tarjonnasta peruskouluissa ja lukiossa (Opetushallitus). Vieraskielistä opetusta voidaan antaa siten, että esimerkiksi osa jonkin aineen opetuksesta tapahtuu vieraalla kielellä tai että opetuksessa käytetään vieraskielistä oppimateriaalia sekä opiskeltavaan oppiaineeseen ja – aiheeseen liittyvää käsitteistöä vieraalla kielellä (OPH 1996). Kieltenopetuksen monipuolistamis- ja kehittämishanke 1996–2000. Monista 12/1996. Helsinki. Opetushallitus). Opetus toteutetaan perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti.

Kielirikasteisen opetuksen tavoitteet eri oppiaineiden ja oppimistulosten osalta ovat perusopetuksen päättyessä samat kuin sellaisessa opetuksessa, joka ei ole kielirikasteista. Kielirikasteinen opetus kannustaa ja aktivoi oppilaita kohdekielen käyttöön varsinaisten kielen tuntien lisäksi. Kielelliset tavoitteet suhteutetaan kielirikasteisen opetuksen määrään.

KIELIRIKASTEISEN OPETUKSEN OPETUSSUUNNITELMA

Start in English: PreSchool

- Students will be introduced to basic concepts that complement the Finnish pre-school curriculum. These topics will be linked to prior knowledge of concepts and vocabulary in the Finnish language and curriculum. Topics covered include the following:
  - Basic Greetings/Everyday Language
    - Students will be able to effectively use and respond to the following greeting:
      - Hello
      - How are you?
      - Please
      - Thank you
      - Goodbye, bye bye
  - Grammatical concepts used to express self in English and relate to the surrounding world such as:
    - I can / I can't
    - I like / I don't like
    - I am/ You are/ He is/ She is
    - I have
    - Where is/ Where are
    - This is/ These are
  - Numbers
  - Students will be able to demonstrate the following skills using the numbers 1-10:
    - oral counting
    - word/symbol matching
    - name quantity
  - Colors
    - Students will be introduced to basic color vocabulary such as red, blue, yellow, orange, green, brown, pink, gray, black, white, purple.
  - Body
    - Students will be introduced to human body vocabulary such as eye, ear, nose, thumb, head, shoulders, knees, toes, mouth, hair, hand, finger
  - Food
    - Students will be introduced to basic food vocabulary such as apple, orange, banana, carrot, ice cream, milk, water, juice, bread, etc...
  - Family
    - Students will be introduced to vocabulary related to the family such as mom, dad, brother, sister, baby
  - Basic Verbs
    - Students will use and respond to basic verbs receptively or expressively to communicate actions (jump, swing, climb, fly, clap, stomp, stand, sit, play, sing, sleep, run, eat, drink...)
  - School

- Students will be introduced to school related vocabulary including items commonly found and used in the school setting such as pencil, eraser, ruler, notebook, book, colored pencil, pencil case, backpack, chair, desk, computer.
- Animals
  - Students will be introduced to vocabulary of familiar animals and pets such as cow, horse, pig, sheep, duck, spider, cat, dog, fish, snake, mouse, rabbit, bird, pony
- Clothing
  - Students will be introduced to vocabulary related to everyday clothing such as hat, jacket, pants, shirt, socks, shoes, boots, scarf
- Transportation
  - Students will be introduced to vocabulary related to transportation such as bike, boat, train, car, bus, skateboard, motorbike

Start in English: 1st Class

- **English Language (vocabulary and grammar)**
  - Vocabulary: Students will be able to identify and/or talk about the world around them (expressively or receptively) given familiar topics such as:
    - basic greetings
    - family
    - foods
    - numbers
    - home
    - hobbies
    - school items
    - colors
    - pets/animals
    - clothing
    - transportation
    - days of the week
    - months of the year
    - basic weather
  - Grammar: Students will demonstrate understanding of English grammar by responding to and using English language in grammatically appropriate contexts. Grammatical structures introduced will include the following:
    - Regular plural nouns (-s/ -es/ -ies)
    - Subjective personal pronouns (I, you, he, she, it, we, you, they)
    - Adjectives
      - Qualitative (colors, size, emotions, shape)
      - Numeral (numbers, ordinal numbers)
      - Demonstrative (this, that, these, those)
      - Articles (the, a/an)
    - Verbs
      - Auxiliary verbs
        - be (present tense - am, are, is), can, have, will...

- Action verbs (swim, run, play, jump, read, write, eat, drink, sleep, sing, climb, walk, sit, stand, kick, fly...)
  - Prepositions
    - Positional prepositions (in, on, under, over, next to, behind, between, in front of...)
- **Mathematics**
  - Mathematics language will be taught that aligns with the first grade Finnish mathematics curriculum. The students will be exposed to English academic language simultaneously as they learn concepts.
    - Students will be able to demonstrate the following skills using the numbers 1-20:
      - oral counting
      - word/symbol matching
      - name quantity
    - Students will be able to:
      - identify basic shapes such as circle, square, triangle, rectangle, oval, star
    - Students will be able to read basic mathematical sentences in English using the following vocabulary:
      - plus
      - minus
      - is/equals
      - greater than
      - less than
- **Music**
  - Students will recognize and sing familiar songs in English. Students will become familiar with children's songs that are commonly sung in both Finnish culture and English speaking cultures. Songs will also reinforce English language vocabulary and concepts. Songs may include the following:
    - Twinkle, Twinkle Little Star
    - Itsy Bitsy Spider
    - Happy Birthday to you
    - Old MacDonald had a Farm
    - Head Shoulders Knees and Toes
    - If you're Happy and You Know it
    - The Wheels on the Bus
- **Science**
  - English science vocabulary will be taught to support concepts taught in 1st grade science curriculum. Students will be introduced to English vocabulary that compliments the Finnish vocabulary and concepts simultaneously and in connection to Finnish curriculum and concepts.
- **Art/Drawing**
  - English art/drawing vocabulary will be taught to support concepts taught in 1st grade art curriculum. Students will be introduced to English vocabulary that compliments the Finnish vocabulary and concepts simultaneously and in connection to Finnish curriculum and concepts.

Start in English: 2nd Class

- **English Language (vocabulary and grammar)**
  - Vocabulary: Students will be able to identify and/or talk about the world around them (expressively or receptively) given familiar topics such as:
    - basic greetings
    - family
    - foods
    - numbers
    - home
    - hobbies
    - school items
    - colors
    - pets/animals
    - clothing
    - transportation
    - days of the week
    - months of the year
    - basic weather
  - Grammar: Students will demonstrate understanding of English grammar by responding to and using English language in grammatically appropriate contexts. Grammatical structures introduced will include the following:
    - Regular plural nouns (-s/ -es/ -ies)
    - Basic irregular plural nouns (fish/fish, man/men, foot/feet, tooth/teeth...)
    - Subjective personal pronouns (I, you, he, she, it, we, you, they)
    - Objective personal pronouns (me, you, him, her, it, us, we, them)
    - Adjectives
      - Qualitative (colors, size, emotions, shape)
      - Numeral (numbers, ordinal numbers)
      - Demonstrative (this, that, these, those)
      - Articles (the, a/an)
    - Verbs
      - Auxiliary verbs
        - to be (present tense - am, are, is), can, have, will...
        - to be (past tense - was/were)
        - to be (future tense - will)
      - Regular action verbs present and past tense -ed (play, jump, climb, walk, kick, close, color, cook, clean, laugh...)
      - Simple irregular action verbs present and past tense (eat, swim, sing, write, drive, fly, run, sleep)
      - Present progressive verbs (use of the present participle -ing)
    - Prepositions
      - Positional prepositions (in, on, under, over, next to, behind, between, in front of...)
      - Prepositions of time and place (in, on, at)

- **Mathematics**

- Mathematics language will be taught that aligns with the second grade Finnish mathematics curriculum. The students will be exposed to English academic language simultaneously as they learn concepts.
  - Students will be able to demonstrate the following skills using the numbers 1-100:
    - oral counting
    - word/symbol matching
    - name quantity
  - Students will be able to:
    - identify basic shapes such as circle, square, triangle, rectangle, oval, star
  - Students will be able to read basic mathematical sentences in English using the following vocabulary:
    - Plus
    - Minus
    - Times
    - Divided by
    - is/equals
    - greater than
    - less than

- **Music**

- Students will recognize and sing familiar songs in English. Students will become familiar with children's songs that are commonly sung in both Finnish culture and English speaking cultures. Songs will also reinforce English language vocabulary and concepts. Songs may include the following:
  - Twinkle, Twinkle Little Star
  - Itsy Bitsy Spider
  - Happy Birthday to you
  - Old MacDonald had a Farm
  - Head Shoulders Knees and Toes
  - If you're Happy and You Know it
  - The Wheels on the Bus
  - Dip, Dip and Swing
  - London Bridges
  - Mary had a Little Lamb

- **Science**

- English science vocabulary will be taught to support concepts taught in second grade Finnish science curriculum. Students will be introduced to English vocabulary that compliments the Finnish vocabulary and concepts simultaneously and in connection to Finnish curriculum and concepts.

- **Art/Drawing**

- English art/drawing vocabulary will be taught to support concepts taught in second grade Finnish art curriculum. Students will be introduced to English vocabulary that compliments the Finnish vocabulary and concepts simultaneously and in connection to Finnish curriculum and concepts.

LIITE: TIETO- JA VIESTINTÄTEKNIikka

VIESTINTÄ: Oma tuottaminen, vuorovaikutus ja verkostoituminen, tiedonhankinta, tutkiva ja luova työskentely

VI 1-2

Pohtiminen
Kokemukset
Harjoittelu
Edellytysten luominen
Opastaminen
Ideoiden toteuttaminen

- median tuottaminen
- turvallisuus ja tietosuoja
- käytöstavat
- tekijänoikeudet
- lähdeviittaukset
- dokumentointi
- viestintätyylit
- uuden luominen
- rakentava vuorovaikutus
- eri viestintäkanavat

VI 3-6

Oppiminen
Sujuvuus
Oma rooli
Välineen luonne
Vastuu
Oma ilmaisu
Oman tiedon tuottaminen
Tiedon arviointi
Harjaantuminen

VI 7-9

Oma-aloitteisuus
Merkitys oppimiselle
Merkitys luovuudelle
Soveltamisen kyky
Periaatteiden sisäistäminen
Kriittinen lukutaito
Monipuolisuus
Johtopäätökset

TYÖTAIDOT - käytännön taidot ja oma tuottaminen, vastuullinen ja turvallinen toiminta

VI 1-2

Ohjaus
Opastaminen
Tutustuminen
Leikinomaisuus
Edellytysten luominen

- laitteet, ohjelmisto ja palvelut
- näppäilytaidot
- ohjelmointi
- eri työvälineet
- tiedonhankinta – tehtävät
- kriittinen arviointi

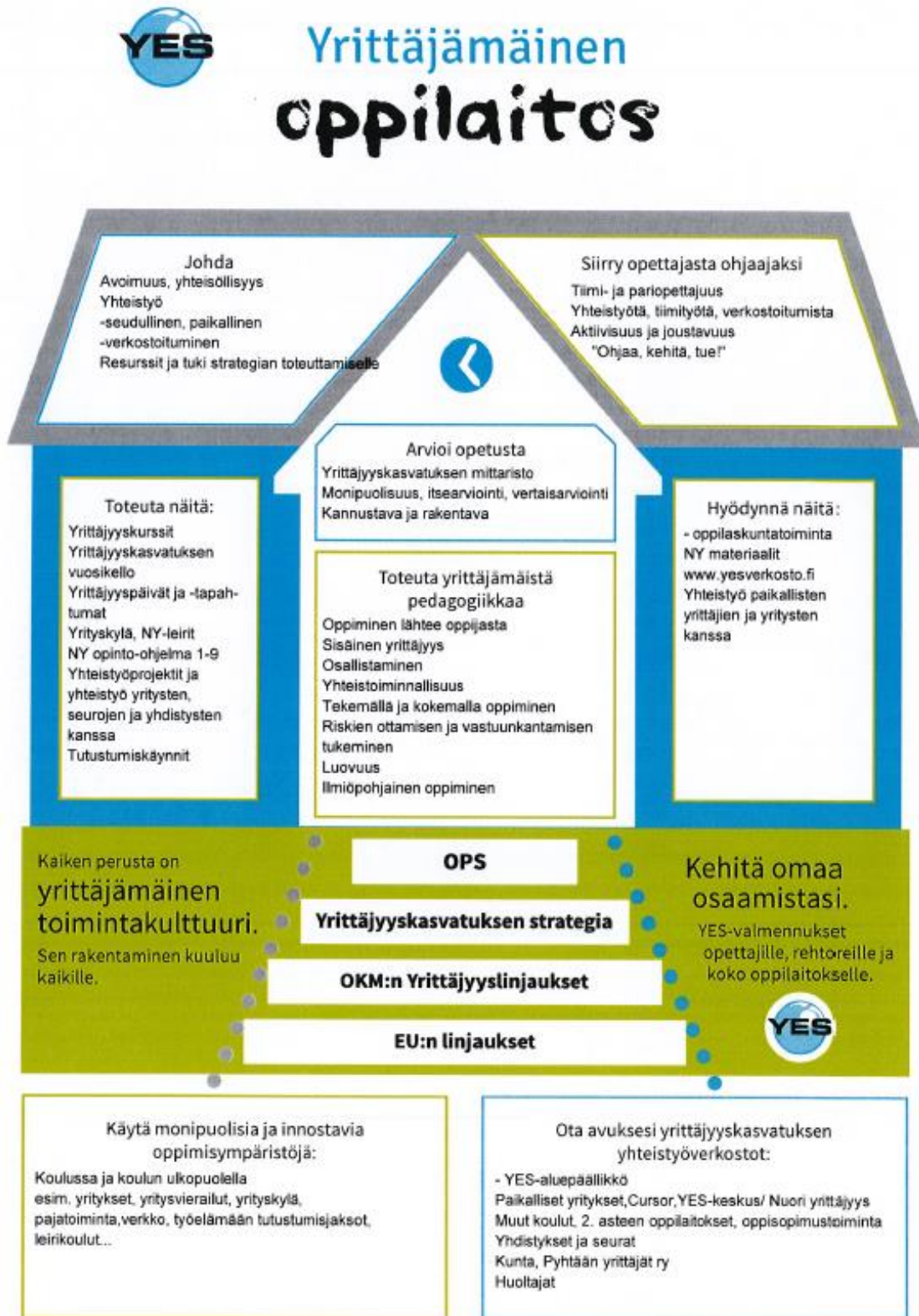
VI 3-6

Käyttölogiikan ymmärtäminen
Käytön oppiminen
Sujuvuus
Harjaantuminen
Ohjaus
Harjoittelu

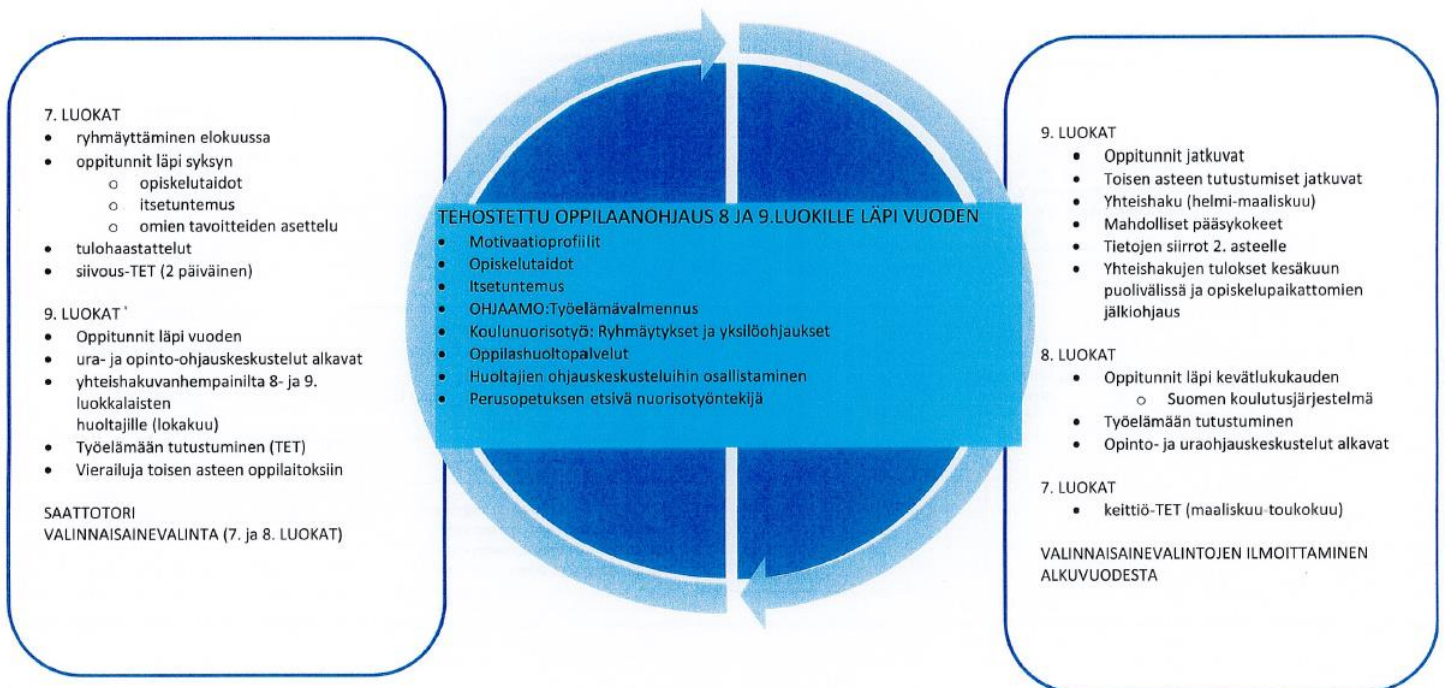
VI 7-9

Oma-aloitteisuus
Systemaattisuus
Mahdollisuudet

LIITE: YRITTÄJYYSKASVATUSTA OHJAAVA SUUNNITELMA

LIITE: OPPILAANOHIJAUKSEN (VUOSILUOKAT 7-9) VUOSIKELLO

LIITE: KASVATUSKESKUSTELUPROSESSI

Kasvatuskeskustelu on ensisijainen keino puuttua oppilaan koulunkäyntiin liittyvissä epäkohdissa.

Kasvatuskeskustelu = **kevari ja hevari**

Kevari (puhuttelu, ojentaminen, ohjeistaminen):

- Kevari on kasvatuskeskustelu, jonka tavoitteena on ohjata oppilasta toimimaan koulun kasvatustyön ja tavoitteiden suuntaisesti
- Keskustelun suorittaa tapahtuneen havainnut opettaja tai koulun henkilökuntaan kuuluva
- Puhuttelulla tarkoitetaan oppilaan kanssa käytyä keskustelua koulun tiloissa havaitusta koulun sääntöjen ja sopimusten rikkomisesta
- Kevarista tehdään merkintä Wilman tuntimerkintöihin
- Toistuvista kevareista ilmoitetaan luokanopettajalle tai luokanvalvojalle

Hevari (vakava ja virallinen kasvatuskeskustelu):

- Kasvatuskeskustelu on kurinpidon vaihe, joka otetaan käyttöön, kun toistuvat puhuttelut eivät enää auta tai kun rike on tarpeeksi suuri
- Kasvatuskeskustelun pitää **hevari-opettaja** eli kasvatuskeskusteluopettaja, joka nimetään vuosittain koulun työsuunnitelmassa.
- Kasvatuskeskustelun tavoitteena on saada oppilas ymmärtämään oman toimintansa seuraukset ja vaikutukset

Milloin hevarin aika?

- Jatkuva oppituntien häirintä
- Jatkuva kotitehtävien laiminlyönti / koulutarvikkeiden unohtelu
- Myöhästely oppitunneilta
- Epäasiallinen käytös ja kielenkäyttö
- Muu toistuva sääntöjen ja sopimusten rikkominen

Toimi näin:

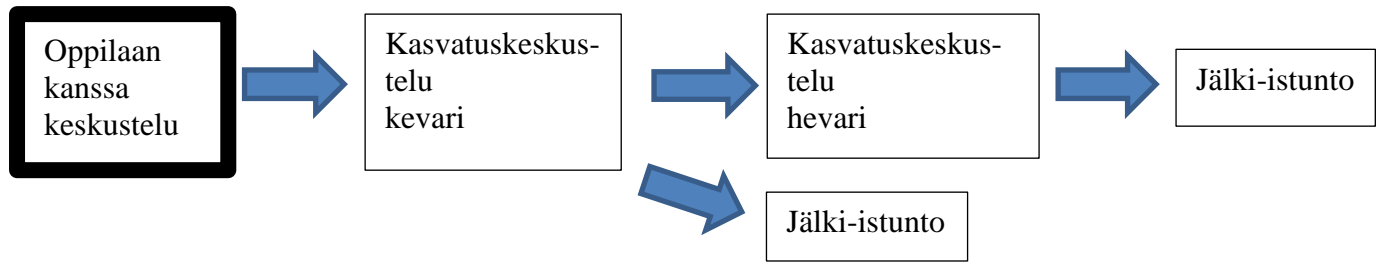
Rike tapahtuu: henkilökuntaan kuuluva merkitsee oppilaalle kasvatuskeskustelun

- Kasvatuskeskustelu käydään hevari-opettajan kanssa.
- Keskustelun aikana tai sen jälkeen ollaan yhteydessä huoltajaan.
- Keskustelun kulku kirjataan Wilmaan ja kuitataan suoritetuksi.
→ jatkotoimenpiteet tarpeen mukaan

JÄLKI-ISTUNTO

- Jälki-istunto määrätään väkivaltaisuudesta tai rikoksesta, jota ei kuitenkaan ilmoiteta poliisille.
- Jälki-istunnon antaja keskustelee oppilaan kanssa jälki-istuntoon johtaneesta teosta tai rikkeestä.
- Jälki-istunnon antaja kirjaa jälki-istunnon Wilman kurinpitomakkeelle.
- Oppilaan kuuleminen kirjataan päivämäärän kera Wilman kurinpitomakkeelle.
- Jälki-istunnon antaja ilmoittaa erikseen oppilaan kotiin jälki-istuntoon määräämisestä ja selvittää syyn jälki-istuntoon sekä kertoo päivämäärän, milloin jälki-istunto suoritetaan (=huoltajan

kuuleminen). Huoltajan kuuleminen kirjataan päivämäärän kera kurinpitomakkeelle ja mainitaan yhteydenottotapa.

Oppilaan kuuleminen

Yhteys kotiin

LIITE: PERUSOPETUKSEN OHJAUSSUUNNITELMA

Opetussuunnitelman perusteiden mukaan (OPH 557-2021) ohjaussuunnitelmassa kuvataan oppilaanohjauksen rakenteet, toimintatavat, työn ja vastuunjako sekä työskentely monialaisissa verkostoissa, kodin ja koulun yhteistyö ohjauksessa, tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus, jatko-ohjaus perusopetuksen jälkeisiin opintoihin, työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt.

Pyhtään perusopetuksen ohjaussuunnitelma perustuu Opetushallituksen Hyvän ohjauksen kriteereihin.

Pyhtään perusopetuksen kouluille on laadittu yhteinen ohjaussuunnitelma, jota toteuttamalla oppilaille pyritään takaamaan ohjauksen yhdenvertainen toteutuminen koulusta riippumatta.

Koulut täydentävät ja arvioivat ohjaussuunnitelmaa omalta osaltaan osana opiskelija- ja oppilashuoltosuunnitelmaa.

Huutjärven koulun ohjaussuunnitelma

Ohjauksen määritelmä:

Ohjaus on oppilaan/opiskelijan kasvun ja kehityksen tukemista läpi koko koulupolun varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle.

Ohjaustoiminnan tulee olla jatkumo, jossa tuetaan oppilaan siirtymistä opintopolun eri vaiheissa niin koulun sisällä kuin oppilaitoksesta toiseen. Ohjauksen avulla jokainen oppilas pystyy kehittämään omia opiskeluvalmiuksiaan ja sosiaalisia valmiuksiaan sekä elämänsuunnittelussa tarvittavia tietoja ja taitoja. Ohjaus tukee oppilasta myös tekemään opiskelua, koulutusta, arkielämää ja elämänuraa koskevia ratkaisuja. Ohjauksen tavoitteena on lisätä oppilaan opiskelun onnistumista, hyvinvointia ja tasa-arvoa koulussa sekä ehkäistä syrjäytymistä. Ohjaus on eri ammattilaisten yhteistyötä yhdessä oppilaan ja huoltajien kanssa.

Ohjauksen muodot:

1. Henkilökohtainen ohjaus

Oppilaan- ja opinto-ohjauksen ydintehtävä on henkilökohtainen ohjaus ensimmäiseltä luokalta aina toisen asteen loppuun. Henkilökohtaisen ohjauksen tavoitteena on, että jokainen 9. luokkalainen keskustelee oppilaanohjaajan kanssa vähintään kerran ennen yhteishakua. Henkilökohtaisissa tapaamisissa tavoitteena on persoonallisen kasvun ja kehityksen tukeminen, koulu- ja opiskelumenestyksen seuraaminen, ammatilliseen suuntautumiseen liittyvien asioiden käsittely ja jatko-opinnot.

2. Tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus

Oppilaanohjaaja arvioi tarpeen ja oppilaalle laaditaan henkilökohtainen jatko-opintosuunnitelma. Syitä tehostettuun ohjaukseen voivat olla esim. epätietoisuus omista jatko-opintosuunnitelmista tai itselle sopivista oppimisstrategioista sekä koulumotivaation puute / opintojen takkuaminen. Tehostetun henkilökohtaisen oppilaanohjauksen tapoja voivat olla esim. henkilökohtainen ohjauskeskustelu ja pienryhmäohjaus. Tarvittaessa tehostettua ohjausta toteutetaan monialaisena yhteistyönä.

3. Luokka(ryhmä)muotoinen ohjaus

Opetussuunnitelmassa on määritelty perusopetuksen ohjauksen luokkatuntien määrät. Luokkatuntien tulisi olla ammattitaitoisten virkakelpoisten oppilaanohjaajien pitämiä ja vain erityisen painavasta syystä niitä voidaan siirtää muiden opettajien pidettäviksi.

4. Pienryhmäohjaus

Oppilaan- ja opinto-ohjaaja tukee ja täydentää opiskelijan persoonallisen kasvun kehittymistä sekä elämänsuunnittelun ja ammatillisen suuntautumisen hahmottumista. Pienryhmäohjauksessa yksilö saa vertaistukea, sosiaaliset taidot ja sitä kautta työelämätaidot kehittyvät.

5. Henkilöstön konsultointi

Oppilaan- ja opinto-ohjaaja konsultoi tarvittaessa muuta henkilökuntaa ohjaukseen liittyvissä asioissa.

Eri toimijoiden rooli ohjauksessa:

Oppilas

Oppilaan tehtävänä on oppia kantamaan vastuuta omasta oppimisestaan ja oman elämänsä suunnittelusta. Hänen on opittava myös tekemään erilaisia valintoja iän mukaan kehittyvän itsetuntemuksen pohjalta.

Huoltaja

- Huoltajan tehtävänä on tukea oppilasta koulupolun eri vaiheissa ja rohkaista oppilasta tekemään oppilaalle itselleen sopivia valintoja koulutuksen ja ammatinvalinnan suhteen.
- Huoltajan tehtävä on myös valvoa oppilaan arkirutiineja ja kotona tehtäviä koulutehtäviä.

Oppilaanohjaaja vuosiluokilla 7-9 ja lisäopetuksessa

- Antaa henkilökohtaista sekä pienryhmäohjausta
- antaa tehostettua henkilökohtaista opinto-ohjausta vuosiluokilla 8-9
- Pitää oppilaanohjauksen luokkatunteja opetussuunnitelman sisältöjen mukaisesti
- Ohjaa ammatinvalintaan ja jatko-opintoihin sekä yhteishakuun ja muihin hakuihin
- Vastaa TET-jaksojen toteuttamisesta sekä muusta työelämään tutustuttamisesta
- osallistuu nivelvaiheen ohjaukseen
- järjestää infotilaisuuksia ja tiedottaa ohjauksellisista asioista sekä osallistuu huoltajatilaisuuksiin
- tekee yhteistyötä huoltajien kanssa ohjauksellisissa asioissa
- osallistuu moniammatilliseen oppilashuoltotyöhön
- suunnittelee ja koordinoi oman koulunsa ohjausta
- ylläpitää ammattitaitoaan osallistumalla opinto-ohjaajien kokouksiin ja koulutuksiin
- tekee yhteistyötä muiden peruskoulujen, toisen asteen, korkea-asteen, TE-palveluiden, yritysten, elinkeinoelämän ja muiden ohjaukseen liittyvien verkostojen kanssa

Rehtori

- Rehtori luo edellytykset oppilaitoksen kokonaisohjaukselle järjestämällä riittävät resurssit ja tukemalla oppilaan/opinto-ohjaajia.
- Perusopetuksessa rehtori vastaa päättöarvioinnin kriteerien selvittämisestä opettajille ja niiden tiedottamisesta oppilaiden huoltajille.

Koulusihteeri

- Koulusihteeri neuvoo oppilaita/opiskelijoita erilaisissa käytännön tilanteissa.
- Koulusihteeri toimii Opintopolun yhteyshenkilönä.
- Koulusihteeri pitää yllä Primusta, josta tiedot siirtyvät Koski -järjestelmään.
- Koulusihteerillä voi olla koululla rooli hallinnollisten tunnusten jakamisessa.
- Koulusihteeri vastaa koulukyyteihin, TET- matkakortteihin ja ateriakorvauksiin liittyvistä asioista ja lomakkeista.
- Koulusihteeri huolehtii todistusten tietojen selvittämisestä ja todistusten tulostamisesta.

Luokanopettaja/ luokanvalvoja/ Luokanohjaaja

- Luokanohjaaja on oppilaan ja opiskelijan lähiohjaaja, joka kannustaa ja tukee oppilasta koko opiskeluajan.
- Luokanohjaaja työskentelee yhteistyössä muiden ohjauksen toimijoiden kanssa oppilaan opintojen sujumisen ja hyvinvoinnin edistämiseksi.
- Luokanohjaaja on säännöllisesti yhteydessä oppilaisiin ja heidän huoltajiinsa, seuraa oppilaiden poissaoloja ja puuttuu ongelmiin mahdollisimman nopeasti. Hän myös huolehtii tietojen välittämisestä koulun oppimisen ja koulunkäynnin tuen ryhmälle.
- Luokanohjaaja perehdyttää oppilaan koulun käytänteisiin.
- Luokanohjaaja antaa tarvittaessa ohjausta koulunkäyntitaidoissa, oppimaanoppimisen taidoissa sekä sosiaalisissa tilanteissa
- Luokanohjaaja tuntee oman aineensa opiskelutekniikat ja ohjaa oppilasta oppimaan oppimisen taitoja omassa aineessaan.

Aineenopettaja

- Aineenopettaja tukee oppilasta oman aineensa opiskelutekniikoiden oppimisessa.
- Aineenopettaja huomioi erilaiset oppijat ja ohjaa oppimisen taidoissa omassa aineessaan.
- Aineenopettaja omaa ja jakaa tietoa oman aineensa jatkokoulutusmahdollisuuksista ja työelämän tarpeista.
- Aineenopettaja toimii yhteistyössä muiden opettajien kanssa tukeakseen oppilaita oppimisen polulla mahdollisimman hyvin.

Erityisopettaja

- Yhdessä muiden opettajien kanssa erityisopettaja tukee oppilaan vahvoja puolia, auttaa oppilasta kehittämään omia ja hänelle sopivia opiskelustrategioita sekä oppimaan oppimisen taitoja.
- Erityisopettaja auttaa oppilaan haasteiden tunnistamisessa ja tukee luokanopettajia ja aineenopettajia sopivien opiskelumenetelmien käytössä.
- Ammatinvalinnan suunnittelussa erityisopettaja tekee tarvittaessa yhteistyötä oppilaanohjaajan kanssa.
- Erityisopettaja huolehtii oppimiseen liittyvien testien järjestämisestä
- Erityisopettaja antaa tarvittaessa lausunnon harkinnanvaraista yhteishakua varten.

Kuraattori

- Koulukuraattori on kouluissa työskentelevä sosiaalialan asiantuntija.
- Koulukuraattori edistää ja tukee oppilaiden kokonaisvaltaista hyvinvointia, koulunkäynnin sujumista, itsenäistymistä ja elämänsuunnittelua.
- Koulukuraattori tekee sekä koko oppilaitoksen hyvinvointiin vaikuttavaa yhteisöllistä työtä että yksilökohtaista opiskeluhoitotyötä.
- Kuraattori tukee oppilaiden ryhmäytymistä

Psykkari

- Psykiatrinen sairaanhoitaja, psykkari toimii koulun monialaisessa oppilashuoltotyössä mielenterveystyön asiantuntijana.
- Työn tavoitteena on lasten ja nuorten mielen hyvinvoinnin tukeminen ja lisääminen sekä mielenterveysasioista puhuminen ja ymmärryksen lisääminen.
- Psykkaripalvelu mahdollistaa oirehdintaan ja psyykeen liittyviin huoliin puuttumisen ajoissa ja tarpeen mukaan saattamisen hoidon piiriin.
- Konsultaation kautta osaaminen on myös opettajien ja vanhempien käytössä.

Koulupsykologi

- Koulupsykologi tukee oppilaan hyvinvointia oppimiseen, mielenterveyteen, vuorovaikutukseen tai haastavaan elämäntilanteeseen liittyvissä asioissa. Psykologin kanssa voi keskustella luottamuksella kaikesta mieltä painavasta.
- Koulupsykologi tekee tarvittavat arvioinnit, tutkimukset ja lausunnot.
- Antaa tarvittaessa lausunnon yhteishaun harkintaan perustuvaa valintaa varten.

Kouluterveydenhoitaja

- Terveystenhoitaja kertoo oppilaille terveellisistä elämäntavoista ja ohjaa oppilaita niitä kohti. Hän auttaa ymmärtämään niiden merkityksen niin opiskelun kuin muun elämän kannalta.
- Terveystenhoitaja keskustelee tarvittaessa oppilaiden kanssa erilaisten sairauksien aiheuttamista rajoituksista ammatinvalinnassa.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen ryhmä

- Ryhmän toiminta tukee oppilasta koulunkäynnissä ja hyvinvoinnissa sekä ennaltaehkäisee koulunkäynnin ongelmia ja auttaa niiden ratkaisemisessa.
- Yhteisöllinen oppilashuolto
- Koulun yhteisöllisen oppilashuollon tehtävänä on edistää moniammatillisesti oppilaan kokonaisvaltaista hyvinvointia.

Ohjauksen suunnitelma teemoittain (Hyvän ohjauksen kriteerit, Opetushallitus)

1. TEEMA: RIITTÄVÄ JA MONIPUOLINEN OHJAUS

Tavoitteet	Mitä tarkoittaa käytännössä? Miten näkyy oppilaille ja huoltajille?	Kuka toteuttaa?	Koulukohtaiset tarkennukset
Jokaisella oppilaalla ja opiskelijalla on mahdollisuus sekä henkilökohtaiseen että ryhmämuotoiseen ohjaukseen.	Rehtori tukee työyhteisön ohjauksellista otetta ja mahdollistaa edellytykset riittävälle ohjaukselle. Oppilaita ohjataan luokkaopetuksessa, pienryhmäohjauksessa ja henkilökohtaisesti. Henkilökohtaista ohjausta on tarjottava kaikille 9.-luokkalaistille ja lisäopetuksessa oleville oppilaille. Tehostetussa henkilökohtaisessa oppilaanohjauksessa olevia 8-9luokkalaisia oppilaita ohjataan jatko-opintosuunnitelman mukaisesti. Oppilaskeskustelu, johon osallistuvat oppilas, luokanvalvoja ja halutessaan huoltaja, käydään yläkoulun aikana.	Rehtori Luokanopettaja Luokanvalvoja Aineenopettaja Oppilaanohjaaja	Henkilökohtaista ohjausta tarjotaan kaikille 7.-9. luokkalaistille. Erityisen tuen oppilaiden jatkuva ja kokonaisvaltainen ohjaus. Arviointikeskustelu luokilla 1-3 Oppilaskeskustelu luokilla 4-6 ja kerran yläkoulun aikana (ajankohta määritellään lukuvuosisuunnitelmassa).

2. TEEMA: AKTIIVISUUDEN, OSALLISUUDEN JA VASTUULLISUUDEN TUKEMINEN

Tavoitteet	Mitä tarkoittaa käytännössä? Miten näkyy oppilaille ja huoltajille?	Kuka toteuttaa?	Koulukohtaiset tarkennukset
Ohjauksella vahvistetaan oppilaan ja opiskelijan osallisuutta oppilas- ja oppilaitosyhteisössä.	Oppilaiden aktiivisuutta, osallisuutta ja vastuullisuutta tuetaan. Oppilasta veloitetaan ottamaan vastuuta omaan oppimiseen liittyvissä asioissa. Oppilaille tarjotaan mahdollisuutta osallistua koulun yhteisten asioiden hoitamiseen (esim. oppilaskunta, tukioppilastoiminta, kerhotoiminta ym.).	Oppilas Huoltaja Luokanopettaja Luokanvalvoja Aineenopettaja Oppilaanohjaaja Koulunuorisotyöntekijä	Oppilaskunnan hallituksen valinta: oppilaat valitsevat luokkansa edustajat opettajan ohjauksessa. Tukioppilaaksi valinta: Tukioppilastoimintaan haluavat oppilaat valitaan haastattelujen kautta. Erilaiset projektit (oppilaiden osallisuus suunnittelussa toteutuksessa).

Ohjaus toteutetaan siten, että se vahvistaa oppilaan ja opiskelijan omaa aktiivisuutta ja vastuullisuutta oman elämänsä suunnittelussa ja valintojen tekemisessä.	Oppilaita ja huoltajia tuetaan ainevalintojen tekemisessä. Yläkoulussa oppilaita kannustetaan ainevalintojen itsenäiseen tekemiseen. Oppilaita tuetaan ottamaan vastuuta omaan oppimiseen liittyvien asioiden suunnittelussa.	Oppilas Huoltaja Apulaisrehtori Luokanopettaja Luokanvalvoja Aineenopettaja Oppilaanohjaaja	A2-kielivalinta 3. luokalla: esittelyt (kieltenopettajat), tiedotteet huoltajille Wilma-viestillä. Alakoulun valinnaiset luokilla 4-6: Kurssitarjotin, joissa on kurssikuvaukset, esittelytuokiot luokille. 7.luokkalaisille valinnaisaineinfoa opolta ja valinnaisten opettajilta.
			Valinnaisainetarjonnasta informoidaan vanhempia

3. TEEMA: OHJAUS ON YHTEISTÄ TYÖTÄ

Tavoitteet	Mitä tarkoittaa käytännössä? Miten näkyy oppilaille ja huoltajille?	Kuka toteuttaa?	Koulukohtaiset tarkennukset
Ohjaus kuuluu kaikille oppilaiden kanssa työskenteleville koulun aikuisille.	Tavoitteena on monipuolinen, kannustava ja jatkuva ohjaus läpi koko koulupolun. Ohjaukseen osallistuvat kaikki oppilaan kanssa toimivat koulun aikuiset. Jokaisella oppilaalla on mahdollisuus yksilö- ja ryhmäohjaukseen yksilöllisen tuen tarpeen mukaan.	Rehtori Apulaisrehtori Luokanopettaja Luokanvalvoja Aineenopettaja Oppilaanohjaaja Kuraattori Psykkari Terveystenhoitaja Koulupsykologi Koulunkäynninohjaaja Koulun nuorisotyöntekijä Erityisopettaja Erityisluokanopettaja	Lukuvuoden alussa käydään eri oppiaineiden tunneilla läpi arvioinnin perusteet ja pitkin vuotta tarvittaessa aineenopettaja ohjaa oman oppiaineensa opiskeluun liittyvissä haasteissa sekä kertoo oman aineensa jatko-opinnoista / ammateista. Arvioinnin perusteita nostetaan esille oppituntien puitteissa luokkataso huomioiden. Kesken vuotta tulevien ryhmäytys luokkaan: tutustumisleikkejä ym. heti alussa, koulunuorisotyöntekijän tuki. Tarpeen mukaan ryhmäytystä eri luokilla vuoden mittaan (koulunuorisotyöntekijän tuki). Luokanvalvojan tunnit ennen uuden jakson alkua. Kasvatuskeskustelut.

			Wilman käyttö: tuntimerkinnot, tuntipäiväkirja, tuen asiakirjat
Ohjaus on moniammatillista yhteistyötä.	Ohjaus on koulun henkilöstön tavoitteellisesti johdettua yhteistä työtä perusopetuksen opetussuunnitelman mukaisesti.		Yhteisöllisen oppilashuoltoryhmän toiminta (kokooneminen kerran kuukaudessa) Pedagogisen tuen ryhmän toiminta viikoittain

4. TEEMA: TASA-ARVON JA YHDENVERTAISUUDEN EDISTÄMINEN

Tavoitteet	Mitä tarkoittaa käytännössä? Miten näkyy oppilaille ja huoltajille?	Kuka toteuttaa?	Koulukohtaiset tarkennukset
Tasa-arvosuunnitelmat sisältyvät koulujen lukuvuosisuunnitelmiin	ks. lukuvuosisuunnitelma		
Tasa-arvoon liittyviä tavoitteita ohjauksen näkökulmasta	Käydään läpi eri koulutusaloja, ammatteja ja jatko-opintomahdollisuuksia. Vahvistetaan oppilaan/opiskelijan itsetuntemusta. Tutustutaan kulttuurien moninaisuuteen sekä ohjataan oppilaan ikätaso, erityistarpeet ja sukupuolisensitiivisyys huomioiden.	Oppilaanohjaaja ja muu koulun henkilökunta.	Oppiaineiden sisällä nousee eri uskontojen ym. erilaisuus ja suvaitsevaisuus. Arvostava ja kohtelias vuorovaikutus. Tiivis yhteistyö huoltajien kanssa. Ohjaus oman osaamisen sanoittamiseen.
			Ei ennakkoasenteita: puhutaan ammatteista sukupuolineutraalisti, ei esim. taustaan liittyviä ennakkoasenteita.

5. TEEMA: KOULUTUKSEN NIVELVAIHEET

Tavoitteet	Mitä tarkoittaa käytännössä? Miten näkyy oppilaille ja huoltajille?	Kuka toteuttaa?	Koulukohtaiset tarkennukset
Pyhtään esi- ja perusopetuksessa on nivelvaihemalli, jota noudatetaan.	Koulutulokkaiden kohdalla pidetään saattaen vaihto-palaverit sekä järjestetään kouluun tutustuminen ja huoltajien tapaaminen.	Rehtori Luokanopettaja Erytisopettaja Varhaiskasvatuksen opettaja S2-opettaja Kuraattori Psykkari IP-vastuuohjaaja	Tulevien seiskojen ilta toukokuussa. Huoltajailta.

	<p>Tulevista 7. luokkalaisista pidetään saattaen vaihto-palaveri, joiden tieto siirretään edelleen yläkoulun opettaville opettajille.</p> <p>Tuleville 7. luokkalaisille järjestetään kouluun tutustuminen sekä mahdollisesti huoltajille huoltajailta 6. luokan keväällä.</p> <p>7.luokat ryhmitetään syysluku-kauden alussa.</p> <p>Yläkoulun ja toisen asteen nivelvaiheen yhteistyömuotoja huoltajien kanssa ovat: Yhteishakuun liittyvä tiedottaminen, mahdolliset ohjauskeskustelut yhdessä oppilaan ja huoltajan kanssa, sekä huoltajan kuuleminen.</p> <p>Luokka- ja henkilökohtaisissa ohjauksissa valmistautuminen ja ohjaaminen yhteishakuun sekä tutustuminen hakulomakkeeseen.</p> <p>Seurataan yhteishakua ja hakuvollisuuden täyttymistä sekä ohjeistetaan ainevalintakorttien ja mahdollisten lisätietolomakkeiden täyttö.</p> <p>9. luokan oppilaille tiedotetaan keväällä opiskelupaikan vastaanottamiseen ja jatkuvaan hakuun liittyvistä asioista sekä kesäohjauksesta (kesämuistio).</p> <p>Uuden lukuvuoden alettua pidetään saattaen vaihto – palaveri toiselle asteelle.</p>	<p>Luokanopettaja Erityisopettaja Oppilaanohjaaja Kuraattori Psykkari</p> <p>Rehtori Oppilaanohjaaja Erityisopettaja Koulunuorisotyöntekijä Kuraattori Psykkari Aineenopettaja</p> <p>Koulunuorisotyöntekijä Kuraattori Psykkari Erityisopettaja Luokanvalvoja Oppilaanohjaaja</p> <p>Oppilaanohjaaja Aineenopettaja Luokanvalvoja</p> <p>Oppilaanohjaaja</p> <p>Oppilaanohjaaja Erityisopettaja</p> <p>Oppilaanohjaaja</p>	<p>Tiedonsiirtoa ala- ja yläkoulun opettajien kesken: Mitä eri oppiaineissa olisi hyvä osata seiskalle tullessa.</p> <p>Tiedonsiirto 7. luokkia opettaville syksyn vesossa ennen koulun alkua.</p> <p>Kummitoiminta (tukioppilaat) Tulevien pienryhmäoppilaiden tutustumiskäynnit.</p> <p>Tulevien 7. luokkalaisten päivä toukokuussa. Huoltajailta saman päivän iltana sekä 7. luokan syksyllä.</p> <p>Jatkoryhmytys syyslukukauden loppupuolella.</p> <p>Ryhmytyksissä mukana tukioppilaat, jotka myös pitävät tukaritunteja kouluvuoden aikana.</p> <p>9. luokkalaisten valmentaminen jatko-opintoihin käytännön tasolla oppituntien sisällä ja lukuvuoden kuluessa (opiskelutahdin kiristymisen, omaloitteisuuden tärkeys, vastuu opintojen etenemisestä jne).</p> <p>Yhteishaku-vanhempainilta syksyllä.</p> <p>Oppilaitosvierailut ja -vierailijat mahdollisuuksien mukaan.</p> <p>Mahdollisuuksien mukaan ja tarvittaessa järjestetään pääsykokeisiin valmistautumista.</p> <p>Yhteishaun ajat ilmoitetaan oppilaille ajoissa.</p>
--	--	---	---

	<p>Selvitetään ne vuoden aikana 17 v. täyttävät, jotka eivät saa päätötodistusta ja ohjataan heidät aikuisten perusopetukseen. Järjestetään siirtopalaveri vastaanottavan tahon kanssa.</p> <p>Toteutetaan kesäkeskeytyksen aikana tapahtuva jälkiohjaus sekä huolehditaan ohjaus- ja valvontavastuun toteutumisesta.</p>		
--	---	--	--

6. TEEMA: OHJAUS KOULUTUKSEEN JA URAVALINTOIHIN LIITTYVIEN PÄÄTÖSTEN TUKENA

Tavoitteet	Mitä tarkoittaa käytännössä? Miten näkyy oppilaille ja huoltajille?	Kuka toteuttaa?	Koulukohtaiset tarkennukset
Ohjauksella tuetaan oppilasta/opiskelijaa suorittamaan opintonsa päätökseen sekä sijoittumaan jatko-opintoihin ja/tai työelämään.	<p>Työelämään tutustumisjaksoja järjestetään erityisesti yläkoulussa sekä koulun sisäisillä järjestelyillä, että koulun ulkopuolella.</p> <p>Oppilaita ohjataan mediakriittisyyteen koulutukseen ja uravalintoihin liittyvissä tiedonhauissa eri oppiaineissa.</p> <p>Selvitetään ne 8. ja 9. luokkien oppilaat, jotka tarvitsevat tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta ja laaditaan heille henkilökohtainen jatko-opintosuunnitelma.</p>	<p>Oppilaanohjaaja Jopo-työntekijä</p> <p>Oppilaanohjaaja Aineenopettaja Luokanopettaja</p> <p>Oppilaanohjaaja muu Koulun henkilökunta</p>	<p>Jopo-luokkien työpaikkaopiskelu sekä teemapajat.</p> <p>Luokanvalvoja tukena.</p>
Ohjauksella autetaan oppilasta/opiskelijaa	Itsetuntemus on osana ammatinvalintaprosessia kaikissa ohjauksen muodoissa sekä	Oppilaanohjaaja Aineenopettaja	Mahdollisuus toimia omilla vahvuusalueilla myös oppituntien ja oppisisältöjen ulkopuolella.

<p>suunnittelemaan omaa tulevaisuuttaan, opintojaan ja tekemään tarkoituksenmukaisia valintoja.</p>	<p>muiden oppiaineiden tunneilla it-searvioinnin muodossa.</p> <p>Valinnaisaineiden valitseminen.</p> <p>Jatko-opintovaihtoehtoihin tutustuminen monipuolisesti mahdollisuuksien mukaan eri ohjauksen muodoissa ja muiden oppiaineiden tunneilla. Pyritään järjestämään vierailuja ja koulutuskokeiluja sekä kutsutaan vierailijoita koululle.</p>	<p>Luokanopettaja</p> <p>Luokanopettaja Aineenopettajat Oppilaanohjaaja Rehtori/Apulaisrehtori</p> <p>Oppilaanohjaaja Aineenopettaja Luokanopettaja Apulaisrehtori</p>	<p>Tehostetusti terveystiedon tunneilla.</p> <p>Jatkuvan palautteen myötä omat vahvuudet esiin.</p> <p>Valinnaisainekierros 7.luokkalaisille koulupäivän aikana Alakoulun valinnaiset luokilla 4-6: Kurssitarjotin, joissa on kurssikuvaukset, esittelytuokiot luokille.</p> <p>Monipuolista asioiden läpikäyntiä myös eri oppiaineiden tunneilla (esim. oppiaineeseen liittyvät ammatit).</p>
---	--	--	--

7. TEEMA: TYÖELÄMÄTAIDOT JA TYÖELÄMÄÄN TUTUSTUMINEN

Tavoitteet	Mitä tarkoittaa käytännössä? Miten näkyy oppilaille ja huoltajille	Kuka toteuttaa?	Koulukohtaiset tarkennukset
<p>Oppilas tutustuu monipuolisesti erilaisiin ammatteihin, työelämään ja yrittäjyyteen.</p> <p>Oppilas tunnistaa työelämätaidot ja harjoittelee niitä.</p>	<p>Ammatteihin tutustuminen etenee läheltä kauemmas: koulun eri ammasteista ammattialoihin ja tulevaisuuden ammatteihin.</p> <p>Mahdollisuuksien mukaan järjestetään vierailukäyntejä erilaisiin työpaikkoihin ja yrityksiin sekä kutsutaan koululle vierailijoita.</p> <p>TET</p> <ul style="list-style-type: none"> • lyhyet koulukohtaiset jaksot 7. luokalla • viikon jakso 8. luokalla • viikon jakso 9. luokalla <p>Yritteliäisyyteen kannustetaan ja yrittäjyyteen tutustutaan kouluarjessa sekä yritysvierailuilla.</p>	<p>koko koulun henkilökunta: luokanopettajat, aineenopettajat, oppilashuoltohenkilöstö ja muu henkilökunta</p> <p>Eri oppiaineiden opettajat</p> <p>luokanopettaja oppilaanohjaaja aineenopettajat</p>	<p>Alakoulun yrityskylävierailut Erilaiset projektit Ammattien käsittely alakoulussa erityisesti yhteiskuntaopin tunneilla Asioiden läpikäyminen eri oppiaineiden tunneilla (yläkoulu) Painopiste erityisesti 9. luokalla Vierailut oppitunneilla (yhteistyö: huoltajat ja entiset oppilaat)</p> <p>ruokala-TET 7.luokalla (2pv) Siivous-TET 7.luokalla (2pv)</p> <p>Oppilaanohjaaja käy katsomassa tettiäisiä työpaikoilla.</p> <p>Yrityskylä 6. ja 9.luokalla.</p>

8. TEEMA: VUOROVAIKUTTEINEN YHTEISTYÖ OHJAUKSEN TUKENA JA OHJAUSPALVELUISTA TIEDOTTAMINEN

Tavoitteet	Mitä tarkoittaa käytännössä? Miten näkyy oppilaille ja huoltajille?	Kuka toteuttaa?	Koulukohtaiset tarkennukset
<p>Pyritään hyvään ja vuorovaikutteiseen yhteistyöhön</p> <ul style="list-style-type: none"> • kodin • moniammatillisen asiantuntijaverkoston • varhaiskasvatuksen • eri oppilaitosten • työelämän • viranomaisten • yhdistysten ja järjestöjen sekä muiden yhteiskunnallisten toimijoiden kanssa. <p>Yhteistyön lähtökohtana ovat luottamus, tasavertaisuus ja keskinäinen kunnioitus.</p> <p>Yhteistyöllä pyritään siihen, että lapsen ja nuoren koulupolku etenee mahdollisimman sujuvasti.</p>	<p>Koti ja koulu toimivat tiiviissä, suunnitelmallisessa ja avoimessa yhteistyössä.</p> <p>Vuorovaikutuksen väylinä toimivat Wilma-järjestelmä ja oppilaille sekä huoltajille suunnatut tilaisuudet, tapaamiset ja keskustelut.</p> <p>Moniammatillinen yhteistyö (OKR, OHR, alueelliset kasvatuskumppanuusverkostot) eri toimijoiden kesken tukee oppilaan ohjausta.</p> <p>Koulussa toimii oppilaskunta ja sen hallitus, joka tuo oppilaiden äänen koulun asioihin.</p> <p>Tukioppilaat tukevat uusia oppilaita 7.luokan opintojen alussa ja järjestävät yhteisöllisiä tapahtumia.</p> <p>Viestinnän ja tiedonsiirron riittävyydellä ja avoimuudella sekä rakentavan palautteen antamisella kehitetään vuorovaikutusta lapsen ja nuoren elämässä olevien aikuisten kesken.</p>	<p>Kaikki opettajat Rehtori Oppilaanohjaaja Oppilashuoltohenkilöstö Tukioppilaat Oppilaskunta Muut yhteistyöverkostot</p> <p>Oppilaskunnan ohjaajat</p> <p>Tukioppilasohjaajat</p>	<p>Vanhempainryhmän toiminta.</p> <p>Osallistuminen alueelliseen verkostotyöhön.</p> <p>Vanhempainillat luokittain vähintään kerran vuodessa Ajankohtaiset teemat vanhempainilloissa.</p> <p>Oppilaskunnan hallituksen valinta: oppilaat valitsevat luokkansa edustajat opettajan ohjauksessa.</p> <p>Tukioppilaaksi valinta: Tukioppilastoimintaan haluavat oppilaat hakevat tukioppilas- ja kerhonohtajakursseille.</p> <p>Luokkien välinen kummitoiminta.</p> <p>Kerhotoiminta.</p>
<p>Oppilaita, huoltajia ja muita yhteistyökumppaneita tiedotetaan ajantasaisista ohjauspalveluista.</p>	<p>Toteutetaan henkilökohtaisen ohjauksen, kaupungin tiedotuskanavien, koulujen nettisivujen, Wilman ja koulujen tiedotteiden kautta sekä tilaisuuksissa (esim. huoltajaillat).</p>	<p>Oppilaanohjaaja Rehtori Erityisopettajat Oppilashuoltohenkilöstö Kaikki opettajat</p>	